LUDMILA GHIȚESCU

Enigma unui ametist

EDITURA EMINESCU

LUDMILA GHIŢESCU

Enigma unui ametist

205

EDITURA EMINESCU
1984

Fiicei mele,
VIORICA

SEPTEMBRIE SE PLIMBA PE STRADĂ lăcrimând în frunze. Grădinile se adăpau din lumina ce cădea orizontal împletind vârfurile copacilor înălţaţi spre soare, într-o plasă de ceaţă, cuib pentru norii ce pătrundeau până la rădăcina sufletului pietruit de paşii ce apăreau şi dispăreau în depărtare.

O femeie tânără, surprinsă de calda adiere se opri în faţa gardului. Cercetă locul fără grabă, încercând să descopere un cât de mic indiciu cu privire la oamenii care locuiau în casa din fundul curţii. La poartă – niciun semn, în afară de cutia poştală prinsă de stâlp cu o fâşie subţire de tablă. Fără nicio inscripţie cu numele stăpânului. Privi în dreapta, în stânga – niciun semn. Linişte! Avea impresia că totul doarme.

„Nu ştiu! Pe unde o fi casa?“ – se întrebă mergând încet. Deschise poşeta, deformată de-atâtea lucruri inutile. Mâna femeii, cu degete lungi, subţiri, fine, alerga pe clapele unui pian imaginar. Răscolea nervos conţinutul făcând să se audă un zgomot neplăcut. „Unde-oi fi notat adresa?” – se întrebă Raluca după ce întorsese poşeta pe toate părţile. Şi doar o pusese cu grijă ca nu cumva s-o piardă sau s-o rătăcească? Sigur că trebuia să fie acolo, începu iar să scoată din geantă fiecare petic de hârtie citindu-l cu atenţie. „Oare ce număr avea casa? 10 sau 15 sau poate 19?” Cum de-a putut uita aşa repede? Venise anume ca să-l găsească pe omul – enigmă pentru ea. Poate nu-i era dat să-l cunoască! Şi totuşi era absolut

necesar să dezlege taina. Strada purta un nume de floare, uşor de reţinut. Numărul însă îi dispăruse din minte. Printre biletele de troleibuz, de tramvai sau de tren, folosite şi nearuncate, îngălbenite, şifonate, zăcea şi acest petic acum pierdut.

Răvăşită de gânduri, cuprinsă de nerăbdare, trecea pe stradă cu speranţa în braţe, strânsă la piept, cu jerba de imagini ce-o însoţeau spre bine sau rău – în acel moment îi era tot una! Să cerceteze, să cunoască, să dezlege!...

— Pardon, domnişoară! – auzi vocea unui tânăr de care se izbise, preocupată cum era de căutarea adresei.

— Scuzaţi, zise, ridicând ochii.

— Vezi pe unde calci! – zise tipul enervat.

— Nuuuu... am vrut... se bâlbâi, privindu-l mirată şi totodată necăjită că putea fi atât de neatentă.

— Altădată să deschizi bine ochii! Căută să intre în vorbă cu ea sub pretextul provocat – în fond – de el. „Ce drăguţă e!“ – îşi spuse. „Dar gâscă nu altceva! Se vede că nu e din capitală!“

— Nu mi-aţi spus ce căutaţi – îi aruncă, apoi, în treacăt cu voce tare.

— Un lucru neinteresant!

— De ce neinteresant? Nu vreţi să vă ajut? Locuiesc aici, prin apropiere.

Ca să scape de tânărul insolent, Raluca intră iute în curtea primei case. Un potop de trandafiri roşii o întâmpină. Curtea şi grădina erau numai covoare de crăiţe, petunii, flori de piatră. Pe afară, casa părea înfăşurată într-o năframă de verdeaţă. Prin fereastra deschisă din fundul grădinii veneau sunetele unui pian. Undeva, în depărtare, nişte oameni coseau iarba.

Nu sună la uşă. Se opri ascultând melodia, ale cărei triluri parcă se revărsau peste albiile văilor, sărind din piatră în piatră.

Raluca uită de ce a intrat în curte. Lungi tăceri i se lăsară pe umeri. Nu se mai auzea nimic. Uitase de tot. „Dar cine cântă? Trebuie să fie o fată tânără, îndrăgostită

sau decepţionată, frumoasă... părăsită de iubit. Deodată la fereastra larg deschisă apăru chipul unei femei.

— Omule, strigă cu vocea îndurerată, nu mai cosi! Las-o aşa! E păcat! Las-o aşa şi du-te! Poate ai treabă în altă parte. Cosaşul îi aruncă o privire piezişă, întrebătoare.

— Da, da! Uite plata şi du-te! Las-o aşa cum este. Iarba răcoreşte curtea şi îmi bucură ochiul.

— Să mă iertaţi, dar Florica mi-a spus că s-a făcut iarba mare şi întunecă florile...

— Las-o pe Florica! Ce, e stăpână aici? se răsti femeia.

Raluca o privi mai bine şi văzu, decepţionată, o bătrână asemenea celei descrise de Dickens în *Marile speranţe.* După ce termină cu cosaşii, femeia îşi aruncă ochii spre poartă.

— Mata, duduie, ce cauţi în curte?

Raluca nu se mişcă. Era încă sub impresia melodiei auzite.

— Nu auzi? se răsti. Cu mata vorbesc! Dacă ai ceva vino mai aproape! Eu nu stau cu nimeni de vorbă neanunţată. O am pe Florica fată în casă şi ea îi anunţă pe cei care mă caută. Pentru asta e plătită, să aibă grijă de mine. Să păzească... E un câine credincios: păzeşte, dar nu latră. Nu auzi? Trebuie să te mai rog mult?

— Iertaţi-mă, făcu Raluca înaintând timid către fereastra deschisă. Ce să spună? Nu găsea cuvinte. Să-i spună că a fugit de un tânăr impertinent care o acostase? ...

— Vino mai aproape! se auzi vocea imperativă în timp ce cobora treptele unei scări dar cu tot efortul vocea suna răguşită, obosită.

Raluca mai înaintă câţiva paşi, nesiguri, timizi.

— Ştiţi, caut casa doctorului...

— Zi mai repede, ce doctor?

— Doctor... se bâlbâi Raluca.

— Ce tot bâigui acolo? strigă năluca din fereastră,

— Da... doctor... repetă bâlbâindu-se mai departe.

— Pe strada mea stau trei doctori, care din ei?

— Doctor… făcu o pauză. Ionescuuuuu…

— Doctorul Ionescu? o întrebă mirată.

— Parcă aşa ceva…

— Cum duduie, cauţi ceva şi nu ştii ce?…

— Nu mă luaţi aşa, zise Raluca prinzând puţin curaj.

— Cum vrei să te iau? După ce pătrunzi în curtea omului, aşa nitam-nisam! Mai faci şi caz…

— M-am fâstâcit şi am uitat numele…

— Chiar pe doctorul Ionescu îl cauţi? Cred că ai spus un nume la întâmplare. Ionescu, îl întâlneşti pe toate drumurile. Spune adevărat, ce cauţi în curtea mea? Pe cine?

— Pe domnul doctor…

— Iar ai uitat numele lui?

— Nu, dar v-am spus o dată…

— De ce n-ai citit la poartă numele locatarului? Te plimbi pe stradă, dai buzna în curtea omului… Ce, nu ştii carte? Citeşte şi pe urmă intră în curte, ca un om civilizat.

— Am făcut o imprudenţă, grăbită cum eram nu mi-am dat seama cum trebuie să procedez.

— Altădată nu mai greşi, căci orice greşeală te costă scump. Du-te!

— Plec, dar daţi-mi voie să vă întreb ceva! zise Raluca începând să se obişnuiască cu figura şi glasul femeii. Cine a cântat?

— Ce întrebare! Cine eşti de te pricepi şi la muzică? Ai început să-mi placi.

— Dacă v-a supărat întrebarea mea, îmi cer scuze. Dar mi-a plăcut muzica şi nu ştiam cine cântă. Vă spun sincer, atrasă de melodie, am rămas împietrită.

— Deci îţi place muzica?

— Da!

— Să ştii, duduie, dacă nu eşti de pe-aici, oricând vii la Bucureşti mă poţi căuta şi vei fi primită de mine. Dar nu uita: Florica trebuie să mă anunţe. Aşa e protocolul în familia mea. Numele îl ai scris pe uşa de la intrare. Citeşte-l bine, ca să-ţi intre în cap cine sunt.

— Vă mulţumesc, doamnă. Îl voi nota cu grijă. Sunt nou-venită în Bucureşti.

— Pardon, domnişoară! Nu permit nimănui să-mi spună „doamnă“, atâta timp cât nu sunt. Dacă am să mă mărit, atunci da... Cuvinte la care Raluca zâmbi. „Baba se mai gândeşte la măritat...”

— Iertaţi-mă, iar v-am supărat!

— Ei! Supărată sunt de la naştere, nu ai de ce să-mi ceri iertare. N-ar fi trebuit să mă nasc fără voia mea. Un zâmbet firav îi lumină pentru o clipă chipul. Raluca o privi cu ochi curioşi, neştiind ce să-i răspundă să n-o jignească. „Fire dificilă” – gândi ea – „şi nespus de curioasă, dar în adâncurile ei zac multe lucruri de preţ.” Cine ştie ce om plin de tainele vieţii, de dorinţe nerealizate, de zadarnice chemări, s-o fi închis în ea, prefăcându-şi sentimentele în piatră dură, în vorbele astea care mai mult te alungă decât te apropie.

— Domnişoară! zise calm, cu oarecare milă pentru trecutul ei, mă bucur sincer de cunoştinţa aceasta neaşteptată.

— Aşa, să-mi zici, domnişoară. Mata poate nu eşti, căci astăzi fetele de la 14 ani se grăbesc să intre în viaţă, dar să ştii că eu sunt...

— Ba sunt! răspunse Raluca jignită de bătrâna ce se credea aşezată undeva foarte sus. Dar imediat îi păru rău de această concesie... confesiune... Trezită brusc la realitate de replica „domnişoarei”, Raluca se enervă. Doar venise pentru altceva, nu ca să-i asculte palavrele. Ca să nu mai vorbim de mărturisiri, de docilitatea cu care răspundea ca o fiinţă, dacă nu vinovată, vulnerabilă.

— Da, da... ar fi păcat să nu fii. Toată viaţa să rămâi aşa! Cunosc destule fete cărora le place să fie aşa. Nu-ţi dau speranţe... Eu ştiu ce este adevărul. Un adevăr pe care până acum nu l-am considerat doar ca pe una din explicaţiile posibile ale celor trăite. În momentul de faţă văd că s-a putut... Viaţa mi-a dat răspuns la toate întrebările, vechi şi noi, în acelaşi timp n-am

îngenuncheat în faţa ei. De mine oamenii au avut nevoie un timp, pe urmă m-au părăsit...

— Înţeleg, spuse Raluca, realizând cât de fragilă era forţa acestei bătrâne.

— Când vei mai veni pe-aici, am să-ţi povestesc multe. Dar pentru asta trebuie să fiu anunţată, pregătită din vreme ca să stau de vorbă cu mata. Te aştept când doreşti. Şi-atunci am să-ţi cânt din Chopin sau poate din Beethoven.

Bătrâna intră în casă şi, după câteva clipe, grădina răsună de acordurile răscolitoare ale unei melodii neştiute. Parcă nimeni şi nimic n-o mai puteau opri. Clapele pianului când se transformau în furtună, când se linişteau, după care venea fulgerul. Când lăcrimau, când râdeau. Raluca nu mai voia să vadă chipul celei care cânta. Curiozitatea dispăruse. Dorinţa de a vedea o fată tânără, frumoasă, îndrăgostită sau suferind din cauza dragostei se spulberase.

Ieşi în stradă, după ce notă numele domnişoarei scris pe cartea de vizită, pusă sub geam, în dreptul soneriei... Runa Simion. Citind, făcu ochii mari.. Fusese poate frumoasă în tinereţe! Acum ce-a mai rămas? Numele ei făcuse vâlvă odată. Când era mică, mama îl pomenea adesea. Îi admira jocul, frumuseţea... Interpreta roluri de femei îndrăgostite, decepţionate, geloase, care i se potriveau de minune. Dar acum... Are o viaţă interesantă, o viaţă care îţi stârneşte curiozitatea.

Ieşind în stradă se uită în dreapta şi în stânga, nu cumva s-o mai aştepte băiatul obraznic de care fugise.

Scoase din geantă hârtie cu hârtie, dar nu găsi adresa... Era gata să renunţe. Ştia precis că aceasta e strada. Dar numărul... Păşind înainte, urmărită de chipul domnişoarei, figura hieratică a Runei, chipul luminat odată de frumuseţe, şters de timp...

Strada cu rândurile aliniate de stâlpi, cu jocul razelor, semăna cu un templu jumătate ars, jumătate viu...

Pe jos, asfaltul, şlefuit, netezit, în care pasul s-ar

înfunda fără zgomot. Mergând înainte şi citind numerele de pe gardurile curţilor, hotărî să sune la una din ele, care nu avea carte de vizită la uşă sau pe cutia de scrisori. O sudoare rece îi cuprinse trupul. Se opri. Câteva clipe mâna îi tremură deasupra butonului de sonerie. Nu îndrăznea să-l atingă. Degetul arătător apăsa încet. Nicio mişcare. Între timp, mii de furnici îi jucau în trup ca într-un muşuroi. Sună încă o dată. Tăcerea din casă îi dădu putere şi curaj. Va pleca aşa cum a venit. După o lungă aşteptare când se hotărâse să plece, auzi în sfârşit paşi venind ca din adâncul pământului şi apropiindu-se de uşă. Cineva totuşi trăieşte, în această casă! Dar cine va deschide? Cine-i după acest zăvor care se mişcă? Zăvor ce despărţea fiinţa ei de cea aflată dincolo de uşă, de suflet, de gând? De ce se mişca aşa domol năluca necunoscută? Părea că dincolo, prin întunericul culoarului, se trezea mişcându-se, un chip venit din frunzişul des. O mână leneşă răsuci cheia de câteva ori. Uşa se deschise, scârţâind prelung din balamale şi Raluca avu impresia că trecuse mult timp de când acest zăvor şi aceste balamale zăcuseră înţepenite. În prag se ivi un bărbat. Faţa arăta a fi a unui om bolnav, aflat în convalescenţă. Părea nemulţumit. Fusese deranjat!

Încă agitată Raluca aruncă involuntar o privire curioasă înăuntru. Albul pereţilor, picturile bufone, chenarele pompeiene şi panourile cu nimfe şi nuduri… Probabil opera italianului, care trecuse pe acolo… Îşi aducea vag aminte de… Dar totul părea învăluit în ceaţă…

Omul arăta ca un bărbat între două vârste. Figura ştrengărească era aspră şi contractată. Aprins la faţă, cu o buclă căzută peste ochi, semăna cu un cocoş necăjit cu creasta vânătă. O privi pe Raluca lung, cu mirare, neştiind ce caută, de ce a sunat…

— Ce doriţi domnişoară?

Raluca făcu ochii mari.

— Ce doreşti duduie? Cum să te numesc? repetă de data aceasta mai tare. Raluca tăcea, neştiind cum să i se

adreseze.

— Caut familia… Omul deschise ochii mari. Părea jignit.

— Familia…

— A cui familie? se răsti omul.

— Scuzaţi, vă rog!

— Nicio scuză, spune mai repede ce doreşti!

— Doresc să ştiu… dacă aici locuieşte…

Omul o cercetă mai atent. Privirea i se opri asupra încălţămintei, studie îmbrăcămintea. Modestă, chiar prea modestă…

— Pe cine căutaţi?

— Domnul… Radu… R-a-d-u… îşi dădu seama că spune un nume la întâmplare.

Omul o privea neştiind ce să creadă şi mai repetă întrebarea:

— Pe cine căutaţi?

— Pe cine? Domnul Cernat… nu Radu…

— A, da! Căutaţi pe cineva şi nici nu-i ştiţi numele!

— Da, pe doctorul Pătraşcu… dar, m-am zăpăcit…

— Aşa deodată?

Raluca fu scuturată brusc de indignare: „Ce căuta ea aici între aceşti oameni necunoscuţi?“ Ea căuta un *om!* De ce pierduse atâta timp, în loc să rămână în singurătatea ei?

— Da, pe unul din ei! zise pentru a scăpa de o conversaţie inutilă.

— Intră în casă, ai să răceşti! se auzi o voce venind din umbra culoarului. De ce te-ai sculat?

— Ai puţină răbdare! Apoi: Spune, domnişoară! Nu auzi că mă strigă? M-am sculat bolnav din pat ca să-ţi deschid… Raluca zâmbi. Se încurcase de-a binelea. Desigur nu era decât un singur om şi acest om se numea Pătraşcu. Doar aşa îşi notase pe bileţel?!

— Îl caut pe domnul doctor Pătraşcu sau pe altcineva din familie!

— După câte ştiu pe strada noastră nu stă nimeni cu un asemenea nume.

— Da? spuse Raluca lăsând capul în jos. Strada o ştiu, dar numărul casei…“

— Dacă nu ştiţi numărul exact, atunci de ce deranjaţi oamenii la ore nepotrivite?

— Casa nu avea număr la poartă, aşa că vă rog să nu vă supăraţi pentru deranj!

— Nu am număr ca să nu mă deranjeze toţi neisprăviţii, ca mata domnişoară sau doamnă ce eşti!

— De ce nu mă credeţi? N-am vrut să vă supăr. Am şi eu necazurile mele.

— Nu stă aici niciun Cernat, nici Radu, nici Pătraşcu. Altădată iubiţii dumitale să-ţi dea adresa exactă…

Raluca lăsă capul în jos. Ochii îi ardeau. Rămase un minut sau mai multe fără vreun gând precis. În tâmplă, în artere, când şi când, simţea o uşoară zvâcnire.

— Duduie, spuse individul, ce mai stai, du-te!

— De ce mă goniţi? Eu caut… caut un om…

— Poate am să te ajut să-l găseşti pe domnul pe care-l cauţi, se îmblânzi bărbatul.

— Sunteţi amabil, dar să ştiţi că nu mi-e prieten, nici iubit, nici… zise aproape printre lacrimi. Nici nu-l cunosc…

— Atunci? întrebă pictorul mirat.

— Nu pot să vă explic, căci nu veţi înţelege, aşa cum nici eu nu înţeleg bine. Dar îl caut. Trebuie…

— Vă asigur că voi încerca să vă ajut. Nu acum. Mă interesez şi…

— Sunteţi atât de bun! Puteţi fi şi bun?

— După cum vezi. Pot fi şi bun… chiar dacă oamenii mă cred rău. În sfârşit, zise schimbând tonul, pe care din ei să-l caut?

— Fără ironie, domnule! Vă rog să nu vă mai jucaţi cu mine!

— Credeam că iar ai uitat numele!

Nici nu-şi mai aducea aminte cum se trezise în stradă. Se afla acum între două lanuri semănate la fel, între două şiruri de case de aceeaşi construcţie. Avea inima strânsă, speranţa risipită, gândurile întunecate, îşi aducea aminte

că pictorul îi ceruse adresa. Ce adresă să-i fi dat? Nu avea încă o adresă. Revedea scena aievea: „Dacă aţi devenit într-o clipă aşa de bun trecând de la fulger la curcubeu, şi vreţi să mă ajutaţi, atunci vă caut eu. Ştiu unde staţi.” „Fată nostimă – gândise atunci pictorul. Drăguţă şi foarte curajoasă. Îmi pare rău că am jignit-o. Dar nu pot înţelege ce căuta aici? De unde venea? Şi de ce tristeţea aceea întipărită atât de timpuriu pe chipul ei?” „Nu intri în casă, se auzise aceeaşi voce, care-l chemase şi prima dată. Să nu te plângi că te mai doare ceva!” „Vin“, răspunse pictorul cu gura pe jumătate deschisă. „Cu cine stai atâta de vorbă?“ „Am stat – zise – închizând uşa cu zăvorul singurătăţii, sub care se tăinuiau din nou gândurile şi vorbele lui Tănase Pascu.“

O linişte apăsătoare domnea în jurul ei. Înainta obsedată de gândul acestei lupte, plină de capcane, cu necunoscutul. Oare îl va găsi pe...? Şi dacă îl găsea? Ce să-l întrebe? Ce să-i spună? Nici ea nu mai ştia acum de ce îl căuta, ce avea de vorbit cu el. Iar dacă îl găsea şi el ar fi putut s-o jignească, făcând-o să renunţe pentru totdeauna la iluzia ei, sau să aibă un şoc din care să nu-şi mai revină mult timp. Înainta pe stradă şovăind, ca un om care îşi face primii paşi în viaţă. Deocamdată dorea să fie singură, cu gândurile ei. Să deschidă larg geamurile, să vină umbra în odaie, să se ghemuiască într-un colţ al simţirii scăpând de soarele ce o ardea. Dar pentru ea fiecare oră aducea un val de lumină sau de spaimă. Sufletul se lăsa cotropit ca o plajă încinsă de soare, de spuma şi vuietul valurilor. Se lăsa înghiţit, eliberat, înghiţit... dar în loc ca urmele să dispară totul se adâncea.

*

Trenul o smulse din oraşul pe străzile căruia rătăcise fără succes. Până spre seară Raluca rămase pe culoarul vagonului. Baloturile de paie fuseseră strânse şi pământul dezgolit se odihnea. Mirişte era galbenă, până-n zare! Pe

alocuri se ara, câte o fâşie neagră încingea marginea pământului cu o panglică de ţărână reavănă. Apoi totul în jur se acoperi cu un covor cafeniu pe care păşteau vaci pestriţe. Un cioban cărunt, cu pălărie de paie, se aşezase pe marginea terasamentului. Îşi potolea setea dintr-o sticlă. Mai încolo, o fată cu un aer nevinovat păşea încet cu o nuieluşă în mână, citind o carte... În zare, răbufneau din când în când rotocoale de fum... Prin fereastra vagonului se rătăci o clipă duruitul tractoarelor... O haltă, o fântână pe uliţă. O femeie care se strâmba din pricina soarelui îşi aşeza părul pe sub basmaua albă, în timp ce învârtea de roata fântânii şi se uita la tren. Privind pe sub palma dusă streaşină la ochi, părea să se strâmbe la fel şi băieţelul de lângă ea. Găleata plină se ridica încet. Deasupra uşilor, la mai toate casele, atârnau ghirlande de frunze de tutun.

Gările păreau că varsă foc. Pământ arzător plin de praf de cărbune, şine strălucitoare şi scrâşnete metalice, locomotive, încărcături... Apoi trenul gonea iarăşi prin spaţii largi, bătute de vânt. Un drum de câmp, prefăcut de arşiţă în cenuşă albă, alerga pe lângă linia ferată. Priveliştea ce se deschidea de la fereastra vagonului se ascundea când după o movilă, când după o pădurice de salcâmi cu aerul ei de prospeţime veşnic gânditoare. Cerul trandafiriu strălucea prin ferestre. Ajunsese acasă.

— Doriţi o bere, un pepsi, sandviciuri, prăjituri, o îmbie un ospătar ce trecea pe culoar, venind de la vagonul restaurant. Raluca ieşi cu sticla de pepsi pe culoar. Trenul se oprise într-o haltă. O căsuţă de cărămidă roşie, cu grădiniţă de flori în faţă şi o firmă mare vizibilă, pe care scria numele haltei.

Soarele ardea şi juca valuri de căldură la marginea câmpiei. Trenul îşi continua drumul. Gândurile o năpădeau, deşi parcă nimic pe chipul ei nu trăda o mişcare lăuntrică. Era aşa de senină faţa, pielea întinsă peste această tristeţe sau mai degrabă cumplită necunoaştere.

*

Pete verzi năpădiseră pereţii bucătăriei, de parcă totul era plin de mucegai, chiar şi feţele celor prezenţi. Andrei, stăpânul casei, stătea într-un colţ, odihnindu-şi braţul pe umerii soţiei – Leonora – muncitoare la fabrica de chibrite.

— Trebuie să-mi reparaţi camera, nici soba nu mai e bună, stăruia Livia Prodan, chiriaşa unei cămăruţe.

— Da, are dreptate, şi-n camera mea plouă, adăugă Simion, un bătrânel ce abia îşi mai târa zilele.

— Vedeţi, dacă repar, chiria urcă.

Andrei Petrescu, precupeţ de meserie, avea câţiva chiriaşi în odăile mici şi igrasioase. El locuia în casa nouă.

— De ce să mai urci preţul, nu plătim destul?

— Eşti un prost, i se adresă el moşului.

— Aşa-i! Dacă sunt prost… bătrâneţea… Niciodată prostul nu aude, nici nu încălzeşte. Prostul e ca lutul: când e vreme urâtă, ţi se lipeşte de picioare, iar când e frumos – nu rodeşte!

— Nu-mi pasă! zicând acestea ridică mâna, îşi holbă ochii şi începu să urle furios. Nu e destul că plăteşti aşa puţin, mai vrei şi reparaţii? Mai ai puţin, şi te duci…

— Ne vom duce toţi. Nici dumneata nu eşti stăpânul veşniciei. Lacrimi cenuşii şiroiau pe obrajii bătrânului. Andrei simţi că i se face milă de el. Se gândi la tatăl său.

— Ce-i, Andrei, te-a apucat mila? îi zise soţia Eleonora. Să-i repari camera! Să trăiască şi el mulţumit câte zile mai are! Omul a muncit o viaţă întreagă.

*

Livia se trezise în această cameră datorită bătrânului Simion. Cu ani în urmă o găsise disperată, cu copilul în braţe, într-un oraş necunoscut. Căuta un adăpost. Acele clipe nu se puteau uita aşa repede. Bătrânul a hrănit-o pe ea şi pe copil până când şi-a aflat un loc de muncă. Când

se întorcea acasă de la lucru, găsea fetiţa în odaia lui, jucându-se într-un colţ, lângă sobă, pe un preş vechi. „Bunicule, mai spune-mi o poveste!” Atunci bătrânul o aşeza pe genunchi şi-i povestea până când copilul începea să doarmă. Aşa îi găsea Livia, mulţumită de faptul că fetiţa nu stătea singură. Era ca un tată şi câte nu făcea pentru ea şi pentru copil. Cine oare ar fi putut s-o iubească şi s-o respecte mai mult decât acest om singur pe lume?

Bătrânul îi făcea pe voie, iar când Livia pleca, se plimba singur prin odaie cu ochii aţintiţi în podea, dornic parcă să-i zărească urmele. Gânduri uşoare ca nişte nori albi de primăvară îi pluteau prin minte: „Ce, parcă omul are nevoie de multe în viaţa asta?”

Viaţa e frumoasă dacă în preajma noastră înfloreşte neîncetat câte o inimă tânără. Şi dacă se deschide cât de puţin în faţa ta, atunci zăreşti într-însa un zâmbet pentru tine. Înţelepciunea bătrânului, se gândea Livia, ar trebui să se împletească mereu cu forţa încrezătoare şi curată a tinereţii, căci numai aşa binele va creşte neîncetat pe pământ...

*

„În lume sunt şi oameni de treabă”, se gândea Livia „Nu mai eşti singură, când îţi iese în cale un suflet tot aşa de singur ca şi tine.” Dar Livia avea un copil, care devenise şi pentru moş Simion o mângâiere şi o preocupare permanentă.

Ştiind copilul în siguranţa, bine îngrijit în timpul cât lipsea ea de-acasă, muncea mai cu spor.

— Să ştii, Livia, Andrei nu e om rău. Lacom, da! Cât ar avea tot puţin i se pare. Nevasta îi cere întruna, dar nu munceşte cinstit şi-i păcat!

— Cum poate fi om bun dacă nu este cinstit?

— Uită de cinste atunci când se îmbată.

— Şi după cât de mult bea... Aproape mereu este beat!

— Iacă şi ăsta, e un biet om!

— Nu-i bine!

— E om deştept. A văzut multe, de care noi habar n-avem. Şi îl vezi că bea toată ziulica, zău aşa!

— Rău face…

Livia tăcu o clipă, căzând pe gânduri. Se uită în jur. Palidă, uitase ceasul şi timpul pierdut fără voia ei în curte, asistând în întuneric la o scenă nedorită. „Ce nemernic! Şi ce vrea de la el? Haimana! Dureros, dar adevărat. Cum, adevărat?“

Peste noapte dormi prost, chibzuind la hotărârea luată şi căutând să se încredinţeze că aşa trebuie să facă – să se mute din casă. Când? Unde? Suntem singure, eu şi ea, două femei străine pentru toţi cei din jur. Livia visa o viaţă tihnită. Nu-i prea plăceau oamenii. Nu suporta ura lor ascunsă deşi uneori se gândea că şi această ură e doar închipuirea ei. Începu s-o cuprindă teama de a sta cu oameni ca Andrei. El, stăpânul camerei în care avea adăpost… În ceasurile de singurătate, când venea obosită, o cuprindeau, rând pe rând, cele mai contradictorii sentimente.

— Moş Simion – îi spuse într-una din zile ·– sunt nevoită să-mi caut o locuinţă mai bună. Fetiţa este mare, termină liceul şi i-ar trebui nişte condiţii mai omeneşti.

— Ai dreptate! Te voi ajuta, deşi Andrei e în stare să-ţi pună piedici la repartizarea apartamentului. Nutreşte gânduri ascunse. Ţi-ar da toată averea şi toţi banii… Doreşte chiar să-ţi înfieze fetiţa…

— Dacă n-am dat-o când s-a născut, speriată de viaţă şi de ce putea să se-ntâmple, pierdută în lume cum eram. Dacă am pornit să lupt singură cu greutăţile…

— Femeia răzbate mai greu în viaţă când e singură. Dar dârzenia şi voinţa te-au călăuzit numai spre bine…

— Dumneata mi-ai fost primul ajutor. Oare te-am putea uita vreodată? Nu! Nici eu, nici Raluca!

— Voi mi-aţi dat tinereţe, mi-aţi prelungit viaţa. Zilele mele frumoase vouă vi le datorez, copiii mei…

— Dacă ne mutăm, te luăm cu noi, nu te lăsăm singur.

— Nu se poate, i-am dat lui Andrei toţi banii mei, agonisiţi într-o viaţă de om. I-am dat ca să aibă grijă de mine. Dar…

— Ce păcat! N-are nicio grijă de mata. Nici măcar odaia în care stai nu e ca lumea…

Adesea, după discuţiile cu ea, tulburat, se ducea în afara oraşului şi acolo, stând pe deal, privea cum se apropie amurgul de ziduri – clipa când lumina şi întunericul se prind în luptă, unul cu altul. Noaptea venea răcorind pământul. În zori dispărea, făcând loc unei zile noi. Şi pentru el va veni aceeaşi zi tristă a bătrâneţii. Nu-l aştepta nimic nou! Se apropia sfârşitul, când va trebui să-şi ia rămas bun de la ultima licărire a zilei. Trăind alături de Livia şi Raluca, uitase de bătrâneţe. Dar de plecat trebuiau să plece, spre binele lor. Spre binele Ralucăi, mai ales.

Livia se calificase la fabrică unde muncise, însă nu renunţase la facultate. Îşi aducea aminte de ziua când plecase din sat spre oraş. Oraş mare, lume puţină! În drum, dăduse peste un meşter cu un ferăstrău în mână, pe care-l întrebase despre fabrică: „Ai de mers, departe, dincolo de oraş“, îi răspunsese el cu glas subţire. „Cum dincolo de oraş?” „Fabrica noastră face parte din oraş, numai că e mai mare decât oraşul. E construită pe nişte dâmburi şi pe cât se vede, se mai construieşte.” „Păi cum, nu e terminată?” – întrebase Livia. „E terminată, dar se face şi mai mare ca să dăm duşmanului peste nas.” Şi meşterul îi arătă cum să ajungă. „Până acolo merge un autobuz, dar n-o să te ia că nu dovedeşte nici cu muncitorii. O să trebuiască, fată dragă, să te duci cu autopicioarele. Asta-i mai sigur!“

Livia porni la drum. După o vreme, zări un coş de fabrică, drept şi impunător ca un turn. Când apărea, când dispărea. Din gura lui năvăleau rotocoale mari de fum care se risipeau în vânt. Coşul părea aproape, totuşi merse pe un drum cu hopuri, care nu se mai termina.

Rătăci prin galerii de lut, stive de cărămizi şi de scânduri. Peste tot era învălmăşeala şi praful acela din care încep să răsară construcţii noi. La plecare, meşterul îi spuse:

— Acolo o să-ţi placă. Este nevoie de muncitori. Poţi ajunge şi ingineră. Numai să înveţi.

Aceştia au fost primii paşi făcuţi de Livia către fabrică, după ce lăsase în urmă satul, cu toate amintirile şi întâmplările ce-o legaseră de el.

— Tovarăşă Livia, îi spuse într-o zi directorul fabricii, să te duci la evidenţa personalului să-ţi completeze fişa…

Mai completase una la angajare, de ce i se mai cerea una acum? Ce s-o fi întâmplat? A doua zi, plină de emoţie, bătu la uşa şefului de cadre.

— Sunt chemată aici.

— Da.

— Ce s-a întâmplat? întrebă cu glas plin de emoţie. Timp de cincisprezece ani, cât lucrase, nu fusese chemată să-şi completeze o altă fişă personală.

— De ce eşti emoţionată?

— S-a întâmplat ceva?

— Da, ceva bun. Organizaţia de partid se interesează de activitatea şi munca dumitale.

— Şi?…

— Probabil te va avansa şi-ţi va schimba locul de muncă.

— Mie?

— Da.

— Nu ştiu dacă merit.

— Noi credem că da.

— Deci nu e ceva rău?

— Nu. Colegii de muncă vă tot laudă că sunteţi conştiincioasă, cinstită. Acestea sunt referinţele lor. Doar vorbe bune. Ce mai!

Livia plecă neştiind ce să creadă. Deci sunt oameni care o apreciază. S-a ferit de certuri, de neînţelegeri. A suferit în tăcere. Aşa o învăţaseră greutăţile vieţii prin care trecuse. Se gândea că mai era destul de mult până

când Raluca va termina facultatea. Dar visul i se va realiza prin fiica ei. Poate va încerca, cel puţin acum, să urmeze la fără frecvenţă. Era poate momentul să înceapă să facă ceva doar pentru ea, deşi ceea ce facem bine pentru noi se răsfrânge, tot ca bine, şi în cei care ne sunt aproape. Într-o zi de sărbătoare, îi zise Ralucăi:

— Nu vrei să ieşim puţin?

— Ba da!

Se plimbară până târziu pe străzile marelui oraş, forfotind de lume. Spre seară, străzile se linişteau.

— Raluca, să ştii că m-am hotărât să ne mutăm din cameră în altă parte.

— Cine ne va da o altă locuinţă?

— Se vor găsi şi oameni care mă vor înţelege. Aici nu se mai poate sta. Ne-am chinuit destul. Aşa a fost la început. Altceva ne trebuie.

— Mi-a fost ruşine de colegii mei. Am evitat să-i invit prea des la mine.

— Crezi că nu mi-am dat seama? Am înţeles lucrul acesta de mult. După ce ne vom muta o să poţi să-i inviţi. Bineînţeles pe colegii tăi care vor fi studenţi ca şi tine.

— Nu ştiu. O să văd…

— Ce nu ştii? Premianta liceului să nu reuşească la facultate?

— Examenul alege, răspunse Raluca. Apoi, după o clipă de tăcere: Dar cum să-l părăsim pe moş Simion?

— Va veni cu noi.

— Va accepta oare?

— Să-l rugăm. Ne va înţelege. Avem nevoie de apartament. Ne-am chinuit destul…

Umbra copacului se muta fugind de soare. Şi totuşi razele soarelui parcă o urmăreau. Livia privea departe, în faţa ei se zăreau şiruri de munţi care înghiţeau lumina, bucată cu bucată, cu dinţi necruţători. Munţii erau departe, ascunşi în fundul zării. Îi urmărea fără oprire şi fără să-i ajungă. „Când o să le orânduiesc pe toate?“ Dorinţa ei fusese întotdeauna aceea de a da fiicei ei tot

ce ea nu putuse avea în viaţă. Pe moş Simion îl va îngriji chiar dacă nu vor locui în aceeaşi curte. Ce s-ar fi întâmplat dacă nu l-ar fi avut pe el s-o ocrotească? N-ar fi acceptat să cadă victima lui Andrei. Să-şi vândă sufletul şi trupul pentru bani. Moş Simion îi citea în ochi întreaga frământare. În viaţa lui, şi mai ales în tinereţe, bunătatea nu prea stătuse cu el la masă. Fusese destul de egoist cu nevasta lui, care se şi prăpădise de tânără. Copii nu avusese şi singurătatea crescuse în jurul lui. Până în ziua când îi apăruse în cale Livia, cu o fetiţă în braţe. Această mamă tânără, aproape copil, strângea la piept un ghemotoc înfăşat în scutece albe. Niciodată nu îndrăznise s-o întrebe ce se întâmplase cu tatăl copilului. „A murit”, îi spusese ea într-o zi. Şi de-atunci nu mai adusese vorba despre el. Era prea dureros. Şi e bine ca durerea oamenilor să fie ocolită, dată uitării, şi nu reînviată la fiecare pas. Simion regreta că nu are şi el un copil. Fără copii, la bătrâneţe viaţa devine monotonă, searbădă. Dar regretăm întotdeauna când e prea târziu, când greşelile trecutului nu se mai pot îndrepta, iar experienţa vieţii ni le scoate în faţă ca pe un dar inutil. De aceea o sfătuia pe Livia să aibă grijă de copil ca de ochii din cap.

— Da, moş Simion, îmi dau seama. Copilul este averea unei mame. Dragostea faţă de copil este una, faţă de bărbat e alta. Cea de a doua trece, prima nu te părăseşte niciodată.

Pe Andrei Petrescu nu-l putea suferi după cele spuse de bătrânul Simion. Uneori, în clipele de disperare îi venea să se arunce în braţele lui Andrei, dar tânguirea femeii alungate, pe care o auzise într-o noapte în grădină, îi răsuna ameninţător în urechi. Ce-i mai trebuia bărbat?

Pleca la uzină. Printre războaiele ei se simţea fericită. Trecând de la unul la altul, auzea numai cum suveica zvâcneşte înainte şi înapoi, însoţită de un zgomot ritmic. Zilnic, acelaşi pac-pac, acelaşi zumzet al suveicilor grăbite, alergând tot înainte, lăsând în urmă sute de metri de pânză, sute de metri de speranţă. Trebuia să-şi înveţe

copila cu frumuseţile şi greutăţile vieţii. Să ştie să lupte şi să învingă. Alături de mama ei, Raluca devenea pe zi ce trece tot mai dârză, mai ambiţioasă, mai muncitoare. Nu o dată, întorcându-se obosită de la serviciu, Livia găsea mâncarea pregătită. Într-o zi, neavând timp să cureţe un peşte, îl lăsă pentru a-l pregăti seara la întoarcere. Spre surpriza ei, găsi ciorba gata. Iar pe o foaie de hârtie stătea notata reţeta. Moş Simion o întâmpină bucuros. Azi am mâncat ciorbă de peşte făcută de Raluca..

— De Raluca? se miră Livia.

— Da, chiar ea. A crescut. Nu mai e un copil.

— Ce surpriză! Eu n-aveam încredere s-o las la bucătărie, şi ea…

— Ambiţie mare! Şi ce gustoasă e! zise moş Simion, trecându-şi limba peste buze ca şi cum ele ar fi păstrat gustul mâncării.

Ca s-o obişnuiască cu treburile bucătăriei, Livia îi lăsa mereu cele necesare şi alături reţeta. Apoi pleca. La întoarcere găsea mâncarea gătită.

— O pregătesc pentru viaţă, spunea Livia. Nu doresc să fie numai o păpuşă de vitrină. Frumuseţe şi inteligenţă are din belşug, dar trebuie să fie şi gospodină.

Andrei, în discuţiile pe care le avea cu Livia şi cu nevastă-sa îi spunea:

— De ce nu vrei tu s-o înfiem noi pe Raluca? Uită-te ce avere am. Toate vor fi ale ei.

— Eu n-o trimit la bucătărie, intervenea Leonora. O îmbrac cu cele mai scumpe haine. Nu am copii! Fata asta a crescut sub ochii noştri, o cunoaştem…

— Cum credeţi că aş renunţa la copilul meu? Ce fel de mamă aş fi? O puteam da când s-a născut. De ce să mă prăpădesc aruncând dragostea mea în fântâna cu apă amară?

— La noi n-ar cunoaşte lipsurile şi sărăcia.

— Mai bine în sărăcia mea, decât în averea care nu i-ar folosi la nimic în viaţă.

Aşa ştia Livia să închidă gura tuturor celor care o

vedeau şi o luau drept femeie nevoiaşă. Ce conta dacă sute de acoperişuri, îngrămădite asemenea capetelor unei mulţimi, adăposteau vieţile unui mare oraş? Alături de fabricile în care creştea viaţa, Livia auzea mereu aceleaşi cuvinte, rămase amintire din tot ce fusese odată.

— „Numai eu te pot face fericită. Pentru mine eşti cea mai frumoasă dintre fete. Eşti iubită cum nicio femeie nu va mai fi vreodată. Nu ştiu ce vor să spună cuvintele „datorie” şi „virtute”. Eu te iubesc. Sunt fericit că te iubesc şi te voi iubi până la ultima suflare. Am mândria iubirii mele. Mă cred menit să nu cunosc în viaţa mea decât o dragoste. Poate vi se pare curios ceea ce spun acum, dar sunt mulţumit că vom avea un copil, nu mai doresc nimic altceva în viaţă.”

Ce urât sună în inima mea aceste cuvinte! Câtă minciună a fost în ele! Cum am putut crede? se frământa Livia în nopţile de insomnie. Trecuseră anii şi tot se mai simţea ameţită de aceste cuvinte în care crezuse. Baloane de săpun! Şi fiecare cuvânt te minte, te minte, doamna mea, răsunau valurile mării îngenunchind la picioarele ei. Niciodată nu va mărturisi nimănui acest episod din tinereţe. Mai bine printre oamenii modeşti, simpli, mai bine alături de acest bătrân Simion, pe care-l privea ca pe un far al bucuriei când vedea aerul plin de bunătate luminându-i faţa aceea brăzdată. Întindea mâna spre omul acesta care parcă i-o cerea spre vindecarea durerilor ivite odată cu bătrâneţea. Ce durere pentru Livia când acesta îi mărturisi, printre lacrimi, că Andrei îi spusese într-o zi:

— Această fată îmi va fi amantă.

— Cum poţi să te gândeşti la un copil nevinovat? zise bătrânul tremurând de furie.

— O înfiez. Îmi va fi amantă şi fiică.

— Cine admite aşa ceva? Fata are mamă, femeie tânără şi cinstită. Nu e păcat să-ţi baţi joc de ele?

— Am bani mulţi, avere frumoasă. Îmi dă mâna să cumpăr orice.

— De data asta ai dat greş. Te împuşc cu mâna mea, dacă li se întâmplă ceva. Ai înţeles? În averea ta sunt şi banii mei. Ai uitat, ticălosule? E şi averea Leonorei! Ştii? Ce, crezi că-ţi merge cum vrei tu?

— Iacă aşa, am glumit, nea Simioane. Nu ştii de glumă? Doar am nevastă. Ce-ar zice Leonora dacă aş face o prostie ca asta.

— Glumă, glumă, dar nu aşa! Te cunosc eu ce poamă eşti! Numai Leonora ţi le suporta pe toate.

— N-are încotro. De ce nu mi-a făcut un copil? Să fiu şi eu în rândul lumii?

— Parcă aşa nu eşti? Să fii cinstit, corect, tu ca om, şi te va cinsti lumea, societatea, chiar dacă n-ai copii.

Andrei îl privea pe bătrân cu ochii plini de remuşcare sau poate de ruşine. Dorea să-şi motiveze spusele, gândurile ce uneori îi întunecau minţile.

În zilele de sărbătoare, Livia stătea mai mult de vorbă cu bătrânul. Atunci era invitatul lor la masă. Dacă plecau la plimbare, le atrăgea atenţia:

— Nu uitaţi, la ora unu servim masa, nu întârziaţi prin oraş!

Pentru el, sărbătorile, însoţite de lungi discuţii, aşteptate cu nerăbdare, aveau o deosebită însemnătate, îi dădeau curaj şi dorinţa de a mai trăi. De astă dată, părea mai abătut. Purta ceva pe suflet şi nu putea mărturisi.

— Astăzi nu eşti în apele matale, moş Simioane? Tocmai acum când toate felurile de mâncare sunt opera culinară a Ralucăi?

— Nu-i aşa. Vi se pare. Mă simt puţin obosit.

— Obosit? repetă Livia cu mirare.

— Obosit sufleteşte. Mă apasă ceva. Simt că mă sufoc uneori. Nu-mi ajunge aerul din jur.

— Te-a obosit plimbarea. Sau te-a supărat vreo discuţie cu cineva?

— Mă gândesc, poate e mai bine să vă mutaţi de-aici…

— Tocmai dumneata spui acest lucru? Te-ai săturat de

noi? Ţi-e greu cu noi?

— Nu, copiii mei! Nici gând! Aveţi nevoie de o casă mai bună, cu baie, bucătărie, încălzire centrală şi nu cu lemne... Vara mai e cum e, dar iarna îndurați multe...

— Stând cu mata, nu le simţim. Ne-am deprins.

— Nu, să vă mutaţi. Şi cât mai curând. Să închid ochii liniştit.

Livia a început să înţeleagă de ce. Simion ştie. Poate Andrei i-a mărturisit ceva din gândurile lui ascunse. Altfel nu insista atâta. Şi lui îi e greu să se despartă de noi. Vrea să ne apere dând alarma, să pricepem.

— Plecaţi, repetă el în şoaptă.

Raluca rămase un timp tăcută, pradă unui zbucium necunoscut până atunci sufletului ei.

*

Raluca locuia împreună cu mama ei în acest oraş al frământărilor, al culturii, al civilizaţiei, cum îl caracteriza cu puţină ironie, în gând, oraş în care oricine putea să-şi ascundă identitatea. Putea să se ascundă în oraşul aglomerat, pierzându-se în marea familie a locuitorilor săi. Dar de ce să se ascundă? Rostea încet numele mamei ei aproape silabisindu-l LI-VI-A, Livia Prodan, şi o vedea aievea, femeie tânără, cu chipul frumuseţii umbrit puţin de anii zbuciumului, al grijilor zilnice ce apăreau şi dispăreau. În cartea vieţii căci fiecare are o carte a vieţii lui, toate rămân scrise şi trăiesc peste timp. Cartea timpului închide în ea enigme, fantezii, aventuri şi atâta supunere în faţa destinului. Destinul, ca şi cum fiecare om ar avea o albie. Aşa cum cred unii. Întâmplările oamenilor se ţes cu diferitele lor jocuri, de parcă am fi actori pe tot felul de scene, sau pe ecrane mai mari sau mai mici, care se perindă. Ecranul e în veşnică mişcare.

Raluca, zise într-o zi, întâmpinându-şi fiica.

— Am să-ţi dau o veste mare.

— Ce veste? întrebă fata mirată.

— Vreau să ghiceşti. Glumea cu o voce aşa de tânără, se juca aproape pentru a-i trezi curiozitatea.

— Hai! spune, nu mă mai fierbe.

— Da. După ce te-am lăsat pradă curiozităţii şi văd că ai fiert destul, pot să-ţi spun bucuria.

Livia începu cu o voce scăzută:

— Să ştii că astăzi am fost chemată în biroul directorului.

— Şi ce-i cu asta?

— E un lucru mare. Mai trebuie să-ţi spun că directorul te cheamă în două ocazii: când ai făcut ceva bun sau invers.

— De data asta despre ce era vorba?

— De bine, nu se vede pe mine, de bine…

— Şi anume? Cât de mare poate fi acest bine?

— Anume: mi-au repartizat un apartament în noul bloc din Piaţa Unirii. L-am văzut. Două camere cu baie, bucătărie şi tot ce trebuie. Parchet pe jos. Baia şi bucătăria îmbrăcate în faianţă. Nu găsesc cuvinte să ţi-l descriu de frumos ce e. Vom locui şi noi într-un apartament nou, nu într-o cameră prăpădită ca acum. Scăpăm şi de încălzirea cu lemne şi mai ales de proprietar care m-a necăjit rău. De copiii cei răi de pe stradă cu care te jucai când erai mică.

— Mamă! E adevărat?

— Şi nu numai atât, am primit şi ordinul muncii clasa a II-a. Schimbată din secţia ţesătorie, sunt şefă de secţie în alt sector.

— Ce bună eşti! Cum munceşti pentru noi amândouă! Eu nu pot să te ajut acum. După bacalaureat, poate îmi voi lua un serviciu dacă nu voi da examen la facultate.

— Nici să nu-ţi treacă prin cap una ca asta. Pentru ce mă zbat? Să obţii o licenţă. Şi să ştii că nu vreau decât medicina. Visul meu nerealizat.

— Totul e cu putinţă.

*

Pe strada pustie şi întunecată, în ciuda verii răcoroase şi foşnitoare ca o pădure, mergeau două prietene – mama şi fiica. Prima se grăbea spre fabrică, unde avea de lucru, şi ambiţia o făcea să nu fie decât alături de muncitoarele fruntaşe. Când intra pe poarta fabricii, lăsa în urma ei toate grijile vieţii de zi cu zi. Cealaltă, cu servieta plină de cărţi în mână, avea alt drum – Universitatea. La admitere intrase pe primul loc şi nici nu-i venise să creadă că obţinuse media cea mai mare.

— Vreau să fiu mereu prima. Nu voi ceda acest loc nimănui.

O adiere lină clătină vârfurile copacilor şi împrăştie în aer răcoarea zilei. Câţiva nori acoperiră soarele şi umbrele lor făcură să se vadă şi mai bine frumuseţea naturii. Şi totuşi nu îndrăzni să ridice ochii spre mama pe care-o simţea aproape umăr lângă umăr, poate, de teamă să nu i se citească prea marea-i bucurie din priviri.

Livia ştia sau mai degrabă simţise de multe ori înrâurirea pe care locurile natale o au asupra sufletului. Un lucru vrednic de luat în seamă. Dacă suntem cuprinşi de melancolie, atunci negreşit ne aflăm pe ţărmul unei ape... O altă lege a firii noastre impresionabile face ca la munte sentimentele să se purifice... Acolo pasiunea devine mai adâncă, pe măsură ce crezi că pierde din vioiciune.

— Eşti emoţionată din pricina celor ce ţi-am spus? – zise Livia.

— Mai întrebi? Parcă aş aştepta o a doua naştere. Simt că totul va fi altfel.

Au ajuns la un punct unde drumurile li se despărţeau.

— Diseară mergem să vedem apartamentul.

— Abia aştept.

— O să mergem împreună. Eu cumpăr o sticlă de şampanie cu care vom stropi camerele cele noi. Primii locatari ai apartamentului.

— Nici nu-mi vine să cred! Dar...

— Ce ai? Ce s-a întâmplat? Treci de la prea marea bucurie la tristeţe

— Mobila! Mobila! De unde? Cu ce putem mobila un apartament nou şi frumos?

Livia zâmbi.

— Mobila? Da, ai dreptate. Dar la ţesătorie mă vor ajuta să ne luăm mobila în rate. Tot ei mă vor ajuta să mă mut. Cu ei am curaj. Să nu-ţi fie teamă!

— Cea veche n-o putem lua cu noi.

— Nu. O lăsăm celui ce se va muta în locul nostru. Noului chiriaş. El îi va veni de hac proprietarului. Ce crezi?

Raluca sărea de pe un picior pe altul, de bucurie. Se transformase în copilul ce se bucură primind jucăria mult dorită, aşteptată şi visată câteva zile ce durează parcă ani. Acum o avea. Se va muta pe o stradă mare, cu blocuri înalte, părăsind străduţa unde trăise.

În blocul din Piaţa Unirii, oamenii începuseră să se mute. La geamuri apăreau perdele, lumină. Zidurile noi prindeau viaţă.

— Mamă, zise într-o zi Raluca, n-avem perdele la ferestre.

— Ştiu. Este singurul apartament unde lipsesc. Trece lumea şi se uită.

— Poate era mai bine dacă rămâneam acolo în camăruta noastră.

— Tu le vrei pe toate aşa, dintr-odată?

— Mamă, dacă... Raluca vru să-şi continue întrebarea, dar parcă ceva o strângea de gât şi înghiţi cuvintele fără să le pronunţe. „Ce bine am făcut” se gândi în sinea ei. „Dacă ar fi trăit tata? Dacă aveam un tată cum au colegii mei?” Erau întrebările pe care le păstra mereu pentru sine. Acum era bucuroasă că nu o îndurerase pe mama ei. Odată, când era mică, o întrebase pe maică-sa şi ea nu-i răspunsese. În schimb, mult timp după aceea o văzuse plângând, ferindu-se de ea. „Bine că m-am oprit la timp. Era să-i pricinuiesc cea mai mare durere, acum când viaţa începe să-i surâdă.“

— Da, te ascult, ce-ai vrut să spui? Dacă ce?

— Am vrut să spun să împrumutăm bani de la cineva cunoscut şi m-am oprit. De ce atâta grabă, cum ai spus mata. Toate la timpul lor.

Livia a crezut că la asta se gândise Raluca. Acum fata e mare şi înţelege posibilităţile lor materiale.

— Să mai scap de datorii. Mobila nouă a costat mult. Rata e mare. Doi ani de plată.

— Doi ani?

— Nu se putea altfel.

Livia îşi privi copilul cu inima strânsă ca într-o scoică, din care nu poţi ieşi. Te strânge carapacea vieţii. Nu se întorcea cu gândul în urmă. Faptele noastre, făcute cu voie sau fără voie, se datoresc nouă şi împrejurărilor.

— Da, zici mata cum e zicala – dacă ai şti unde-ai să cazi, ţi-ai aşterne paie să nu te loveşti.

Raluca se aşează la picioarele mamei, îi îmbrăţişă genunchii, mâinile şi îi răspunse cu ochii în lacrimi:

— Sunt tare fericită. Vorbele pe care le-ai rostit mi-au umplut inima. Cum aş putea uita ce ai făcut şi·ce faci pentru mine?

— Oh, da, tu întotdeauna mi-ai spus gândurile tale, nu-i aşa?

Livia oftă uşor fără ca fata să observe.

— Numai tu eşti în sufletul meu. Cufundându-mi ochii în ochii tăi, văd totul. Viaţa ta e tot atât de pură pe cât îţi e de limpede privirea.

— Nici în ochii tăi nu sunt ascunzişuri, mamă.

Se ridică şi îi sărută ochii.

Livia nu ascundea nimic?! Cum putea să nu-i ascundă? Că el era atât de frumos şi ştia acest lucru: Că ea îl iubise atât de mult şi el ştia acest lucru. Iar dacă a suferit atât de mult şi el nu ştia acest lucru, simpla uitare se joacă inconştientă printre cărbuni stinşi iar, la urmă, cenuşa se risipeşte-n cele patru vânturî.

— Cu timpul le vom rezolva pe toate, Ralucă scumpă. Tu numai să înveţi.

Locatarii din bloc începuseră să-şi întoarcă privirile unii după alţii. În scurt timp cunoştinţele erau făcute. Familiile erau pe cale să se împrietenească şi nu pridideau să se ajute, la una, la alta.

În ziua când s-a mutat Livia Prodan, se mutase şi familia doctorului Petre Iordache, împreună cu soţia Aglae şi doi copii – Camelia şi Mihnea. Apartamentul lor se afla pe aceeaşi scară şi la acelaşi nivel cu cel al Liviei. Erau adică vecini de apartament. Soţia doctorului nu avea serviciu. Era o femeie înaltă, cu ochii albaştri şi părul negru, arătându-şi o faţă mereu îmbujorată şi o privire zâmbitoare. Bună gospodină, îi plăcea să primească musafiri la orice oră. Nu-i plăceau însă bârfele şi intrigile.

Dorinţa Aglaei era să sărbătorească ziua de naştere a copiilor, a soţului. Nu uita nici de ziua ei.

Liviei i se părea că fiica ei este cea mai frumoasă fată. Aici nu-şi putea stăpâni orgoliul, de care se mira singură, în marea ei modestie pe care i-o întipărise viaţa. Există oameni – e drept puţini – care posedă această trăsătură de caracter uneori cu mult prea accentuată, într-adevăr fuseseră vremuri foarte grele pentru Livia, dar ele au rămas de domeniul trecutului. Cu excepţia unui singur moment, care o urmăreşte şi acum. În graniţele lui se simţea mereu prizonieră, şi, se înţelege, nu vorbea despre el.

*

Doi bărbaţi în vârstă şedeau la masă. Păreau a fi nişte jucători de şah; unul dintre ei stătea aplecat cugetând la mişcarea următoare, celălalt, lăsat pe spate, cu ochii ficşi în tavan, calcula variantele pe care le-ar putea aborda în momentele următoare. Între cei doi nu se aflau piese pe o tablă de şah, ci numai două ceşti de cafea. Unul, cu părul încă negru şi cu o frunte de intelectual – pesemne fusese odată un bărbat frumos – avea acum obrazul supt, iar trăsăturile îi încremeniseră într-o grimasă de adâncă

plictiseală, în timp ce, destul de mari, cearcănele trădau oboseala. Partenerul său, cu desăvîrşire cărunt, avea dimpotrivă un chip fraged şi trandafiriu de nou-născut. Deasupra gurii mici, de copil, îi creştea o mustăcioară căruntă şi rară şi numai pleoapele îi erau, într-adevăr, ale unui om bătrân. Scrise ceva cu un creion subţire pe foaia cărţii de imobil şi i-o întinse celuilalt. Acesta se uită la înşiruirea de cuvinte prin lentilele ochelarilor, – apoi dădu din cap rostind cu voce tare cele scrise: apartamentul 7, Livia Prodan, Raluca Prodan, pe urmă completă vârsta, numărul buletinului.

— Vezi cum o fi povestea asta? Fiica poartă numele mamei, numele ei de fată.

— Aşa au vrut ele. Nu-i nicio greşeală.

— Să nu greşim noi! Poate e bine să-i cerem fetei actul de naştere.

— Nu intră în competenţa noastră. Nu suntem decât responsabili de bloc şi ţinem evidenţa celor mutaţi aici.

— Da, e o persoană deosebită. Îţi trezeşte fără să vrei curiozitatea. Fata e asemenea unei madone. Câtă graţie şi ce firească e parcă la ea frumuseţea!

— Ce te mai interesează, colonele pensionar?

— Inima tot tânără rămâne! Mai dă brânci, când în dreapta, când în stânga. Pe urmă, unde mai pui, singur pe lume…

— Când eşti tânăr nu simţi singurătatea. Numai la bătrâneţe o simţi.

— Ai fost însurat o dată.

— La bătrâneţe se poate găsi un tovarăş de viaţă, o prietenă…

— E prea târziu pentru tine. Acu’, poate doar calea bisericii, a liniştii… cum se spune-n popor.

— Nu mă îmbătrâni aşa devreme. Va veni şi timpul acela, dar mai târziu. Încă mă simt tânăr.

— Tânăr fără să faci prostii, ce fel de tinereţe e asta?

Prietenii discutau despre fiecare locatar venit, înscriindu-i numele în cartea de imobil.

Colonelul pensionar Ovidiu Georgescu şi Gigi Bărbulescu, fost magistrat, responsabil cu evidenţa locatarilor, stăteau fiecare într-un apartament compus din două camere. Primul era singur, văduv. Al doilea locuia cu soţia. Aveau apartamente la parter. La repartiţie se ţinuse cont şi de vârstă. Scările ar fi fost obositoare pentru ei.

— Să ceri actul de naştere al fetei şi al ei!

— De ce tocmai eu? Poţi face tu acest lucru.

— De ce să bănuiască că mă interesează viaţa lor?

— Pentru completarea cărţii de imobil e firesc să le ceri asemenea acte şi, apoi ceri datele astea de la mai multe familii. Aşa nu vor bănui.

— Eu, pripindu-mă, am greşit faţă de o tânără. Fără voia mea, şi nici azi nu pot să mi-o iert. Am jignit-o şi am umilit-o în aşa hal, încât până la urmă a izbucnit în hohote de plâns. Era ce-i drept tare frumuşică, graţioasă, simpatică. Au trecut mulţi ani, şi uite că regret şi acum. Voiam în mod evident să-mi descarc inima dar cuvintele mele vorbeau parcă în locul meu şi totul ieşea pe dos, stângaci, vulgar.

— O fi fost cazul? Poate şi ea era de vină.

— Nici vorbă. Toate le-am făcut pe dos în ziua aceea.

— De ce să-ţi aminteşti de lucruri care s-au întâmplat de mult? Mai bine vezi ce faci cu cartea de imobil, mai sunt câteva apartamente de trecut. Te-ai poticnit la al şaptelea…

— Ai dreptate. E bine să opreşti omul la timp şi să-l aduci la realitate. Vorbim de prezent, nu de ceea ce a fost odată.

Între familiile doctorului Georgescu şi cele două Prodan s-a legat o prietenie sinceră, pe nesimţite. Totul s-a întâmplat atât de firesc şi încet-încet a devenit aproape o necesitate să se întâlnească. Mama Ralucăi muncea mulţumită la fabrică. Apreciată de colege, muncitoare ca şi ea, de şefii săi, făcuse eforturi ca să se califice. Toţi cunoşteau faptul că avea studii şi se lămuriseră într-un fel că motivul din pricina căruia nu reuşise să urmeze

facultatea fusese, din păcate, lipsa posibilităţilor materiale.

*

Livia tot mai spera că se va înscrie fie la facultate, fie la institut, bineînţeles că la secţia fără frecvenţă. Aştepta să termine fata, repetându-şi ca pe o formulă magică fraza: „niciodată nu e târziu să înveţi”.

— Livia? Te-ai mutat într-un apartament nou? – o întrebau colegele.

— Da, m-am mutat, dar nu am reuşit încă să-l aranjez cu toate cele necesare. Mai am nevoie de multe.

Era fericită când vorbea despre apartamentul ei.

— Mobila toată e cumpărată în rate, mobila de sufragerie, dormitorul, bucătăria, toate sunt noi. Nu am dat decât un mic acont, restul îl plătesc în rate.

— Ai mobilat frumos apartamentul? zise cineva cu un glas plin de invidie.

— Ce te interesează? sări o altă colegă.

— Toate aţi vrea să aveţi apartament nou, mobilă frumoasă. Şi unde puneţi, lucrează singură, nu are niciun ajutor. Dacă ar fi avut un soţ i-ar fi fost mai uşor. Nu-i aşa Livia?

— Nu pot să-mi dau seama dacă e mai uşor sau poate mai greu. Am făcut ce-am făcut prin munca mea şi aş dori ca toate colegele mele să aibă ce-şi doresc.

— Ai suflet bun, zise prietena ei Dora.

Dora, părăsită de soţ, se descurca singură cu doi copii. Destul de greu. Nu se plângea însă nimănui.

— Femeia muncitoare, cinstită, învinge dacă este demnă. Viaţa este o luptă, când mai grea, când mai uşoară, dar omul trebuie să se simtă mulţumit atâta vreme cât simte că fericirea şi-o clădeşte singur, pe măsura puterilor sale.

— Luaţi exemplu de la Livia. De câte ori nu şi-o fi culcat plină de grija zilei de mâine copilul, dar nu a spus nicio

vorbă.

— Ştiţi, suferinţa mea nu a fost suferinţă. Nu am dorit nimic din ceea ce nu puteam să am. Sau cum se zice m-am întins atât cât îmi era plapuma…

— Până acum nu ai avut de plătit rata la mobilă? o întrebă colega invidioasă.

— Nu mă sperii. Rata nu este mare. Şi, pe urmă, în douăzeci de luni, am scăpat şi de rată şi de împrumut.

— Nu au mulţi curajul tău.

— Nevoia te învaţă, te căleşte, îţi dă răbdarea şi puterea de a învinge.

Discuţiile avute cu colegele, în timpul pauzei, îi apăsau tâmplele. O durea capul de efortul atâtor ore de atenţie încordată în timpul lucrului. Stătu o clipă cu ochii închişi, acoperiţi cu palmele, să respire încet şi adânc. Aerul era închis, stătut, prăfuit. Îşi luă mâinile de pe ochi şi se uită la fereastră. Afară era soare. Colegele plecau. Ieşi, fără zgomot. Ridică o clipă ochii să se uite în gol, gândindu-se concentrat la ceva. Tramvaiele albastre, roşii şi maşinile alunecau prin faţa ei, printre cele două ziduri ale străzii. Plopii uriaşi începeau dincolo de palatul administrativ. Mai departe se zăreau turlele galbene şi cupolele verzi ale catedralei, peste care luminile păreau a fi caii nebuni şi frumoşi ce coborau din porţile cerului.

Deşi era soare, aerul nu era bun, ci apăsător şi iritant. Bătea vântul, un vânt uscat şi aţâţător pentru nervi. Faţadele uriaşe, masive, tencuite în crem şi galben, opreau vântul. Livia îşi simţea respiraţia apăsat. Era nemulţumită. Ea nu putea să creadă c-ar avea vreun duşman, căci nu duşmănea pe nimeni, nici nu invidia şi totuşi…

Afară, plopii din faţa blocului, vibrau în suflarea neprielnică. Frunzişul se frământa în vântul uscat şi primejdios.

La intrarea în bloc se întâlni cu un tânăr de douăzeci de ani – aşa părea! – cu părul blond, sprâncenele negre, genele castanii, avea ochi cu irisul roz ca la iepuri, era

saşiu şi vorbea anevoie.

Livia a venit mai devreme de la fabrică, anunţând-o pe Raluca – nu fără bucurie – că vor primi vizita colegilor ei. Trebuiau să sosească secretarul de partid, Georgescu, tovarăşii de la sindicat şi alţii.

— Vai, mamă – zise Raluca – cu ce-i tratăm?

— Ceva, ceva tot vom putea pregăti la repezeală.

— Vrei să mă laşi de data asta să fiu o gospodină desăvârşită?

— De ce nu? Parcă în alte rânduri nu ţi-ai arătat calităţile? Bucuria va fi cu atât mai mare, cu cât vei trece „proba” în faţa atâtor persoane care nu ştiu ce eşti tu în stare să faci cu mâinile tale.

Musafirii nu puteau să nu fie mulţumiţi de primirea caldă făcută de Livia. Prietenii veniseră să-i aducă un dar din partea muncitorilor. Pe Livia o impresionă gestul lor în care simţea atâta dragoste.

*

Unii din locatarii blocului s-au împrietenit repede, alţii au stat mai retraşi. După cum le era firea, după viaţa pe care-o trăiseră. Unii cunoscuseră privaţiunile, fiecare purta înlăuntrul lui o carte a timpului. Pagini de enigme, fantezie, aventuri, muncă, supunere, aşteptare, iluzii şi câte mai câte.

În serile verilor calde, locatarii udau florile din preajma blocului. După masă când soarele pleca spre asfinţit şi se răcorea afară se adunau pe băncile parcului din faţă.

Livia şi Raluca se obişnuiseră cu vecinii de pe scara lor. Cât despre ele două, le era bine împreună şi bucuria noii case le umplea existenţa. În timpul liber citeau sau se plimbau admirând nopţile liniştite, luminate de luna plină, de cerul spuzit de stele. Plimbându-se în tăcere, fiecare se gândea la câte ceva, fără să-şi mărturisească totdeauna una celeilalte gândurile sale. Raluca nu dorea să-şi tulbure mama, iar maică-sa trăia în lumea

amintirilor.

— Vreau să vorbesc cu tine, zise Livia, dar văd că tăcerea întinde o pânză grea împrejurul nostru.

— Te înţeleg. Eu mă gândesc la cursurile mele. Repet în gând. Aşa suntem amândouă odihnite şi mulţumite.

Tăcerea lor fu întreruptă de apariţia unui bărbat ce mergea cu paşi legănaţi când spre dreapta, când spre stânga, speriindu-le.

— Ştii cine e? Chiriaşul familiei Vasilescu, de la apartamentul 12, de pe scara noastră. Acolo are o cameră închiriată.

— De unde ştii? întrebă mirată Livia.

— Este cunoscut printre studenţi. Ştiu povestea vieţii lui.

— O poveste interesantă?

— Da. Foarte. A venit să dea examen la facultate şi a pierdut anul. Îi scrisese maică-si că a intrat. Ba chiar că primise bursă. În realitate trăia în mizerie şi probabil se înrăia tot mai mult. Totuşi, mai târziu a început să-şi facă un drum. Dar maică-sa a murit înainte de a-l fi văzut cu studiile terminate, tocmai când băiatul avea mai multă nevoie de ea. Ce-i drept, învăţa bine, ba chiar cu patimă, fără a se uita înapoi, parcă s-ar fi grăbit. Dar cum a primit ştirea despre moartea maică-sii s-a rupt ceva în sufletul lui. Se pare că şi ea era pentru el singurul reazim moral în viaţă. Am să termin studiile, gândea el, am să stau pe picioarele mele. Mama o să vadă, fie şi la sfârşitul zilelor ei, că mai există dragoste şi recunoştinţă şi o să i se umple inima de bucurie. După tot efortul depus, unicul ei copil să aibă şi clipe fericite. Nu a ajuns însă să trăiască această clipă. Ca să treci printr-o încercare ca asta fără să te frângi e nevoie de multă putere. N-a rezistat. A început să se înece în alcool. Nu-şi mai dădu examenele: nu mai avea pentru cine obţine diploma. Ducea o viaţă fără căpătâi.

Livia ascultă cu multă atenţie şi deodată se văzu pe ea mamă dispărând şi Raluca singură, dezorientată,

demoralizată... Ce ar face ea?

— Viaţa unui om este trecătoare.

— Nu poţi muri! Nu... nu concep să mă despart de mata. Mor şi eu atunci...

— O! Ce gânduri... mama ta e tânără şi puternică. Copacul viguros nu-l doboară aşa de uşor furtunile.

— Bine că suntem împreună – zise Raluca, gândindu-se la destinul celui întâlnit.

— Suntem împreună, mergem alături, dar gândurile sunt diferite...

— Poate va veni un timp când şi tainele vieţii se vor mărturisi. La vremea lor. E prea devreme să vorbim, când încă nu ştim ce se va întâmpla.

— Aştept.

Pe chipul Liviei se aşternea mereu umbra tristeţii. Fruntea îi era îngândurată. Privindu-l îţi făcea impresia că acest chip aşa se născuse. Un chip de femeie tânără cu privirea blajină, ochii albaştri oglindeau seninul necunoscut al mării. Rareori, o vedeai zâmbind.

Jos, în faţa blocului mai stătură o clipă să se dezmeticească în aerul blând şi mângâietor al serii de vară. Venea un vânt dinspre baltă, trecut prin păpurişuri şi mlaştini aflate dincolo de oraş şi aducea mirosul noroiului, apei şi ierbii grase şi înflorite.

— Ce vânt ciudat! Poartă din depărtare aerul bălţilor – zise Raluca.

— Te duce către Dunăre.

— De ce vin şi amintirile odată cu aceste adieri stranii?

— Explicaţia o aflam numai în noi. Te asigur, alţii nu percep acest miros cum îl simt eu. Pentru mine e însăşi amintirea.

— De multe ori ne aflăm pe marginea unui necunoscut care ne face să uităm de noi şi să ne gândim numai şi numai la un ceva ce a trăit cândva în noi.

*

În apartamente au început să se aprindă luminile. Becurile răzbeau prin perdele cu ochi de jăratic, pierzându-se undeva departe.

Livia dormea agitată, cu toată plimbarea de câteva ore făcută împreună cu Raluca. În coşmar o cutremura spaima. Se trezi dintr-o dată şi încercă să-şi caute copilul ce dormea în camera vecină. În cămaşa de noapte a cărei lungime îi acoperea laba picioarelor, desculţă, se dădu jos din pat şi se duse să-şi vadă fata. Era încălzită. Simţea fierbinţeala în corp, dar pielea îi era rece. Avea febră.

Fata dormea liniştită, cu amândouă mâinile sub obrazul drept. Se duse la fereastră şi se uită afară la străzile pustii. La lumina slabă a stelelor, copacii se înălţau sumbrii în întunericul ce înghiţise zgomotul zilei.

— Ce vis ciudat? Copilul meu, să nu mi-l fure cineva!

Tremura. Fusese o criză de nervi. Bietul trup mai tresărea cutreierat de valurile emoţiei stârnite de un vis nocturn.

Adormi când se lumină de ziuă şi somnul îi fu greu, zdrobitor, plin de vise monstruoase. Când se trezi, era aproape amiază. Sări speriată.

— Am întârziat la serviciu. O, nu, am uitat, azi e duminică. Cineva trăsese jaluzelele. Printre lamelele lor pătrundea o lumină aurie, o boare de culoarea mierii. Se simţea că e cald afară, că vibrează văzduhul deasupra blocului. Şi în odaie, aerul era cald, şi parcă mirosea a mare, a alge încălzite pe mal, a praf. Era un aer parfumat şi uscat, încins de soarele dogoritor al miezului de vară. În odaie umbrele erau calde, de un cafeniu roşcat, ca în tablourile vechilor maeştri. Afară se auzeau tot felul de glasuri. Oamenii treceau prin faţa blocului. Maşinile, autobuzele făceau şi ele zgomot.

— Raluca! Raluca! Tăcere. După un scurt timp, uşa s-a deschis şi Raluca foarte îngrijorată apăru în cameră.

— Mamă! Mamă! Eşti bolnavă, ce ai? Ai visat ceva? Ai vorbit în somn, ai plâns. Strigai pe cineva?

— Aşa sunt visele uneori…

— Eşti bolnavă? Ai febră mare. Avem în casă medicamente din cele cumpărate de la farmacie, acum o săptămână. Să le iei acum, să-ţi scadă febra.

— Raluca, nu te agita! Stai liniştită! Nu vezi că nu mai am nimic.

— Când va veni doctorul Iordache de la spital, îl voi ruga să te vadă. O să vorbesc cu doamna Aglaia.

— Să nu faci caz de un lucru de nimic. O mică răceală, o gripă, un junghi în inimă sau mână sunt lucruri aproape fireşti, când omul munceşte şi nu are timp să se îngrijească.

Raluca o strânse în braţe şi o sărută mult. Buzele ei se lipesc de obrazul fierbinte şi simt o arsură ca de jar.

— De unde atâta febră? Ce să fie? Doamne, de unde să mai am răbdare până la sosirea doctorului?

Cum a intrat în casă, Aglaia l-a şi expediat la doamna Livia.

— Du-te să vezi, este bolnavă. Nu are pe nimeni. Ce ştie Raluca?

Iordache constată o uşoară congestie pulmonară. O asigură că în câteva zile o pune pe picioare. În rest trebuie să stea în pat şi să urmeze tratamentul prescris. La servici îşi va motiva absenţa pe baza certificatului medical. Mai rău e că doctorul a constatat o slăbire generală a organismului. Şi obosirea inimii. Va trebui să vină la spital, după ce se va însănătoşi pentru a-şi face unele analize. Ciudată congestia asta ivită în plină vară.

*

Livia îşi câştiga existenţa de la optsprezece ani. Aşa au fost împrejurările. Muncea din toată inima, dar din greu. Fără sprijinul nimănui, trebuia singură să rezolve problemele vieţii.

Raluca s-a născut fără voia ei şi a părinţilor săi. Izgonită cu brutalitate, Livia se adăpostise la o mătuşă, departe de sat şi de părinţi. Ascunzişul pentru ea şi copilul ce urma

să se nască, era cuibul mătuşii. Şi-a înţeles părinţii, cărora le-ar fi făcut cea mai mare ruşine tocmai în satul unde erau cunoscuţi ca oameni înstăriţi, buni şi cinstiţi gospodari – Iar unica lor fiică, frumoasă, cu şcoală terminată la oraş, ce se pregătea pentru admiterea la facultate *a greşit.* Mătuşa Catinca a ocrotit-o ca pe propriul ei copil. Văzând-o pe Livia în situaţia în care se afla, îşi pusese în gând să-i înfieze copilul pentru că ei tot nu aveau copii.

Aşa a venit pe lume Raluca. Nu a întrebat-o pe mama ei despre *el.* Ştia că a murit când ea s-a născut. Odată, cuprinsă de curiozitate, totuşi o întrebase:

— Cum arăta tatăl meu? Era frumos?

Ochii Liviei s-au umplut de lacrimi şi a răspuns:

— Da. Foarte frumos. Cel mai frumos din câţi am văzut şi cunoscut până la el şi după aceea.

— Şi tot atât de bun?

Livia nu i-a răspuns niciodată la această întrebare. ’Căuta să schimbe imediat vorba să nu înţeleagă copilul ei cât i-e de greu să-i dea răspunsul.

*

În casa lor nu prea veneau cunoştinţe sau prieteni, deşi aveau destui. De multe ori, era chemată în vizită la diferite familii cunoscute, dar Livia nu răspundea la invitaţie. Prefera în timpul ei liber să-şi îngrijească copilul, să pregătească mâncare bună, să-i facă prăjituri, să-i calce hainele. Pentru ea, fetiţa însemna clipe pline de farmec şi veselie. Alături de ea, sufletul îi vibra şi uneori se simţea invadată de fericire.

Părinţii au izgonit-o din mijlocul lor şi acum chiar de-ar mai chema-o e prea târziu ca ea să revină. Omul să se mulţumească cu cât are, să nu râvnească aiurea. Viaţa lui începe adesea într-o casă la ţară, unde ajunge să meargă apoi tot mai rar. Undeva, acolo vom găsi moara, o fermă mecanizată, condusă de un inginer crescător de păsări şi

animale şi pe tatăl ei care a uitat de mult c-ar fi avut un copil. Aşa că, de părinţii săi nu pomenea niciodată, motivând că au dispărut atunci când ea a fost mică. Rămasă orfană, ar fi fost crescută de o mătuşă. Iar despre viaţa orfanilor nu este bine să întrebi, pentru a nu răscoli momentele triste.

— Mamă, de ce-ţi place aşa de mult marea? întrebă într-o zi Raluca.

— Muntele e frumos şi el, însă marea mă atrage mai mult, mai ales vara. Sunt unele momente pe care nu le poţi uita. Cum urlau valurile uriaşe ce se spărgeau cu zgomot de talgere înaintând pe nisip tot mai mult, în timp ce pescarii treceau aproape de pământ ameninţaţi de furtună. Norii venind avalanşă, cădeau în mare, risipindu-se. Păsările ştiau jocul, mângâierea, alinarea, atunci când certurile deveneau din ce în ce mai aprige între cer şi mare şi spărgeau văzduhul, văzduhul împăciuitor între aceşti doi măreţi luptători. Şi dacă stai şi judeci puţin, tocmai asta e frumuseţea: împăcarea între cei ce nu vorbesc.

Uneori, fără să vrei te simţi atras de miturile vechilor greci, înflorite din spuma mării. Ceva din întâmplările acestor legende îţi îmbie sufletul la reverie.

Câte nu s-au scris, câte nu se vor mai scrie despre cer, apă şi văzduh. O teorie nouă o va combate pe cea veche, se vor lua la ceartă şi va învinge cea mai tare, cea care va şti să demonstreze o nouă ipoteză mai puternic, mai convingător.

Cine se poate gândi la pelerinajul vremurilor ce vor veni, vor pleca, se vor opri. Există vremi ce tac şi iar o iau razna, peregrinând printre pietre şi vid, ca raza de soare între apă şi uscat.

Raluca era fericită, adăpată din izvorul dragostei, cald, curat şi fără sfârşit. Uneori i se părea ceva prea exagerat, o dragoste pe care alte mame cunoscute de ea nu o arătau copiilor lor în permanenţă. Ba din contra îi certau, vorbeau urât cu ei. Uneori, primeau şi bătaie pe nedrept.

Lua ca exemplu pe Aglaie, mama lui Carmen. Avea o comportare cu totul diferită faţă de copiii ei. Dar e mama lor bună nu vitregă. Mama ei comparată cu altele era frumoasă, drăgălaşă, blândă. Nu a certat-o niciodată, deşi, poate, fiind copil mai făcea şi ea năzbâtii.

În fiecare din noi pâlpâie – la rădăcini – o lumină, fie ea cât de firavă, pâlpâie mereu în aşteptarea unui moment potrivit care să-i îngăduie să ne cuprindă în întregime. Sau, ceva mai exact: dacă noi înşine am fi mereu deschişi, mereu disponibili să ne abandonăm acelei energii, acelui dinamism, care la urma urmei este al nostru, e veritabila noastră identitate şi propria noastră fire, poate că lucrurile ar sta altfel…

Mama Ralucăi avea în ea o căldură permanentă şi o lumină, ce se răsfrângea asupra copilului. Nu o dată venind de la lucru, obosită, îşi punea capul în poala Ralucăi, respirând uşurată. Abia dacă simţea cum sudoarea de pe fruntea ei îngândurată începea să cadă tăcut, aproape trist.

Când aveau mai multe zile libere, plecau în excursie, fie la mare, fie la munte. Livia prefera litoralul, mai cu seamă staţiunea Neptun. Stând pe malul mării, ochii i se umpleau de lacrimi, pe care le ştergea repede, pentru a nu fi observate de fată. O strângea la piept şi pieptul ei cald era odihnitor, îmbrăcat în aur atunci când pielea bronzată îşi arăta sclipirea. Raluca nu ştia cum să se ţină să nu vorbească tuturor despre dragostea, sacrificiul şi tinereţea mamei sale.

Raluca aştepta cu nerăbdare să termine facultatea, să ajungă medic. Atunci mama ei nu va mai lucra.

— Când voi avea serviciul meu nu te mai las să lucrezi. Tu vei fi copilul meu şi eu mama ta. Dimineaţa vei fi fără grija sculatului devreme şi a plecatului la servici. Te vei plimba în parc. Ai să faci ce îţi va plăcea. Amândouă vom fi şi mai fericite ca acum.

— Ce avem acum? o întrebă Livia. Avem tot ce ne trebuie. Tu înveţi bine. Eu muncesc, sunt apreciată, câştig

bine. Ne mai trebuie ceva? Nu. Nu Raluca, mulţumirea îmi umple sufletul. Viaţa îmi pare nespus de frumoasă, caldă şi bună cu noi.

— Zilele sunt luminoase, soarele străluceşte pe coama cerului albastru. Şi aşa aş dori să fie tot timpul, zise Raluca văzându-şi mama fericită.

Dar Livia ştia să pară aşa pentru a-i da fetei curaj şi liniştea de care avea nevoie ca să înveţe. Trecutul devenise pentru ea asemănător unui vis. Marea dormita într-o ceaţă acum şi tot ca în vis se strecurau de-a lungul malului umbrele fantomatice ale trecutului. Dar când amintirile veneau puternic, un dor tulbure şi înăbuşit se trezea în sufletul ei răscolit asemenea pietrelor de pe fundul mării, şi sufletul atârna cuprins de nelinişti apăsătoare ca un clopot a cărui funie n-o mai trage nimeni, simţindu-şi sunetul îngheţat pentru totdeauna în malurile sale de bronz.

Raluca observa că de multe ori mama ei, când termina treburile prin casă, se închidea în camera ei, cu aerul că n-ar vrea să-şi deranjeze fata care învăţa. Stătea la o măsuţă mică, în faţa unui caiet şi scria. Scria până ce somnul o cuprindea şi adormea cu capul pe caiet. Raluca ştia că este un secret al mamei. Poate chiar viaţa ei întreagă dacă nu erau doar anii tinereţii. Şi dacă mama ei nu-i mărturisise nimic, ea nu avea dreptul s-o întrebe. Dimineaţa, caietul dispărea într-un sertar, pe care maică-sa îl închidea. După multe seri, când nu era obosită, caietul apărea din nou şi Raluca o vedea scriind.

Adeseori, oamenii ne devin cunoscuţi abia după ce dispar. Vedem sufletul lor deschis ca o foaie de hârtie, citită de unii, de cei pe care persoana respectivă îi interesează. O viaţă! Una dispare învăluită în ceaţa uitării şi în locul ei apare alta cu acel început semănând cu deschiderea unei flori.

De ce să vorbim de eroinele romanelor lui Tolstoi, când întâlnim femei cu sentimente asemănătoare şi altele despre care-ţi vine să scrii, pe care le-ai picta, le-ai

sculpta, ori le-ai face să se vadă în linia melodică a unei sonate. Căci nu s-au născut doi oameni la fel în lume, cu aceleaşi trăsături. Doar incidentele şi întâmplările ivite în viaţă seamănă unele cu altele. Ce ciudat cum aceşti oameni atât de diferiţi, cu firi atât de contradictorii, ce ciudat se adună ei ca să formeze societatea din care facem parte. Ne acomodăm cu ei, împreună cu ei mergem înainte, venim, plecăm, iar venim, iar plecăm. Important e să ştim să trăim frumos şi să îmbătrânim frumos şi chiar dacă drumurile noastre nu se întâlnesc să ştim să mergem pe cărările noastre paralele, neignorându-ne unii pe alţii. Căci cel mai îngrozitor lucru e indiferenţa, apatia curgându-ţi prin vine, în locul sângelui.

*

Familia dr. Petre Iordache s-a împrietenit repede şi cu Livia şi cu Raluca. Cu Camelia, Raluca era colegă de facultate şi de an. Fetele se cunoşteau bine din facultate, dar nu erau încă prietene. Camelia cu tatăl ei medic la spitalul orăşenesc avea un atu mai mare. Cunoscută de profesori, de studenţi, se bucura de multe avantaje pe care ceilalţi nu le aveau. Chiar dacă uneori învăţa mai slab se baza pe legăturile pe care tatăl ei le avea cu profesorii. Ştiind acest lucru, Camelia nu prea se omora cu învăţătura.

— Iar toceşti? îi spunea Ralucăi.

— Cum să nu învăţ? Cine îmi poate da note bune pe degeaba? Nu am pilele tale.

— Ce pile? Nu învăţ, dar notele sunt bune – îi răspundea Camelia.

— Dorinţa mea este să devin un medic bun, priceput, să nu dau greş în diagnostic. Notele nu mă interesează, cunoştinţele – da.

Camelia râse dintr-o pornire firească. Îi era teamă ca nu cumva vreo şoaptă sau vreun cuvânt nelalocul lui să

nu-i risipească vraja acelei iubiri, în care se lăsa legănată mai tot timpul.

— Îl iubesc pe Marius încă de când eram la liceu. El în clasa a XII-a, eu într-a VII-a. Mergeam împreună la petrecerile organizate de tineret, fie la Casa studenţilor şi elevilor, fie la Tehniclub. El devenise student, eu eram încă la liceu, şi asta mă măgulea – mă simţeam mare. M-am certat cu el când s-a înscris la Institutul de agronomie.

— De ce vrei să te duci la ţară, să lucrezi pământul?

— Da, de ce nu. Îmi place în aer liber, pe câmp. Cât e de frumos! Cât priveşti cu ochii să vezi numai câmp şi iar câmp. Să treci prin lanurile în care râd spicele de grâu, pălăriile galbene de floarea soarelui şi santinelele neclintite ale lanurilor de porumb.

— Deja te vezi agronom? Ce vise frumoase! Mie nu-mi plac aceste vise. Ştii, Raluca, noi când suntem împreună parcă lunecăm din azurul lacului în azurul înalt al cerului. Am senzaţia că sufletul iubind e un tobogan, un fel de leagăn în care plutim ca nişte copii… Copii mari…

— Eu nu am fost încercată de aceste sentimente. Poate fiindcă m-am ferit de ele. Dragostea mea este învăţătura.

— Când se apropie de mine, simt cum pâlpâie încet pe buze respiraţia lui mai puternică, parcă şi mai prelungită decât de obicei, ca şi cum pieptul său, apăsat de o povară invizibilă, ar fi înapoiat într-o singură răsuflare toată năzuinţa unei vieţi îndelungate. Mă simt mereu tulburată de aceste apropieri, de aceste respiraţii ca un sorb.

— Suferi? Îl iubeşti aşa de mult?

— O suferinţă amestecată cu ura uneori, cu lacrimi alteori. Fără ea nu pot exista.

— Un lucru foarte curios, zise Raluca, suferinţa, durerea, fericirea, toate se adună la un loc şi nu pleacă din tine.

— Iubirea. Există şi gelozia. Cea mai grea boală.

— Mă gândesc ce se întâmplă în clipa geloziei. Dacă s-ar schimba întreaga natură, dacă soarele ar rămâne agăţat cu discul său, pe jumătate scufundat în spatele

brazilor. Ştii, uneori brazii seamănă cu nişte gene. Parc-ar fi genele pleoapei cerului... Dacă lumina şi umbra ar rămâne contopite şi nelămurite în aer, această gelozie s-ar zbate între două ţărmuri care-ar rămâne veşnic la aceeaşi distanţă de iubire. Starea de fericire atunci când ar pătrunde în inima mea aş înţelege-o. Acum însă n-o pot înţelege, fiindcă nu iubesc.

— Oare nu poţi înţelege acest lucru. Dacă nu, atunci tu eşti fericită şi nu eu.

— Camelia, să ştii că fiecare cunoaşte fericirea în felul său. Tu iubindu-l pe Marius, eu învăţând, trăind alături de mama. Viaţa mamei mă ajută în înţelegerea drumului meu, e ca un îndemn. Mi-ar place să trăiesc o viaţă cinstită, echilibrată...

— Tata mă răsfaţă. Îmi spune mereu că sunt fata lui. Semăn cu el. El doreşte să-i îmbrăţişez meseria. Mama mă iubeşte mai puţin, căci îl are pe Mihnea, pe care îl divinizează. Îi spune mereu „băiatul mamei, dulceaţa mamei”. Sună aşa caraghios, câteodată.

— Dar tu pe cine iubeşti mai mult?

— Ce întrebare? Desigur, pe tata. Pe mama, aşa şi aşa.

Raluca oftă, ea nu-şi putea imagina cum este dragostea unui tată, cum ar fi putut fi mângâierile lui şi mai ales cum l-ar fi putut iubi, cum ar fi fost posibil să-l iubească mai mult decât pe mama ei.

— Eu – spuse Raluca – o iubesc pe mama mai mult decât orice pe lume. Pentru mine ea este soare, pământ, apă. Dacă aveam un tată, tot pe mama aş fi iubit-o mai mult.

— Cine ştie? răspunse Camelia, care ameţită de dragoste pentru Marius îi oferea toată dragostea ei simţind-o mai puternică decât cea faţă de părinţi, chiar faţă de tatăl său pe care zicea că-l iubeşte.

*

Familia doctorului Petre Iordache nu era curioasă să

ştie ce se întâmplă în viaţa fiecărui locatar. Mult mai puţin curioasă decât majoritatea celorlalţi adunaţi sub acoperişul aceluiaşi bloc. Puţini se interesau de întâmplările ce se petreceau în spatele uşilor de la apartamente. În schimb se găseau alţii, destui, curioşi, invidioşi.

Tatăl Cameliei, doctor cunoscut în oraşul în care locuia, printre medicii din spital, la policlinică, era tot timpul solicitat de bolnavi. Aglaia, soţia sa, era casnică, deşi avea studii universitare. Nu dorea decât să-şi crească copiii, pe Camelia şi pe Mihnea să se ocupe de educaţia lor. Făcea singură gospodărie, răsfăţându-şi soţul şi copiii cu mâncăruri gustoase şi prăjituri alese. Doctorul câştiga atât încât ajungea să le asigure un trai bun.

Raluca surprinsă de mărturisirea Cameliei – atât de neaşteptată, nebănuită de ea – era aproape răvăşită de uimire. O dată chiar a cuprins-o mila, gândindu-se la suferinţa pe care o provoca această dragoste.

— De fapt, dragă Camelia, fiecare om are înlăuntrul său o taină, în care nu e firesc să pătrunzi, nu de alta, dar ai putea descoperi lucruri de care să-ţi fie teamă, ori silă, ori altceva, un sentiment aflat între cele două alternative, şi atunci omul n-ar mai apărea frumos decât pe dinafară, ca un măr din rotundul căruia se cade să muşti numai dacă nu ai încotro.

Camelia asculta cuvintele Ralucăi fără a pricepe la ce se referă şi chiar de le-ar fi tălmăcit, nu i-ar fi folosit la nimic.

— Judeci ca un om care nu a trecut prin asemenea situaţii, care nu a cunoscut asemenea sentimente, sau cum să le numesc trăiri, iubiri, dureri, bucurii…

— Oare poţi să păstrezi în „albumul” amintirilor tot ce ai simţit.

— Pentru moment nu sunt amintiri. Realitatea ce mai târziu devine vis trebuie trăită. Mai târziu va deveni o viaţă după care vom tânji…

— Aşa se întâmplă la prima iubire. Pot veni şi altele cu

tensiunea nu tot aşa de mare. Dar tot cea dintâi…

— Într-adevăr, zise Camelia, primele cuvinte sunt ca un dar oferit omului. Unul neaşteptat de frumos. Eu nu voi iubi niciodată pe altul în afară de Marius. El e totul. Cu el vreau să mor. Toată viaţa aş vrea să fie numai al meu.

— E bine să fiţi lucizi la început. Raţiunea să domine sentimentul iubirii. Mai târziu unul sau celălalt ar putea regreta…

— Ce vrei să spui cu toate astea?

— Uite, azi vorbeşte cu tine. Mâine poate vorbi cu alta, cu aceleaşi cuvinte spre a o cuceri. Doi tineri ce nu se mai iubesc pot să transforme vechea lor iubire în ură. Ura ce creşte, creşte… dar la un moment dat totul poate reîncepe. Viaţa omului se leagănă între iubire şi ură.

— L-am însoţit pretutindeni. Mă gândeam la el, îl urmăream cu gândul fără ca el să-şi dea seama că sunt alături. Altfel, departe el, departe eu, cum aş putea trăi?

— Tu nu te-ai gândit la un lucru: dacă nu veţi putea porni amândoi pe acelaşi drum? Să-l parcurgeţi fără a rătăci în gol cu gustul înfrângerii pe buze.

— Aş vrea să pornim în acelaşi timp pe acelaşi drum, amândoi. Când mâinile noastre se întâlnesc, respiraţia noastră are parfum de noapte şi de grâu, în vreme ce paşii ne poartă încet pe albul drumului întins prin inima câmpului, iar noi căutăm răsăritul unei vieţi comune.

— Fie, un răsărit cald, fără apus…

— Bucuria visului nu vreau să rămână ca o umbră, ca o plutire în umbră şi în lumina speranţei… Cuvintele lui par aşa de sincere. Să vezi, aseară îmi spunea: „Acolo, departe, iubita mea… Acolo sunt locurile noastre, cu păduri, holde, acolo se poate zidi un palat pentru cine rămâne cu inima curată. Trebuie însă să ajungi la vreme. Dacă unul din noi întârzie, visul rămâne neîmplinit. Aş dori să începem drumul nostru chiar acum, până nu se destramă, căci este prea frumos şi parcă mi-e groază să nu-l pierd.”

— De ce să-l pierzi? Cimentaţi-l puternic, rădăcinile să-i

fie sănătoase, atunci nicio furtună nu va putea smulge copacul sau să-i frângă ramurile, zise Raluca bucurându-se de dragostea sinceră ce exista între aceşti doi tineri.

— Până la capătul lumii, draga mea, vom merge împreună, mi-a zis Marius. Îl cred. Aceleaşi sentimente mă încearcă şi pe mine. Ne-am unit pe vecie. Pot oare să nu-l cred? El nu mă poate înşela, cum nici eu n-aş putea face aşa ceva.

Raluca nu prea se bucura când începeau aceste discuţii. Dar Camelia ştia una şi bună – Marius, singura preocupare, singurul gând.

— El este iazul cel de foc, începutul şi sfârşitul, sfârşitul şi începutul dragostei. Prin el se văd şi se primenesc toate câte există.

— Poate va veni un timp când vei spune „ce bine că toate astea n-au fost decât un vis.“

— Raluca! O! Te consider de azi înainte o prietenă sinceră. Destăinuindu-ţi tot ce am pe suflet, îmi uşurez sufletul. De fapt, ce îţi spun, spun dintr-o necesitate interioară.

— Şi eu, la fel, îţi răspund pentru că aşa cred. Fără să fii în cauză judeci altfel. Vezi totul dintr-o altă perspectivă.

— Uneori, adorm cu cartea în mână şi simt un fel de năbuşeală. Îmi lipseşte aerul lui şi nu pot să dorm.

— Vezi tu, acum te afli în poieni mirifice, umbrite de arbori cu frunziş bogat, sub un cer albastru, pur, care ocroteşte puzderie de flori semănate ca nişte scântei multicolore prin iarbă. Dar iată că pe negândite din fiecare floare poate să se îndrepte spre tine câte un cap de şarpe, scăpărând limbi ascuţite. Şi vei căuta atunci o scăpare...

— Atunci îl prind în ghearele mele. De-acu’ băiete eşti al meu şi n-ai să-mi mai scapi! Unde ai putea să-mi mai scapi? N-am să-l las, chiar de-ar fi să mă lupt la Termopile, ori la Austerlitz. N-am să-l las. Atâta iubit am şi eu.

— Da, ai să spui răspicat fetelor ca la Mărăşeşti, cu

baioneta în mână: „Pe-aicea nu se trece!“ M-ai înţeles?

— Înţeles, dădu Camelia din cap. De ce să vorbim ce va fi, ce nu poate fi. În prezent, aşa cum este, este bine şi frumos.

— Acum, ar fi bine să-ţi cumperi un caiet în care să-ţi scrii jurnalul. Notezi toate întâmplările, discuţiile, sentimentele. În alt caiet îţi treci ideile principale, aforisme, expresii rare, formule, metafore, pe care le sublimezi în culori diferite, după importanţă. Pentru a nu uita trăirile sufleteşti de azi.

Raluca se gândea la discuţia avută. Oare care era scopul ei? Ce importanţă au toate câte sunt pe lume? – se întreba uneori. Şi-şi răspundea singură: toate câte sunt pe lume îşi au rostul lor.

*

Locatarii unui bloc se cunosc mai mult sau mai puţin, dar se cunosc.

La parterul blocului, locuia familia Rădulescu. Soţul lucra la C.F.R., iar soţia era casnică. Mânată de o curiozitate bolnăvicioasă, acumula şi difuza cele aflate, era la curent cu ultimele ştiri, cunoştea evenimentele petrecute în toate familiile ce locuiau pe aceeaşi scară, înnebunită să ştie prima cine la cine vine. Câte ore stă? De ce vine? Ce vorbesc oamenii? La toate astea se mai adăugau şi ştirile adunate din viaţa întregului oraş. Prin ce mijloace reuşea să afle în cel mai scurt timp noutăţile, nu se ştie. Un paznic plătit nu ar fi fost în stare să se informeze aşa de exact şi să se priceapă la difuzarea rapidă a celor auzite.

Doamna Emilia Rădulescu devenise în scurt timp bine cunoscută de toţi locatarii blocului.

— Să vezi – îi zise într-o zi vecinei sale – la familia doamnei Prodan nu văd pe nimeni venind. Cum or fi trăind aceste două femei? Izolate? Se ţin mândre foc!

— De unde ştii doamnă Emilia? Pe mine nu mă

interesează…

— Cum să nu ştiu? Fata frumoasă, mama tânără, drăguţă… să nu aibă cel puţin un prieten? Dar aşa pe nimeni…

— Şi dacă ar avea? E liberă. Suflet de om. Singură, fata este studentă. Are dreptul la viaţă, cum se zice…

— Poate să facă ce vrea, dar de ce să nu ştiu şi eu?

— Tuşă Emilia, îi zise Carmen Vasilescu, prinsă în pragul blocului venind de la lucru – ce te ocupi de viaţa oamenilor? Nici lui Carmen nu-i displăceau noutăţile şi informaţiile depănate de doamna Rădulescu. De unde ştii că nu-i vine niciun bărbat în casă? Poate vine după miezul nopţii?

— Tui… utuiiiuuuu… tuuuuiiiii… Căci după miezul nopţii toţi dorm. Dorm şi eu lângă Ilie al meu. Îi încălzesc oasele obosite după muncă. Să ştii că tot nevasta e nevastă. Chiar de mai dă bărbatul în gropi. Femeia ta e până la urmă totul în casă.

— Noroc cu mă-ta, aşa mai ştim şi noi ce se mai petrece în bloc, cel puţin pe scara noastră.

— Ba îi cunosc şi pe cei de pe scara B şi C. Vezi de colo până colo, de la o uşă la alta, de la un geam la altul. Timpul trece.

— Dacă nu ai copii, griji, trebuie să-ţi ocupi timpul cu ceva. Ocupaţie plăcută, distractivă şi făcută pentru aşa ceva.

— Bine zice! Dacă bărbatul meu e tot plecat. Lipseşte câte 3-4 zile, iar când nu e plecat vine tot târziu acasă, de multe ori chiar după miezul nopţii – ba la şedinţă, ba la o tablă, ba la un şpriţ la restaurantul de la gară. Trebuie să-mi găsesc şi eu o ocupaţie. Şi să-ţi spun drept aşa îmi place. Ce să mă duc după el! Să-l urmăresc ce face la servici. Nu. Pe urmă, unde să-l caut?

— Da, timpul vine, timpul trece. Nu ai copii, nici pisică, nici căţel. Treaba prin casă o termini cum ai clipi din ochi şi pe urmă în faţa blocului pe bancă stând cu vecinii… duraaa… durraaa… duraaa… durraaa… torci pe un fus,

aduni pe ghem şi deşiri mai târziu.

— Fac ce pot. La ce mă pricep, zise Emilia mândră de isprăvile ce i se datorau.

— Ce o fi după noi, ţaţă Emilia, nu ne mai pasă. Îmi cresc copiii, da, am doi, să-mi trăiască... serviciu e servici... gospodăria la fel ca în orice casă, câte şi mai câte sunt pe capul meu. Mai citeşti presa, câte o carte şi câte şi mai câte. Anii trec, nu mă sperii de frământările vieţii, cât am aceste două braţe puternice şi sănătoase. Pe urmă, am un bărbat, vrednic de mama focului, iubeşte copiii, mă iubeşte şi pe mine, mă ajută în gospodărie şi altceva nu-mi mai trebuie.

— Ascultă, doamnă Carmen, vrednic bărbat ai, n-am ce zice. Dar când ai fost la spital, săptămâna trecută, ştii ce chefuri făcea acasă?

— Nu mă interesează. E bărbat, ce să-i faci?

— A! a băut cu două femei şi încă un bărbat. Au petrecut până după miezul nopţii. Îl crezi uşă de biserică? Nu-ţi mai spun că venea în fiecare seară cu femeia, să se culce cu ea în patul curat, în aşternutul spălat de mâinile matale. Biata de mata, zăceai pe patul spitalului. Vezi, mi-am jurat să nu-ţi spun şi tot ţi-am spus. Gura asta păcătoasă, mi-o luă înainte. Chiar de i-aş pune lacăt, tot nu tace. Pe urmă, femeile trebuie să se ajute între ele. Să nu te superi că ţi-am spus.

— Nu mă supăr, nu mă interesează, treaba lui. Copiii i-am dus la mama, să aibă grijă de ei, şi restul îl privea. La mine venea în fiecare zi la spital să mă vadă. Mi-aducea toate lucrurile de care aveam nevoie. Drăguţ, bun, ce aş putea să-i reproşez.

— Ce naivă eşti? Crezi în cinstea unui bărbat? Halal de sufletul tău doamnă Carmen, biata de tine!

— De ce? Eu sunt mândră de soţul meu, mulţumită. Avem doi copii frumoşi, îmi dă toţi banii câştigaţi în casă. Face cumpărături, când are timp. Sunt alţii ce vin acasă beţi, îşi bat nevestele, fac scandal şi câte şi mai câte.

— Ferească sfântul, cum să-şi bată nevestele? Al meu

numai o dată mi-a dat o palmă şi vai de capul lui ce-a păţit. L-am zgâriat ca o leoaică, îi umplusem faţa de sânge de nu putea pleca de acasă. O săptămână şi-a luat concediu medical. De atunci, nu s-a mai atins de mine.

— Vezi, de multe ori, suntem noi mai rele. Nu găseşti că am dreptate. Ce ai mânca dacă bărbatul matale nu ar munci? El aduce bani în casă...

— Vezi ce bine face doamna Livia? Niciun picior de bărbat nu i-a trecut pragul casei. Singură... Singură...

— Singură... da... singură... până la douăsprezece noaptea, răspunse Carmen cu multă invidie. Păzeşte-te bine că-i iapă cu mânz periculos, ţaţă Emilie! Pe urmă, ştii zicala, mâţa blândă zgârie rău, apa lină rupe malul. Mai vrei şi altele? Pot să-ţi spun câte vrei... Ştiu un car, dar mi-e frică să nu se desumfle carul şi boii s-o ia razna.

— Ce zici de domnul doctor Iordache? Nu-i trece pragul casei...

Carmen dădu din mână, se uită la ceasul a cărui brăţară se răsucise, făcu un gest de indiferenţă aparentă şi se grăbi spre casă.

În urma ei se închise uşa de la apartamentul Emiliei. S-a făcut linişte pe scări, numai pe banca din faţa blocului stăteau câteva femei la umbra pomilor de tei şi bârfeau pe câte cineva lucrând cu croşeta sau acul. E tot una. Principalul era că se odihneau plăcut la umbra copacilor, discutând vrute şi nevrute. Aşa trece timpul.

*

Zburaţi voi păsări călătoare, plecaţi gânduri în cele patru colţuri ale lumii! Priviţi cum în grădină visul înfloreşte, apa prin jgheabul vieţii curge şi îngheaţă, marea duce în legănarea-i vapoare, în timp ce o sărută cerul cu ochiul lui luminos şi nimeni nu întreabă de ce? De ce pomii au flori multe şi de ce fructe puţine rămân? Lanuri întinse de spice, dar cu boabe puţine în ele? Câmpul e plin de fântâni cu apă dulce, sărată şi amară în

ele. De ce? Nu ne întreabă călătorul. Mergi mai departe, mergi să te ridici mai sus, căci până la apus mult mai este.

Raluca avea multe prietene. Dar nu la fel. Ele se deosebeau mai ales după felul calităţilor pe care le avea fiecare. Unele ridicate pe raftul de sus al sufletului, altele aşezate pe raftul de jos. Clasificate după valoare, comportare şi inteligenţă. Din modestie, ea singură, se aşeza pe raftul de jos, pentru a putea lupta şi mai mult, urcând treptat rafturile până la cel mai de sus.

— Eu sunt cea mai mică dintre colegele mele, cea mai nepricepută. Am multe de învăţat până mă voi putea considera ajunsă pe treapta cea mai înaltă a scării. Aştept să mă aşeze alţii, nu eu. Niciodată nu voi ocupa un loc pe care nu-l merit şi nu voi deschide cartea ştiinţelor de orice natură ar fi ele cu mâna nepriceperii, fără muncă.

Camelia, colega ei de facultate, rămasă în urma altor colegi se ridica singură pe baloane de săpun, ce se dezumflau în văzduh. Nu accepta sfaturile nimănui. Deşi între părinţii lor existau diferenţe sociale, aceasta nu diminua legăturile lor de prietenie. Aşa se considerau şi fetele. Colege de facultate trăiau viaţa lor de studente învăţând, muncind. Camelia citea, dar gândul îi era mereu la Marius. Altceva nu o interesa. Îi plăceau nespus de mult balurile organizate de tineret, mai ales la casa studenţilor. Raluca nu se ducea, motivând că e pierdere de timp. La un bal organizat cu ocazia încheierii unui an de studii, la insistenţa colegilor, hotărî şi Raluca să ia parte, aşa că s-a dus, la casa studenţilor împreună cu Marius şi Camelia. Marius era un bun dansator. În salon omenire, viermuială, gălăgie, peste care se căznea să răzbată muzica. Cineva cocoţat pe o canapea, lângă orchestră, striga cât îl ţinea gura: Doamnelor şi domnilor, linişte vă rog, începe balul, tombolă, bufet bine asortat, se va alege şi „Crizantema balului”, fata cea mai drăguţă care va împlini cele mai multe voturi. Ilustrata este un vot. Ele se pot cumpăra la bufet. Fetelor participante li se

vor pune în piept numere. Fata câştigătoare va primi cupa „Crizantema balului” şi alte cadouri.

Era cald. Aerul uscat mirosea a colonie şi praf. Câteva grupuri de femei şi bărbaţi discutau. Perechile dansau. Printre ele, Camelia şi Marius. Raluca, invitată la dans acceptă cu multă reţinere. Răspundea pentru a nu-şi supăra colegii, mai ales pe cei buni la învăţătură. Abia aştepta să plece acasă.

— Camelia, mai stăm mult?

— Ce ai de gând să plecăm aşa repede?

— Se face târziu. Cum mergem acasă singure? În direcţia noastră nu stă niciun coleg.

— Ai uitat de Marius? Ne va conduce acasă, chiar de nu stă în direcţia noastră.

— Să-ţi spun drept m-am plictisit.

— Sunt atâţia colegi ce vor să te cunoască! Chiar l-au întrebat pe Marius, cine-i fata cea drăguţă, vrem s-o cunoaştem. Îi spun să-ţi prezinte un băiat frumos?

— Nu. De ce să mă leg la cap dacă nu mă doare?

— Atunci stai şi aşteaptă până se va termina balul.

Lumea venise buluc, amatoare să vadă tineretul distrându-se şi să schimbe păreri şi veşti despre una şi despre alta. Mai multe perechi îşi făceau loc pentru valsul acela, legănător, dominat de acordeon.

În timpul pauzei, Camelia şi Marius i-au făcut semn Ralucăi să vină aproape de ei. Părăsi cu regret grupul de colege şi discuţia plăcută pe care-o avusese cu ele. Fu prezentată acelora ce îi înconjurau. Raluca le întindea mâna, automat, pronunţând numele său. Erau tineri necunoscuţi. În lumina puţină nu se distingeau prea bine chipurile lor, iar numele pronunţat nu ajungea până la ureche din cauza muzicii. Apoi, găsi ideea salvatoare. Se scuză că vrea să danseze la invitaţia unui tânăr necunoscut.

Deodată se făcu linişte. Pe scaun se ridicase un vorbitor dorind să anunţe pe „Crizantema balului”:

— Vă anunţăm: cupa a fost câştigată de numărul 7.

Numărul 7 îl poartă studenta Camelia Iordache. A întrunit cele mai multe voturi. S-au auzit urări, felicitări, iar muzica anunţă dansul „crizantemei” care îşi alesese ca partener pe Marius.

Privirea tuturor se îndreptă către perechea ce începea dansul – dansul „Crizantemei”.

— De unde a avut Marius atâţia bani pentru ilustrate, o întrebă Raluca la întoarcerea acasă.

— Eşti prea curioasă, domnişoară Raluca!

— Nu curioasă, întrebarea e pusă la întâmplare:

— Să ştii, i-a dat tata, spuse Camelia la urechea Ralucăi.

Raluca surprinsă de acest răspuns neaşteptat şi nebănuit tăcu. Tăcerea era poate semnul nedumeririi, al uimirii. Pe el îl credea om serios, nu-l vedea atras în asemenea nimicuri copilăreşti. Nu înţelegea de ce a făcut gestul acesta. Dacă avea şi ea tată, el nu ar fi făcut aşa ceva niciodată.

Concurentele purtau în piept numărul 7 şi spuneau tuturor:

— Numărul îmi poartă noroc. Uitaţi-vă câte ilustrate se trimit la acest număr. În sală se auzea strigând 7, 7, 7, 7, 7. La numărătoarea lor acest număr a bătut recordul.

Raluca nici nu se gândea să i se pună număr în piept, deşi era 9 nu dorea să facă parte dintre concurente.

— Tata, deci, un tată ambiţios, zise Raluca.

— Da. Mă iubeşte mult. Pentru a-mi procura plăcere este în stare s-o plătească cu bani.

— Deci meritul e al tatei că şi-a scos fata „crizantema balului”. Bani!

Fata triumfa de bucurie, atrăgând atenţia tineretului, mai ales când „crizantema” primi o frumoasă vază de cristal.

— Ce bucuros va fi tata! Când va afla despre fiica lui că este cea mai frumoasă fată dintre concurentele ce s-au prezentat la bal.

— Nu se ştie dacă cea mai frumoasă, zise Raluca

pentru a-i scoate din cap acest lucru. O şansă, un noroc cum zici tu. Numărul 7 ţi-a purtat noroc.

— Să ştii, îl voi purta tot timpul. „Numărul cu noroc”.

— Da, da, aşa este, Camelia are dreptate, zice Marius.

— Cine nu-l cunoaşte pe domnul doctor Iordache? Trebuie să fie şi fiica sa cunoscută.

— Da, când ai un tată cunoscut, însă atunci când nu-l ai, singură îţi croieşti drum în viaţă. Puterea şi forţa le dobândeşti muncind cinstit. Iar aprecierile ţi le va da societatea fără intervenţii, mai târziu sau mai devreme. Dar o va face.

— Nu te contrazic Raluca, zise Marius. Nu am argumente şi nici nu pot găsi pentru contrazicere. Tu eşti adevărul şi numai adevărul, aşa vei rămâne. Ce frumos!

— Înainte tinereţe! A ta e viaţa! Învaţă cum trebuie să trăieşti!

Nu se mai gândea Raluca la gestul făcut de tatăl Cameliei şi, pe urmă, cum a putut Marius accepta această umilinţă. Ea nu era un om care să nu se gândească mai mult la alţii decât la el. Pe urmă, el inginer, cu salariu, să accepte?

Camelia se dădu puţin la o parte. Nu-i plăcea să i se vorbească direct în obraz pe tonul ăsta. Ştia că ei i se adresează, toate cele spuse de Raluca. Urmă o tăcere. Poate Camelia este foarte mulţumită că tatăl ei a reuşit şi nu-i trebuie nimic altceva.

— Eşti foare galantă cu mine, în seara aceasta.

— Cum să nu fiu? „Crizantema admirată de toţi şi iubită de tine”. Ce râzi? Ce-am zis de râs?

Marius era atât de vesel şi de liniştit şi avea o asemenea faţă roşie şi netedă şi asemenea ochi limpezi încât se citea pe el că n-are răutate într-însul. Fuma în tăcere pe străzi întortocheate, unde câte un bărbat şi o femeie îşi spuneau câte şi mai câte într-un colţ de întuneric. Totul era tulbure în seara aceea pentru el, nesigur, neliniştitor. Simţea asta în toată fiinţa lui şi în viaţa lui, împrejurul lui, în toate, în toţi oamenii. Simţea

cum universul întreg, cerul şi pământul se mişcau, necontenit ca în faţa ochilor unui om beat. De ce te sprijini? În cine poţi să ai încredere? În cine, Camelia? În cine? Îşi muşca ţigara, strivindu-i între dinţi capătul şi gustându-i amărăciunea otrăvită. Camelia tăcea palidă, cu marginile rochiei strălucind ca spicul albastru, ridicat în jurul obrajilor. Din când în când îl privea cu coada ochiului, apoi se uita iar înainte. Pe urmă, câteva minute vorbea cu Raluca, fără a se uita la el.

— Să vezi ce-i fac, îi şopti Ralucăi. Să vedem la cine sau la ce se gândeşte. Se întoarse, şi cu mişcare îndemânatică şi fulgerătoare îi smulse ţigara dintre dinţi şi o aruncă jos strivind-o cu piciorul.

— Mai bagă-ţi-o şi-n... ţigara! şuieră ea furioasă, fierbând. Te plătesc ca să-mi faci un chef şi nu eşti nici măcar politicos cu mine. Te uiţi tot la Raluca. E mai frumoasă. Îţi place de ea? Ticălos ce eşti!

Raluca tresări. Nici prin minte nu-i trecuse aşa ceva. Era prietena ei, iar Marius nu o interesa de loc. Niciun alt băiat nu o interesa. Atunci ce s-a întâmplat cu furia venită deodată? O cuprinsese o gelozie nebună.

— Ce-i cu tine? Cum poţi ofensa o fată ca Raluca? Trezeşte-te!

Camelia îşi scoase cu degetele tremurând batista din poşetă şi începu să-şi şteargă ochii. Un miros puternic de parfum se risipi în jurul lor. Marius nici nu se mişcase, nici nu clipise din ochi. Era prea întuneric ca să se vadă că îngălbenise. Raluca îşi luă batista de la ochi, rece şi atentă, apoi începu să-şi şteargă lacrimile absente, în timp ce Camelia se silea să plângă – nu izbutea însă.

Când s-au oprit în faţa blocului, urcară scările fără a-l aştepta. Raluca intră năucită ca după o beţie. Marius o ajunse când rămăsese singură şi apăsa pe butonul ascensorului. Ea se întoarse şi-l privi peste umăr.

— Sunt obosită astă-seară, lasă-mă singură, ţâşni, aspră vocea Cameliei.

— Te rog!

— Nu stau decât două minute.

Camelia îi mai zvârli o căutătură, îl văzu galben şi trist şi îi trânti uşa ascensorului.

— Ce faci? îi strigă. Opreşte-te!

*

Era o zi ploioasă, cenuşie, neaşteptat de rece pentru acea vreme a anului. Câmpurile pustii şi dealurile de lut, cu iarbă rară, erau numai noroaie. Noroaie cât vedeai cu ochii, băltoace, coaste de dealuri roase de ploaie, mărăcinişuri, livezi de pomişori uzi, cu trunchiul negru şi frunzişul pleoştit. Aerul umed, cerul cenuşiu, orizontul tulburat de ceaţă. Marius stăpânit de o plictiseală şi oboseală nemaipomenite, era nemulţumit şi furios. Nu-şi dădea seama limpede de ce. Nu-şi spusese încă lămurit ce-i displăcea şi ce-l revolta. Camelia... Da... Fată drăguţă, dar o gâsculiţă. Şedea cu genunchii încleştaţi pe coastele calului, cu călcâiele uşor în afară ca să nu-i zdrelească burta, cu frâul în pumnul stâng, adus spre sine. Calul înalt înainta pe drumul plin de bălţi. Trebuia să ajungă la oraş, unde era aşteptat de familia doctorului Iordache. Dimineaţa trebuia să fie la slujbă. Era primul său an de slujbă. Inginer agronom în comuna X. Calul, prietenul cel mai bun la drumuri urgente şi întoarceri grăbite. Cu relaţiile doctorului ar putea ajunge de la sat la oraş, post la judeţ, la direcţia agricolă. Nu va mai trebui să măsoare câmpul şi primăvara şi toamna şi vara. Va fi inspector şi îi va inspecta el pe alţii. O să-i controleze şi o să-i îndrume pe cei de la câmp.

— Da cu fata ce face? S-o ia de nevastă pentru banii tatii? Sacrificiu prea mare!

Scrisese prietenului său scrisoarea, grăbit s-o pună la poştă. Dorea să-i împărtăşească sentimentele, cerându-i părerea şi sfatul în legătură cu pasul ce vroia să-l facă.

„Dragă Ionel,

Iată, am înfrânt pe fata cea trufaşă, care îndrăznea să creadă că ar putea să-mi reziste. Da, dragă prietene, e a mea! Şi de ieri, mi-a acordat tot ce poate să-ţi dăruiască o fată.

Sunt încă prea aproape de fericirea mea ca s-o pot aprecia dar sunt uimit de farmecul inedit pe care l-am simţit. Nu întâlnim aproape întotdeauna o rezistenţă mai mult sau mai puţin simulată, la prima victorie? Şi am mai găsi oare în altă parte farmecul de care vorbesc? Totuşi nu-i nici acela al dragostei, căci dacă am avut uneori lângă această fată uimitoare clipe de slăbiciune care semănau cu această laşă pasiune, totdeauna am ştiut să le înfrâng şi să mă întorc la principiile mele.

În mulţimea de femei pe lângă care am îndeplinit până azi rolul şi funcţiunea de amant, nu întâlnisem încă niciuna care să nu fi avut cel puţin atâta poftă să cedeze câtă aveam şi eu s-o hotărăsc să facă aceasta. Mă obişnuisem chiar să le spun mironosiţe acelora care nu făceau decât jumătate de drum, spre deosebire de atâtea altele a căror apărare provocatoare acoperă într-o foarte slabă măsură avansurile făcute de ele.

Nu-i deci de mirare că succesul acesta, datorat numai mie, mi-a devenit cu atât mai preţios, iar sporul de plăcere pe care l-am simţit în izbânda mea şi pe care-l simt încă nu-i decât impresia agreabilă a sentimentului gloriei. Îmi convine s-o cred, deoarece aceasta mă salvează de gândul umilitor că aş putea depinde oarecum de însăşi sclava pe care am subjugat-o, că n-aş fi singurul stăpân pe întreaga mea fericire şi că facultatea de a mă face să mă bucur de ea cu toată tăria ei ar fi rezervată unei anumite femei, cu excluderea oricărei alteia. Sunt câteva gânduri ce ţi le împărtăşesc şi ţie pe o filă de hârtie. Te îmbrăţişez cu prietenia ce nu se poate uita.“

Vizitele făcute familiei Iordache deveneau din ce în ce mai dese. Dacă se întâmpla să lipsească câteva zile, fără a da semn de viaţă, Camelia devenea nervoasă, se certa

cu toţi fără motiv, nu mai învăţa. Atunci doctorul îl căuta prin toate căile invitându-l la el acasă. Camelia îi făcea scene de gelozie, invocând diferite motive până când se împăcau. Veneau zile liniştite până la izbucnirea noii furtuni.

— Raluca, tu eşti fericită, nu aşa cum sunt eu.

— De ce mă crezi fericită? Poate ai dreptate. Mama e o femeie bună, o iubesc, dar mai iubesc şi colegii, profesorii şi oamenii ce seamănă cu mama.

— Nu, mă înţelegi greşit. Eu îmi iubesc colegii, părinţii, profesorii, dar un singur om ocupă locul cel mai de seamă în inima mea. Iubirea mea e suferinţă, gelozie, egoism. Îmi pierd controlul sentimentelor, nu mă doare şi mă doare jignirea, nu mă pot abţine. Răbufnesc asemenea vulcanului în plină erupţie. Am pus stăpânire pe un om şi este numai al meu, nu-l împart cu nimeni. Vreau să-mi fie supus, vreau să-l simt subjugat fiinţei mele.

— Începi rău dacă te laşi învinsă de gelozie... În primele clipe sincere de dragoste, dacă e loc deja pentru gelozie, atunci unde mai e iubirea... bucuria... uimirea trăită în faţa celuilalt, dorul de a-l cunoaşte.

— Mă frământă un gând şi-ţi cer sfatul cum să procedez în dezlegarea lui? Niciodată nu mi-am dat seama cât pot fi de stăpânită de chipul lui. Caracterul lui dirijează toate fibrele corpului meu. Uneori, merg la întâlnirea cu el fără plăcere. Îl urăsc. Când îl zăresc însă dispare ura, gelozia, oboseala. Devine cuceritorul meu. Mă simt renăscută. Îl iubesc atât de mult încât nu-mi trebuie nimic în lume. Lumea întreagă o văd în el şi prin el. Acum să-mi spui ce este cu mine. Ce înseamnă acest lucru, această trăire? Îţi cer un sfat, un ajutor. Să-l părăsesc? Vreau şi nu pot.. Cui să-i cer ajutor? Cine mă poate înţelege?

— De părăsit nu vei putea până la un punct. Poţi să-l iubeşti mereu, poţi să-l abandonezi, să prefaci dragostea în ură. Iubirea ţi-a întunecat raţiunea. Raţiunea apare când iubirea dispare.

— Poate să se întâmple şi aşa ceva? întreba Camelia mirată.

— O zi poate aduce ce nu pot aduce anii. Aşa se zice şi este adevărat. Nu aduce anul ce aduce ceasul. Proverb valabil pentru toate vârstele şi împrejurările.

Camelia privea cu ochii nedumeriţi cele spuse de prietena sa şi nu putea să-şi adune gândurile într-o singură cupă. Licoarea împrăştiată a prezentului atât de ameţitor…

— Oare crezi că ar putea să se rupă firul fericirii? Ar fi ceva sinistru, e moarte sigură, deschisă către drumul ruşinii şi al remuşcării.

— După mine, gândurile tale pesimiste se nasc prematur. Eşti iubită de Marius. Flacăra arde ca un far al viitorului. Depinde cât va arde şi cât se va stinge. Dacă se va stinge. Acest lucru nu poate să-l ştie nimeni. Timpul îşi va spune cuvântul.

— Eu de pe acum prevăd chinurile mele. Ele îmi vor fi dragi, căci vor scurta zilele. Să nu am timp de lacrimi. Voi suferi. Nu de milă voi avea nevoie, ci de tărie.

— Ţi s-au scufundat corăbiile, după cum văd, zise Raluca. Te ştiam fată veselă, zburdalnică, acum ce te-a apucat? întrebă Raluca cu glasul ei impunător, ce făcu să se potolească puţin suferinţa Cameliei.

— Nu mi-e frică. Mă gândesc că prea multă fericire poate naşte şi durere. Prevăd de pe acum ce mă poate aştepta în viitor.

— Poţi să te aştepţi şi la ceva frumos. Şi acest frumos născut acum are toate şansele să vieţuiască mereu.

— Să sperăm. Pe urmă, nu pot să-mi imaginez că ar putea exista o putere să sfărâme ce am început să clădim atât de frumos, uniţi amândoi. Însă e ceva insuportabil dacă nu-l văd câteva zile. Promite că vine şi nu vine. Încep să-mi fac diferite idei. Cad într-o deprimare nejustificată.

— Trăieşti frământarea până la venirea lui. Pe urmă uiţi totul. Fericirea deschide ochii. Ţi se face ruşine de

gândurile tale ce te-au stăpânit o clipă.

— Aşa e. Parcă ai fi în sufletul meu.

— Ştii de ce se nasc asemenea stări sufleteşti?

— Nu.

— Eşti prea geloasă. Vezi numai răul în viitorul tău ce poate fi altfel.

— Greu să-mi dau seama. Stările mele sunt asemenea unei bărci aruncate în largul mării, ce luptă cu valurile pe timp de furtună şi pluteşte liniştit când se potolesc. Nu ştiu când se nasc, când mor. Vin, mă răscolesc, fierb într-un ceaun cu smoală şi pleacă aducând liniştea şi fericirea. Odată cu asta mă umple regretul de a nu mă putea stăpâni şi nu înţeleg de ce nu pot avea mereu aceeaşi stare de spirit, liniştită, indiferentă şi veselă.

— Veselia depinde de tine, indiferenţa tot aşa, liniştea, întreg reflexul frământărilor sufleteşti – imaginate. Stăpânindu-le poţi alunga din inima ta tot ce provoacă frământare, toată nebunia asta ce naşte griji, şi-ţi provoacă zbucium inutil. Poţi deveni veselă şi fericită.

— Raluca! Ai dreptate. Dar cum pot să mă transform şi să devin indiferentă, alungind gândurile triste? La vârsta mea este ruşinos să trăiesc clipele durerii. Cu ce drept să-mi întunece ele fericirea reală? În timp ce asculta sfaturile prietenei, gândurile îi erau pe urmele lui Marius, căutându-l, chemându-l.

— Cheamă-l şi va veni! Caută-l şi-l vei găsi.

— Îmi este greu să justific farmecul deosebit pe care-l are Marius. Ceva necunoscut până acum de mine, poate şi de alte fete de seama mea.

— Îndată ce împrejurările nu mai corespund, formulele pe care te-ai deprins să le aplici ca gelozie, egoism etc.? N-ai putea totuşi să ieşi din făgaşul lor, zise Raluca, căzând pe gânduri, obosită să tot răspundă acestui bombardament interogativ al cărei ţintă era Marius, Marius, Marius. Până şi numele băiatului o enerva, în această repetare a lui absentă. Camelia parcă uitase să mai vorbească, parcă n-avea şi alte cuvinte la îndemână,

decât iubire, ură, gelozie, iubire, respiraţie îndrăgostită, subjugată de celălalt.

— Eu nu cred că din această dragoste, el face pur şi simplu o aventură. Ceea ce-mi reproşez cel mai mult şi trebuie totuşi să-ţi spun e că mă tem că nu m-am apărat atât cât aş fi putut pentru a nu cădea subjugată de el.

— Prostii! El e băiat bun şi aşa începe dragostea.

— Da. A vrut să mă sărute şi pe când mă apăram, cum era şi firesc, nu ştiu cum a făcut, că n-aş fi vrut pentru nimic în lume. Dar el voia mai întâi o sărutare. A trebuit să i-o dau. N-aveam încotro. Cu atât mai mult, cu cât încercasem să strig, dar pe lângă că n-am putut mi-a spus că dacă vine cineva va da toată vina pe mine şi într-adevăr, era foarte uşor, căci acasă nu era nimeni. Vecinii însă ar fi auzit.

— Nu trebuia să rămâi în casă cu el singură. Bărbatul e bărbat şi puţin îi pasă ce rămâne în urmă. Dar tu... Dar tu... fată, unde a fost mândria ta?

— M-am luptat cu el, nu s-a retras. A vrut încă o sărutare, dar aceasta nu ştiu cum a fost că m-am simţit foarte tulburată şi pe urmă a fost şi mai rău ca la început. Oh! Ştiu e foarte rău! În sfârşit, pe urmă... mă vei scuti să spun restul, dar sunt cât se poate de nenorocită.

Camelia tăcu. Cine ştie unde o purtau gândurile. Ochii i s-au umplut de lacrimi şi deodată şi-a dat seama că cele mărturisite erau trăirile ei, care nu trebuiau să fie mărturisite nici celei mai bune prietene. Ce o apucase să facă destăinuiri, când ea s-a simţit aşa de bine. Marius la fel şi aşa va fi toată viaţa.

— Draga mea, ştiu eu, totul trece, începutul e greu, dar să nu lase urme. Restul merge înainte. Să nu afle părinţii. Să nu pierzi examenele.

— Încerc. Îmi adun gândurile. Am să fiu mai atentă la cursuri şi poate mă ajuţi şi tu. Ce bine e să-ţi fie colegă şi prietenă bună chiar şefa promoţiei. Ce mai vrei?

— Te-am ajutat şi te voi ajuta. Nu depinde însă totul numai de mine.

— Tata mă iubeşte, mai intervine şi el dacă e cazul.

*

Raluca era la vârsta când sufletul avea nevoie să se hrănească din cuvinte şi prin cuvinte. Dar cum se întâmplă întotdeauna, imboldul o ia înaintea forţei. Îndată ce învaţă şi ştia bine cele învăţate îşi arunca cu dezgust cărţile parcă ele erau de vină că nu scria şi mai mult decât cele deja ştiute de ea. I se părea că învăţătura e singura predestinare a omului şi că el a fost creat pentru a zămisli gânduri, aşa cum arborele îşi zămisleşte rodul.

Când Raluca ieşea duminica sau în zile de sărbătoare gătită altfel, din odaia ei pe balcon, cu câteva flori de leandru roşii în părul negru, ea trecea în sus şi în jos prin faţa ferestrei mamei sale ca un păun ce-şi ondulează coada la soare, pe acoperiş: când îşi târa agale picioarele, strânse în papucii brodaţi, privindu-şi-i, iar apoi îşi înălţa capul cu mlădierea obişnuită a gâtuluir pentru a face să fluture fularul de mătase şi părul de pe umeri; când observa că o priveşte mama ei admirând-o, ea roşea puţin, ca şi cum s-ar fi ruşinat că e atât de frumoasă. Noua strălucire a frumuseţii ei o impresiona atât de mult pe Livia încât îi părea că o vede pentru întâia oară şi atunci lăcrima gândindu-se la tatăl ei. „Unde o fi s-o vadă cât de frumoasă este?“ Erau atâtea gânduri ce nu se puteau mărturisi.

Poate e mai bine aşa. Poate copilul i-ar fi fost o piedică în viaţă şi în cariera de medic? Cine poate să ştie? Ea însă a simţit totul pe pielea ei şi ştie ce greu a dus-o cu un copil mic.

Raluca cu modestia ei incredibilă căuta atât de puţin să uimească, iar instinctul ei firesc pentru podoabe era atât de lipsit de orgoliu şi de orice cochetărie, încât ţi se părea ciudat s-o simţi atât de feminină şi de atrăgătoare aşa cum arăta în armura ei de sfială.

Facultatea era singura preocupare mai serioasă în

viaţă. Privea cu o seriozitate uneori agasantă studenţia care era pentru ea, după cum le spunea colegilor: „cea mai frumoasă viaţă.“

— Din ce punct de vedere? o întrebau aceştia, nereprimându-şi mulţi surâsul ironic.

— Din toate punctele de vedere. Tinereţea e lipsită de alte griji în afară de grija de a învăţa, de a schimba păreri despre cele învăţate, de a…

— Bine, bine, zise colega ei de grupă, dar viaţa nu constă numai în aceste lucruri spuse de tine.

— Da, da, mai are şi alte plăceri, evident aşa cum le înţeleg tinerii de azi.

— Acolo unde-i muncă este şi distracţie.

— Da, de exemplu avem un cor al studenţilor pe facultate. Corul a fost premiat de multe ori. Este o plăcere să-l asculţi şi o plăcere mai mare să faci parte din el.

— Trebuie să ai voce, numai aşa te poţi înscrie în cor.

— Cui îi place muzica, chiar dacă n-are voce şi ureche muzicală, se modelează tot făcând repetiţii, spuse un student cu o voce aproape stridentă care făcea parte din cor.

— Să vezi ce dirijor avem!

— Ce dirijor? Profesor de conservator?

— Nu, un coleg din anul IV, Pavel Ispas.

— Se pricepe la muzică? întrebă Raluca cu indiferenţă.

— Întrece un profesor de conservator. Şi acest lucru ne bucură. Ştie să atragă corişti noi, se poartă frumos şi mai presus de toate, are o voce de aur iar la muzică se pricepe ca nimeni altul.

— Corul nostru a cântat şi la Bucureşti. A fost apreciat. Mai mult, a fost distins chiar cu premiul I şi titlul de laureat la faza republicană a celei de a II-a ediţii a Festivalului Naţional „Cântarea României”.

Într-adevăr, Raluca nu putea să se plângă că n-are voce. De multe ori cânta împreună cu maică-sa şi colegele ştiau lucrul acesta, mărturisindu-l dirijorului când se întâlneau la repetiţiile de la cor.

— Avem o studentă foarte bună în anul al II-lea, are o voce minunată… excepţională de-a dreptul.

— De ce nu vine la noi?

— Este retrasă. Nu-i plac petrecerile. De multe ori o scoatem cu forţa din casă.

Într-o zi, întâlnind-o pe Raluca nu se mai putu stăpâni să nu-i spună:

— Ai voce bună, de ce nu vii la cor?

— Nu ştiu dacă este aşa. Alţii… sunt de părerea asta.

— Cei care spun asta, trebuie că ştiu ei ce spun.

— …

— Ba da, ba da! Un coleg care te-a auzit cântând mi-a zis nici mai mult nici mai puţin că locul tău era la conservator şi nu la medicină.

— Nu ştiam. Nici nu m-am gândit. Într-adevăr, mama cântă frumos. Poate am moştenit-o. De multe ori când suntem bine dispuse cântăm împreună.

— Atunci ai voce. Poţi intra în colectivul corului nostru.

— M-a surprins faptul că îmi spuneţi de conservator. Nimeni nu mi-a dat îndrumări spre conservator. Dorinţa mamei este să fiu medic şi n-aş fi putut trece peste dorinţa ei.

— Eu însă neputând realiza dorinţa mea, care e cu totul alta, din cauza unor împrejurări obiective sau subiective, aşa cum s-a întâmplat, mă vezi aici. Poate în mine a vrut mama să-şi vadă un vis realizat. Dar acum îmi place şi mie mult ceea ce fac. Dar şi muzica mă pasionează, în continuare. Şi mi se pare normal să fie aşa…

— Când pierdem bagheta din mână, este greu s-o mai regăsim. Dar ceea ce faci acum este bine. Ambele sunt frumoase, necesare în viaţă, depinde cum ştii să le împaci împreună. Cum te dărui fiecăreia dintre ele.

— Poate şi eu voiam să urmez conservatorul· şi m-am trezit la medicină, continuă Pavel, privind-o cu multă dragoste. „Ce chip naiv şi frumos.” Altceva mai mult nu putea spune. În inima lui începu să încolţească un fir de dragoste pentru ea. Când o întâlnea pe coridoarele

facultăţii erau ca doi colegi necunoscuţi. Treceau indiferenţi unul pe lângă celălalt.

— Dumneata ai să răzbeşti în viaţă, îi spuse el. Eu am auzit de la colegi numai păreri frumoase. Îţi place să înveţi, eşti silitoare. Poate şi ambiţioasă. Te menţii pe locul întâi. Puţini studenţi sunt sau pot sta la acelaşi nivel cu dumneata. Îmi dai voie să te consider o colegă apropiată?

Raluca era dusă departe cu gândul aşa că nu era atentă. Poate cei ce mă laudă nu mă cunosc prea bine. Ştiu eu îşi spuse Raluca în gând. Şi deveni dintr-odată aspră, fără motiv. Nu dau socoteală nimănui, decât conştiinţei mele. Nu mă interesează nici ce fac alţii. Fiecare este dator să răspundă de faptele sale. Nu înţelegea această teamă a ei de singurătate. Apoi îşi frânse gândul interior şi începu să-l asculte mai atentă pe cel ce-i vorbea în fond aşa de frumos, cu o căldură aparte.

— Ştiu. Eşti încă în perioada acumulării cunoştinţelor, în perioada când lupta cu viaţa abia începe. Când te vei umple de lucrurile ştiute mai adânc, te va interesa şi ce fac ceilalţi semeni ai dumitale.

— Să nu te îndoieşti nicio clipă că mi-ar face plăcere să ţin seama de părerile dumitale, spuse cu o curtenie zeflemitoare, care pe student îl mişcă. Se simţi mândru de el, deşi fusese mereu aşa. Dar în faţa unei fete cum era Raluca, el nici nu ştia cum trebuie să se poarte pentru a-i cuceri simpatia. Devenea stângaci lângă această fată, făcută parcă numai din muchii, asemenea unui cristal transparent şi strălucitor, în geometria lui perfectă.

— Ce tot staţi de vorbă? se auzi vocea Cameliei, ce ieşise cu multă gălăgie din sala de cursuri împreună cu un grup de colegi.

— De unde ai tras concluzia că stăm atâta de vorbă? Nu m-am uitat la ceas, după mine nu au trecut decât câteva minute.

— Nu, şi mai puţin, câteva secunde, zise Pavel ironic.

Uşile sălilor de curs începură să se deschidă una după alta. Cursanţii părăseau sălile, grăbiţi să ajungă fiecare în altă parte, desprinzându-se de stol ca nişte păsări grăbite să ajungă fiecare la cuibul lor.

O zi caldă, la început de toamnă. Dinspre lac venea o lumină vie şi un uşor iz de nămol. Clădirea facultăţii, răsturnată în oglinda apei visa liniştea şi odihna după o zi zgomotoasă. Lebedele alunecau plictisite lăsând urme pe mătasea verzuie a iazului. Broaştele, moleşite de căldură, orăcăiau încet, adormite. Chinuite de arşiţă, frunzele castanilor din jurul facultăţii se ofileau. Curtea era goală. Clădirea albă tăcea închisă în ea. Zidurile răsuflau uşurate după zgomotul de peste zi. Dispăruse tinereţea. Numai pereţii stăteau nemişcaţi cu zidurile îmbătrânite de anii ce trecuseră necontenit.

Raluca îşi aminti o clipă prima impresie, când a făcut cunoştinţă cu această clădire.

— Poftește! spusese decanul grăbit, invitând-o în cabinet.

Şi Raluca s-a suit pe scările acelea de afară şi apoi pe alte vreo trei scări dinăuntru. Pe urmă au trecut împreună printr-o odaie cu scaune moi şi au intrat în altă încăpere luminoasă, cu vedere spre grădină. Acolo, decanul s-a aşezat în spatele unei mese mari, iar pe ea a poftit-o să şadă pe un scaun, unul din scaunele moi şi mari... Masa mare care-i despărţea era plină de hârtii şi hârţoage, iar de jur împrejur erau numai dulapuri cu cărţi aranjate frumos una lângă alta.

— De unde eşti? o întrebă privind în ochii ei.

— Din oraş, din acest oraş, accentuă Raluca.

— Ai unde sta? Nu ai nevoie de cămin?

— Nu, stau cu mama. Avem locuinţă.

— Eu te felicit. Ştii de ce?

— Nu.

— Ai fost admisă la facultate. Ai media cea mai mare.

Raluca făcu ochii mari. Auzise, dar listele nu se afişaseră încă şi nu se putea bizui pe spusele colegilor. Nu

ştia ce să răspundă, să se bucure sau nu. Era încă stăpânită de emoţiile prin care trecuse. Dar se gândea la mama ei, la bucuria ce o va avea, văzându-şi fiica reuşită la facultatea de medicină.

— Să ne aduci adeverinţă cu venitul mamei ca să-ţi dăm bursă. O meriţi pe deplin. Iată de ce te-am poftit la mine!

— Vă mulţumesc, răspunse Raluca emoţionată, în primul rând că îl cunoscuse pe decanul facultăţii şi apoi pentru că fusese admisă cu medie mare. Era o fericire neaşteptată.

*

Pentru doctorul Iordache ziua de naştere a copiilor constituia un eveniment deosebit.

De data aceasta petrecerea organizată avea o semnificaţie deosebită. Camelia împlinea douăzeci de ani, Aceşti ani trebuiau sărbătoriţi cu mult fast. Părinţii erau bucuroşi că au o fată studentă şi încă la medicină.

În fiecare an, de ziua ei, îi urau: drum drept în viaţă, fără spini, suişuri şi coborâşuri, doar dimineţi senine şi un cer fără lacrimi.

Care dintre părinţi nu doreşte aşa ceva copilului său? De multe ori ajung să-l supraestimeze şi cred mai mult despre el, despre puterile lui intelectuale şi sufleteşti, îl cred savant la fiecare vorbă rostită. Iar copiii, preiau acest lucru de parcă li se cuvine de drept, devin încrezuţi considerându-se atoateştiutori. Greşeala aceasta se simte egală la toţi cei ce-şi divinizează copilul, crezându-l superior altora. Când porneşte pe drumul vieţii nu este pregătit să lupte şi să învingă greutăţile. Doctorul Iordache făcea parte dintre aceşti părinţi, orbiţi şi orbi în faţa copiilor lor.

Camelia nu învăţa strălucit. Doctorul acuza profesorii, motivând că este persecutată. Îşi socotea fata chiar prea inteligentă, frumoasă. Pe urmă era fiica medicului, bine

cunoscut în oraş. „Copilul să-l săruţi, numai atunci când doarme” nu era deloc proverbul lui. O iubea pe Camelia mai mult ca pe lumina ochilor lui, cum se spune, şi-ntr-adevăr nu mai era în stare să discearnă adevărul de iluziile pe care şi le făcea la tot pasul.

La ziua de naştere a Cameliei au fost invitaţi colegi şi colege de an, prieteni ai familiei şi câţiva studenţi, şefi de grupă ai anilor mai mari. Printre ei era şi Pavel Ispas, un bun organizator al programelor artistice din facultate, dirijorul corului, secretar al organizaţiei U.T.C. pe facultate. Venea pentru prima dată în casa doctorului. A acceptat invitaţia la insistenţa acestuia. Nu întâmplător tatăl Cameliei vedea în el un om de viitor pentru cercetarea în medicină. Îl urmărea de mult şi-l aprecia, discutând cu lectorii, profesorii şi chiar cu decanul facultăţii ce i-l prezenta de câte ori venea vorba ca pe un element de valoare în medicină. Printre cei tineri se aflau câteva familii prietene de mult timp cu mama Cameliei. Bineînţeles, cei în vârstă erau în altă cameră pentru a lăsa mai mult loc să se desfăşoare tinerilor şi pentru a nu-i intimida în bucuria lor tinerească. Doctorul şi soţia sa se aflau printre invitaţi.

În odaie, era cald, bine, veselie mare, iar dincolo de ferestrele odăii, toamna îşi cernea frunzele roşii printre gânduri şi poeme rătăcite. Vântul cu mâna sa lungă mătura ochii grădinilor şi parcurilor, agăţându-se uneori de scheletele copacilor, semănând învrăjbirea între ei. Tulbura apele râurilor, se liniştea spre asfinţit, obosit şi pregătit să-şi găsească somnul printre scheletele pomilor, poienile îngălbenite sau frunzele aşternute covoare pe poteci. În apartament, pe balcon, dansul nu se mai oprea, în această molcomă furtună a sărbătorii care-ţi umplea şi trupul şi sufletul.

În cameră, în sufragerie, pe masa lungă, doamna Iordache pregătise un bufet bine asortat, arătându-şi din plin întreaga artă culinară, iar acum aştepta laudele purtând acea mască a modestiei de gazdă. Le merita, de

altfel, cu prisosinţă. Bineînţeles, tinerii nu conteneau s-o laude. Totul era la discreţie. Băutura cea mai aleasă şi mai variată.

Muzica îndemna tineretul la dans. Nu se sinchiseau de transpiraţia ce se aduna în broboane pe frunte, nici de căldura din cameră, la care se adăuga şi licoarea din sticlele ce se goleau una după alta. Becurile din candelabre îşi revărsau razele peste feţele îmbujorate ale tinerilor. Inimile se lăsau aprinse ca focul vreascurilor ce se zbate în pădurea arsă de secetă.

Când a sosit tortul pe măsuţa împodobită frumos cu douăzeci de lumânări, Camelia a luat un chibrit şi le-a aprins, în timp ce tinerii începură să cânte „La mulţi ani“.

Luminile au fost stinse. Numai lumânările luminau feţele celor adunaţi în jurul măsuţei. Raluca simţi cum în spatele ei cineva încerca să se apropie de ea. Acel cineva îşi puse mâna caldă pe umărul ei obligând-o să se întoarcă.

— Cine?... Cine?

— Sunt Pavel. După ce-şi spuse numele, apăsarea deveni mai puternică.

Raluca se retrase în timp ce Camelia sufla în lumânări.

Tinerii încălziţi căutau să se răcorească. Se plimbau prin faţa blocului, în spatele lui, unde erau mai feriţi de ochii invitaţilor.

— Stai jos, îi zise Marius, aici n-o să ne înecăm decât în· propria noastră respiraţie. Cuvintele acestea care sunau ca o sentinţă pentru Camelia fuseseră rostite lunecând pe un strat de iarbă, cu faţa ascunsă. Îngenunche lângă trupul ei, îi căută înfrigurat gura, respiraţia şi privirea aceea rea·de gelozie care-o făcea urâtă fără a-i şterbi din frumuseţe. Înţelegea că în sufletul ei se dădea mereu o luptă cu ea însăşi. O ridică, apropiindu-şi-o. Camelia era uşoară. Tremura. Mai avea încă în ochi privirea aceea ciudată, şi cuta din bărbie îi semăna cu o cicatrice adâncă deasupra căreia Marius se aplecă apăsându-i gura. Palmele ei se lipiseră de pământ. Îl simţea, îl dorea, nu

putea să i se opună, deşi un gând mai puternic decât ea şi decât dorinţa ei o îndemna să-l alunge.

— Marius, ajută-mă să nu te mai iubesc! Ajută-mă! Nu vreau să te caut. Nu vreau să sufăr. Îmi ajunge visul frumos. Nu suport minciuna, jocul de-a absenţa pe care-l joci cu mine. Acum era mai frumoasă şi mai rea decât de obicei. Marius pricepu că o iubeşte, pricepu că viaţa lui se legase pentru totdeauna de fiinţa Cameliei şi că oricât ar încerca s-o evite, imaginea ei avea să-l obsedeze ca o pecete topită în carnea dureroasă a sufletului.

— Să trăiască şi părinţii Cameliei, la mulţi ani!

Dansau privind luminile puternice din colţurile odăilor, iar cei de pe balcon admirau cerul cu farmecul său, aşa ascuns în fiecare stea care reuşea să se vadă alături de lună, regina nopţii. Aglaia era singură, făcea fel de fel de planuri, pentru alegerea unui tânăr cu o situaţie frumoasă. Le plăcea de Marius. Situaţie, om bun, cu posibilităţi de a fi mutat în oraş. Băiatul are bani, familie înstărită, poate să cumpere un apartament mare.

Se făcuse târziu. Trecuse mult de miezul nopţii, când Camelia şi părinţii ei au început să-şi petreacă musafirii. Tinerii gălăgioşi plecau cântând, râzând, mulţumind gazdei pentru ospitalitatea caldă.

În fiecare dintre ei poate că ardea scânteia dragostei şi regretul despărţirii încheia seara aceea, când noaptea li s-a părut atât de scurtă.

— La mulţi ani Camelia, încă un an dar tot cu douăzeci de lumânări.

— Să trăieşti şi să ne mai chemi, striga grupul depărtându-se de blocul ei. Iar ea mai strângea încă mâna lui Marius, de care nu dorea să se despartă. Dorea să fie cu el în noaptea aceea şi în altele ce vor veni. El însă se desprinse din mâna ei fugind să ajungă grupul ce se depărta printre clădirile cenuşii, printre copacii despuiaţi şi negri.

Norii fugeau peste oraş, se frământau cu creste de un alb ce se transforma în negru deschis, fără strălucire, se

lăsau jos pe pământ sau se risipeau fără culoare în văzduh. Florile din parc, veştede, tremurau în vânt, crengile subţiri ale copacilor se agitau şi făceau semne aerului, prietenul lor. Camelia privea cum se depărtau, geloasă pe colegele ce plecaseră împreună cu Marius. Două lacrimi i s-au prelins pe obraji. Ar fi vrut să-l strige, să fugă după el, dar maică-sa o chemase în casă.

— L-am pierdut. Cine ştie cu care din ele va merge la braţ?

Trecea în revistă fetele invitate, la cine oare se uitase mai mult? Cu cine vorbise? Cu cine râsese? Începu să le scoată la iveală una după alta. Se va culca în pat singură, plângând după el.

Doctorul se aşeză în fotoliu să se reculeagă după atâta alergătură. Părea foarte obosit. Părul cărunt mai adineaori periat şi lipit de cap, îi atârna acum răvăşit pe tâmple, gulerul alb se muiase de sudoare şi se mototolise, iar cravata îi căzuse într-o parte. În clipa aceea pungile de sub ochi, pielea încreţită la tâmple, cutele de pe obraz şi de pe frunte îl arătau mai în vârstă decât era.

Liniştea a cuprins strada, apoi ecoul gălăgios s-a risipit. Undeva departe s-a auzit mai apoi şi lătratul unui câine bolnav şi bătrân, adăpostit după blocurile construite.

*

Dimineaţa îşi făcea apariţia. Prevestea o zi senină. Spre răsărit norii s-au risipit goniţi de un roşu aprins ce se profila peste cer. Undeva departe sirena fabricii semnaliza începutul muncii.

Zgomotul tramvaielor, autobuzelor îşi revărsa ecoul peste străzile liniştite.

Oraşul se trezea la viaţă.

— Auzi, vecino? Ai putut dormi în noaptea asta? o întrebă Emilia pe vecina sa de apartament, pe care din întâmplare o prinsese în uşă.

— Vai de capul meu, răspunse vecina. Îmi vâjâie

tâmplele şi acum. Îmi tremură tot corpul. Luai două tablete de extraveral să-mi treacă durerea de cap, dar degeaba. Lua-i-ar naiba să-i ia pe toţi cei ce nu se gândesc la locatarii blocului care mai trebuie să doarmă ca să nu mai spun că sunt şi bolnavi.

— Cine a fost? Atâta gălăgie, muzică... Vai de mine şi de mine...

— Mai întrebi cine? Nişte golani, armata de oiţe şi cerbi încornoraţi...

— Cu alte cuvinte tineret? întrebă Emilia curioasă.

— Da. Arde-i-ar focul să-i ardă, răspunse vecina supărată.

— Ce foc? Să-i ardem noi pe cei ce îi aduc aici să tulbure somnul locatarilor. Iată, domnul doctor ce nu are astâmpăr. Îşi pune mintea cu copiii.

— Ai dreptate Emilia! Bine că stai mata pe aici şi faci ordine! Altfel ce s-ar alege de noi!?

În timpul acesta, Carmen Petrescu, locatara apartamentului de la etajul V îşi ducea copilul la grădiniţă. Văzând-o, vecina de jos nu se stăpâni să n-o întrebe:

— Ai fost la bairamul de astă-noapte?

— Care? întrebă mirată femeia ce cobora grăbit scările.

— Cel din blocul nostru, ba chiar pe scara noastră, răspunse Emilia revoltată.

— Se întâmplă în fiecare bloc câte o petrecere, când oamenii se întâlnesc la un pahar de vin, la un pahar de vorbă...

— Ce băutură? Ce pahar?

— A! zise Carmen, era ziua Cameliei. A împlinit douăzeci de ani. Trebuia s-o felicite şi locatarii blocului, cel puţin cu un buchet de flori. Aşa ar fi fost frumos..

— Ei! Ce te-a apucat, soro? După ce că nu ne lasă să dormim noaptea întreagă, să-i mai dăm şi flori?

— Ai fost şi mata tânără!

— Zău! Mă curtau cei mai frumoşi băieţi, zise Emilia. Ce fată mândră eram!

— În seara aceasta a petrecut familia Iordache. Mâine

seară poate petrece alta şi aşa mai departe. Dar noi să fim oameni, locatari uniţi şi la bine şi la rău, şi atunci totul va merge bine, zise Carmen ieşind pe uşa blocului.

Lucrurile s-au liniştit repede. Discuţiile de dimineaţă au continuat prin apartamente şi între femeile care se adunaseră pe bancă, în faţa blocului. Au durat atâta timp cât nu apăruseră alte evenimente noi care să ia locul celor vechi. Primele se uitau, cele noi se năşteau. Aşa e viaţa în bloc. Îşi urmează cursul său înainte zi de zi, cu veniri şi plecări pe ecranul luminii şi al întunericului, acolo unde se perindă tot soiul de evenimente, legende şi mituri, când nu sunt simple sau oribile bârfe de mahala aşezate pe verticală.

La vârsta tinereţii, iubirea înfloreşte cu mult curaj şi frumuseţea inundă lumea ce ne înconjoară. Uneori se soldează cu o căsătorie, iar alteori e tot mai greu să fii prieten cu cineva, să nu nesocoteşti fiinţa celui pe care l-ai numit iubit şi care-ţi devine aşa de ciudat apoi, indiferent, străin.

Raluca pleca împreună cu Camelia şi colegii lor, vara la mare, iarna la munte. Mama Ralucăi avea grijă să-i asigure o vacanţă plăcută, oriunde ar fi dorit să se ducă cu colegii ei. Fără ca Raluca să ştie cu ce greutăţi se lupta şi ce economii făcea ca să adune bani. Îi plăceau sporturile de iarnă, mai cu seamă patinajul şi schiul. De mic copil, pleca împreună cu mama ei. Iarna căuta zăpada şi bineînţeles îi plăcea Valea Prahovei, de care era îndrăgostită. Vara mergea la mare, îi plăcea la nebunie înotul, iar mama ei se simţea bine. Putea să stea ore întregi pe malul mării privind în depărtare nesfârşitul apei. Privirea i se oprea acolo unde marea se contopea cu cerul. Acolo unde se îmbrăţişează, se unesc şi dispar aceste două ţărmuri cu pulsaţii albastre.

Nu oricare loc al litoralului însemna pentru Livia odihna, liniştea şi visarea. Vacanţele Rălucăi nu erau aşa de lungi ca să poată sta vara la mare şi iarna la munte.

Într-o iarnă, mama Ralucăi s-a îmbolnăvit şi ea nu

putea s-o lase singură. La toate insistenţele mamei, Raluca renunţă la plecarea în tabăra studenţească de la munte.

— Raluca mamii, du-te cu colegii tăi şi odihneşte-te. Cum să plece Camelia fără tine? Întotdeauna aţi plecat împreună.

— Nu. Colegii sunt mulţi, mama e una.

— Da, ai dreptate. Dar eu mă simt bine. Pe urmă, nu sunt singură. Cu mine este doamna Aglaie şi doctorul, prieten bun şi sunt şi alţi vecini tot aşa de buni. Du-te fără griji.

— Cine poate să-ţi fie mai apropiat decât copilul pentru care ai făcut şi faci atâtea sacrificii?

— Atunci, du-te, fă-mi plăcerea. Mă voi simţi odihnită sufleteşte, dacă am să te ştiu bucurându-te de vacanţă după atâta învăţătură!

— Departe de mata nu voi putea să fiu liniştită. Este imposibil să te las pe mâna prietenilor şi pe urmă, iarna este blândă anul acesta, zăpada e mică nu ca în alte ierni. Iar colegii mei? Cu ei mă întâlnesc la cursuri.

— Nu mai insista! Din punctul tău de vedere ai dreptate şi eu din punctul meu de vedere. Suntem chit.

Livia se îmbolnăvea deseori. Slăbea, avea ameţeli. De data aceasta îi mergea ceva mai bine, după o gripă infecţioasă. Se afla în convalescenţă. Vindecarea depindea de timp şi de îngrijire.

Raluca era mulţumită că mamei îi merge mai bine, căută pe cât era posibil să rezolve probleme gospodăreşti pe potriva puterilor şi talentul mamei sale. Dorea s-o îngrijească la fel cum o îngrijea şi dânsa când era bolnavă. Chiar de nu putea fi la nivelul mamei sale, căci n-avea experienţa ei, se simţea mulţumită. Când reuşea să ducă la capăt un lucru pe care aceasta l-ar fi făcut cu mâinile ei, de nu era boala.

Privirea caldă a fiicei părea medicamentul cel mai bun în alinarea şi vindecarea durerilor. Un cuvânt cald, mâna rece pusă pe fruntea înfierbântată îi dădeau tăria de a

putea suporta oricât de mari dureri. Livia suferea şi nu putea mărturisi nimănui.

— O ce boală ciudată am, se gândea Livia. Şansa vieţii stă în mine, în fiinţa mea de a-mi inventa destinul clipă de clipă, fără frică, cu orgoliu, cu o stranie demnitate. Să mă admir în oglinda mare a lumii. Panica, alarma să rămână departe de mine... Lângă mine sunt oamenii, soarele – fratele nostru –, pomii verzi visează şi ei, vântul să-i mişte mai puternic, să-i împingă cu tot cu rădăcini mai înainte. Chiar apa pe care o cântăm poartă curajul moral al iubirii, e fericită, plină de îndrăzneală umană. Atunci existenţa mea e necesară. Să merg încet-încet, să nu mă împiedic de malurile abrupte, de munţii stâncoşi, să nu cad în mocirlă fără voia mea. Gândurile Liviei fură întrerupte de Raluca ce ţâşni cu bucurie în odaie.

— Mama, mama, domnul doctor Georgescu mi-a spus că analizele ţi-au ieşit bune. Nu ai nimic grav. Ce mult mă bucur!

— Mă bucur şi eu copilă dragă, căci trebuie să mai trag de viaţă până când te voi vedea la liman.

— Pe urmă voi munci eu. Tu ai să stai lângă mine şi eu o să-ţi admir chipul şi o să mă bucur de el. Şi atunci voi avea cea mai mare satisfacţie.

— Nu asta va fi satisfacţia cea mai mare. Ea va veni din munca ta, din felul cum vei şti să-ţi rezolvi problemele vieţii în mod inteligent şi la timp, dar mai ales fără compromisuri şi minciună.

— Dreptul de a-ţi face de cap dezechilibrează viaţa pe frânturi şi pe fracţiuni şi dă naştere la confuzii. Câte şovăieli şi câte incertitudini! Cum aş putea fi eu altfel de cum m-ai învăţat? De ceea ce cred că este bine să fac? Lecţia ta am învăţat-o pe de rost. Să-ţi faci de cap, bătându-ţi joc de viaţă!

— Nu trebuie să te stăpânească sentimentul de neîncredere şi de provizorat în care par oamenii că se odihnesc. Eu le-aş zice tuturor: luaţi-vă o pungă de seminţe şi apucaţi-vă de semănat, seminţe bune şi

curate. Când la dreapta, când la stânga şi veţi găsi rezolvarea în rodul muncii ce îl veţi culege. După seminţe, după muncă va fi şi rodul.

— Sunt convinsă Raluca că totul se va lămuri în viaţă mai târziu. O să lămurim chiar noi. Sau poate numai tu. În viaţa noastră binele şi răul, câştigul şi paguba, fericirea şi durerea umblă legate laolaltă.

— Şi nu se ştie care câştigă. Viaţa e făcută în aşa fel că din doi unul trebuie să triumfe. Deşi ar fi prea simplu dacă lucrurile s-ar petrece aşa. Un bec stins, altul care se aprinde în locul lui…

— Nu mi-e frică, zise Livia ridicându-şi capul spre Raluca. Spicele culcate de ploaie la pământ se îndreaptă ca nişte prunci noi-născuţi. Oare de ce putem privi cu atâta seninătate câmpul sau… marea în furtună în timp ce dramele noastre ni se par fără ieşire?

Pe urmă, o sărută pe obraz foarte uşor, apoi, după o clipă, încă o dată, mai apăsat şi mai lung.

— Eşti aşa de frumoasă! Frumoasă! Şi tu trebuie să ştii acest lucru. Dar mă gândesc că floarea prea frumoasă este ispita tuturor celor care întind lacomi mâna. Frumuseţea trezeşte grabă în noi, dorinţa de posesiune. lubirea, ştii, se poate confunda cu nerăbdarea, cu vanitatea. Mulţi transformă o femeie frumoasă într-un obiect.

— Eu sunt convinsă că n-o să mă-nşel chiar aşa uşor. Şi-apoi nu sunt chiar aşa de strălucitoare. Nu o femeie frumoasă mă interesează să fiu, ci una care va face în viaţă ceva.

— Sunt convinsă c-o să fie aşa. Ştii, generaţia noastră a făcut un efort considerabil ca să puteţi voi, generaţiile de după noi – generaţia ta, Raluca, să vă daţi drumul la toate forţele. Mereu mi-am dorit ca viaţa mea să-şi găsească odată şi odată împlinirea în tine.

*

Peste noapte, căzuse zăpada. Dimineaţa, oraşul era acoperit de o haină pufoasă şi ceva curat plutea în aer sau îngropa în alb urmele paşilor. Oamenii treceau grăbiţi, măturând zăpada de pe trotuar. Raluca s-a întors de la cumpărături.

Soarele, bătrânul soare, urca încet croindu-şi punţi printre nori, răvăşind luciul strălucitor peste pelerina albă-albastră a străzilor. Pomii încă nu şi-au scuturat povara albă ce-i acoperise. Lumina juca în paşii unui dans lent cu izbucniri şi cutremurări ale ritmului ivite pe neaşteptate, printre scheletele îmbrăcate în alb, scuturând câte o creangă din podoaba ei. Dar ei ce-i păsa! Mereu poznaşă. Când printre frunze, când printre crengi desfrunzite, lumina aceasta fragilă ca o pâlnie se certa cu păsări, sau exploda pentru o clipă îngâmfată rostogolindu-se peste albul imaculat.

Păşi pragul blocului fără să se întâlnească cu cineva, căci era ora când majoritatea oamenilor erau la slujbă. A pus sacoşa jos şi aruncându-şi privirea în interiorul cutiei de scrisori zări ceva. Fugi imediat în casă după chei. Veselă, împrospătată de frumuseţea timpului de afară îi povesti mamei ce nebunie a purităţii se revărsa în natură. Un tablou splendid, pictat de o mână fermecată! Căută cheia de la cutia de scrisori şi fugi jos.

— Mă duc să văd ce avem în cutie.

După ce scoase corespondenţa se uită: câteva ziare, un plic pentru mama ei şi o vedere pentru ea. Desigur prima privire îi fugi spre vederea ce-i era adresată.

De la cine o fi?

„Nici fulgii de zăpadă, nici chemările munţilor, nici glasul inimii mele nu te-au adus aici, de unde îţi scriu.

Pavel“

Era surprinsă de aceste rânduri, atât de neaşteptate. Pe urmă, cum de s-a gândit la ea? Cum de i-a observat lipsa, când este asul colectivului? Chipul lui domina toţi

studenţii. Admirat, mai ales de studente, începând de la boboci şi până la cei din anii superiori.

Greu de înţeles. Poate a scris din plictiseală, într-o seară când liniştea cuprinsese cabana, iar insomnia nu-i dădea pace.

Aducând corespondenţa mamei îi mărturisi emoţia ce o simţise citind rândurile scrise:

„Nici fulgii de zăpadă, nici chemările munţilor, nici glasul inimii mele, nu te-au adus aici, de unde îţi scriu.

Pavel“.

— Vezi ce bine făceai dacă plecai la munte.

— Nu. Tu eşti importantă, nu el. Şi pe urmă, îţi spun ce cred – a scris de plictiseală şi mă iubeşte aşa, în glumă.

Pe faţa Liviei s-a aşternut umbra cenuşie, deşi prin geamul de afară pătrundea în odaie strălucirea unor rotiri imaculate, născute între cer şi pământ, transparenţa aceea dintre om şi zăpadă.

— De ce te-ai întristat mamă? o întrebă Raluca, privind-o atent. Văzu că în ochii ei albaştri au apărut două lacrimi.

— Nu, ţi s-a părut. Dar visele ce se nasc în noi sunt nişte clipe ce dispar uneori imediat după naştere, alteori mai târziu. Altele, în schimb, se ascund undeva între cutele creierului şi nu pleacă. Trăiesc ascunse şi învie la prima atingere cu realitatea. Trebuie să fie mereu în noi.

— Oare şi clipa aceasta în care am citit rândurile lui va rămâne în viaţa mea?

— Ce să-ţi spun? Atâta timp cât realitatea suntem noi, şi nu ne închidem în sertare inutile trăirile, vom pleca cu ele fără a fi deschise de cineva.

— Poţi oare păstra atât de mult un lucru în tine? Cum?

— Nu, numai viaţa ta te va face să poţi înţelege acest amestec de realitate şi visare. O scrisoare găsită cu foile îngălbenite de timp nu are nicio importanţă pentru cei ce nu au cunoscut drama sau fericirea rândurilor zăvorâte în

cuvintele acelea care nu sunt o taină pentru tine. Pentru lumea cealaltă ea rămâne o taină. O enigmă necercetată.

— Vorbeşti de taină? Faţă de tine eu nu pot avea taine, ceva nemărturisit.

— Nu poate să existe o taină, atât timp cât nu pot exista oameni cu sentimentele necunoscute de oameni. Din mii de oameni pe care-i cunoaştem sau se cunosc între ei, la unul sau mai mulţi, durerile pot să semene aşa cum se pot potrivi şi bucuriile. Dar ne cunoaştem aşa de puţin…

— Mamă, dar eu nu înţeleg ce este o taină?

— Nu ştiu dacă voi reuşi să-ţi explic. După mine să ascunzi de tine însuţi, în cutele adânci ale gândirii, unele lucruri pe care vrei să nu le cunoască nimeni. În momentul când e cunoscută nu mai reprezintă niciun mister şi nu mai poate fi socotită o taină.

Raluca nu prea putea să lege împreună toate cele spuse de mama ei. Nu erau tainele ei. Nu cunoscuse decepţii în dragoste, căci încă nu iubise pe nimeni. Pentru ea, băieţii nu erau decât colegi, prieteni de facultate, şi atât.

Micile simpatii între colegi, de pe timpul liceului nu puteau fi decât simple copilării, ce se datorau vârstei. Ele se uită, dispar, pe măsură ce înaintezi în vârstă şi se izbesc pe drumul vieţii de alte sentimente ce se nasc şi au şanse să dureze.

Atunci tinerii judecă mai mult şi nu cad victimă viselor trecătoare. Încep să vadă realitatea şi să o deosebească de visul imaginat de ei. Raţiunea preia locul viselor trecătoare, uşuratice ale vârstei de pubertate sau dimpotrivă înţelege că ele s-au născut ca să rămână. Asta nu înseamnă că aceste prime fioruri nu vor rămâne, în inima lor, amintiri frumoase ale vieţii ce îşi deschide larg chemările către un drum al cărui capăt nu-l cunoaştem.

— Dar scrisoarea lui Pavel, ce a fost? A tulburat-o? Da sau nu? se întreba în gând, nu-şi dădea seama. Auzise vorbindu-se printre colegi cât de inteligent este, că era

iubit de studente. Fiecare colegă se simţea fericită când Pavel îi dădea o oarecare atenţie... Dar nimeni nu putea şti ce sentimente nutreşte, ce taină poartă acest Făt-Frumos.

Fetele făceau fel de fel de presupuneri, bănuieli, colportau bârfe sau îşi imaginau cuplurile ce se vor naşte aşa cum se întâmplă între tineri. Dar pentru el se potrivea zicala: Câinii latră, vântul trece. Pavel nu băga de seamă cele spuse de colegi. Ba e cu una, ba cu alta, ba cu toate fetele de la cor... şi el auzea, se amuza o clipă, însă rămânea indiferent.

— Mamă, întrebă într-o dimineaţă Raluca, pe care o frământaseră întrebările o noapte întreagă, nu ştiu cum se face că Pavel s-a gândit la mine?

— E lucru bun. Te-a văzut serioasă, bună, conştiincioasă.

— Poate a trimis şi altor fete vederi? Erau câteva rânduri plăcute. Să-ţi spun sincer m-au tulburat.

— Nu se ştie dacă nu a fost şi el tulburat.

— Nu cred. Dar mă gândesc cum de a observat lipsa mea? Cum de s-a gândit să-mi scrie, câteva rânduri calde şi frumoase? „Nici fulgii de zăpadă, nici chemările munţilor, nici glasul inimii mele nu te-au adus aici...” Le ştiu pe de rost, şi le repet în gând. Cum încerc să le scot din minte, apar iar şi iar.

Ce zici mata de ele?

Raluca vorbea cu mama ei aşa cum vorbeşti cu o prietenă. Două prietene sincere, apropiate.

— Mă întreb şi eu? Ai răbdare. Timpul îţi va arăta ce a urmărit el. De ghicit nu ai cum să ghiceşti ce zace în sufletul omului. Gândurile sunt aşa de închise încât îţi trebuie mult timp să afli cheia cu care să le deschizi.

Între Livia şi Raluca nu exista distanţă care uneori se insinuează şi poate deveni chiar o criză între mamă şi fiică. Fiecare spunea ce gândeşte. Mai important era că mama se apropia de vârsta fiicei, înţelegea întrebările care apar la vârsta ei. Îi răspundea totuşi prin prisma

trăirilor sale, ştia să-i vorbească despre experienţele avute, mărturisindu-i întâmplările, bucuriile şi durerile. Dându-i sfaturi, îndemnând-o ce să facă după priceperea sa, deşi spunea cu ironie şi amărăciune că în dragoste nu poţi da reţete şi nici să-ţi hotărăşti sentimentele care cresc sau se depărtează după o mişcare·tainică, imprevizibilă.

— Poate a scris din politeţe. La fel putea scrie şi altor colege, zise Livia neştiind cum să-i explice fiicei nişte sentimente, pe care le credem neînsemnate, deşi ele pot oferi surprize bune sau rele. Cine ştie? Inima omului e atât de ciudată.

— Mă gândesc de ce, de ce a făcut acest lucru. Vezi, vorba spusă trece, vorba scrisă rămâne. Pe urmă mi-a scris cam liric. „Semnul” pe care mi l-a dat de departe e gândit să sune frumos aproape prea frumos. Uneori, ştii, fraza îmi sună artificial în ureche.

— Adevărat, acceptă ea, aplecând repede privirea ca să ascundă dorinţa pe care-o resimţea ca să afle mai multe lucruri de la Raluca, fără ca ea să-şi dea seama că e trasă de limbă, supravegheată.

— Cred că-i mai bine să fiu rezervată cu Pavel, să păstrez o anume răceală. Nu ştiu de ce dar simt că stilul acesta rezervat e cel mai bun cu el. Nu din calcul dar prea e dorit de toate fetele, prea e copleşit de laudele colegilor care nu mai ştiu ce să facă pentru a-i intra în voie. Ştii, mamă, chiar mă amuz uneori să observ tertipurile fetelor ce-i fac curte. Toate încep să se mişte altfel în preajma lui. Până şi vocea li se schimbă. Sunt rea, dar parcă toate încep să aibă voce când e prin preajmă Pavel. Cu cât sunt ele mai drăguţe cu acest „dirijor de suflete” cu atât devin eu mai înţepată, mai rece. Îmi iau un aer de premiantă şi chiar dacă mă priveşte ispititor, încerc să nu mă mişte în niciun fel această privire. Nu sunt de nasul lui. Chiar o fi crezut că va ajunge la mine cu cele câteva rânduri aruncate pe o ilustrată?

— Greu să cunoşti sentimentele bărbatului. Uneori se

aprind repede şi tot atât de repede se sting. Mulţi trec repede de la un sentiment la altul, de la o fată la alta.

— Şi pe mine mă sperie această schimbare, deşi n-am trăit-o pe pielea mea.

— Nu te mai gândi. Ai răbdare şi ai să vezi mai târziu ce urmăreşte el. Cu timpul ai să-i verifici sentimentele, în ce măsură sunt sincere. Apoi în viaţă de multe ori e mai importantă durata decât sinceritatea. Poţi fi sincer o clipă. Cât ţine iubirea, asta contează.

— Pe urmă, zise Raluca enervată, ce atâtea discuţii pentru cele două rânduri mâzgălite pe zăpadă şi trimise. Un gând telegrafic de pe muntele Himalaia. Scris cam poetic. Nu ţi se par căutate cuvintele lui Pavel?

Livia o privi dintr-o parte. Pe chipul ei se citi o clipă contrarierea. Muşchii feţei, trăsăturile ei păreau că o vor lua brusc către o albie a rigidităţii contrariate. Totul avea aerul că se va nărui într-o expresie bruscă, jignitoare. Nu se strecurase oare în tot ce-i spunea Raluca un soi de şiretenie adolescentină care aşeza în primul rând ceea ce n-o interesează? De ce a scris? Asta era problema cea mai importantă.

*

A urmat gripa infecţioasă – diagnostic pus de doctorul Iordache, considerat de orăşeni drept un medic priceput, cu experienţă bogată. Era conştiincios, un om ce îşi iubea meseria. Urmase medicina întâmpinând destule greutăţi materiale. Băiat modest, lipsit de posibilităţi necesare studiului, tânărul de atunci avusese destulă forţă şi ambiţie ca să învingă aceste greutăţi şi devenise medic.

Fiecare caz de îmbolnăvire îl interesa. Studia boala de la individ la individ. Căuta să fie la curent cu noutăţile apărute în problemele medicinei. Învăţa din experienţa altora, mai pricepuţi decât el, participa la congrese, conferinţe, cercetări.

— O! zicea adeseori, dacă cel puţin unul din copiii mei

mi-ar semăna, ce fericit aş fi!

Pentru el a fost cea mai mare bucurie când şi-a văzut fiica admisă la examenul ce s-a dat la intrarea în facultatea de medicină.

— Să reuşească, spunea el, pe urmă o trag eu de păr până termină. Dar cine-l trăsese oare pe el de păr? De ce era oare atât de îngăduitor cu fiica lui care efectiv n-avea nicio problemă. Totuşi era clară selecţia severă ce se făcea la admiterea în facultate. În fiecare an se prezentau candidaţi mulţi, bine pregătiţi. Se înscriau cam 10-15 pe un loc şi uneori chiar mai mulţi. Era normal ca lucrurile să se petreacă astfel.

— Avem nevoie de medici bine pregătiţi, care să lucreze cu dragoste în specialitatea pe care şi-o aleg.

Aşa că reuşita fetei însemna efectiv primul pas făcut spre realizarea visului dorit. Îşi îmbrăţişă copilul cu căldură, şi de la aflarea vestei că e studentă o răsfăţa pe Camelia îndeplinindu-i toate dorinţele şi capriciile.

— Fata tatei studentă la medicină, se lăuda printre prieteni.

Încă nu ştia ce specialitate va alege. Sunt unele mai bănoase, după spusele lumii.

*

— S-a făcut doamna Livia bine? întrebă doamna Rădulescu întâlnind-o pe Raluca la ieşirea din bloc.

— Mama este bine. A început serviciul, nu mai este în concediu medical. Domnul doctor Petrică m-a ajutat foarte mult, i-a dat medicamente, a consultat-o, a dus-o la analize la laboratorul spitalului. Nici nu ştiu cum să-i mulţumim. Om bun!

— Da. Om bun!

— Va veni un timp când îi voi mulţumi aşa cum voi putea în viaţa mea.

Doamna Rădulescu zâmbi... da... nu ştiu, dar vezi lumea e lume... gura lumii aleargă... Vorbeşte câte şi mai

câte. Trebuie să aibă grijă de Livia… nu are încotro.

— Ce vrei să spui tuşă Emilio? nu pricep.

— Iacă mă luă gura pe dinainte, păcătoasa de gură, aşa îmi face mereu. E motorul ce nu se poate opri. Uneori, îmi e necaz, că sare nitam-nisam ca hopa Mitică, cade şi nu se mai ridică. Ca la bâlci nu altceva! Am jurat să nu mai vorbesc şi tot vorbesc ce trebuie şi ce nu trebuie.

— Să-ţi măsori cuvintele. Nu ştiu la ce faci aluzie. Dar să ştii, că la asemenea mizerie sufletească nu ţin cont de vârstă şi dacă mai continui îţi cârpesc două palme.

— Iacă ce obraznică. De la nimeni în viaţa mea n-am primit nicio palmă, dar încă două! Mânca-te-ar furnicile să te mănânce!

— Uite, eu pot să-ţi dau două. Eşti aproape de vârsta mamei. E femeie sfântă nu altceva, iar prin mintea matale trec nişte orori.

Doamna Rădulescu izbucni într-un hohot de râs.

— Să ştii mânz prost ce eşti că am aflat şi alte lucruri despre sfânta de maică-ta, strigă în urma Ralucăi.

— Ce obraznică! Mahalagioaica! se gândi. De-ar şti biata de mama! Bine că nu ştie, nici eu nu-i spun. Bârfeşte pe toţi locatarii, dar nu în faţă căci este lipsită de curaj. Vorbeşte atunci când cel în cauză nu este de faţă şi nici nu are cine să-i spună.

Livia îndrăgise familia doctorului. Îi era simpatică mai ales prin prietenia sinceră pe care i-o arătau. Mai ales când întâmpina greutăţi, săreau în ajutor fără să-i tragă nimeni de mânecă. Aveau destule lucruri comune ce îi uneau şi mai mult. S-au mutat în acelaşi timp în blocul dat atunci spre folosinţă. Între părinţi şi copiii lor domnea deplina înţelegere. Deşi copiii doctorului aveau condiţii superioare de viaţă, comparate cu cele oferite de Livia Ralucăi, nimeni nu făcea caz de aceste diferenţe. Doctorul avea o bibliotecă cu cărţi bune de care puteau să beneficieze şi Camelia şi Raluca. Camelia citea puţin. Cartea pentru ea era ca un somnifer. Când o lua în mână, după câteva minute începea să caşte şi somnul o trăgea

sub aripa sa. Când doctorul o găsea dormind, cu cartea căzută pe piept, se uita la titlul ei, o închidea lăsând-o să-şi continue somnul. În definitiv cărţile de literatură beletristică poate să le citească şi mai târziu. Ce s-o intereseze ce a scris X sau Y? Doctorul mai avea speranţe şi îşi îmbogăţise biblioteca. Aşeza aproape zilnic pe rafturi noi volume ce îi soseau de la librărie, imediat după apariţia lor. Fireşte se găseau destui care s-o aprobe pe Emilia, când se întreba de ce mai cumpără atâtea volume, când are şi aşa destul de multe?

— De ce? nu are ce face cu banii, răspundea, acră, doamna Rădulescu. În camera zisă cabinet, nu mai are loc pe pereţi de atâtea rafturi pline cu cărţi. Doamna Rădulescu avea un grup de prieteni cu care se potrivea de minune. Dimineaţa se adunau la cafea, la una din ele şi începeau să treacă în revistă viaţa blocului. Nu ştiu cum se făcea că dădeau evenimentelor alt înţeles, înflorind mult, mai presărau peste fiecare întâmplare un pumn de boabe senzaţionale în detrimentul adevărului, transformând într-o bârfă – ce pierdere de timp – lucruri dintre cele mai nesemnificative. Nu v-am spus că domnul Georgescu se va însura imediat după moartea soţiei. Biata femeie cât a muncit! Ce lucruri are în casă! Numai lenjerie de pat brodată, de poţi face zestre la cinci fete când le măriţi! Să vezi ce vesel e acum! Văduv, ce-i pasă de moartea soţiei! Bine că nu are copii! Ce copii, erau încă tineri! Nu v-am spus că se însoară imediat! — Da, ai dreptate. Nici nu s-a răcit pământul de pe mormântul soţiei. — A naibii de Maria! — Cum a intrat peste el! — Să ştii că e mult mai mare ca el! — Are fată măritată! — Vai, vai! — S-a însurat cu o vecină văduvă din cartier! — Şmechera a pus mâna pe avere! Ba are şi cincizeci de mii la CEC. — Ce mai discutaţi? puse capăt doamna Emilia. Aşa e viaţa. Dacă nu era Maria, era Ioana sau alta. — Mâine la cine cafeaua? — Cui îi vine rândul?...

Locatarii blocului erau destul de pestriţi. Se aflau acolo oameni de diferite ocupaţii şi majoritatea lor aveau mult

bun-simţ. Se sculau dimineaţa, plecau la lucru, îşi vedeau fiecare de treburile lui şi de copii. Nu aveau timp pentru discuţii inutile. Femeilor nu le ajungea ziua pentru gospodărie, iar despre cele care aveau copii, ce să mai vorbim... Cine putea să le orânduiască pe toate repede şi frumos?

— Iar v-aţi pus rochia nouă? Ce bine vă stă cu ea! Aveţi multe lucruri bune, şi ce modele originale şi nu cum au·alte doamne, zise doamna Rădulescu Liviei când o întâlni pe pragul blocului.

— Chiar aşa? Nici n-am băgat de seamă. Nici n-am observat cum se îmbracă lumea, nu prea mă interesează. Fiecare se îmbracă în felul lui, după gust şi după banii ce-i câştigă, zise Livia surprinsă de această mărturisire neaşteptată. Dar cum de vede când vin oamenii acasă? Ce penibil! Cum apare cineva, vezi cum deschide uşa să te întâmpine. Dai de doamna Emilia, chiar de nu vrei. Te opreşte ţinându-te de vorbă. Şi-atunci să vezi turuială.

— Sunteţi o doamnă bine, dacă v-aţi îmbrăca mai modern aţi fi şi mai atrăgătoare.

Livia o privi, tăcea, dorea să plece mai repede din faţa ei, ştiind-o vorbă lungă şi pierde-timp, dar doamna Rădulescu nu se mulţumea cu atât, mai avea de spus câte ceva, nu o lăsa mâncăriciul de pe limbă.

— Vă îmbrăcaţi mai bine decât doamna Iordache. Păcat, e nevastă de medic. Domnul Iordache e bărbat frumos, bine făcut, cine nu l-ar plăcea, turuia femeia făcând nişte gesturi ca la mahala, căutând să o înţepe cât mai adânc ca să priceapă.

— Nu ai dreptate. Eu o găsesc pe doamna Aglaie drăguţă. Se îmbracă cu gust şi pe urmă să ştii, nu îmbrăcămintea face pe om, ci omul face îmbrăcămintea. Este bună, îngrijeşte copiii, vede de casă şi de bărbat. Asta e destul pentru o femeie. Ei trăiesc frumos, nu le mai trebuie nimic. Se înţeleg amândoi.

— Să nu vă supăraţi. Sunteţi prietenă cu domnul şi cu doamna. De când v-aţi mutat, tot împreună. Când sunteţi

bolnavă, vă îngrijeşte. Bine face. Sunteţi singură! Greu fără bărbat în casă!

— Frumos din partea lor! Prietenii la nevoie se cunosc. Aceasta e prietenie adevărată.

— Da… da… bine ziceţi. Dar vedeţi, lumea… e lume înţelege totul pe dos…

— Vezi, ne-am mutat în acest bloc în aceeaşi zi. Aşa s-a întâmplat. Mata te-ai mutat mult mai târziu. Noi am avut nevoie unii de alţii, chiar din primele zile. Să ne ajutăm.

— Aşa e, spuse satisfăcută că reuşise s-o înţepe cu câteva cuvinte. Zadarnic încerca să scoată de la Livia ceva.

Întâmplarea a făcut să-i apară în cale Carmen. O opri. Livia era bucuroasă că găseşte pe altcineva. Începu să vorbească despre ceva ce părea aşa de „important cu tânăra fată, care se zăpăci pe moment, neînţelegând despre ce-i vorba, Livia îi vorbea cu aerul că continuă o discuţie esenţială, abia întreruptă.

— Omul trebuie să-şi croiască drumul, să stea cu faţa dreaptă. Oamenii cresc asemenea unor mlădiţe, unele în partea dreaptă a trunchiului sau în stânga, altele spre creştet, dar toate dintr-o aceeaşi rădăcină, sământă a vieţii. Ce filosofare de după amiază îşi zise Carmen în gând, strâmbându-se. Ce i-o fi venit să vorbească în metafore? Dar imediat înţelese despre ce-i vorba. După cum s-au despărţit în faţa apartamentului, după aerul stingherit al femeii, care se opri brusc din meditaţie şi-i spuse: „Iartă-mă“! Femeia aia e imposibilă. Îţi intră în suflet cu cizmele. Ce silă îmi face. Şi totuşi nu pot s-o reped, deşi mi se pare un om oribil care nu „vede“ lumea decât prin gaura cheii. Şi ce imaginaţie murdară.

*

Doctorul Iordache era mulţumit atunci când putea ajuta un bolnav. Era extrem de săritor mai ales în cazul Liviei. Faţă de ceilalţi locatari păstra oarecare distanţă,

apropiindu-se de ei cu multă rezervă.

— Lăsaţi câmpul curat, zicea el, şi iarba va creşte curată rodind alta la fel. Omida fuge din pomul spălat şi curăţat, şi inima copacului piere, dacă nu împlântaţi toporul în trunchiul lui să-l doară.

„Durerea cere răzbunare. Dar uneori e bine să nu te răzbuni. Să laşi timpul să vorbească. De multe ori, el este acela care ne răsplăteşte faptele.“

Livia trăia între zidurile apartamentului ei cu Raluca, mulţumită de vecinii şi prietenii săi. Se simţea bine în preajma familiei doctorului, căreia îi păstrau amândouă recunoştinţă. Nu prea discutau lucruri inutile.

Trăia cu gândurile ei închise în zeci de sertare fără a deranja pe cineva. Cine-o cunoştea cât de cât, pricepea că doar în muncă îşi găsea uitarea şi mângâierea.

Adeseori gândurile îi erau pe malul mării, când nu răsuna niciun tunet spumos de talaz solitar, sfărâmat în larg, nici pas desculţ de val nu se-auzea, împiedicându-se în trena lungă, când vastele întinderi abureau briza salină a mării. Atunci când parcă zeul apelor adânci strivise în palme sucul pământean al frunzelor şi cu o singură mişcare îl nimerise fiecare fulger umed până la stele. Pentru că această amintire pierde viaţă, dar nu viaţă demodată a amintirilor, când apele mai sunt tulburi şi nicio vâslă nu le tulbură visarea, niciun catarg, niciun braţ de om. Stătea cenuşie, lung ostenită, timpul era parcă solemn împovărat de propriul lui trecut. Câte un pod trecea de la un mal la altul. Se auzeau numai paşii tăcerii prin rugina lui şi din când în când se năruia un zid. Al amintirii poate.

Livia se simţea mulţumită când putea cel puţin să fie singură câteva minute, să-şi retrăiască trecutul şi să fie cu el. „Ah, cât de fericită am fost. Am putut aduce aproape de mine timpul, pescuind în el tot ce e plăcut, aruncând în nămolul mării zgura”.

În ziua aceea, îşi aminti Livia, domnea albul pe toate pânzele dar un alb a cărui fragedă lumină se stinsese, un

alb împăienjenit, ţesut cu surul fir al aţelor de păianjen peste care dai în casele părăsite. Uneori, timpul acela venea aproape, chiar prea aproape de ea, imaginile se suprapuneau fără să le cheme. Din contră, căuta să le îndepărteze, să le smulgă din nopţile şi zilele sale, să le lase îngropate sub nisipul malului, veşnic spălat şi locuit în această umezeală eternă de puritate.

Vine timpul când o viaţă întreagă putem trăi cu visele noastre, cernându-le din lumină la întuneric, şi din întuneric în lumină. Le transformăm în realitate şi nu este suficient să mergem cu paşi grăbiţi înainte. Unii oameni se închid în aceste amintiri făcând dovada unei voinţe demne de admirat. Am trăit, într-o clipă, o viaţă prea frumoasă. Se începe alb, clipa albă ce se schimbă şi merge înainte abandonând albul pe parcursul vieţii. Clipa se înnegreşte, clipa se înălbeşte, dar sunt clipe fie albe, fie negre. Dar nu culoarea contează ci senzaţia aceea de cutremur, de fiinţă care se predă fericirii aşa cum te laşi pe seama zidurilor smulse din ţâţâni când înnebuneşte pământul. Şi dacă zidurile te sfărâmă, rămâi singur între acele cărămizi, un trup zdrobit care îngheaţă singur, căruia nimeni nu-i închide ochii. Iubirea pe care ceva o opreşte brusc seamănă cu un cutremur ce-ţi surprinde pe neaşteptate fiinţa, strivindu-te, dăruindu-te în câteva secunde singurătăţii. Totul poate fi numai o clipă înainte deplin, firesc, chiar dacă eşti singur şi te simţi predat celuilalt, îndrăgostit de el, ţesut în purpura sângelui ce visează la sângele celuilalt, fără să-şi dea seama că de aceea se îmbujorează, că... Totul curge normal şi dintr-odată eşti smuls definitiv vieţii, albiei, în care se mişca această iubire. Singurătatea care-ţi rămâne e ca o moarte şi uneori mai rău ca o viaţă în care eşti îngropat de viu între zidurile prăbuşite de un cutremur ce te protejează şi te sufocă, în fortăreaţa lor care nu duce în niciun fel spre lume, deşi acolo pipăi şi vezi poate cel mai bine lumea, prezenţă sfâşietoare cu cât e de fapt o absenţă. În această singurătate se simţea Livia, ori de câte ori se

întorcea la ea, la fata aceea tânără de atunci, la senzaţia că e fulgerată, că ceva o închide pentru totdeauna între nişte pereţi, ca un cutremur, ca o explozie, ca o moarte ce ţi se dă tocmai ca să amplifici tot restul zilelor viaţa, bucuria, nebunia câtorva clipe, seismul acela. Doamne, cât iubise şi cât de scurt fusese răstimpul. I se făcu atât de dor de ea, de ea cea care trăise atunci. Şi-aşa cum privea cu ochii în gol, îmbrăţişa de fapt în chiar privirea cu care se vedea pe ea, în clipele acelea chiar trupul ei tânăr, cutremurat, chiar prăbuşirea şi, amintirea i se părea ca o mamă care-şi ţine la sân nu copilul ei ci propria ei destrămare şi o leagănă şi-i este un dor sfâşietor de sine.

Viaţa de studentă. Frământarea mai mare în timpul examenelor, emoţii trecătoare, ce se repetă în fiecare sesiune, la cursuri, la seminarii. Prietenii care nasc şi invidie, uneori. Căci cine te poate vorbi mai de rău decât foştii prieteni, fostele prietene. Să nu uităm mai ales ce rol joacă vanitatea fiecăruia. Toţi sunt tineri şi încep prima luptă cu existenţa.

Camelia şi Raluca au ajuns în anul patru de facultate. Camelia, trecea anul cu restanţe, şchiopătând, când la un curs, când la altul. Materiile i se păreau mai grele. Lichida cu o restanţă, după care venea alta. Îşi formase un grup de prieteni şi prietene de petreceri, excursii, îi plăceau taclalele prin cafenele. Prietenul ei Marius, o însoţea.

Dragostea între ei era sinceră. Marius îi făcea curte cu intenţia de a se căsători. Se potriveau de minune. Colegii discutau întrebând-o: Când te măriţi? Camelia şi Marius formau o pereche potrivită.

— Abia aştept să joc la nuntă, o trăgea de limbă câte-o colegă. Ştiu, vei face o nuntă frumoasă.

— Mărită-te odată, să ne distrăm, zise altă colegă.

— Ce-i în mână nu-i minciună.

— La aşa ceva mă gândesc, dar vedeţi mai am de învăţat. Tatii i-ar plăcea medic şi nu inginer, zicea Camelia.

— Apoi fă-o mai repede ori cu cine o fi. Şi măritată poţi urma mai departe. Ba ai şi unele avantaje, profesorii sunt mai indulgenţi cu cei căsătoriţi.

— Mă mărit, le răspundea Camelia, căci prea mult discutau despre ea.

Raluca asculta de multe ori vorbele colegelor, numai că pe ea nu o interesau asemenea probleme. Se gândea cum să termine mai repede, să-şi ia o slujbă pentru ca mama ei să se odihnească. Avea nevoie de un ajutor bănesc ca să poată face faţă cerinţelor vieţii.

— Mama mea munceşte prea mult, este obosită, zicea Raluca. De-ar veni mai repede timpul s-o pot ajuta. Uneori mi se pare că mama este bolnavă sau e numai o impresie. Cum putea alarma pe doctor motivând o boală imaginară. Frica o făcea să fie în permanentă alarmă. Se ocupa cu atât mai amănunţit de sănătatea ei, cu cât o socotea mai ameninţată de degradări fizice şi psihice. Ajunsă în starea asta de spirit nu mai rezistă şi într-o zi îi mărturisi doctorului că e tare îngrijorată din pricina Liviei. El o potolise foarte repede, scoţându-i din cap temerile. Mama e sănătoasă. E adevărat are sufletul bolnav. Da, dar pentru aşa ceva medicina nu a descoperit un tratament, niciun medicament. Totul se limpezise. Ceva o smulgea din lumea în care trăia. Ca un lucru important pe care l-ai uitat şi care te întoarce brusc din drum, răsturnându-ţi toate proiectele, dând peste cap toate planurile pe care le aveai.

Privind prin geamul apartamentului, aburit de ploaie, lumea ce trecea nu o putea vedea desluşit şi atunci răsfrângea în afară chinurile vederii interioare, apropiindu-le sufletul său. Ştia prin ce muncă statornică, va parcurge drumul vieţii. Mintea ei accepta orice fel de gânduri. Nu purta grija şi osteneala de a înţelege, în nădejdea de a dărui cugetarea şi apoi de a o primi înapoi ca pe o bucurie. Bucuria ei proprie pe care reuşea s-o împărtăşească mamei. Amândouă de mână, unite, plutind prin văzduhul albastru, cu speranţa că vor avea şi zile

frumoase.

*

Într-o seară, când Pavel o petrecea acasă, ceea ce se întâmpla foarte rar, a deschis brusc discuţia despre viaţa lui. Mergând cu pas rar, din când în când se mai şi opreau, Pavel îi mărturisi unele lucruri. Colegii nu-i cunoşteau viaţa. Sunt unii oameni care prin felul lor de a fi nu pot vorbi despre ei, despre viaţa lor. Pudoarea sau poate altceva îi fac să creadă că trăirile lor le aparţin numai lor înşile şi că de aceea nu merită să fie divulgate şi altora, indiferent că e vorba de lipsuri materiale, de foame, de frig sau de cele mai mari bucurii, de împliniri pe care îţi vine să le strigi în gura mare.

— Nu ştiam că şi tu ai rămas fără tată de mic copil, zise Raluca după ce-i ascultă povestea copilăriei.

— Dar tu, cum de nu ai tată?

— A murit, zise Raluca. Atât de demult că nici nu ştiu cum arăta.

— Vezi câte lucruri ne leagă? Nu ştiam ce m-a apropiat de tine chiar din prima zi.

— Nici eu nu ştiu ce să cred?

— Când te-am văzut mi s-a părut că cerul e mai frumos. Lumea devenise mai caldă.

— Eu în schimb fugeam de tine. Te vedeam înconjurat de prea multe colege, erai iubit, unele ţi-au mărturisit că sunt moarte după tine, altele te iubesc în taină. Sigur succesul pe care-l ai te poate face indiferent, închipuit, incapabil de iubire. Dar uneori e o mare şansă pentru că devine ca un soi de filtru care separă oamenii în două tabere: de o parte cei obişnuiţi, de alta excepţiile. Tu eşti o mare excepţie. Fugi de lume uneori caraghios de tare şi aşa de stângaci. Te împingi singură spre singurătate şi te simţi bine în ea. Eşti o mare solitară, Raluca, şi deşi te presimt un om enorm de bogat pe dinăuntru, pe dinafară aproape că ţi-ai compus o mască: învăţătură, învăţătură,

şi totuşi nu eşti tocilară. Singurul lucru de care mi-e frică şi mi-e frică de dragul tău, este că tu eşti dintre aceia care aleg greul, drumul cel mai complicat în viaţă, ştii tu nu ştii şi chiar dacă ştii nu vrei să-ţi uşurezi drumul, ce să mai zic de compromisuri, când tu eşti genul care-ar putea să rezolve numai cu un surâs sau cu un gest inteligent ceea ce de fapt vei împlini cu mari sacrificii, crispată, chinuindu-te. Ştii care e cel mai mare pericol care te paşte? Pofta pe care o ai să fugi de lume, foamea pe care o ai de singurătate, uneori sălbăticia, pentru că tu eşti o sălbăticiune, greu de domesticit.

— Mai bine ai spune o fiară. Te pomeneşti c-ai să mă compari cu o cârtiţă care sapă şi sapă galerii în pământ şi din când în când înalţă un muşuroi la lumină... dar casa ei n-are nicio fereastră. Hm! Sălbăticiune deci...

— Ştii, Raluca aşa ceva este chiar fără importanţă. Acum e vorba de mine, de sentimentele mele. Dă-mi voie, cârtiţă încăpăţânată ce eşti! Nu trebuie să te sperie discuţia noastră! Tu voiai altceva, dar de fapt trebuie să fii fericită că s-a întâmplat aşa. Discuţia aceasta ne poate lega mai puternic.

— Aşa crezi? Poate ne dezleagă şi nu ne leagă?

— Ne leagă. Pe noi amândoi. Acum, aici, pe o stradă, cum s-o fi chemând oare? Ce e sigur, e că e noroioasă... Poate am mai multă nevoie de tine decât crezi... Oricum, cu mult mai multă decât la început. Căci fiecare avem o lumină, un reflex de neconfundat. Tu eşti o fiinţă solară în ciuda săpăturilor de care vorbeam înainte. Suntem totuşi alături. Vreau să spun că eu sunt alături de tine.

Ea dădu încet din umeri fără să răspundă. Habar nu avea ce gândea. Poate devenise brusc absentă, poate un cuvânt, indiferent care, o proiectase în afară, o înstrăinase deodată. Ne depărtasem de drumul ce ducea spre casă. Timpul trecea. Discuţiile noastre se aprindeau din ce în ce mai mult.

— Căutăm adevărul, vrem să-l prindem, el fuge de noi, zise Raluca. În lume nu trebuie purtate atâtea discuţii

despre adevăr, ci trebuie să adopţi simţul ironiei şi echilibrului. Nu pentru că adevărul e incomod. El nici nu este atât de incomod, cât mai ales este mizer. Aşa de brutal, de prost mirositor, de nepotrivit. Aşa de rar mi se pare adevărul ceva potrivit.

— Nu înţeleg de ce te legi de o idee abstractă. Oare crezi cumva că eu nu spun adevărul? În definitiv nu are importanţă. Ai să te convingi mai târziu.

— N-ar fi caraghios să spun fraze aşa de retorice, de bombastice: „Sentimentele mele sunt pâine albă caldă, spic de grâu curat ce stă de veghe în mine“.

— Degeaba râzi. E ceva adevărat şi în oratoria asta desuetă. Căci „spicul” stă de veghe pentru scurt timp. Emoţiile ard şi se sting. Şi locul lor îl poate lua o altă flacără, ce va putea arde mai puternic şi atunci vei uita de prima flacără. Cât de uşor uităm. Ce simplu trecem de la un om la altul. Mi se pare atât de straniu că aceeaşi mână poate să mângâie în acelaşi an doi oameni, de pildă…

Niciodată n-am crezut că nu voi putea învinge dragostea, când se va naşte, şi că mă voi lăsa dus de mâna ei, zise Pavel plin de o stranie satisfacţie.

Pe stradă era încă animaţie multă, ciudat de multă lume forfotea încoace şi încolo.

— Nu mai e mult şi mă apropii de bloc, zise Raluca zărindu-şi geamurile de la apartament.

— Te bucuri? Eu doream ca drumul să fie fără sfârşit şi tu…

— Toate drumurile se termină odată…

— Mă crezi aşa de schimbător? Mă cunoşti prea puţin sau deloc. Dacă te interesa ce e cu mine, cel puţin aşa de curiozitate, m-ai fi cunoscut din spusele colegilor mei. Câţiva dintre ei au înţeles ce fel de om sunt. Tu o să te convingi singură. Poate şi colegii mei, sau indiferent ce metodă vei folosi. Nu e târziu niciodată ca să cunoşti un om.

— Nu înţeleg de ce să fac această investigaţie pentru a

cunoaşte un coleg mai mare? La ce mi-ar folosi? Dacă doresc să cunosc pe cineva, atunci singură trebuie să deschid porţile ferecate. Eu şi numai eu.

— Ba, mai târziu poate vei înţelege. Nu vei pleca niciodată din sufletul meu. Inima mea era liberă, nicio fată nu şi-a găsit cuib în ea. Era greu de pătruns. Mă stăpânea liniştea.

— Înţelegerea mea este prea îngustă. Sunt de-a dreptul „monovalentă“. Eu îi respect pe oamenii care zidesc o pietricică peste alta, urmărind, prin aceasta, progresiv şi oarecum matematic să ajungă la ceea ce au hotărât. Mă interesează un singur lucru. Cred că nu m-aş plictisi dacă viaţa mea ar semăna cu viaţa mamei mele.

Uneori mi se pare că sunt pregătită să fiu singură. Că cel mai în siguranţă mă simt în singurătate. Mama mea nu face nimic altceva decât să muncească. Nu s-a recăsătorit. Deşi e frumoasă şi a fost cerută de nevastă, nici prin cap nu i-a trecut să-şi refacă viaţa... Iar eu, e ciudat ce-ţi spun acum, dar am uneori senzaţia că sunt văduvă deja, c-am trăit iubirea, că ştiu totul despre ea, că niciun bărbat n-are de ce să mă mai intereseze.

— Prostii. Nu confunda pofta pe care o ai pentru studiu cu blazarea. Ţie-ţi place să înveţi, faci medicina de dragul medicinei, nu doar ca să ai o diplomă care-ţi acordă o mare trecere socială. Cât priveşte singurătatea... e o boală de care te vei vindeca. Mai mult un somn i-aş spune din care te vei trezi. Cât aş vrea să fiu eu acela care te va trezi...

— Şi dacă se poate trăi în mai multe feluri. N-ar putea să fie pe lume şi o specie de femei care rămân îndrăgostite, doar de mama lor. Nişte solitare, vaccinate să nu sufere, să nu trăiască dragostea. Nişte dogmatice, tocilare, un fel de feminitate deturnată, condamnată să poarte pe umeri pasiuna unei profesii aşa cum Sisif, în felul lui n-avea decât plicticoasa ocupaţie de a căra un pietroi. Atâtea feluri de oameni sunt, nu ţi se pare normal să fie aşa?

— Da. Poţi să trăieşti în nenumărate feluri. Dar nu ştiu dacă poţi găsi un om care, dacă l-ar întreba propria lui conştiinţă cum trăieşte, ar putea răspunde că trăieşte cu desăvârşire drept. Până şi omul obişnuit nu poate să se înşele pe el însuşi că nu va găsi în drumul vieţii lui câte o urmă, câte o asperitate lăsată de un pas greşit, de un viciu intrat până în miezul fiinţei sale sau de o patimă neînfrântă la vreme. Cât despre oamenii obişnuiţi ei nu încearcă să-şi spună lor înşile adevărul, îşi văd atât de bine greşelile încât pentru liniştea lor preferă să se mângâie, gândindu-se că soarele îşi are şi el, după cum se ştie, petele lui...

Raluca se gândea la cele spuse, o mărturisire neaşteptată, dacă totuşi nu e sinceră, destui tineri vorbesc multe, dar totul e un vis imaginat de ei, pe care îl schimbă la prima mişcare a drumului împins în altă direcţie. Poate el încerca să se convingă dacă ea este la fel cum sunt majoritatea studentelor.

— Îţi mai repet, singură doresc să-mi fac o idee exactă despre tine, aşa cum tot singură mă întreb despre sinceritatea caracterului tău.

Mergând alături de el, simţea cum sufletul ei se apropie de al lui, dar în ce măsură este sincer cu ea nu-şi putea da seama. Ceea ce-i spunea ei poate spunea şi altor femei. Oare ce a găsit mai deosebit la ea?

În clipa aceea ar fi vrut să fugă de lume pentru un timp oarecare, indiferent ce s-ar întâmpla cu ea.

Tăcerea ce a coborât i-a cuprins pe amândoi. Poate a venit clipa să facă pauză după atâta discuţie.

Dar el simţea nevoia să-i mărturisească taina, bucuria sufletului, purtată luni de zile. Suferinţa îi cuprinsese inima şi-l obosea starea sufletească neexplicată din el, ca un braţ care devine dintr-odată insuportabil pentru că nu-ţi dai voie să-l întinzi spre celălalt, deşi asta ţi-e mai mult decât dorinţa.

Raluca habar nu avea ce gândea Pavel. Poate devenise brusc absentă, poate un cuvânt al lui, indiferent care, o

proiectase în afară, o înstrăinase deodată. Îi cuprinse mâna caldă, ce tremura în mâna lui. Ce putea face ca să încălzească această mână? Numai această mână. Putea să-i redea forţa unică, fantastică, mistuitoare. Pavel era aproape disperat, în orice caz trist. Niciodată nu voi fi în stare s-o înving, gândea şi se lăsa dus de mâna ei de fier, de mâna hotărâtă de care avea nevoie. Ce era dacă purta iubirea în el, aşa cum o purtase un an de zile, din momentul când a cunoscut-o? Oare venise momentul să-i facă mărturisiri, aşa de timpuriu? Poate nu a cunoscut-o bine? A greşit. Cine poate cunoaşte sufletul femeii într-un timp aşa de scurt? Numai el, lipsit de experienţă poate face asemenea greşeli. Vorba spusă zboară şi nu se mai întoarce înapoi. Şi-apoi Raluca e aşa de gravă... Acum trebuia să-şi justifice tăcerea celor câteva minute. Mai bine-ar vorbi despre cursul de histologie. Dar nu putu nici să deschidă gura.

Ajunsă acasă Raluca îşi simţi inima grea. Erau în dreptul celor două ferestre ciudat luminate şi pe o stradă cu toate luminile aprinse, chiar în faţa blocului ardea un bec mare. Lumina lui hipnotiza fluturii de noapte.

În apartamentul Liviei era întuneric. Ce s-o fi întâmplat? Mama nu se culca până ce nu-şi vedea fata acasă. În apartamentul de vizavi, pe deasupra perdelelor albe, în fund, zărea camera cu rafturile pline de cărţi. Privind-o numai, simţi fumul de ţigară ce domnea acolo ca o ceaţă a insomniilor lungi. Vedeai de afară lampa din odaie. Nu era o lampă aprinsă pentru un întâmplător nesomn, ci un mare glob luminos, bulgăr de gheaţă incandescent, soare de odaie pentru a menţine umbra nopţii ce se plimba prin unghere, căzând peste cărţi, când peste masă, peste masa pe care stăteau tot rânduri de cărţi.

Raluca a observat cum Pavel priveşte atent încăperea aceea luminată ce avea încă jaluzelele netrase încât oricine putea vedea ce e înăuntru fără nicio greutate. Raluca nu se putu opri să nu urmărească atent fiecare gest al lui Pavel şi privirea lui foarte ageră, cu toată

senzaţia pe care ţi-o dădea că e interiorizată, indiferentă, de-a dreptul apatică uneori.

— Ai văzut ce cărţi are şi încă prin geam nu poţi vedea toate rafturile bibliotecii.

— Cine locuieşte acolo?

— Un magistrat pensionar. Responsabilul blocului, cel cu evidenţa cărţii de imobil. Mare pasionat de literatură.

Prin mintea Ralucăi trecură parcă aievea cuvintele mamei sale. Îşi aminti cum îi povestea despre magistratul acesta bolnav după literatură, cum îi făcea pensionarul propuneri de căsătorie şi, fără să vrea, zâmbi deoarece povestea i se părea caraghioasă. Cum? Se întreba. Mama ei, tânără, frumoasă să se căsătorească cu un om bătrân? Nu, mama ei nu va face o asemenea greşeală. Deşi se potrivea aşa de bine cu aceste cărţi, împietrite pe rafturi, cuminţi, deşi erau adunate la un loc de o pasiune.

— Am uitat să-ţi spun. În oraşul nostru se construieşte un spital nou, mare. Cel vechi e neîncăpător. Se va construi pe un teren mare, circa 10 ha, în afara oraşului, şi probabil doctorul Iordache va fi directorul spitalului nou.

— Acolo va pregăti şi un loc pentru Camelia ca să lucreze sub îndrumarea sa. Din păcate nu este fata care doreşte să-şi însuşească meseria şi s-o practice cu pasiune, zise Raluca şi regretă imediat că era nevoită să fie aşa de sinceră, deşi poate că Pavel nu merita să-i arate tot ce gândeşte.

— De ce ai această părere atât de aspră despre ea? Va avea o diplomă şi slujbă. Depinde de ea cum va putea să se descurce. Şi muncind poţi învăţa, dacă munca îţi este dragă.

— Uneori, e bine să ai şi un tată. Simţi un sprijin chiar dacă n-ai nevoie de el. Ai un zid de apărare contra furtunilor ce ar putea veni. Mergi cu mai mult curaj. Toţi ştiu că ai un tată. Ceea ce mi-a lipsit mie.

— Pentru ce să te sprijine? Când eşti un om format, cu diplomă în buzunar. Când ştii să înveţi, să iubeşti, când

eşti stăpân pe picioarele tale. Şi dacă ai un soţ, te apără el, îţi dă curaj.

— Greşeşti. Un soţ nu e un tată. Ai nevoie de cineva lângă tine în mai multe feluri. Să nu cazi fără voia ta, să nu te doboare vânturile, valurile. Pe Camelia nu o interesează profesia de medic, decât pentru că-i dă prilejul să locuiască în oraş, să rămână lângă tatăl ei, să câştige bani... Se simte în siguranţă. Dar nu înţelege încă ce serioasă trebuie să fie o femeie care e medic.

— Ca medic trebuie să fii un om dintr-o bucată. Să vezi oamenii, să cauţi vindecarea lor. Să-i sprijini. Trăiesc cu speranţa în uşurarea durerilor. Să vezi urmele întunecate pe care durerea le lasă pe chip, să vezi apoi curajul, credinţa lucind în ochii acelora care se bizuie pe o luminiţă aşa de îndepărtată de speranţă. După mine este atâta iluzie în medicină şi totuşi mai există încă ceva. Eu am văzut bravura care-l face pe om să întâmpine prevestirea morţii cu o glumă pentru că e prea mândru ca să vrea să lase să i se vadă pe chip spaima din suflet.

Raluca nu mai asculta cele spuse de Pavel. Parcă era ameţită. Îi venea s-o ia la goană deodată. Să alerge singură. Să alerge.

Întunericul ce domnea în camera mamei ei o îngrijora. De obicei Livia nu se culca până când nu o vedea acasă. Adormea ştiind-o că este lângă ea, altfel nu putea să închidă ochii şi stătea cu lumina aprinsă, citind sau scriind în caiet.

— Noapte bună! spuse Raluca brusc, întrerupând conversaţia, după care dispăru ca o nălucă pe uşa blocului.

Se repezi după ea. De ce fugi aşa repede? Aşa se spune „noapte bună?“ O cuprinse în braţe şi o sărută.

S-a desprins brutal din braţele lui şi a luat-o la goană pe scări.

— Duminică vin la voi, îi strigă în urmă. Îmi dai voie?

Raluca intră în odaie tremurând. Ciudat, mama ei nu era acasă. Şi fără să se mai poată opri s-a trântit pe

studio în hohote de plâns.

— Cât de vinovată sunt faţă de mama! N-am făcut niciodată aşa ceva. În momentul acela îşi dădea seama că într-adevăr începea să-l iubească. Îi răsuna în ureche numele lui: Pavel. Parcă se legăna rostindu-l în gând. Ce va fi? Cum se va termina? Nu-şi putea închipui nimic din ce-avea să se întâmple. Era mulţumită şi nu dorea să se gândească la ce va fi mai departe. Şi totuşi un clopoţel straniu, doar câteva sunete o smulgeau din acest echilibru. Vroia să ştie ce va fi, nu vroia să ştie.

Noaptea coborâse, o cuibărise alături de cel drag, un bărbat ce o sărută. E sincer? Admirat de colege, curtat... Şi cum se face că numai ei i-a declarat dragostea lui? Oare numai ei? O iubeşte cu adevărat? Acum simţea limpede că fugea mereu de dragoste. Fugea de frică să nu cadă într-o capcană. De aici şi nebunia cu singurătatea. De unde atâta frică... şi fugă. Până când?

Greu să găseşti adevărul atâta timp cât sufletul, plin de fericire, colindă ca un abur binefăcător în jurul ei. El a venit prin uşa ce s-a deschis larg. Începutul începutului. Povestea avea ceva delicat şi primejdios. Acele asigurări, prea multe destăinuiri, jurăminte şi toate venite într-o noapte. O înspăimântau, dar ceva le ajuta, aşa că nu o puteau încă întoarce de la încăpăţânarea ei de a refuza iubirea.

— Mamaaaaa... mamaaaaa... strigă de câteva ori, dar niciun răspuns.

— Nu e acasă. Unde o fi singură? fără... fără... să ştie ea. După câteva minute auzi telefonul. Suna chiar mama ei de la o prietenă bolnavă. Era îngrijorată de întârzierea ei. Îi explica de ce a plecat singură fără să-i lase niciun bilet.

— Unde ai întârziat atâta? o întrebă neliniştită. Ştii, vroiam să plecăm împreună. Doamna Manoliu dorea să te vadă. Şi pe urmă ca viitor medic ne gândeam amândouă că te pricepi să dai primul ajutor bolnavului.

— Iartă-mă, mamă, crede-mă că nici nu ştiu cât e

ceasul acum.

— Aţi uitat de ceas, dar nu e nimic. Mi-ai dat nişte emoţii. Bine că nu s-a întâmplat nimic rău. Îmi făceam fel de fel de gânduri şi toate prăpăstioase.

— Nimic, zise oftând, uitându-se la ceas. Într-adevăr era ora 11. Cum de a trecut aşa de repede timpul?

— Ştii... M-a condus un coleg până acasă. Pe drum discutând ba de una, ba de alta, nu mi-am dat seama cum a trecut timpul.

Destul sunt eu supărată, gândi în sinea ei Raluca. Poate că e bine aşa. O mai vede şi mama plângând şi numai plăcere nu i-ar fi făcut s-o ştie necăjită. Ar fi insistat să-i spună adevărul. Şi oare ar fi putut-o supăra pe mama ei? Cu starea asta ciudată!

Cele câteva telefoane primite de la Pavel mai mult o tulburau, provocându-i o stranie nelinişte. Nota fiecare cuvânt în memorie, încărcând-o cu fiecare vorbă rostogolită în toate direcţiile. Se oprea la fiecare cuvânt pentru a-l putea răstălmăci în singurătate. Îi destăinuia suferinţa lui, dorul de a nu o vedea oră de oră. Începea să-şi dea seama că atunci când nu o vedea cădea într-o stare de melancolie. Nu putea să-şi găsească astâmpăr. O chema la telefon. Dorea să-i audă vocea, vocea ei blajină, neprefăcută. Îi vedea chipul dincolo de firul telefonului. Se calma, devenea fericit. Îşi recăpăta liniştea pentru o perioadă scurtă de timp. Apoi telefona din nou. Vorbea. Închidea. Şi în câteva minute iar avea chef s-o audă. După toate acestea povestite de el cu multă sinceritate şi naivitate, pe Raluca o cuprindea mila. Îi făceau şi o mare plăcere toate aceste apeluri. O zgândăreau. Se frământa fără niciun rezultat. El pornise de la început cu ideea că este iubit. Se simţea fericit. Dragostea lui nu era însoţită de gelozie. Era tot atât de sigur. Ştia că nimeni nu-i poate lua ceea ce îi aparţine în acel moment. Se simţea cuceritorul unei stele pe care o va ţine în palmele lui mereu. Nu se îndoia că şi Raluca are aceleaşi sentimente. Aproape că făcea abstracţie de ea.

*

Livia se hotărî să se ducă la staţiunea montană aşa cum îi recomandase medicul. Bineînţeles, îşi făcuse planul să plece cu fiica ei. Raluca avea nevoie de recreere după un an de facultate. Toate examenele fuseseră luate cu zece. Cu Pavel abia dacă s-a întâlnit de câteva ori. El era ocupat cu pregătirea lucrării pentru examenul de stat şi plecase să lucreze în linişte la sora lui în Ardeal. Rămasă cu singurătatea de care făcea atâta caz, trăia de fapt mereu alături de el. Îl simţea aproape, oricât încerca să-l depărteze. Chipul lui îi revenea şi o însoţea pretutindeni.

Când rămânea singură în odaie vorbea cu vântul, cu soarele, cu umbra lui. Era noaptea în care nu dormise. Să treacă mai repede! Abia aştepta să se facă ziuă.

— Ce lungă mi s-a părut noaptea asta!

— Oboseala! Ţi-am spus să nu pui atâta inimă învăţând. Am primit două bilete şi mergem la Vatra Dornei.

— Mă bucur. Mata ai nevoie de odihnă şi de aer de munte. După gripă ai slăbit tare mult. În două-trei săptămâni, îţi vei reface sănătatea. Eu nu am nevoie. De ce să mai cheltuieşti şi cu mine? Stau acasă ca să învăţ şi să citesc.

— Plecăm împreună. Nu aş avea linişte ştiindu-te singură acasă.

— Atunci vom pleca împreună. Am terminat examenele, restanţe nu am.

Livia îşi revenise şi se simţea cumva bucuroasă aşa că merse cu fiica sa la o prietenă, cu care au stat toată ziua, discutind fel de fel de lucruri. Venise vorba şi de căsătoria Ralucăi. Doamna Silvia le mărturisi că a găsit o partidă foarte bună pentru Raluca – un tânăr magistrat, fiul unui profesor care are deja un apartament angajat de părinţi şi un autoturism nou şi altele. Livia se bucura auzind toate

acestea, gata să accepte întrevederea între ei. Raluca, deşi enervată de discuţie, după ce le ascultă destul de atent, le tăie orice speranţă:

— Până când nu-mi termin facultatea, nici gând. Nu. Nici nu doresc să-l cunosc.

— Păcat, Raluca. Să te gândeşti la situaţia lui materială. Nu-ţi dai seama cât contează în viaţă să depăşeşti, fără greutăţi materiale, primii ani de căsătorie, când eşti tânăr.

— Pe urmă, e frumos, elegant, deştept. Doreşte o fată cuminte, modestă.

— Pe urmă e frumos… deştept. Întâi casa… că obrazul ce contează… Iertaţi-mă, sunt rea.

— Vezi? Potrivirea e perfectă. Ai să trăieşti mai bine având de toate.

— Mamă şi tuşă Silvia, nu-mi vând sufletul pe apartament, autoturism şi altele. Vreau să-mi fac viaţa frumoasă.

— După ce ai să-l cunoşti, vom vorbi, zise Silvia, indignată de răspunsul Ralucăi, ea care o vedea deja măritată cu tânărul magistrat.

Seara s-au întors acasă, mulţumite de felul în care prietena le-a primit. De fapt, doamna Silvia care era văduvă, locuia singură, iar pe Livia o iubea de când o cunoscuse. Îi făcea o deosebită plăcere s-o vadă la dânsa acasă.

Când să intre în bloc, chiar în prag, s-au întâlnit cu doamna Rădulescu.

— Bine că te văd, îi spuse Ralucăi, azi-dimineaţă te-a căutat un tânăr.

Raluca tresări fără voia ei.

— Cum arăta?

— Vrei să ştii? Un băiat frumos, de picai jos privindu-l.

— Da, chiar aşa…

— Unde ai văzut femeie să cadă când vede un bărbat prea frumos?

— Aşa se zice duduie Raluca. Era frumos de picai jos

privindu-l. Înalt, cu ochii mari negri, părul buclat, pieptănat peste cap. Fruntea mare, albă, ca o coală de hârtie. Ce să-ţi mai spun? Mai departe nu găsesc cuvinte. Da era tare frumos.

— Şi n-ai fost curioasă să-l întrebi cel puţin cum îl cheamă? Cine este? zise aşa ca să vorbească Raluca emoţionată căci după cele descrise îşi dăduse imediat seama că era Pavel.

— Nu. S-a întristat la faţă şi a plecat cu capul lăsat în jos, fără să spună ceva.

Livia şi Raluca se grăbeau să intre în apartament când se auzi iar vocea Emiliei Rădulescu care striga în urma lor:

— A venit şi după-masă tânărul şi-a întrebat din nou de Raluca.

— Nu au fost azi pe acasă? Pe un ton foarte politicos? Chiar nu au fost sau nu aţi observat?

— Eu? Nu se mişcă nimic fără ştirea mea în acest bloc.

— De data asta, doamnă Livia, l-am urmărit pe fereastră după ce-a ieşit din bloc. Aşa, de curiozitate, căci vă spun drept, chipeş mai era! M-a tot întrebat de mai multe ori când veniţi. „Când vin? Când vin? Nu ştiţi nimic? Unde sunt plecate? Sunt împreună?“

— Ce îmi spun când pleacă şi unde pleacă? De ce pleacă? Nu vă pot spune. Dacă ştiam vă spuneam. Le-am văzut trecând dimineaţa, gătite frumos amândouă. Până să ies din casă, să le întreb, plecaseră. Erau departe şi nu mai puteam să le strig.

— Da. Sunt undeva departe de nu au venit toată ziua acasă. Da. Îmi pare rău!

*

Pavel plecase întristat. În jurul lui totul era pustiu. Un gol, necunoscut până atunci, îi cuprinsese inima. Îşi făcea fel de fel de reproşuri. Îi părea rău că nu stătuse mai mult de vorbă cu Emilia, vorbăreaţă de la care putea afla

multe lucruri necunoscute lui despre Raluca. Dar oare el nu are încredere în faţa pe care o iubeşte? De ce? Ar fi prea meschin din partea lui să ceară referinţe de la o locatară. Adevărul era însă altul. Venise într-un suflet s-o vadă. Apoi mereu simţea nevoia să-i pronunţe numele, să vorbească despre ea.

Da, nu fuseseră acasă toată ziua. Ce poate fi la mijloc? De unde să ghicească? Presupuneri pot fi multe. Adevărul însă? Mergând cu paşi rari pentru a lungi timpul, frământat de diferite presupuneri, copleşit de bănuieli... Ciudat dar neîncrederea începu să i se strecoare chiar în miezul dragostei, aruncându-şi umbrele, pe care tot el încerca să le înlăture, de groază să nu-i cuprindă tot sufletul, dar mai ales această bucurie nerăbdătoare. Era îndrăgostit. Asta era sigur.

*

— Pavel, el a fost, şopti Raluca cu ochii plini de lacrimi. Unde să-l caut? Unde îl pot găsi?

Îi venea să fugă după el, să-l strige, să-i spună că i-e dor de el, că vrea să-l vadă, să stea de vorbă mult... mult... Să nu se termine niciodată discuţiile lor, sufletele să se deschidă fără nicio teamă. Să se apropie în bătaia razelor de soare, în seninul cerului. Şi ce frumos ar fi fost! Orele ar fi trecut ca nişte secunde, noaptea s-ar fi scurs un minut, cât mişcarea pleoapelor peste un vis frumos...

— Culcă-te liniştită! Să nu te frământi pentru un bărbat! Cine merită suferinţele noastre. Culcă-te! Până dimineaţă ai să uiţi. Somnul o să te liniştească, este un medicament bun. Poate îl vei visa şi, în vis, veţi fi împreună. Iar când te vei deştepta, vei fi bine dispusă. Hai fii fetiţă deşteaptă.

— Ce frumos ar fi, dar gândurile... Şi-apoi mă dor tâmplele, de parcă mi-ar zbura sub ele un stol de păsări. Da, asta e senzaţia pe care o am. Nu-i vorba de nici-o metaforă. Îmi huruie capul, de parcă mi s-ar fi mutat sub

frunte cerul ăla dinainte de furtună, plin de păsări agitate, infernal de zgomotoase.

— Goneşte stolurile ce poposesc în sufletul tău fără voie, se nasc fără voia ta, cresc şi noi suntem neputincioşi în lupta cu ele. Ştii, zgomotul acesta de care-mi vorbeşti, ne întunecă raţiunea, ridicându-se mai presus de orice. Totul este ca omul să nu-şi piardă raţiunea, să-şi păstreze judecata mai puternică decât sentimentul iubirii. Să ştie să se oprească la timp, pentru a nu cădea în greşeala din care nu ar mai putea ieşi cu uşurinţă.

Răsărise soarele, ridicându-se printre crengile copacilor, tot mai sus. Lumina roşie se revărsa peste fiecare frunză. Se topea aşa roua dimineţii pe care dac-o priveşti începi să înţelegi cum suntem noi pe dinăuntru atunci când începem să iubim. Bobiţele acelea infime de apă argintie, sferele acestea cât gămălia unui ac, cuibărite în verde, aşa cum ne-am cuibări şi noi argintul viu în leagănul unei frunze. Să poţi să-l mângâi pe cel iubit ca roua pământul...

Raluca deschise larg fereastra odăii, căutând parcă să cheme mai aproape pata roşie, rotundă, apărută pe cerul albastru, nespus de albastru.

— Pavel!... O, doamne, unde eşti? Tu mă cauţi şi nu mă găseşti, eu te strig şi nu mă auzi!

— Ralucaaaaa... Ralucaaaaa... strigă din toate puterile Camelia. Ce faci singură în cameră? De ce nu vii la mine să mai stăm de vorbă? Mă plictisesc îngrozitor!

— Eu?... Citesc. Am câteva cărţi interesante. Trebuie să le termin.

— Ce cărţi citeşti? De ce ţi se par aşa interesante?

— Sunt luate cu împrumut. Eu n-am reuşit să mi le cumpăr.

În nopţile senine, bolta cu albastrul întunecat mă striveşte prin infinitul ei. Stelele trezesc în mine simţământul unei înstrăinări pline de melancolie şi o dorinţă nestăvilită de a mă desprinde de mine însumi spre a călători.

Stelele mici cu lumina lor de candelă rece îmi umplu sufletul. Ce stranii reprezentări, ce doruri chinuitoare venite parcă dintr-o lume, unde dragostea adevărată şi pătimaşă rămâne suspendată sus, rătăcind printre astre.

— De ce să vorbim noi de tristeţe? La vârsta noastră ea nu există. Dacă eu m-am întâlnit cu Marius sunt fericită. El mă iubeşte, îmi jură credinţă până la moarte. Pot oare să nu-l cred?

— Ce urât sună cuvântul „până la moarte”!

— Cum adică?

— Tristeţea are o vârstă de milioane de ani, pe când bucuria, este întotdeauna legată de vârsta copilăriei. Arată ca un copil, bucuria, căci în orice inimă ea se naşte din nou şi cu cât înaintezi în viaţă cu atât se împuţinează, aşa cum în pădure florile apar tot mai rar, pe măsură ce pădurea devine tot mai deasă.

— Trebuie să mă înţelegi bine. Dragostea mea nu se reduce la un moment de maximă intensitate afectivă – o strângere de mână, un sărut, sau... Îmi place să-l văd cum merge, cum stă jos, cum vorbeşte, cum râde. Să-l privesc în ochi pătrunzând în adâncimea lor, unde se scaldă lumina şi visele, să-i observ fruntea, mişcarea mâinii, să-l simt cum respiră, să-i aud inima. Şi-apoi căldura care iradiază, purpura dorinţei crescând, contopindu-se cu sufletul meu. Lângă el mă simt liniştită, puternică, sigură. De mână cu el mi se pare că nu mai există obstacole care să împiedice marele salt spre fericire.

— Eu cred, Camelia, că sentimentele sunt reciproce. Nici el nu poate trăi fără tine.

— Vezi, eu lupt cu sentimentele mele. Încerc să le strunesc, dar nu reuşesc întotdeauna. Nu pot să mă prefac, să mint, căci tot timpul el este prezent.

— Până la terminarea studiilor timpul îţi va fi un preţios sfetnic, care te va ajuta să depăşeşti momentele critice din viaţa ta de studentă îndrăgostită.

Raluca era o fire reţinută. Pentru nimic în lume nu şi-ar

fi dezvăluit sentimentele. Pe cine l-ar fi interesat sufletul ei? De unde atunci nevoia asta de a povesti numaidecât, chiar în clipa aceea totul, totul, fără cel mai mic ascunziş, fără să se cruţe?

— Camelia, sunt încă multe lucruri necunoscute. Experienţa noastră de viaţă este aşa de mică şi din această pricină ne putem aşa de uşor înşela. Şi tu care ştii mai multe, mai trebuie să înveţi. Eu, ce să mai spun!

— Da. Eu însă vorbesc de Marius. El îmi va fi soţ. În el am încredere şi nu văd fără el viitorul meu.

— Mie mi se pare că iei decizii pripite. Prea îţi plac frazele definitive. Dragostea se aprinde uşor, şi uneori arde de nu mai rămâne decât cenuşă. O cunoaştere adâncă şi uneori doar câteva clipe de atenţie te lămuresc. Raţiunea este aşa de importantă când iubeşti nu de dragul raţiunii, ci de dragul iubirii. Ca să nu ai surprize oribile. Ca să nu fii singur în realitate atunci când crezi că eşti mai aproape de celălalt. Trebuie să fii lucid în dragoste, paradoxal, de dragul dragostei, aşa cred eu. Nu ştiu însă dac-o să mă ţin, când s-ar cuveni de aceste principii.

— Cum aşa? zise Camelia mirată. A venit la tata, mi-a cerut mâna. Mai mult decât atât, trebuie să ştii, şi ţi-o spun numai ţie, Marius, este obligat să mă ia de nevastă.

— Ce obligaţie? O iubire se poate naşte, apoi creşte iar la un moment dat de ce n-ar putea să şi moară. Tu ţi-ai pus această întrebare?

— La mine nu se va întâmpla aşa ceva. Marius mă va lua de nevastă, chiar dacă nu mă va iubi. Din obligaţie, şi tot îi voi fi soţie.

— Ce spui acolo, oricum îţi urez noroc de pe acum. Ţi-am zis, ştiu şi eu, doar nişte păreri. Aşa văd eu lucrurile. Sunt prietena ta şi nu-ţi doresc decât binele. Sinceră cu tine voi fi mereu. Părerile mele sunt ale mele.

— Tata are destui bani şi vrea să-şi vadă fiica fericită.

— Tu poţi fi mulţumită ştiind că banii...

— Am auzit că plecaţi la odihnă.

— Poate da, poate nu. Încă nu-i nimic sigur.

— Dacă va fi da, atunci încotro o luaţi? întrebă Camelia foarte curioasă.

— Să-ţi spun sincer, nu ştiu încă unde. Mama trebuie să plece, este destul de obosită. Munceşte mult.

— Când ai să ştii să-mi spui şi mie!

— Nu-i niciun secret.

— Speram să plecăm împreună aşa cum făceam în vacanţele din trecut.

— De data asta n-o pot lăsa pe mama singură, este obosită şi trebuie să fiu cât mai aproape de ea.

*

Hotelul unde au fost cazate era impunător.

Prin fereastra deschisă pătrundea aerul proaspăt al pădurilor, şi concertul matinal al păsărilor aducea zvonul înălţimilor cu arome de brad. Era apoi, mirosul acela puternic de răşină. Cântecul păsărilor crea senzaţia unei lumi de vis, ţi se părea că te-ai născut din nou…

După ce şi-au schimbat hainele de drum, au coborât în restaurant pentru micul dejun. Erau acum două femei elegante, zâmbitoare.

S-au aşezat la masa de pe terasă, în faţa cofetăriei şi au comandat micul dejun. Vizavi stătea un bărbat.

Privi spre masa lor schiţând un zâmbet vag. Ochii albaştri, curaţi, cu sclipiri reci, nici nu se înseninară, nici nu se îngândurară, rămaseră impasibili, cu o expresie indescifrabilă, parcă ar fi privit înăuntru.

— Oare de ce oamenii îmbătrânesc şi mor? întrebă Raluca aşa dintr-odată. Vocea îi era uscată, seacă, egală.

— Toţi îmbătrânim, murim, niciunul nu scapă drumul acesta.

— Da, dar tu n-ai să îmbătrâneşti niciodată şi nici nu ai să mori. Nu-i aşa? Vei trăi lângă mine. Mama mea nu are moarte. Aşa vreau eu.

— Toţi copiii vor aşa şi gândesc cum gândeşti tu.

Livia o privi cu ochi tăcuţi, deşi privirea şi întreaga-i înfăţişare te-ar fi îndemnat să bănuieşti că e cam neatentă şi greoaie în reacţii, că are nevoie de un răstimp pentru replică.

— Da, unii se bucură, alţii abia aşteaptă să scape de câte cineva. Pe mulţi viaţa lungă a semenilor lor îi·plictiseşte şi îi oboseşte.

— Nu, nu ai dreptate mamă. Nu, nu sunt toţi tinerii aşa. De ce să râdă de bătrâneţele omului? Din contră. Mulţi îi respectă, îi ajută. Cei care gândesc astfel sunt destul de puţini.

— Generaţia voastră vrea să urce prea repede treptele vieţii şi uneori fără niciun discernământ. Greşelile săvârşite acum atârnă greu mai târziu. Ce bine ar fi să vă putem dărui şi experienţa noastră.

— Chiar dacă mama mea va îmbătrâni, eu am s-o iubesc şi mai mult. Am să am grijă cum a avut şi ea de mine.

— Ştiu. Eşti un copil bun şi sunt mulţi cei care gândesc ca tine. Dar nu uita că sunt şi excepţii. Pe unele ai reuşit să le cunoşti.

— Nu ştiu de ce omul care stă vizavi de masa noastră ne tot priveşte. Parcă ar vrea să vorbească cu noi. E atent la convorbirea noastră, deşi nu aude ce vorbim.

— Cine ştie la ce se gândeşte de fapt?

— Ciudat! Desigur, simţi de la distanţă că ne vorbeşte. Cuvintele ar vrea să se desprindă de el.

— Ce straniu cuvintele se desprind de el şi nemaiputând fi stăpânite au o viaţă a lor, separată, nu-i aşa?

— Cuvintele exprimă gândurile. Cine-şi poate stăpâni gândurile, stăpâneşte şi cuvintele.

O clipă mai târziu bărbatul s-a ridicat şi a plecat. A luat-o peste pajiştea din faţa terasei spre parc. Era mic şi bătrân.

După câteva zile Raluca îşi dădea seama că momentele de bună dispoziţie ale Liviei erau artificiale. Observase că

plimbările erau numai aparent mijloace de încântare pentru că în realitate o oboseau. Gândurile Ralucăi rătăceau prin codri, unde printre piscuri, căutând un răspuns la întrebările pe care şi le punea. Răspuns pe care nu-l putea da nimeni. Singurul de care s-ar fi apropiat cu sinceritate era Pavel. Numai el ar fi putut înţelege cu adevărat starea ei.

— Unde eşti să-ţi mărturisesc toate gândurile mele? îşi spunea, plimbându-se singură prin pădure. Crengile copacilor o întâmpinau cu zâmbete de încurajare, mângâindu-i trupul, faţa, părul. Oare stând departe unul de altul, ceaţa poate întuneca urcuşul spre lumină, ploile se pot revărsa peste seninul ochilor şi burniţa poate acoperi luna? Ce poate să distrugă sau să clădească distanţa? Ne apropie oare spaţiul căscat între noi aşa cum câmpia apropie firele de iarbă crescând la aceeaşi înălţime în dorul lor de soare? Sau până la urmă distanţa devine hăul, prăpastia aceea peste care nu poţi trece, obligat să fii prizonierul unuia dintre maluri. Pentru prima oară simţea că-i e frică de singurătate, c-o sperie acest gol sau poate plinul acesta sfâşietor în care te simţi fibră cu fibră, până la împietrire, ce îngrozitor ca o piatră în ţărână, ca un lucru pe care nu-l mai rostogoleşte nimic către nimic…

Într-o dimineaţă, după ce au luat dejunul, i s-a părut că pădurea îşi schimbase toată configuraţia cromatică, o nuanţă caldă, aşa cum se întâmplă când simţi că te-ai îndrăgostit de cineva.

Toţi cei care o cunoşteau pe Livia erau încredinţaţi probabil că avea noroc în viaţă. Lumea credea fără îndoială că dacă ai tinereţe, frumuseţe, nu poţi duce lipsă de duioşie, de mângâiere, că dragostea şi bucuria sunt nedespărţite de vârsta frumoasă. Livia singură ştia cât de departe de realitate este această părere. Gândurile ei se risipeau în toate direcţiile, ca nişte crengi de copaci. Era încredinţată că nimic nu-i poate schimba viaţa, ştia foarte bine ce are de făcut şi nu dorea altceva decât puterea de

a-şi realiza proiectele deja conturate. Trecutul era o carte deschisă, care, cu toate eforturile de a o închide, păstra între coperţile ei pagini ce o obsedau până la durere. A crezut totdeauna în dragoste şi nu reuşea să înţeleagă cum poţi călca în picioare jurământul de credinţă.

Raluca întrerupse tăcerea ei. Doar gândurile mai rătăceau pe toate meridianele ca nişte scântei revăşite dintr-un foc uriaş.

— Mama!? Vorbesc cu tine, vreau să mă înţelegi. Nu ştiu ce se petrece cu mine. Sufletul meu e cuprins de viscol, nu ştiu de unde a venit, din ce parte a lumii, a căzut peste mine sfărâmându-mi liniştea. Unde e pacea dinainte?

— Am observat, zise Livia, te urmăresc de mult, văd că ceva te frământă, suferi, s-a petrecut o schimbare, citesc în sufletul tău. Ce se întâmplă?

— Să nu-mi spui, nici eu nu ştiu ce s-a întâmplat, încă plutesc între două cuvinte: sigur şi nesigur, într-o balanţă ce nu arată încă nimic. Foarte ciudat, neprecis, o ceaţă, iar dincolo de ea un necunoscut… E aproape insuportabil.

— Raluca! Te gândeşti la Pavel, aşa bănuiesc. El te-a tulburat şi a aruncat în inima ta bucuria şi nelinişte a unor sentimente neîncercate de tine până acum. Eu cred că este un om bun, sincer. Dar dacă te iubeşte mult sau puţin nu pot să-mi dau seama…

— Da. Parcă ar fi el. Aşa cred. Nu ştiu dacă da sau nu. Nu reuşesc să-mi dau seama care e locul lui în sufletul meu şi nici cum a reuşit să intre în această carapace. Ce pot să cred sau ce pot să nu cred?…

— Dar un sfat poate să-ţi fie de folos acum, zise Livia. Eşti o fiinţă ascultătoare, dar şi ambiţioasă. Nu m-ai contrazis niciodată, ai ţinut seamă de sfaturile mele. Gândeşte-te bine. Şi încă ceva – mai puţină încredere în dragoste. Cu timpul îţi vei da seama în ce măsură dragostea a reuşit să te captiveze fără a putea să te împotriveşti focului ei mistuitor. Sunt sigură că este vorba de Pavel. Ai grijă!

— Ştii, mama el jură că nu ne vom despărţi niciodată, că nu este în stare să mă părăsească sau să iubească pe alta. Fixează data căsătoriei… Atunci îl cred, sunt fericită, este lângă mine şi îi simt bătăile inimii calde, ce se unesc cu ale mele.

Când fixează data căsătoriei spune cum voi fi îmbrăcată, ce rochie îmi va cumpăra, pe cine vom invita. Ore întregi când ne plimbăm discutăm despre viitorul nostru, de parcă am fi o singură fiinţă. În clipa aceea sunt fericită.

— Aceeaşi vioară cântă pe aceeaşi strună. Melodia se repetă. Vai, zise Livia, parcă speriată. Ochii i se umpluseră de lacrimi. Tinerii visează lucruri minunate. Uneori visele rămân în afara realităţii, iubirea se transformă în decepţie…

— Nu, Pavel nu este aşa. Am încredere în el. Cuvintele lui sunt sincere. Îl respect şi mă respectă. Când suntem departe unul de altul se naşte îndoiala, neîncrederea, nesiguranţa şi mai mult decât atât – frica… Nimeni dintre noi nu poate fi stăpân pe ziua de mâine. Totul se mişcă odată cu noi. Nu putem vorbi despre ziua de mâine, când cea de azi încă nu a început. Soarele nu a răsărit. El poate schimba multe lucruri fără voia lui. Dar aş putea să-l uit! Pot trăi fără el.

— De ce să vorbim de ceea ce va fi? Este prematur, zise Livia încurajându-şi fiica, căutând prin cuvinte de îmbărbătare să-i îndepărteze tristeţea şi neîncrederea în ziua de mâine. Uită-te la brazii ce stau în faţa noastră şi ne întâmpină cu siguranţă şi linişte. Câte au văzut, câte au auzit, dar nu au spus nimănui nimic. Au privit, au adăpostit la umbra lor cu aceeaşi seninătate atât pe cei fericiţi, cât şi pe cei nefericiţi. Dar bradul domină cu mândrie înălţimile, scrutează depărtările, respiraţia lui parc-ar fi elementul fundamental al vieţii oamenilor şi animalelor care populează pădurea. Uneori copacul acesta mi se pare simbolul sănătăţii şi al vigoarei umane.

— Eu cred, zise Raluca, că viaţa nu se va stinge odată

cu noi amândouă. Nu crezi? Privesc cum răsare soarele, cum apune şi nu reuşesc să-mi explic acest fenomen ciclic al naturii, când a început şi când se termină.

— De ce oare ne bucurăm atât de puţin de acest decor al naturii, de frumuseţea şi bogăţia lui? Cel puţin cât timp suntem în mijlocul ei.

— Privesc oamenii, se plimbă veseli, se bucură de viaţă.

— Nimeni nu ştie ce este în sufletul lor. Ei au lăsat necazurile, la o parte, dacă le-au avut şi acum se simt eliberaţi de toate grijile, cel puţin atât timp cât stau aici.

Raluca n-a căutat niciodată s-o întrebe pe mama ei dacă a iubit pe cineva cu adevărat şi cine a fost acela. Cum l-a cunoscut pe tatăl ei, cum s-au căsătorit? Dacă el era fericit când ea a venit pe lume. Se opri… Cine poate fi?… Taina mamei se prelungeşte. Nu am niciun drept să-i descopăr trăirile tinereţii. Enigma va rămâne enigmă. Necunoscutul trebuie să rămână tot necunoscut.

*

Soarele cald al verii revărsa peste brazi belşugul său de lumină. Adierea uşoară a vântului se plimba pe străzile aglomerate ale staţiunii. Neobosită, apa alerga în râul ce curgea la picioarele pădurii spălând-o cu şoapta mişcărilor veşnic tinere. Sărutau ochii depărtării, căutând tainele păstrate în piatra malului. Norii albi ţeseau covoare noi. De departe se auzea un cântec de fluier care se pierdea pe un drum de păstor. Staţiunea avea şi poteci şi poiene tainice – un dreptunghi mic de verdeaţă, într-un desiş din apropiere.

Se grămădeau lângă gardul de lemn al grădinii salcâmii tunşi, iar liliecii îşi împleteau trunchiurile încordate şi răsucite ca nişte muşchi dezgoliţi. Aici creşteau ulmii şi îmbătrâneau stejarii, dar nu se vindea îngheţată, nu erau chioşcuri, nu cânta nicio orchestră şi nu se bea bere. Câteva bănci scunde, verzi, bătute în pământ, de-a lungul

potecii ce străbătea muntele ca o săgeată aeriană.

Privind prieteniile ce se înfiripau Raluca se gândea: „Oare nu cumva mama nu s-a măritat din pricina mea?“ Credea că este necuviincios să-i ceară mamei ei o explicaţie. Avea însă remuşcări, se simţea vinovată, i se părea că este singura piedică în calea refacerii vieţii mamei ei. Se considera o povară. Conştientă de acest lucru nu ştia cum să se poarte. Viaţa Liviei era Raluca pe care o iubea cu patimă dar fără manifestări exagerate. Încerca s-o facă să nu simtă lipsa tatălui. Dar Raluca nu-l cunoscuse şi necunoscându-l nu-i simţea lipsa şi nu-i ducea dorul. Poate, uneori, regreta că mama ei nu are niciun ajutor material. Trebuia să lupte singură cu neajunsurile vieţii. Uneori îi venea să zică: mamă, căsătoreşte-te, eşti tânără, frumoasă. Eu nu am nimic contra, sunt mare şi nu mai trebuie să-mi duci grija. Însă când dorea să deschidă gura pentru a-i spune aşa ceva, cuvintele se opreau. Propuneri de căsătorie i se făcuseră de mai multe ori fără ca Livia să accepte vreuna.

— Doamnă sunteţi singură? o întrebă un bărbat, care o urmărise de la sosirea în staţiune.

— Ce vă interesează dacă sunt singură sau nu?

— Nu vă supăraţi! Nu vreau să vă jignesc. Eu sunt singur şi mi-ar face plăcere să schimbăm câteva vorbe.

— Domnule, eu în schimb nu sunt singură. Am o fiică de care nu mă despart. Venim împreună, plecăm împreună.

— Ce legătură are una cu alta? Şi eu am o fiică. Este măritată, este ingineră. Soţia mi-a murit anul trecut, am rămas singur.

— E greu să fii singur. Păcat, mai zise Livia impresionată de sinceritatea lui şi totodată încrezătoare în ea. Şi mie mi-a murit soţul, de mult, copilul nici nu se născuse.

— Cum aşa? Aşa de tânăr?

— Da. Nu avea decât douăzeci şi şapte de ani.

— Acum tot singură, ca şi mine? Sunt profesor la

Bucureşti.

— Poate ne vom mai întâlni, dar cu o singură condiţie – să nu ştie fiica mea.

— Voi proceda cum credeţi dumneavoastră că e mai bine.

După despărţire, Livia a început să se gândească la cele spuse de el. Ce potrivire. Eu singură, el singur. Poate fi tovarăş bun de viaţă, înţelegător, corect. Nu mi-a spus nici cum îl cheamă. Nu l-am întrebat şi îmi pare rău. Am dorit ceva amândoi. În doi e mai uşor de mers. Două mâini unite…

A doua zi, prima întrebare pusă de Livia a fost:

— Ne întâlnim, dar eu nici nu ştiu cum vă cheamă?

— Numele meu, nume comun – Sârbu Constantin.

— Nume comun – da.

— Nu vreau să mă rezum numai la întâlnirile trecătoare din staţiune. Aş vrea să ne întâlnim şi după plecarea de aici.

— Vă las adresa puteţi să-mi scrieţi.

— Eu nu pot să vă dau adresa. Mă mut în altă locuinţă şi nu cunosc încă precis adresa.

— Aveţi adresa mea.

— Ştiţi, numele meu este Livia. În blocul în care locuiesc mă cunosc toţi. Ei vor şti unde mă mut, adaugă Livia regretând pentru o clipă că nu i-a dat adresa.

La plecare, Sârbu îi dădu adresa de acasă şi cea de la liceu, rugând-o să-i scrie.

— Plec cu speranţa că nu mă veţi părăsi.

Livia împături biletul, ascunzându-l între coperţile carneţelului purtat în geantă. L-a petrecut lung cu privirea până ce a dispărut din drumul ce ducea spre gară.

Un dreptunghi de soare, tăiat în patru de umbra cercevelelor se mişca pe podea, tot mai scurt, tot mai aprins, luminând ciucurii covorului. Muştele bâzâiau, înviorate de căldură. Plopii bătrâni foşneau odihnitor, dincolo de fereastră. Vrăbiile rele de gură se certau, care să stea pe tufa asta, care pe cealaltă, şi repede se

împăcau din nou.

Livia se obişnuise încet-încet cu zgomotul dimineţilor, simţindu-l ca pe o prezenţă a cuiva. Băgă de seamă totodată că cineva îi tulbură liniştea. Parcă acel cineva se furişase în odaia de alături vorbind cu sfială. Îşi veni în fire din visare. Oare am găsit o mică oază de fericire? se gândea. A reuşit să se aprindă iubirea în sufletul ei aşa de repede? În câteva zile apele tulburate se pot limpezi. Poate o să dorească să-l caute, să-l cheme. Poate nu-şi dă seama în ce direcţie va evolua sufletul ei. Nu, nu mai pot s-o iau de la început. Pe ramura de miere albinele lenevesc, strugurii au licoarea însângerată, crinii dorm sub zăpadă şi trupul în iarba ce se frânge de secetă. Iată ziua s-a revărsat, roua s-a rostogolit în iarbă, ramurile s-au îngândurat la geamul potecilor pline de lume care o chemau la viaţă, Îi bate poate în uşă fericirea. Omul care a apărut în prag, în viaţa ei poate oare schimba ceva din viaţa ei fără înstrăinarea Ralucăi. O bătaie în uşă şi fata intră cu zâmbetul ei tineresc pe buze.

— Raluca, unde ai fost până acum? Am uitat o clipă de tine. Te rog să mă ierţi.

— Iată-mă. Sunt lângă tine. Am stat în parc şi am citit. Dar ce s-a întâmplat? Nu cumva ai febră? Să nu te îmbolnăveşti, mai sunt câteva zile şi vom fi iar acasă!

— Nu te speria, nu sunt bolnavă. Un vis ciudat, chinuitor, mi-a răscolit sufletul.

Nu o dată, Raluca observa că mama ei este palidă, tristă, îngândurată. Tristeţea ei ascundea ceva. Ar fi vrut să-i cunoască sufletul, tainele pe care le păstra undeva în străfunduri ca pe cele mai preţioase bijuterii, s-o ajute. În nopţile albe, gândurile rătăceau cu ani în urmă, alături de omul care putea să-i fie un preţios tovarăş de drum. În momentele acelea lua condeiul şi hârtia încercând să scrie, să-l cheme. Mâna îi tremura după ce termina scrisoarea. Punea adresa, lipea plicul. Se uita lung la el şi împietrită parcă de ce făcuse rupea hârtia gândind că poate cu timpul va reuşi să-i trimită scrisoarea.

Livia nu cunoscuse invidia, nu era egoistă. Pentru prietenii care aveau nevoie de ea, făcea orice serviciu dacă îi sta în putere fără să aştepte recunoştinţa. Înţelegea lucrurile şi necazurile semenilor şi în măsura în care putea fi folositoare cuiva era capabilă de multe sacrificii.

Cutia de scrisori se umpluse cu corespondenţă adresată în mare parte Ralucăi. Pe multe ilustrate era semnătura lui Pavel, care o aşteptase la mare în speranţa că îşi vor petrece vacanţa împreună. Proiectase şi o excursie în circuit, cuprinzând în special nordul Moldovei şi Maramureşul. Planul iniţial nu s-a putut realiza.

După ce scoase corespondenţa fără s-o citească, Raluca o aruncă pe masă în sufragerie, urmând s-o deschidă mai târziu.

*

— Poate trebuie să pleci la mare, zise într-o zi Livia Ralucăi. Marea îţi prieşte. Te-ai fi întâlnit cu colegii, poate cu Pavel.

— Să nu spui aşa ceva. Îmi face plăcere să fim amândouă. Doctorul ţi-a recomandat aer de munte. Cum să plec fără tine?

— Aş fi rămas şi singură. De ce e nevoie să te chinuieşti cu mine? Mult mai bine te-ai fi simţit între cei din generaţia ta.

— Ai avut nevoie de mine pentru liniştea ta. Niciodată nu voi sta departe de tine. Vezi ce bine te-ai simţit? Voi rămâne alături de tine şi atunci nu vom duce grijă una alteia. Livia se bucura auzind cuvintele fiicei ei. De câte ori o privea, îi admira capul frumos, trupul aşa de bine proporţionat şi, mai presus de acestea, frumuseţea ei interioară, de care nimeni nu-şi putea da mai bine seama decât ea. Dar nici Livia, deşi trecuse nu demult de patruzeci de ani, nu se ofilise. Îşi păstrase aproape intactă frumuseţea. Visul ei rămăsese la fel de proaspăt şi de

neîntinat. Poate ar fi fost bine dacă accepta propunerea acelui bărbat, care ar fi pus capăt singurătăţii.

Se întreba dacă nu cumva din dragoste îşi vede copila prea frumoasă. O fi o mamă exagerată? Nu e bine să-ţi iubeşti prea mult copilul, chiar dacă merită, căci poţi deveni sclavul lui. Livia ştia însă una şi bună – Raluca e la fel ca alţi copii de seama ei.

Era preocupată de dragostea lui Pavel faţă de Raluca. Citise câteva din scrisorile lui. Venea destul de des, telefona mereu. Din discuţiile lor reieşea că este ceva serios şi durabil. Într-una din zile, Pavel îi spuse Liviei la telefon:

— O iubesc pe Raluca şi am vrea să ne căsătorim. Am hotărât împreună.

— Adevărat? zise Livia surprinsă de această mărturisire neaşteptată.

— Da, foarte adevărat.

— Mulţi tineri aruncă vorbe în vânt, şi apoi nu ţin seama de obligaţiile asumate. Nu se respectă, nu au demnitate. Caută să cucerească inima fetei ca apoi s-o abandoneze. Spun acelaşi lucru mai multor fete. Cele naive se prind uşor în joc.

— Eu nu sunt dintre aceia… Am altă concepţie de viaţă, poate şi altă educaţie. Ce să vă spun despre mine? Să mă cunoaşteţi şi cu timpul vă veţi putea convinge.

Există diferenţe între oameni. Livia vroia să ştie câte ceva despre el pentru a putea să-i dea un sfat folositor fetei.

— Încep să te cred, zise Livia. Nu vreau ca vreodată fiica mea să sufere.

— Aş vrea să mă bucur de încrederea dumneavoastră, oferindu-i Ralucăi totul dar mai ales inima şi sufletul meu.

Cuvintele frumoase deschideau porţile încrederii. Raluca nu va suferi. Inima mamei presimte. Oare ar putea să se înşele? Nu!… Nu se poate! Fiecare întrebare pusă de ea găsea răspuns în purtarea lui faţă de Raluca.

Treptat, un zâmbet straniu începu să-i lumineze faţa,

un zâmbet depărtat şi fericit. Părea că părăseşte toate lucrurile din jur, că se dezleagă de ele, pentru altele pe care le zărea undeva în faţă ca pe nişte stele ce-i ieşeau în cale, dar nu pentru ea, ci pentru fiica ei.

Îşi aduse aminte atunci de cea dintâi dimineaţă petrecută pe malul mării. În luciul apei, sclipiri de lumină se risipeau pe întinderea albastră şi undeva din adâncuri, curcubee colorau sufletul încărcat de cele mai curate sentimene de dragoste. Frumuseţea acestei dimineţi stăruie obsesiv în amintire şi anii n-au putut s-o acopere cu uitare. Prin fisurile amintirii se strecoară acum imaginea acelui bărbat care-i vorbise despre singurătatea lui. După câte îşi amintea, păstra puţine cuvinte şi acestea erau fugare. Îi rămăsese în minte doar mângâierea aerului, mişcarea vântului ce despica valurile, zvâcnirea luminii risipite, umbra care se topise în aburul sărat şi... nimic.

Poate Raluca se va mărita şi va fi fericită. Fericirea ei va fi şi a mea, se gândea Livia. Ce ciudat şi totuşi chiar şi atunci când fugim de noi dăm tot de noi, în fuga aceasta.

*

Locul pe care îl ocupa Pavel Ispas în facultate era demn de invidiat. Fusese şef de promoţie şi era repartizat să facă stagiatura de medic la spitalul cel nou chiar în oraşul unde terminase facultatea. Studia mult, cerceta tainele medicinei cu pasiune. Devenise în scurt timp cunoscut, graţie cercetărilor şi rezultatelor pe care le obţinea. Drumul îi era deschis. Dorinţa lui era să lucreze într-un spital. Pasiunea pentru meserie o avea inoculată în sânge şi nimeni nu-l putea abate de la ţelul său.

*

Vara era pe sfârşite şi Raluca se pregătea pentru noul an universitar. Livia, înviorată după cele douăzeci de zile

petrecute la munte, părea bine dispusă. Se gândea uneori la Sârbu, deşi încerca să uite sentimentele provocate de scurta lor convorbire din staţiune. Livia rămase cu amintirea sincerităţii lui. Simţea că este un om bun şi era încredinţată că împreună vor găsi căldura de care fiecare dintre ei avea nevoie mai mult ca oricând.

— Trebuie să-i scriu. Va veni desigur să mă vadă. Mai ştii, în calitate de viitor soţ. Ce va spune Raluca? Mama se mărită! Ce gânduri năstruşnice îmi vin în minte! În loc să se mărite fata, se mărită mama. Acum trebuia să se gândească la dragostea copiilor şi nu la visările ei.

Sârbu părea un om corect şi se vedea că poate să-şi asume răspunderea pentru tot ceea ce face. Îşi păstrează demnitatea şi-şi apără propria integritate sufletească, ştiind că dacă rostogoleşte o piatră de sus, de pe munte, ea atrage în cădere încă una, pe urmă alta şi încă altele, în cădere cel mai umil bolovan antrenează zeci şi sute de pietre şi pietricele transformându-se în avalanşă, măturând totul în cale. Sfărâmând stânci, arbori, pământ, până la prăbuşirea în prăpastie.

E înspăimântătoare avalanşa în munţi şi, odată dezlănţuită, nimic nu o mai poate opri; e prea târziu să regreţi că ai prăvălit prima piatră. O hotărâre luată pe neaşteptate poate învălui omul în nenumărate evenimente inevitabile: minciuna, calomnia pot avea efecte mai puternice decât cele mai neaşteptate adevăruri, după cum ecoul pare mai înfiorător decât sunetul care i-a dat naştere. Pavel şi Sârbu semănau în privinţa aceasta. Ei ştiau ce înseamnă să arunci o piatră care nu mai rămâne singură în căderea ei.

Dimineaţa, multă vreme după ce Livia s-a trezit din somn, s-a chinuit îndelung să recompună în amănunt visul care-o tulburase. Oare chiar uitase ceva?

*

Familia doctorului Iordache se întorsese din concediu.

Raluca regreta că nu putuse pleca împreună cu Camelia cum făceau de obicei vara şi iarna. Îi dusese într-un fel dorul şi-i simţise lipsa. Doctorul fusese numit directorul noului spital. Era normal ca dotarea să fie modernă, atât în ceea ce priveşte aparatura, cât şi mobilierul, satisfăcând din acest punct de vedere cele mai pretenţioase exigenţe. Printre medicii care lucrau la acest spital era şi Pavel Ispas. Camelia îşi făcea fel de fel de planuri în vederea căsătoriei ei cu Marius, despre care povestea adesea prietenelor. Deşi inginer într-o comună, acesta venea zilnic s-o vadă. Concediul îl petrecuseră împreună.

— Marius este un om simpatic, frumos. După terminarea facultăţii mă mărit cu el. Aşa am hotărât. Nu e bine să stea fetele mult timp nemăritate.

— Părinţii ce spun? întrebă Raluca.

— Nu ştiu ce părere au avut, însă noi i-am convins. Tata îl va ajuta să se transfere în oraş, eu voi face stagiatura tot la tata. Totul va fi bine.

— Ai să stai cu părinţii tăi?

— Nu. Să-ţi spun un secret: tata a contractat pentru mine un apartament cu patru camere. După câte ştiu, a dat şi acont pentru el.

— Eşti fericită, dar să ştii că apa nu curge aşa de lin cum ţi se pare. S-ar putea să vină şi furtuni în decursul vieţii, să apară şi nori, nu numai soare. Trebuie să ştii cum să le preîntâmpini.

— Nu mă îndoiesc că părinţii prietenului meu mă vor iubi, ne vor ajuta. Sunt înstăriţi. Vor cere tatălui meu să facem nunta la ţară, unde au gospodăria. Minunat! Ar putea fi ca în basme! Ştiu că Marius este curtat de multe fete cu situaţii frumoase.

— Tu, Camelia, trebuie să fii fericită dacă din atâtea fete câte îi ţin calea, te-a ales pe tine: eşti marea lui iubire.

— Da. Şi numai eu ştiu cum să-l dirijez ca să nu-mi scape de sub control. Dar tu cum stai cu dragostea,

Raluca? Tot nu ţi-ai găsit un băiat potrivit? Vezi, grăbeşte-te! Timpul trece, vin bobocii şi ne iau locul. Dacă mai stai pe gânduri, rămâi nemăritată, asemenea tuşii Rozalia, domnişoară la cincizeci de ani. A pierdut căruţa atunci când trebuia s-o prindă şi acum aleargă şi n-o mai poate ajunge.

— De ce o condamni? Poate nu dorea să se mărite! Pe cine a iubit a lăsat-o, pe altul n-a mai vrut să iubească, a fugit de dragoste. Anii au trecut... S-a simţit bine aşa. Ca medic a găsit mângâiere mai mare decât ar fi găsit având o familie. Poate aceasta a fost marea ei satisfacţie! Câţi oameni n-a ajutat, n-a îngrijit, n-a vindecat? E o mare mulţumire să ajuţi oamenii. Dacă nu şi-a realizat visul în dragoste, s-a realizat cel puţin ca medic. E mare lucru.

— Apropo, să nu uit... să ştii, la mare m-am întâlnit cu Pavel Ispas. Mi s-a părut foarte îngâmfat, plin de el.

— Bine. Să nu uiţi că este doctor şi la început aşa par ei. Mai adaugă şi faptul că a fost şeful promoţiei.

— Ei şi ce?... Eu sunt fiică de medic şi director de spital pe deasupra. Mi-a adresat doar câteva cuvinte, pe urmă a discutat numai cu tata. Despre spital, laborator... Tata îl apreciază mult şi crede că îl aşteaptă un viitor frumos! Să ştii că m-a întrebat şi de tine. Dacă ştiu unde eşti plecată... N-am spus unde te afli. Am făcut bine?

— Fie, dacă aşa ai găsit de cuviinţă. El însă ştia că sunt plecată cu mama la munte. Dar nu i-am spus unde.

— N-am vrut să-i spun nici eu, fiindcă nu mi-a dat nicio atenţie, făcea pe grozavul.

— E stăpân pe el, pe meseria lui. Fiecare om e liber să gândească ce vrea despre semenii săi.

— Să ştii, afară de Marius, nu mă interesează alţii.

— Majoritatea oamenilor trăiesc duşi de împrejurări pe care le numesc soartă. Pavel se pare că nu. El zice: „Omul îşi face soarta.“ El trebuie să ştie cum să-şi dirijeze viaţa, ce să facă şi ce să ceară de la ea. Unii sunt siliţi de mediu să îmbrăţişeze alte profesii decât cele pe care le-au dorit. Aceştia nu se pot integra niciodată în viaţă, deoarece

sunt nevoiţi să facă altceva decât ar fi vrut. Pavel nu face parte din această categorie. A îmbrăţişat meseria pe care şi-a dorit-o.

— Să ştii, că şi despre tine a vorbit cu tata! Că eşti bine pregătită, perseverentă, inteligentă, bine instruită şi îţi prevede o carieră strălucită ca medic. De aceea, mi-a fost ciudă pe tine şi pe el, pentru că în discuţie eu eram cantitate neglijabilă. Două cuvinte să-i fi spus tatei şi despre mine. Ce tip răutăcios! Profesorii mei, când se întâlnesc cu tata, îi spun despre mine numai cuvinte de laudă şi tata se simte aşa de mândru!

— Nu-mi dau seama de ce a trebuit doctorul Ispas să vorbească despre mine. Probabil că tu fiind acolo şi ştiindu-ne prietene, în loc să vorbească de tine, a vorbit despre mine. Pe urmă, eu nu sunt înzestrată cu calităţile ce pot atrage omul de la prima vedere. Ce cred cei din jur despre mine este fără importanţă. Dorinţa mea este de a învăţa, de a munci şi de a cunoaşte cât mai mult, în ceea ce priveşte iubirea, unii o pierd chiar de la început, alţii la sfârşit. Unii nu o găsesc niciodată.

*

Pe Raluca o frământau alte gânduri. Mama pe zi ce trecea părea mai palidă, mai sătulă de viaţă. Îi pierise veselia de altădată. Starea ei a observat-o până şi doctorul Iordache. Într-o zi chiar i-a spus:

— Doamna Livia, vino la spital! Te internăm pentru câteva zile să-ţi facem un control, nişte analize, să vedem ce ai.

— Domnule Iordache, vă asigur că vin. Este interesul meu. Aştept să-şi dea Raluca examenele, apoi mă voi linişti şi voi veni. Are examene grele, învaţă mult. Nu vrea s-o întreacă nimeni.

— Ştiu. Silitoare, ambiţioasă, dar şi inteligentă. E bine pentru ea şi pentru cariera pe care a ales-o.

— După ce mă liniştesc, vin.

Livia se apropia din ce în ce mai mult de fiica ei, dorind să-i fie prietenă. Pentru Raluca, sufletul Liviei rămânea o enigmă – un gol în golul fără hotar a lumii. Privind-o îşi dădea seama că este foarte frumoasă, înaltă, asemenea unei trestii ce se leagănă la cea mai uşoară adiere. Obrajii albi, ochii mari, negri, luminoşi, o privire pierdută într-un depărtat necunoscut.

Livia îi dorea Ralucăi o dragoste fără lacrimi. Pavel i se părea o certitudine după cum era la fel de sigură că vara petrecută de tineri departe unul de altul îi unise şi mai mult.

*

În unele seri, mama Ralucăi scria câte ceva la măsuţa ei de lângă geamul dormitorului. Pe Raluca n-o interesa, nici nu dorea să ştie ce scrie. Înainte de a pleca din Vatra Dornei găsise o hârtie pe masă, pe care Livia notase:

„Răzvrătiţii cerului albastru
Inima de veghe
din cuptorul lumii
sărut căzut în vid
fără tălmăcire
pe perete. Pictură
pensulei orbite,
nemărginirea vie
văzul
înflori-vα oare
spinul în grădina voastră?”

Raluca nu citi mai departe, împături peticul de hârtie şi-l puse în poşetă.

*

Ca de obicei, toamna, Emilia Rădulescu număra

bobocii, adică ţinea evidenţa locatarilor blocului. Cine s-a mutat, cine a venit, cine cu cine a făcut schimb de locuinţă şi aşa mai departe, cine a fost plecat la odihnă şi unde, cine s-a căsătorit, cine a divorţat şi câte altele, îşi completa pomelnicul cu toate datele.

— Domnule doctor, îl întâmpină într-o zi la ieşirea din bloc, nu vi se pare că doamna Livia a slăbit mult? Are faţa palidă, ochii duşi în fundul capului. Sunteţi prieteni, ar trebui să vă ocupaţi de dânsa! Acum sunteţi şi directorul spitalului, aveţi posibilităţi mai mari.

— Nu are nimic. Şi-a făcut analizele la laboratorul nostru şi rezultatul a fost bun. Numai inima îi este slăbită, din cauza surmenajului. Munceşte mult, luptă singură cu greutăţile vieţii.

— Apoi, lumea spune că e amorezată, are un prieten, îl iubeşte. Poate asta e boala de inimă? Femeie singură, tânără, viaţa îşi cere dreptul său.

Iordache asculta râzând. De ce s-o fi legat de viaţa ei, când Livia e un model de cinste, singurătatea întruchipată? gândi în sinea lui. Lumea vorbeşte vrute şi nevrute. Cum se zice: „Câinii latră, caravana trece“. Cei care nu au ce face, stau pe la colţuri de stradă şi trăncănesc, dar mai bine să te faci că nu-i auzi.

Dar doamna Emilia stăruia:

— Adevărat o fi, zic şi eu că până foc nu faci, fum nu iese.

— Doamnă Emilia, mai vezi-ţi de sănătate, de gospodărie, nu te mai ocupa de viaţa oamenilor. Lasă-i să-şi rezolve treburile cum găsesc ei de cuviinţă. O să ai mai mult timp la dispoziţie şi mai multă linişte.

— Sunteţi grăbit? Da… Aşa e meseria de doctor. Sunteţi prea sever, spun cei de la spital.

— Trebuie să fiu. Altfel nu se poate lucra cu atâţia salariaţi. Pe urmă, nu toţi ştiu să-şi facă datoria.

Plecă nervos. Pierduse atâta timp.

*

A venit iar vara, anotimpul plecărilor şi al speranţelor. Dar pentru Raluca vara aceasta avea o semnificaţie deosebită. Încheiase studiile universitare, începute la dorinţa mamei şi care se transformaseră în pasiune, în dorinţa nestăvilită de a fi folositoare oamenilor. Fericirea abia acum începea, după ce diploma primise botezul unui pahar de şampanie, închinat cu colegii şi profesorii.

— Iată, mi-am văzut visul împlinit. Fiica mea este medic, zise Livia gâtuită de emoţie. Pot să mor liniştită.

— Da mamă, sunt medic. Cine ştie unde mă va repartiza? Oriunde ar fi, mergi cu mine.

— Nu ştiu, Ai fost şefă de promoţie şi ai putea fi repartizată la spitalul cel nou, şi atunci sunt cu tine. Iar dacă vei fi repartizată în altă parte tot n-am să te las în voia soartei. Voi avea grijă de tine.

— Vai mamă, cum crezi că am să admit aşa ceva? Oriunde voi fi repartizată, profesia şi cu tine sunteţi viaţa mea.

Absolvenţii au sărbătorit evenimentul printr-un banchet la care au participat profesori, medici, invitaţi. S-au distrat, s-au rostit toasturi, s-a rostit jurământul lui Hipocrate, s-a cântat „Gaudeamus“. Totul era nou – un final şi un început nebulos, o lume pe care o părăseau, lumea în care intrau exista undeva în afara spaţiului cunoscut. Ani în şir urcaseră şi coborâseră treptele facultăţii memorând până şi cele mai neînsemnate amănunte.

Pavel a fost toată seara alături de Raluca. O pereche de tineri frumoşi, deschişi. Era fericit când dansa cu Raluca, şoptindu-i atâtea cuvinte calde, frumoase, jurăminte că nu se vor despărţi niciodată, că vor rămâne mereu împreună, uniţi pe viaţă. O strângea la pieptul lui şi pieptul lui era aşa de cald, odihnitor încât fetei îi venea să se sprijine de umărul lui, de faţă cu toţi.

— De-acum înainte vom munci numai împreună, se bucura Pavel ca un copil.

— Ce ciudat, omul munceşte ca să trăiască şi trăieşte ca să muncească.

— Ca medic, realizezi pe viu că scopul vieţii noastre este acela de a aduce folos oamenilor. E cu putinţă oare să trăieşti doar pentru propria-ţi plăcere?

— Există multe profesii frumoase. Cea mai frumoasă pentru mine este cea de medic. Asta mi se pare şi lucrul cel mai extraordinar. Să ţi se pară munca ta o bucurie.

— La fel şi mie.

— Raluca dragă, oare toţi oamenii sunt fericiţi ca mine? Parcă mi-e groază de atâta fericire!

— Nu te-ndoi că şi eu încerc aceleaşi simţăminte.

— Dacă noi vom fi împreună, nu înseamnă că am fost predestinaţi. Soarta e ceea ce face omul singur. El îşi făureşte soarta după împrejurări.

— Ne-am cunoscut, ne-am îndrăgostit unul de celălalt şi dacă vom greşi, noi vom fi cei vinovaţî.

— Da, oamenii caută evident să se înţeleagă, să se explice, să se stăpânească, să acţioneze raţional. Nu în toate cazurile învinge raţiunea.

Din acest punct de vedere, deocamdată teoretic. Pavel părea nu numai un „specialist” dotat dar şi un tânăr sigur de el, echilibrat. Nu privea dragostea ca o pasiune oarbă, iraţională, ci dimpotrivă ca pe un sentiment înălţător. Ceea ce îi întărea fetei convingerea că dragostea alături de el este trainică, indestructibilă. Dispăruseră spaima şi mai ales acea veche nevoie de singurătate, fuga din faţa trăitului.

*

Plină de bucurie, Livia îşi întâmpină fiica. Cine ştie la ce se gândeşte. Cum să-şi manifeste mulţumirea. Purta în deget un inel cu piatră de ametist, pe care nu-l scotea decât atunci când spăla rufe sau frământa aluatul. Văzându-şi fiica fericită, şi-a scos inelul şi i l-a dat Ralucăi spunându-i:

— Să-l porţi aşa cum l-am purtat şi eu. Este unica avere pe care o am şi ţi-o dăruiesc.

— Nu mamă, poartă-l tu ca până acum. Nu vreau să renunţi la plăcerea ta.

— Te înşeli. Plăcerea va fi mai mare ştiind că-l porţi tu. Priveşte ce frumos străluceşte pe mâna ta. Dacă mie nu mi-a purtat noroc, să-ţi aducă ţie.

— Norocul sau nenorocul nu depinde de un inel, în viaţă sunt întâmplări şi coincidenţe iar dacă îţi închipui că ţi-a adus nenoroc, atunci cum să-mi aducă mie bucurie?

— Simt eu. Pentru mine n-a fost decât o amintire şi l-am purtat de când te-ai născut. O singură dată am trecut prin emoţii crezându-l pierdut. Spălasem rufe la bucătărie. Inelul stătea pe pervazul ferestrei. Când am terminat nu l-am mai găsit acolo. Tu aveai trei ani şi te jucai singură în curte. Nu era nimeni străin pe care să-l fi bănuit. L-am căutat peste tot dar în zadar. Nu-mi dădeam seama ce se întâmplase. Când ai venit la masă te-am întrebat dacă nu cumva ai luat un inel de pe fereastră.

Mi-ai arătat cum l-ai îngropat în grădină. Când l-am văzut mi s-a părut că am renăscut. Era tot ce aveam mai scump. Să-l porţi sănătoasă, să-ţi aducă numai bucurii, să-ţi fie ca un talisman în viaţă. Visul meu a fost să ţi-l dau când vei primi diploma de medic.

A doua zi veni şi Pavel emoţionat, cu un buchet mare de garoafe, pe care-l dădu Liviei:

— Vă ofer aceste flori şi vă cer pe fiica dumneavoastră în căsătorie. O dată cu consimţământul pe care nu mă îndoiesc că-l vom primi, facem şi logodna. Era aşa de protocolar, de-a dreptul exagerat, dar asta era la Pavel şi un mod de a-şi stăpâni emoţiile.

Livia parcă amuţise. Rămase ca o statuie în faţa lor, se îmbujoră la faţă, un tremur abia reţinut se observa în colţul gurii. Încercă să bâiguie ceva, dar nu reuşi. Plecă ochii în jos şi cu o voce abia auzită spuse:

— Dacă ştiam dinainte era mai uşor pentru mine să dau un răspuns pe măsura evenimentului. Nu m-am împotrivit

niciodată voinţei fiicei mele, pentru că până acum n-a greşit. Întreab-o pe ea: consimţământul ei e şi al meu.

— Da mamă, noi aşa am hotărât, zise Raluca.

— Atunci fiţi binecuvântaţi!

Pavel sărută cu emoţie mâna Liviei şi apoi o îmbrăţişă pe Raluca. „Doamne – se gândi Livia – parcă nu-i a bine. Am avut fericirea să trăiesc acest eveniment. Să fie într-un ceas bun!“

Pe degetul Ralucăi strălucea inelul cu piatra mare de ametist. În lumină, valuri colorate iradiau jucăuşe de pe deget. Totul împrejur părea altfel decât de obicei, o bucurie fără egal le încălzea sufletele dornice de fericire.

— Mama ţi-a împodobit degetul cu un inel, dă-mi voie să-ţi împodobesc celălalt deget cu inelul de logodnă, zise Gigi, scoţând din buzunar o cutie în care străluceau două inele.

— Mamă! spuse Raluca. Binecuvântează încă o dată acest eveniment.

Livia scoase din cutie al doilea inel şi-l puse în degetul tânărului spunând:

— Fiţi fericiţi şi uniţi pentru toată viaţa. Fericirea nu stă în aceste două inele în interiorul cărora sunt gravate două nume ci în iubirea, înţelegerea, sinceritatea ce trebuie să existe între voi. Orice furtună s-ar abate asupra voastră, să nu vă spulbere visele, dragostea!

Comutatoarele se răsuciseră în tot blocul. Luminile se stinseseră. Numai în apartamentul Liviei lumina puternică revărsa dungi aurii peste garoafele albe, şi florile păreau că dau o aură ca un văl de mireasă.

Livia trăise cu credinţa nestrămutată că dragostea va învinge, dacă nu prin ea, prin copilul ei.

*

Vârtejuri de frunze arămii jucau hora vântului în parcuri şi pe străzi. Ramurile copacilor rămâneau schelete. Bruma îşi făcuse pe neaşteptate apariţia. Feţele

oamenilor apăreau tot mai posomorâte. Soarele îşi pierdea în orizonturi depărtate căldura. Din când în când razele lui palide străluceau prin nori şi ceaţă. Toamna aduce griji. Pentru Raluca toamna a venit cu surprize. Fusese repartizată la spitalul unde lucra şi Pavel conform rezultatelor obţinute la examenul de stat. Tinerii vorbeau numai de nuntă, făcând planuri.

— Pavel, îi spuse Raluca, să facem nunta la primăvară. Să adunăm ceva bani din salariile noastre. Dar data o putem fixa chiar acum.

— Ce lună ţi-ar plăcea?

— Eu zic mai.

— Nu, se zice că nu este lună bună.

— Dacă noi suntem buni şi luna va fi bună.

— Eu zic mai bine aprilie.

— S-a făcut, aşa să fie. Până atunci este destul timp. Încetul cu încetul se vor face toate.

Între timp, Pavel primi bursa de stat să plece în America, la specializare pentru şase luni. „Şase luni vor trece repede”, gândea el. „Vom avea destul timp să ne pregătim de nuntă. Vreau să fie mare şi frumoasă, să fie lume multă! Timpul va trece repede.”

— Te voi chema pe tine, îi zise Ralucăi, să vizitezi ceea ce n-ai avut prilejul să cunoşti. Am acest drept. De venit e mai greu.

— Ai dreptate.

— În acest timp cât vom sta despărţiţi, dragostea noastră se va cimenta. Ţii minte ce-a însemnat vara aceea când nu am fost împreună în vacanţă?

Înainte de plecare, Pavel a trecut pe-acasă şi i-a spus Ralucăi, de faţă cu mama ei:

— Scumpa mea, eu nu stau mai mult de şase luni. Cum vin, facem nunta. Mi-ar plăcea ca – îmbrăcată mireasă – să fii ca în visul meu cu zâne şi fete frumoase, să te pot împodobi cu un pumn de stele şi cu multă dragoste aşternută în calea ta. Ai încredere în mine.

— Dacă n-aş fi avut încredere, nu mă scoteau din

„muşuroiul” meu. Ţii minte.

— Te rog, promite-mi, să pot pleca liniştit, că vei rămâne a mea şi numai a mea.

— Te îndoieşti de mine, dumnezeule? Logodna ce înseamnă? E ceva sfânt. Ştii prea bine că tu şi mama, sunteţi tot ce am mai scump.

— Să ai încredere în ea. O cunosc, zise Livia, sărutându-şi fata pe frunte. Te va aştepta. Mie însă îmi pare rău că trebuie să pleci. Deşi e atât de folositor carierei tale să lucrezi cu mari specialişti.

— Eu nu doresc neapărat asta. Nici nu-mi trecuse prin cap. Dar nu pot refuza bursa de studii ce mi se oferă. Aş fi fost de-a dreptul ridicol. Iraţional. Ceea ce nu-mi stă în fire. A căzut însă destul de prost. Acum ar fi trebuit să fiu tot timpul cu Raluca. Mai bine ne căsătoream. Ce rost are şi vanitatea asta cu strânsul banilor, cu nunta ca-n poveşti. Uneori mi se pare că vindem realitatea pe utopii.

— Totuşi e mai bine să n-o iei chiar de la început cu greul. „Pe urmă, o nuntă ca-n poveşti seamănă cu o promisiune de viaţă ca-n poveşti”.

— Eu rămân în încăpăţânarea mea raţională, la certitudinea că puteam să ne căsătorim. Era mai bine. Aveam şi eu o siguranţă ca fata asta să n-o ia cine ştie din ce motiv iar la fugă, ori din America mi-e greu s-o prind, nu de alta dar ne desparte… oceanul.

— Lasă, am hotărât deja. Şi Raluca se miră de această siguranţă de sine pe care nu şi-o cunoştea. Chiar aşa să ţi se pară că-ţi cunoşti drumul fără opintire… Tocmai el care se hrănea din neîncredere. Nici nu se gândea la singurătatea în care avea din nou să se „cuibărească” de data asta, împotriva dorinţelor. Parcă-şi schimbase pielea şi dintr-o dată văzu, în faţa ochilor sulul acela de piele al şarpelui argintiu, ca un flaut transparent, pierdut în ţărână, ca un fluier de sare… Şi lângă el o gaură în pământ un tunel, ca un puţ de fântână minuscul, ca o prăpastie rotundă. Trupul se târâse până aici cu o faţă, apoi o părăsise şi numai golul din ţărână, parcă ai fi smuls

un arac din ea, apoi pielea aceasta uscată şi transparentă, de parcă şarpele şi-ar fi scos armura de sticlă...

O pereche de tineri fericiţi se despărţeau unul de altul pentru scurt timp, dar sufletele lor rămâneau unite într-un cerc înflăcărat. Raluca ţinea pe deget numele lui Pavel, aşa cum pe verigheta lui era scris cu litere cursive, în caligrafie ascunsă, numele ei.

Livia îşi vedea mai departe de serviciul ei, cu toate insistenţele Ralucăi de a se pensiona de boală.

— Nu, este prea devreme, îi răspundea. Abia ai început să lucrezi, eu mă simt în putere, iar tu mai ai nevoie de un ajutor suplimentar. Pe urmă, sunt legată de fabrică, de oamenii de acolo, pe care nu-i pot părăsi oricum. Cum să uit ajutorul ce mi l-au dat? Afară de aceasta simt permanent dragostea lor. Şi-apoi sunt fericită că eşti lângă mine, că ai o diplomă cu o profesie pe care mi-am dorit-o şi pe care ai s-o faci cu pasiune, răsplătind visurile mele.

Raluca îşi dădu seama cât de mult iubeşte mama ei ceea ce ea făcea acum, apoi viaţa trăită alături de oameni care merg alături de tine şi tu eşti cu ei.

*

— Raluca, îi zise într-o zi Camelia, te-ai logodit cu Pavel dar ce folos? A plecat. În cuvintele ei se simţea o satisfacţie, iar tonul acesta neobişnuit reuşi s-o scoată din fire pe Raluca.

Camelia se plimba prin odaie, ştergând bibelourile şi schimbându-le locul. Părea foarte nervoasă. Ralucăi i se părea că înţelege ceva, dar erau lucruri pe care nu şi le putea spune decât sieşi. Când îşi aruncă privirea la vaza de flori de pe masă, îşi aduse aminte de prima întâlnire a ei cu Pavel, care avusese loc în casa aceasta. Un zâmbet începu să-i lumineze faţa, un zâmbet fericit şi trist. Părea că părăseşte toate lucrurile din jur, că se dezleagă de ele

pentru altele pe care le zărea undeva, în faţa ei, ca pe nişte fantome.

— Eşti tristă? zise Camelia privind-o. Îţi pare rău de ce ţi-am spus? Ţi-e greu să te desparţi de el? Nu-i nimic, îţi prezint alt doctor, mai frumos, cu o situaţie mai bună. Vrei?... Să nu regreţi... A zburat pasărea şi gata, îşi face cuib în altă parte. Şi ce? Ducă-seeeee... să rămână acolo unde s-a dus... Şi pe urmă, să ştii, nu se mai întoarce el în ţară...

— Nici nu mă aşteptam să-mi spui aşa ceva!? Tu, tocmai tu...

— Îţi pare rău? Dacă te iubea şi era sincer, refuza să plece. Nimeni nu l-a silit. Rămânea aici, vă căsătoreaţi şi alta ar fi fost situaţia. Nu te-a iubit niciodată. Numai tu ai putut să-l crezi. Eu mă căsătoresc cu Marius. Ne pregătim de nuntă.

— Să-ţi spun şi eu ceva! Marius se va căsători cu doctoriţa de la dispensar. Nu vrea să plece din comună. Lucrează amândoi acolo.

— Mincinoaso! ţipă Camelia ca arsă de foc. Nu-i adevărat! Nu ţi-e ruşine să umbli cu intrigi. Dacă tu ai rămas fără Pavel, crezi că şi eu rămân fără Marius?

— Aşa cum m-ai jignit tu, te jignesc şi eu. Vezi că te doare? M-a durut şi pe mine.

— Nu, nu... cine ţi-a spus? Spune-mi că altfel te strâng de gât!

— Nimeni! Am zis şi eu aşa ca să-ţi plătesc poliţa. Raluca regreta cele spuse, deşi auzise vorbindu-se despre noua legătură a lui Marius între medicii care o cunoşteau pe doctoriţa Marinescu, de la dispensarul comunei în care lucra iubitul Cameliei ca inginer-agronom la G.A.S... Zvonurile despre căsătoria lor ajunseseră şi la urechile Ralucăi.

— Vrei să mă necăjeşti! Ce i-ar face tata dacă ar fi adevărat? Îţi dai seama?

— Vrei să rup prietenia cu tine?

— Chiar cu întreaga familie rupem legăturile de

prietenie.

— Faci cum crezi. Dar să ştii că bârfele nu mă îngrijorează deloc. Îmi cunosc bine logodnicul. Cuvântul dat e lege pentru el. Jurământul nu-l poate călca decât moartea.

— Aşa sunt bărbaţii. Cât sunt lângă tine îţi jură credinţă pe toţi zeii, dar după ce pleacă uită…

— Nu, el nu e dintre aceia. Crezi ce vrei, dar părerile tale nu se pot referi la toţi bărbaţii.

— Vom trăi şi vom vedea, zise Camelia sfidând-o.

— Tu să ai grijă de Marius al tău şi nu te mai ocupa de alţii.

— Noi sigur ne căsătorim la primăvară. Tata îmi cumpără apartament şi-l aduce şi pe Marius aici.

— De ce nu te muţi tu lângă el? Comuna e mare, are un dispensar, locuinţă dată de comună. Acolo e nevoie de încă un medic.

— Aşa ceva nu fac. Mai degrabă îl părăsesc decât să plec din oraş.

— Aşa îl iubeşti? Bineînţeles, n-am spus să te muţi chiar acum. Poţi să te măriţi şi să staţi când la unul când la altul. Comuna e la câţiva kilometri de oraş. De ce să-i strici rostul? Acolo au nevoie de el. La oraş nu va putea sta fiindcă nu-i place. El se simte bine acolo. Îi place să lucreze pământul, să-i înveţe şi pe alţii cum trebuie să lucreze. Doar e inginer-agronom.

— Nu mă interesează. Eu nu plec de lângă mama şi de lângă tata. Dacă vrea să vină după mine, n-are decât. Şi să ştii că o va face, nu are încotro…

— De unde ştii că vine?

— Mă iubeşte prea mult. Nu poate renunţa la mine şi, pe urmă, se gândeşte şi la situaţia tatălui meu.

— Camelia! De ce priveşti cu atâta uşurinţă lucrurile şi mai ales problema căsătoriei? Când iubeşti un om, mergi după el oriunde ar fi.

— Poţi să-l iubeşti, iar dacă îţi iese altul în cale, îl părăseşti cu uşurinţă şi fără niciun regret. La fel fac şi

băieţii. Când întâlnesc o fată cu o situaţie materială convenabilă o părăsesc pe cea dinainte fără păreri de rău.

— De ce să vorbim dacă nu cunoaştem sufletul băieţilor, care nu-i creat după acelaşi calapod ca al nostru. Suntem prea tinere şi lipsa de experienţă ne face susceptibile.

— Ba, eu am cunoscut mulţi băieţi şi fete. Toţi sunt la fel.

— Despre Pavel nu pot spune acest lucru. Îl cunosc prea bine.

— Nici eu despre Marius.

— Atunci de ce să pierdem timpul cu discuţii puerile?

— Încredere… încredere… ce frumos sună acest cuvânt când îl pronunţi tu. Dar când nu s-o mai întoarce ce-ai să mai plângi… Ai să-ţi aduci aminte de cuvintele mele! Ai să vezi că ţi-am fost prietenă adevărată…

— Greşeşti, Camelia! Cei care l-au trimis au avut încredere în el. Aici e ţara lui. Părinţii şi fraţii lui sunt tot aici.

— Mai bine ascultă-mă, aruncă-ţi verigheta şi caută pe altul! Doctori sunt destui. Şi Spiridon te simpatizează şi regretă că eşti logodită. Dacă ai vrea, s-ar însura numaidecât cu tine. Şi ce crezi, ar fi rău?

— De ce îmi dai sfaturi? Păstrează-le pentru tine.

— Suntem prietene, altfel n-aş îndrăzni.

— Hai mai bine să vorbim despre altceva! Să ascultăm puţină muzică! Cu cine lucrezi? De ce salon de bolnavi răspunzi? Cum te-ai acomodat cu bolnavii? Ce cazuri ai în salon?

— Ce-mi tot vorbeşti de bolnavi? Te-ai logodit şi logodnicul te-a părăsit! Asta e!

— Iar ai început! Ne-a apucat noaptea în discuţii inutile, care ne macină nervii. Zău că nu merită.

*

Singură în odaie, auzea din când în când cum îi

zvâcneşte sângele în creier, nişte zvâcniri scurte, care o făceau să-şi aducă aminte de ploaia jurămintelor. Nu mai îndrăznise să-şi mişte picioarele după ce se aşezase pe studio. Frazele erau precise şi îi reveneau în mod inevitabil în minte, fără să le poată deghiza ori pune între paranteze: „Jur că nu te voi uita“. „Ne vom căsători îndată după întoarcerea mea”. Ar fi vrut să se scoale, să se ducă la fereastră, să se înalţe în vârful picioarelor şi să privească în noapte ca să zărească vreo stea, ori să facă pur şi simplu câţiva paşi afară. Îşi dădea bine seama că nu trebuia să dea ascultare spuselor Cameliei. Raluca privi cum se luminează de ziuă şi cum soarele năpădeşte odaia.

*

Doamna Iordache era mulţumită că a putut să-şi repartizeze fiica la spitalul cel nou. Nu-i displăcea nici posibila căsătorie a fetei cu inginerul Marius. Camelia se ducea zilnic la spital, când mai devreme când mai târziu, în funcţie de ora la care se trezea. Nimeni nu-i spunea nimic. Erau zile când se ocupa cu interes de bolnavi şi zile când manifesta o uşurinţă condamnabilă.

— Ascultă, Petre, îi zise într-una din zile soţia. Nu te ocupi de Camelia, de căsătoria ei? Sunt doctori tineri în spital, poate reuşeşti să-l apropii pe vreunul din ei de Camelia? Or fi şi oameni mai buni decât Marius. Fără exagerare, fata noastră merită mai mult decât un inginer prăpădit şi încă agronom, ţăran nu altceva.

— Nu vorbi aşa! Ce ţi-a venit? Îl mut la oraş. E băiat bun, frumos. Se iubesc. Mai vrei ceva? Pe urmă toţi doctorii tineri ori au familie sau sunt în perspectivă de a se căsători.

— Şi ce dacă? Poate strică logodna…

— Cum crezi că aş putea pretinde unui subaltern să-mi ia fata de soţie? Cum?… E ruşinos… Am destule pe cap. Să-şi caute singură pe altcineva dacă Marius nu-i place.

Până acum amândouă m-aţi bătut la cap să se mărite cu Marius. Că îl iubeşte, că nu poate trăi fără el. Şi-acum să strig în gura mare să m-audă tot spitalul: „Daţi fuga, am fată de măritat”! Să nu te mai aud!

— Dar vecinul cum a făcut? Cum a terminat fata studiile, a şi măritat-o cu inginerul Petrescu din uzina lui. Încetul cu încetul, tinerii s-au cunoscut, au mers împreună la teatru, la cinema, la operă şi până la sfârşit s-au plăcut. Căsătoria a fost gata. Ce căsătorie! Ce nuntă!

— Camelia să se descurce singură în viaţă. Eu i l-am prezentat pe Marius. Ei i-a plăcut, acum să-i fie de bine.

— Ce să se descurce? Are un prieten şi face mofturi. Ba că e la ţară, ba că e inginer-agronom. Îi găseşte sute de cususuri. Până acum plângea după el.

— Dovadă că nu-l mai iubeşte dacă-i caută nod în papură, fără motiv. Sau poate că şi acum îl iubeşte, dar nu ştie ce vrea.

— E doctoriţă, lucrează la un spital mare, de unde nu trebuie să mai plece, aşa încât să-i căutăm noi un băiat cu o situaţie mai bună.

— Aşa sunteţi voi, femeile. Dacă nu aveţi ceva – căutaţi. Dacă aţi găsit, vreţi altceva.

— Aşa ţii tu la fata ta? Şi ea care te iubeşte atât de mult!…

— Dacă mă iubeşte…

*

Clădirea albă arunca o umbră transparentă. Cei doi oameni veniseră pe şosea, iar acum înaintau prin beznă, căci nu mai erau ajutaţi să vadă de albeaţa clădirii. Afară, în noapte, în întunericul lăptos, se desluşeau numai siluete şi culori de moarte. Cei doi înaintau. Erau singurele siluete în mişcare, iar zgomotul paşilor şi al vorbelor lor părea să fie singurul semn de viaţă în bezna şi tăcerea clădirilor. Au străbătut o bucată de drum, au depăşit prisma de umbră apoi o altă prismă, mai mică, pe

care o aruncă poarta, lăsând ca lumina să lumineze capetele lor. Un strigăt sfâşie tăcerea.

— Staţi! Cine e?

Se aud paşii unui om care aleargă.

— E paznicul, desigur, zise Florea.

— Sunt de curând în slujbă şi nu am încredere în nimeni.

— Bine că-i aşa, mă speriasem. Marin răsuflă uşurat. Am crezut un moment că am rătăcit drumul pe întunericul ăsta.

— Încă nu, nu te teme, zise Florea.

Paznicul s-a apropiat mult de tot. Mai înainte ca ei să-i poată deosebi faţa, se opreşte în faţa lor liniştit, sigur că nu s-a întâmplat nimic grav.

— Domnule Florea, nu vă recunoscusem. Vă rog să mă iertaţi.

Cei doi rămân lângă poarta care întrerupe peretele. Capetele li-s luminate de lună. Paznicul, învăluit încă de umbră, se apropie de ei, dar fără graba de odinioară. Iarăşi nu se mai aud greierii. În lumină apare un cap cu păr negru, creţ, cu ochi inteligenţi, o figură tăbăcită, cu barba deasă. Omul e îmbrăcat cu o haină de piele roasă şi ţine o puşcă spânzurată de umăr.

— Straşnic ne-ai mai speriat, măi Tudore!

— Ce căutaţi la fabrică? E miezul nopţii. Nu vine niciun schimb de muncitori la ora asta.

— Păi suntem în schimb. Dar am ieşit câteva minute, suntem supăraţi foc, tare supăraţi, zise Florea care era inginer la secţia filatură.

— Da, întări Marin, supăraţi ca noi nimeni nu poate fi. De-aia nu ne găsim locul. Ne-am aprins o ţigară…

— De ce? Ce necaz vă aduce la ora asta pe un întuneric de nu se vede om cu om?

— Of! Mare nenorocire, zise Marin cu un glas tremurat, aproape înecat de lacrimi: ne-a murit o tovarăşă de muncă.

— Ce tovarăşe? Că bolnave nu prea erau printre

muncitoarele de ieri. Nu a lipsit nimeni de la niciun schimb.

— A murit Livia… o ştiai?

— Cum? întrebă paznicul mirat, făcând ochii mari. Ieri a fost la servici. Era în tura de dimineaţă. Chiar am schimbat câteva cuvinte… Era veselă şi zâmbitoare…

— Ei! şi azi a fost, dacă vrei să ştii. S-a întors de la serviciu, i s-a făcut rău şi gata…

— S-a stins în câteva minute. Acum un sfert de oră ne-a sunat fiica ei. Moartea fulgerătoare a Liviei i-a zguduit pe toţi locatarii blocului. Erau trişti prietenii, tovarăşii de serviciu. Abia acum înţelesese Raluca locul mamei ei, cât era de iubită şi apreciată. Un fulger năpraznic a smuls-o din mijlocul celor dragi, când se simţea mai fericită, după ce-şi văzuse visul împlinit. Când credea că abia acum începe viaţa cu adevărat, firul s-a rupt.

Familia Petre Iordache şi mai ales doctorul care, cu tot efortul depus, nu reuşise s-o salveze, erau foarte afectaţi. Camelia şi Aglaia, îndoliate, nu ştiau cum şi ce să facă pentru a fi cât mai aproape de Raluca. Fata rămasă singură era crunt lovită de pierderea mamei ei.

— Ce va face acum Raluca? se întrebau. Noi trebuie să fim alături de ea, să înlocuim absenţa Liviei, care pentru ea reprezenta totul.

*

Vor apărea evenimente noi, vor lua locul celor vechi. Vor dispărea unii, vor veni alţii. Va fi un timp când şi Emilia îşi va muta locuinţa în cimitir şi familia Iordache, şi alţii, şi alţii. În locul lor se vor muta alţi locatari şi aşa mai departe.

Raluca a rămas singură: parcă ceva se prăbuşise în sufletul ei şi se crease o prăpastie imensă, în care cerul se pierdea în întunericul de nepătruns al celei mai cumplite taine – nefiinţa. Gândul îi alerga mai mult ca oricând la Pavel. La durere îl striga disperată prin toată

casa: Unde eşti?...

Nu credea că poate să existe pe lume şi moarte fulgerătoare, că omul poate să dispară părăsind totul şi toate fără niciun cuvânt, „Mama s-a dus şi nu mi-a spus nimic!

De la plecarea lui Pavel nu primise decât o telegramă în care anunţa că a sosit cu bine şi că urmează să-i trimită o scrisoare. O vedere, apoi, în care o ruga să nu aibă nicio grijă; când se va aranja, îi va trimite adresa şi încheia: „Te iubesc, scumpa mea soţie, ai încredere în mine”.

*

— Domnule Iordache, spuse Raluca într-o zi, vă rog să mă ajutaţi să mă mut la Bucureşti: acolo vreau să-mi continui stagiul, la orice spital, îmi este indiferent. Puterile mă părăsesc. Simt că aici nu mai pot să rezist. La fiecare pas o văd pe mama. E cu mine la fiecare pas, mă urmăreşte, o aştept să vină zâmbitoare către mine. O caut... Caut şi ziua şi noaptea, o strig, mă zbat şi totul în zadar. Nu răspunde decât ecoul meu stins şi dus. Nu mai suport această obsesie. Am insomnii. Simt că mă lasă nervii dacă nu plec de aici.

— Nu cunoşti pe nimeni, te-avânţi în necunoscut. Oraş mare, aglomerat peste măsură. Locuinţe se găsesc greu.

— Sunt colegi care lucrează acolo. Mă voi zbate şi voi putea ieşi la mal singură. Vreau să mă dedic numai şi numai medicinii, meseriei pe care am învăţat-o datorită mamei. Ei îi datorez diploma pe care o am.

— Să văd ce pot să fac. Stai liniştită. Rezolv eu cumva. Dorinţa îţi va fi împlinită. Dar noi ce facem fără tine. Nu ţi-ai pus această întrebare? Aglaia şi cu mine te iubim ca şi pe Camelia.

— Trebuie să mă înţelegeţi, nu plec să vă uit. Voi avea şi pe viitor aceleaşi sentimente faţă de dumneavoastră. Voi veni, ne vom vedea, legăturile prieteneşti dintre noi

nu se vor stinge. Important e să-mi revin cât mai repede. Şi-mi dau seama că nu mai pot să rămân aici, unde totul îmi aduce aminte de ea. Scara de ciment pe care am ridicat împreună bagajele când ne-am mutat. O aud gâfâind pe ea când urc scările şi oboseala mea îmi sună în ureche, străină, de parcă ar fi oboseala ei. Dacă fac curat, îmi compar mişcările cu gesturile ei, cum muta ea fotoliul acela, cum ştergea praful de pe rama tabloului, cum lustruia oglinda. E ceva îngrozitor, dar tot ce fac aici parcă nu-mi mai aparţine, e acaparat de ea şi cel mai greu de suportat mi se pare spaţiul în care mă mişc, el e în întregime al ei şi uneori am senzaţia că mă somează să plec, să-i dau locul ce i se cuvine.

— Eşti un medic bun, chiar foarte bun şi ai să te descurci oriunde te vei duce. Am deplină încredere în tine. Munca te va ajuta să-ţi revii după această grea lovitură pe care am simţit-o cu toţii.

— Şi mie mi-este greu să mă despart de colegi, prieteni, dar ce pot face? Stând aici simt cum totul se răstoarnă în jurul meu, cad într-o prăpastie, bâjbâi prin întuneric, nu vă puteţi imagina prin ce stări sufleteşti trec, mă scutur de ele, apoi iar mă pierd. Nu ştiu dacă voi rezolva ceva prin plecarea mea, dar pentru moment cred că o parte din mine se va putea linişti.

— Dragă Raluca, te cred, noi toţi te credem, căci aceeaşi durere ne pândeşte şi pe noi, suntem alături de tine şi vom fi mereu. Ori de câte ori vei avea nevoie de mine, de ajutorul meu, să mă chemi! Vin să te ajut sau să-ţi dau un sfat. Mi-eşti dragă pentru că eşti inteligentă, apoi eşti mai muncitoare decât fiică-mea pe care am bătut-o mereu la cap să te ia drept exemplu.

— Nu. Vă rog să mă credeţi. Camelia este bună. Dar aţi răsfăţat-o!

— Poate. Eu însă îţi recomand să te avânţi cu mai mult curaj în munca ta, să fii mai îndrăzneaţă; poţi să depăşeşti pe mulţi din colegii tăi, aşa cum i-ai depăşit la facultate, cu timpul şi pe profesori, chiar pe cei cu multă

experienţă şi pregătire. Să renunţi cu curaj la tot ce este depăşit şi caută de introdu noul în medicină. Să nu te dai bătută...

— Mă credeţi, nu fug de lume, fug de coşmarul trăit aici, între zidurile unei camere. Vreau să fug de mine şi parcă tot de mine dau. Groaza dezlănţuită pe neaşteptate mă urmăreşte, ard în durerea ei, mă lupt cu mine pentru a nu fi doborâtă. Plecând, poate voi supravieţui acestei teribile despărţiri.

— Îţi doresc numai succes în cariera ta! Îţi voi da o scrisoare către o doamnă cunoscută, fost medic, pensionară, singură, care te va primi în gazdă şi se va bucura de tovărăşia ta. Să nu umbli, să cauţi în altă parte, du-te direct la adresa indicată. Vom păstra legătura. Să ştim de tine şi tu de noi. Să nu ne uiţi!

— Nu se poate uita nimic! Au fost zile fericite, pe care nu le voi uita niciodată.

*

Raluca a umblat disperată prin odăile în care odată era lumină şi sufletul ei găsea căldura. Săruta lucrurile încremenite în tăcere şi durere, se izbea cu fruntea de pereţii rămaşi goi.

A strâns câteva obiecte pe care le socotea necesare, câteva amintiri dragi, printre care şi caietele în care mama ei îşi notase gândurile. Un caiet gros, neterminat. Din altele lipseau file, erau rupte. De ce oare? A căutat să distrugă hârtia în care era urma unei vieţi? Indiferent în ce stare se aflau, caietele ei îi erau dragi. Nu ştia dacă o vor ajuta să găsească dezlegarea unei vieţi necunoscute. Caietele şi inelul cu piatra de ametist constituiau pentru ea cea mai scumpă avere. Împărţi celor din jur lucrurile rămase şi tot ce mai era prin casă. Cele mai multe lucruri le primi doamna Rădulescu. Nimic n-o interesa, după ce pământul rece se deschisese ca să înghită tot ce-i era mai drag, şi încă atât de drag. Înfăşură caietele cu grijă şi le

legă cu panglica pe care o găsise într-unul din ele. Lucrurile strict necesare le adună într-o ladă şi le expedie la Bucureşti. Mobila de asemenea.

Închise uşa plângând, singură, şi era bine aşa, căci nu dorea să vadă pe nimeni, dorea să fugă, să fie singură. Predă cheia administratorului. Pleca în necunoscut fără a întoarce privirea înapoi. I se părea că dacă mai rămâne aici i se sfârşeşte viaţa. Dar nu era aşa, căci valul o ducea înainte, fără voia ei, deschizând drumuri noi, pline de necunoscut.

Camera închiriată la Bucureşti, nu cea recomandată de doctor, era liniştită şi odihnitoare. Căuta singurătatea, găsind refugiul în cărţi, care-i deveniseră prieteni sinceri. După un timp, luată de avalanşa muncii, a început să se liniştească. S-a convins că totul a fost realitate şi nu vis şi în sfârşit dorea să citească caietele scrise pe vremuri de mama ei. Şi-a dat seama că jurnalul ascundea o taină pe care Livia nu avusese timp să i-o mărturisească sau nu dorise.

Citea şi ochii i se umpleau de lacrimi, lăsa caietul la o parte şi adormea cu capul pe perna udă. Se gândea la Pavel, el i-ar fi putut uşura suferinţa dacă ar fi fost cu ea, sau cel puţin dacă i-ar fi scris ori dacă ea ar fi ştiut unde să-i scrie. Dar cine ştie pe unde-o fi, ce adresă o fi având? A promis că îi va scrie. Iar Camelia şi doctorul Iordache îi promiseseră că-i vor trimite scrisoarea lui Pavel. Cu aceste gânduri trăia zi de zi şi aşa trecea timpul.

Şi totuşi nu venea nicio scrisoare şi ea intrase într-o ciudată inerţie. În loc să se sperie de acest gol ce se căsca între ea şi Pavel, era parcă din ce în ce mai liniştită. Avea o siguranţă de-a dreptul absurdă că totul contează şi nimic nu contează, şi-l amintea pe Pavel, îi era dor de el dar nu făcea niciun efort să ştie ce-i cu el, de ce nu-i scrie. Lucra de dimineaţa până seara, se îngropa în cărţi, toată ziua fişa, devenise aproape maniacă. În mijlocul bolnavilor se simţea cel mai bine, alcătuia foaia de observaţie în mintea ei, dădea şanse, îşi spunea propriul

diagnostic în gând şi suferea când se întâmpla, destul de rar, ca realitatea să nu-l confirme. Ce boală ciudată şi singurătatea asta deşi Ralucăi i se părea că e vindecată.

Uneori se auzea monologând romantic:

— Cu cine să vorbesc despre el? N-am mamă, nici tată, nici fraţi! O frunză aruncată în vânt. Sunt un val ce pluteşte pe o mare zbuciumată, părăsită de albatroşi, lumină şi cuvânt. Barcă părăsită în larg şi aruncată în mijlocul furtunii, sosi-voi oare vreodată la mal? La malul liniştii sufleteşti?

— Nu plânge, îi şoptea glasul mamei, luptă-te cu durerea, deschide larg fereastra vieţii şi avântă-te alături de semenii tăi. Eşti tânără. Vei învinge. Nu uita, eşti medic şi oamenii au nevoie de tine. Vindecă pe cei suferinzi şi vei găsi mângâierea şi mulţumirea.

— Mamă dragă, nu-mi vorbi aşa, n-am puterea să suport. Am fugit de tine, de amintirile ce mă ardeau. Dar ele au venit după mine. Simt cum mă înăbuş. Îmi lipseşte fiinţa ta. Îmi lipseşte dragostea ta, dragostea lui Pavel. De ce m-ai părăsit aşa repede?... Nimeni nu-mi răspunde. Nu vezi norii negri cum cuprind totul în jurul meu, până când? Până când?...

Omul care-i deschisese lumea aceea de fantasme, lăsa şi mai larg deschisă fereastra, fereastră prin care năvăleau nestăpânite idei şi imagini simple şi clare. Fără să-şi dea seama, în sufletul ei se dădea o aprigă luptă între diferite stări de spirit.

Deschise prima filă a jurnalului: *„L-am aşteptat toată seara pe malul mării, să vină aşa cum mi-a scris. În ureche îmi răsună cuvintele lui – calde jurăminte, dragostea lui fără sfârşit. Aici, pe această bancă unde am stat împreună, unde ne-am cunoscut. Vara întreagă a fost martora iubirii noastre. Am terminat liceul cu medie mare. Părinţii m-au trimis la mare să mă odihnesc şi să mă pot pregăti pentru facultate. Din întâmplare am făcut cunoştinţă cu un grup de studenţi şi medici veniţi la odihnă, printre care era şi el. A absolvit facultatea de*

medicină. După câteva zile cunoştinţa noastră s-a transformat într-o dragoste puternică ce a durat o lună întreagă, după care el a părăsit staţiunea. Trebuia să se prezinte la post, iar eu să plec acasă, să mă pregătesc. El fusese repartizat la un spital din Sibiu, deşi facultatea o terminase la Bucureşti. La despărţire mi-a făgăduit să ne revedem tot aici. Îmi va comunica el ziua revederii, dar dorinţa lui a fost ca atunci să venim toţi trei şi nu în doi..”

Fila 3. *„Din dragostea noastră s-a născut fetiţa. Fugită de acasă, gonită de părinţi, m-a ascuns mătuşa care a ştiut taina dragostei mele. M-a iubit, m-a încurajat, m-a adăpostit. N-a avut copii aşa cum îşi dorise. Nu te îngriji, îmi spunea, pe cel mic îl înfiez eu şi nu-ţi va fi o piedică în calea vieţii. Te duci la facultate şi nimeni nu va şti nimic...*

— Ce să înfiezi?... Mai bine îl omor, spuneam...

— Nu! a strigat mătuşa, doar nu eşti criminală. Nu trebuie să ştie nimeni. Eu voi ascunde totul, chiar de părinţii tăi. Cine e tatăl lui?

— Nici nu vreau s-aud cuvântul ăsta!

— Linişteşte-te, copilă! Satul nu ştie ce se petrece în casa mea.

Ascunsă, cu un greu păcat născut în urma fericirii de-o clipă, trebuia să-mi duc povara ruşinii. Ruşinea de a avea un copil? Fericirea, îmi spunea mătuşa. Eu am dorit şi n-am avut; acum ai să ai tu, iar eu mă bucur mai mult decât părinţii tăi.

I-am aflat adresa lui, după îndelungi căutări şi i-am scris comunicându-i unde mă aflu. N-am primit niciun răspuns. Încă o scrisoare, şi încă una; în fine un răspuns de câteva rânduri: „Mă bucur de fetiţă, dar nu trebuia să faci acest lucru. Eu nu mă pot căsători. Şi n-am cum să te ajut. Şi-apoi nu ştiu dacă fetiţa e a mea. Caută-mă. Să discutăm. Te aştept”.

Din caiet lipseau următoarele şapte pagini, se cunoştea numai urma. De ce oare le-a rupt? Şi ce ascundeau în ele? Le-a dus cu ea în mormânt.

Fila 10. *„Nici vorbă să mă mai pregătesc de intrarea la*

facultate, un vis spulberat... Pe copilul născut cu groază şi ruşine, nu doream la început să-l văd şi dacă n-ar fi fost mătuşa lângă mine, poate făceam o prostie. Dar văzând fetiţa, am început s-o iubesc din tot sufletul. La primul ei ţipăt, am văzut viaţa purtată în mine, viaţa mea şi a ei. Îmi era aşa de dragă după câteva ore de la naştere, încât am renunţat definitiv la facultate, la părinţi aşa cum făcuseră şi ei, cu mine. Nu ştiam ce să fac. Mi-am jurat să nu mă căsătoresc niciodată, deşi la naşterea copilului nu aveam decât douăzeci de ani.“

*

Raluca se trezi într-un coşmar de nedescris. Capul îi căzuse pe fila caietului. Începu să ţipe ca un om lovit greu de secure. Lovitura îi provocase răni pe tot corpul, din care a început să izvorască sânge. Ţipa aşa de tare încât gazda se sperie. Şi intră repede în cameră neştiind ce se petrece. O găsi leşinată, abia mai respira.

— Domnişoara doctor... domnişoarăăăăă... strigă speriată. Ce aveţi? Veniţi-vă în fire! Începu s-o frecţioneze, s-o stropească cu apă. Ce s-a întâmplat domnişoară, draga mea? Să chem salvarea, doctorul? Ce să fac? Vai de mine! se văita femeia care, cu toată experienţa ei, se pierduse de tot. Aveţi febră... Salvarea, salvarea... Cum să mă descurc singură?!

Raluca tresări. Începu să-şi revină.

— Am visat ceva îngrozitor de urât şi m-am speriat. De frică mi-a venit rău. Vă mulţumesc. Aţi fost foarte drăguţă. Acum mă simt ceva mai bine. Iau eu un medicament şi îmi trece.

*

Au mai trecut câteva săptămâni. Raluca era tare ocupată şi căuta să-şi găsească uitarea în muncă. Ultimele experienţe, moartea dar mai ales adevărul pe

care i-l dezvălui jurnalul căzuseră peste ea fără să-i dea răgazul să se dezmeticească. O durere, alta, alta, ca o avalanşă. Avea destul de des senzaţia că se rostogoleşte, că ceva o împinge într-o prăpastie şi coşmarul cel mai insuportabil care se repeta aproape în fiecare noapte o făcea să-i fie frică să adoarmă. Se vedea împreună cu Livia mergând pe marginea unei prăpăstii, vorbind, râzând, împreună şi dintr-odată, din întâmplare şi parcă în acelaşi timp cu premeditare simţea c-o împinge pe mama ei în prăpastie, că-i face vânt, surâzându-i: la revedere, aşa o să avem amândouă mai mult loc pe drum... Pusese jurnalul Liviei deoparte. Deşi o stăpânea curiozitatea, se temea să nu mai afle şi alte lucruri. Dar ce s-a întâmplat mai departe? Cum să stea indiferentă? După un timp, când urmele primei lovituri începură să se aline, când se obişnuise deja cu rănile încă nevindecate, reluă caietul din care lipseau multe file.

Fila 20. „*Stăteam pe mal. Mi-era dor de el. Îl iubeam ca o nebună. Nu puteam să-mi găsesc liniştea, nici odihna. Niciun picior desculţ lovit de val nu se auzea împiedicându-se în trena lungă a malului spumos. Noaptea era neagră. Enormă, răsărită în grandioasa înfruntare, plutea greu, de un roşu rubiniu – luna, asemeni unui zid de marmură, fără trup venea, creştea, te cuprindea, te orbea. Coşmarul se ridica de pe pieptul mării. Deasupra şi în jurul meu, pe cer, se aprindea şi seca într-o mohorâre de fum gros, sanguinul nimb al valurilor. Un întuneric de nepătruns tremura şi marea era acoperită cu sudoarea rece. Nervii plesneau, pământul, marea şi cerul îmi despicau sufletul ce ieşise din trup, ca să revină imediat mai trist şi mai nemângâiat. Mă anunţase că va veni. Îmi indicase hotelul şi camera unde să stau.*

Dar n-a venit. L-am aşteptat pe bancă până când am simţit că mi s-a scurs tot sângele din vine. Aveam o impresie de neputinţă, de sfârşeală. Stăteam aşa, părăsită paralizată, fără să pot gândi ceva. El omorâse

totul în·mine. Pe urmă mi-am zis: „Trebuie să-l omor”. Moartea unui blestem. „Să-l omor!“ Dar o voce din adâncul meu mă întreabă: „Pe cine? Pe tine? Dragostea, copilul? Sau pe el, omul nu poate fi decât un om ca toţi oamenii?“

Marea era aşa de frumoasă, ca atunci când ea îi adusese vestea că vor avea un copil. Ce fericit fusese când a auzit! „E-al nostru, nu cumva să-i faci ceva! Ne căsătorim şi ne vom bucura de el. E norocul nostru!“

Fugiţi, vedenii! Cu toată iuţeala m-am repezit spre mare, să mă arunc în ea. Sunt prinsă din urmă de mâna grea a unui miliţian.

— Ce-i domnişoară, ţi-ai pierdut minţile? Te-ai săturat de viaţă? Te-a părăsit iubitul? Potoleşte-te! După câteva zile o să-ţi treacă! Viaţa nu se sfârşeşte aici! Eşti atât de frumoasă! Uite-te bine în oglindă! Păcat să faci una ca asta! Fugi acasă!

M-am dezmeticit dintr-un vis groaznic. „Doamne, copilul! Copiiilul... strigam în noapte. Mi-era îngrozitor de ruşine de ceea ce era să fac. Mi-era silă de mine, de ruşinea mea. De mila copilului care ar fi putut afla odată, cum l-a părăsit mama lui. Ce oribilă neputinţă!

M-am dus în cameră. Eram ca o somnambulă. Nu ştiam ce se petrece în jurul meu. Nu mai vroiam să ştiu ce a fost. Să şterg pentru totdeauna această amintire. Pentru ce să mă mai gândesc? A lăsat destule urme triste.

Fugeam... fugeam... de mare... de amintirea lui... fugeam de mine, iar dincolo de mine plângea copilul.

M-am închis în camera de hotel, o clădire veche de la capătul micului bulevard cu privirea spre mare. De la fereastră am privit mulţimea ce se plimba în după-amiaza luminoasă de vară.

Am simţit că înnebunesc. Omul acela m-a minţit amar. A jucat cu mine comedia sinistră al cărei sfârşit. Nu poate avea decât un singur vinovat. Dragostea sau viaţa să-l pedepsească aşa cum merită.

Nu mi-aş fi închipuit vreodată că am să fiu tratată

astfel. Cine e el? Un necunoscut, un mincinos. Câte fete n-o fi păcălit cu vorbe dulci, cu jurăminte? Dar eu îl iubesc. Pentru el sunt în stare să fac orice. A dorit un copil. Şi acum ce fac? Ce faaaac? Un copil fără tată, şi încă o fetiţă? Va creşte fără să ştie cine i-a fost tată.

Stăteam în aceeaşi cameră, la adresa indicată de el, aşteptându-l, când pe bancă, când pe faleză, când plimbându-mă ore întregi pe malul mării, când în odaie plângând. Nu mă înduram să plec. Speram totuşi să coboare de undeva, asemeni unei raze calde, să-mi ceară iertare.

În cele din urmă, mi-am îngropat degetele în malurile nisipului aspru şi nestatornic mă jucam nervoasă cu ele să uit tot ce-a fost frumos, să pun peste toate o lespede fără inscripţie, să încredinţez timpului spre păstrare, durerea şi lacrimile vărsate. Nisipul trecea printre degete. Ce naivă am fost!... Păcălită de fiinţa iubită, atât de crud!

Trezită din somnul urât, din beţia gândurilor am început să strig copilul: Copilul... copilul meu... L-am lăsat la mătuşa mea. Pentru ce? Pentru cine? Trebuie să mă întorc la copil! Pierd în zadar zilele pe aici!... El e viaţa mea de azi înainte. Aşa cum mi-a spus mătuşa: „Copilul e bucurie şi nu ruşine, nu! Nu e nicio greşeală, e dragoste. Ai să vezi mai târziu. Te vei bucura de el. Să fii cuminte! Copilul vindecă durerea, vei trăi pentru el şi te vei bucura. Oare aşa să fie? mă întrebam. Bătrânii au dreptate. Experienţa vieţii este şcoala cea mai înţeleaptă. Chiar nu greşeşte ea niciodată? Am mai trecut o dată pe faleză. Am stat o clipă pe bancă, în faţa mării, cu ochii în lacrimi, pe urmă am plecat la hotel, bolnavă sufleteşte, după ce mi-am luat rămas bun de la toate locurile care mă legau de el. Plângeam pe drum, disperată, urlam în mine de durere şi nu mă auzea nimeni.

În faţa hotelului mă întâmpină un tânăr:

— Sunteţi domnişoara Livia?

— Da.

— Aveţi un pacheţel şi o scrisoare. De ce plângeţi?

— Nu, nu e nimic, mi-a intrat o musculiţă în ochi.

— În amândoi? Păcat de tinereţea şi frumuseţea dumitale, Vă stricaţi ochii! Nimeni nu merită lacrimile noastre, nici iubirea disperată. Luaţi-vă viaţa în piept şi mergeţi înainte. Mai aveţi multe de trăit de aici încolo. Să nu fiţi tristă, oamenii sunt schimbători şi viaţa nu se termină la prima iubire. Ea ne aduce multe surprize bune, rele, aşa este. După împrejurări, după felul cum putem să ne luptăm cu ea.

Mi-a făcut bine această vorbărie, consolările îngrămădite stângaci. După cuvintele de încurajare, am intrat în odaie grăbită să citesc rândurile lui. Doream să aflu cât mai repede cum îşi justifică el absenţa. Doar el a dorit să mă vadă. Doar el fixase întâlnirea. Nu mai înţelegeam nimic. Cu mâna tremurândă, am deschis plicul. Pe hârtie erau scrise câteva rânduri: „Să ai grijă de copil. Eu mă căsătoresc. Caută-mă dacă ai nevoie de ceva. Fii fericită!“ *Alături de aceste rânduri, în cutia mică, găsii un inel de aur cu piatra de ametist. În interiorul lui era gravat numele Victor şi data când ne-am cunoscut. Pe hârtia cu care a fost înfăşurat inelul sta scris:* „Să nu fii supărată, viaţa mea vreau să o închin numai meseriei mele. Mă pasionează, doresc să cercetez, să descopăr ceva ce poate ameliora durerile oamenilor, să-mi vindec bolnavii. Poate odată şi odată, ai să mă înţelegi?! Uită-mă! Căsătoreşte-te!“ *Totul se învârtea în jurul meu. Am pus inelul în geantă. Era extrem de frumos. Luând valiza, am plecat din hotelul în care am petrecut câteva zile amare. Plecarea a fost dureroasă. Cel puţin o dată şi o dată pentru ultima oară! Cât de mult doream să-l văd! Cât am suferit singură!”*

Fila 21. *„Se apropia furtuna. Soarele apunea, vântul se înteţise, apusul se apropia ca purpura şi, pe măsură ce văpaia se revărsa pe cer, albastrul mării se făcea mai adânc şi mai rece. Pe alocuri, faţa întunecată a mării începea să se brăzdeze de coamele albe ale valurilor şi atunci părea că adâncul tainic, ameninţător şi palid, de o*

furie îndelung stăpânită încearcă să răbufnească afară.

Cerul se tulbura de asemenea. Fâşii lungi de nori zburau de la răsărit la apus şi se aprindeau una după alta, ca şi când vântul năpraznic le-ar fi aruncat în gura unui uriaş cuptor încins. Deasupra mării se simţea respiraţia apropiatei furtuni. Peste unduirea ei întunecată o pânză apărea şi dispărea, ca aripa unei păsări speriate. Un pescar întârziat, înspăimântat de furtună îşi pierduse nădejdea să ajungă la ţărm. Oare va ajunge ea, Livia, cu copilul în braţe la un ţărm liniştit? Pescar rătăcit. Cine te va salva? Tăcere... Livia... Livia... Ce ai făcut?...

Ţărmul se topise demult în ceaţă. În mijlocul stropilor stârniţi de vânt în amurgul care se lăsa încet. Marea mugea adânc şi prelung şi, val după val, se rostogolea în depărtare, spre orizontul încă învăpăiat. Mi se părea că amurgul şi marea se grăbeau cu o înfiorătoare bună ştiinţă să învăluie această singurătate cu întunericul de moarte. Totul se legăna în vâltoarea valurilor pustii."

Raluca se opri o clipă din citit. Iar lipseau câteva foi. Oare ce a vrut să spună? Ce se petrecea în inima ei atât de crunt rănită? Era imposibil să-şi imagineze starea ei. În zadar! Nu voi dezlega hăţişul acesta de fire. Inutil!

Fila 25. *„Unde te duci maică, cu copilul în braţe? îmi spusese mătuşa. Stai aici. Îţi dau tot ceea ce ai să ai nevoie. La facultate te vom ajuta noi. Copilul este numai al meu. Nu are şi nici nu a avut tată. Tatăl e mort. Voi munci cu ea în braţe. Dragostea mea, tot ce mi-a mai rămas!*

— Fără copil ce aş face, nu vă gândiţi? Mi-ar fi nespus de greu, i-am răspuns plângând.

— Eşti tânără, poţi să te căsătoreşti, să ai copii, nimeni nu va şti că ai mai avut un copil.

— Ai fost aşa de bună cu mine, mai mult decât o mamă. În disperarea mea, speriată, cuprinsă de groază, puteam face cine ştie ce prostie? Altă soluţie nu aveam, dar dumneata m-ai salvat. Ai fost alături de mine. Când plângeam cuprinsă de ruşine, ai fost lângă mine,

încurajându-mă. Nu am cum să te răsplătesc pentru tot ce ai făcut pentru mine.

— Lasă-ne fetiţa, mă ruga mătuşa. Ne este dragă. E păpuşa noastră. Parcă ni s-a umplut casa de bucurie şi lumină de când ai venit la noi şi copilul ne-a dat linişte şi spor în casă şi în ogradă. Şi acuma pleci. Mare nesăbuinţă... dacă pleci...

— Nu uit ce-aţi făcut pentru mine şi copil. Să trăiţi mulţi ani, fiţi fericiţi! Să aveţi multă sănătate şi eu la fel. Şi vă mai rog ceva, să nu spuneţi nimănui unde am plecat şi ce fac, chiar dacă vă scriu. Adresa să n-o daţi nimănui. Eu plec la oraş, să-mi caut de lucru; nu mă mai interesează trecutul. Copilul e prezentul şi viitorul meu. N-aş vrea să mă găsească mai târziu cei ce nu m-au căutat atunci când aveam nevoie de ei.

*

Era o dimineaţă plină de lumină, cocoşii vestiseră ivirea zorilor. Satul, ca într-o oală sub dealul abrupt, acoperit cu pădurile de stejar, îţi lua ochii. Părea o modernă şi cochetă staţiune de odihnă, în miniatură, în care mă refugiasem spre liniştea şi camuflarea unei iubiri pe care lumea o consideră mai totdeauna mare păcat. Am luat valiza cu rufele copilului şi câteva de-ale mele şi am plecat spre oraşul cel mai apropiat. Cu multă durere, am pus în degetul de la mâna stângă inelul, jurându-mi că-l voi purta mereu. Era el, chipul lui, pe care îl zăream între iubire şi ură, între lacrimi şi bucurie. Chipul lui însă era chipul fetiţei. Cine oare va cunoaşte de azi înainte adevărul? Adevărul îl ascund în mine, sub un lacăt fără cheie. Am şters cu palma tot ce-a fost odată. Viaţa merge înainte şi mă duce pe aripile ei. Oare voi putea să fiu purificată prin muncă şi cinste.

Purtarea lui nu m-a surprins. Dar e limpede că şi eu am greşit şi că nu suport să-l văd tocmai pentru că-mi trezeşte conştiinţa acestei greşeli.

Fila 30. *„Îl căutam cu ochi obosiţi prin mulţimea ce trecea prin faţa mea. Aşteptam să apară, nerăbdătoare, înfrigurată.*

Era în mine şi tot îl căutam în jur. Auzeam glasul lui – părea un cântec de leagăn. Trupul lui abia cuprins în braţele mele semăna iubire.

Într-o vreme, parcă începusem să-l uit. Descoperisem o preocupare mai importantă, care-l lăsa pe planul al doilea – copilul. Pe urmă, mi-am dat seama că în mine trăiesc două fiinţe. El, prin copil şi copilul prin el. Lupta cu viaţa era mult mai uşoară. Alergam după iubire, căutam, sufeream, copilul mă trezea la realitate. Mă uitam în ochii ei şi mi se părea că mă înţelege, numai nu ştia ce să spună. Se apropia de sânul meu cu mânuţele ei mici şi îmi cerea hrana. Dacă nu acum, mai târziu va înţelege. Eram de-a dreptul patetică: lumina din lumina sufletului meu, strigăt din strigătul meu, viaţă din viaţa mea. Mă aflam în lumea străină dar bună, mă aflam singură, dar mă ridicam pe piedestalul vieţii. Uneori mi se părea că sunt caraghioasă când îmi studiam mersul să pară, să fie curajos şi dârz. Eu sunt lumea, mă gândeam, şi lumea suntem noi toţi: strigăm, căutăm, ne adunăm, ne risipim pe suprafaţa pământului atât de întins, de-i ajunge fiecăruia să muşte din el, să se sature şi să lase şi urmaşilor. Viaţa este aşa cum o facem noi şi trebuie să trăim. Dar pentru cine scriu eu? Cine va citi şi pe cine interesează trăirile mele? Simt nevoia de a împărtăşi cuiva şi acel cineva nu poate fi decât o foaie de caiet, o prietenă sinceră şi devotată... tăcută. Nu ştiu dacă nu mă înşel? Poate mă înşel în toate în câte cred şi nu cred, poate mie urât prin tot ce văd şi ce nu văd, aud şi nu aud?“

*

Raluca nu mai avea putere să citească mai departe. Făcu un semn pe ultima filă, acolo unde rămăsese şi

închise caietul. Capul o durea, corpul cuprins de friguri se zbătea pe o canapea veche şi demodată ce-i umplea golul camerei. Prin geam auzea fluierul miliţianului de la intersecţie, zgomotul tramvaielor ce lunecau pe şinele reci, grăbind mişcarea roţilor spre a-şi găsi câteva minute de repaus. Luă câteva somnifere care o ameţiră şi adormi, aşa îmbrăcată cum era până dimineaţă.

*

Deşi se hotărâse să nu mai deschidă caietul mai departe, totuşi abia aştepta să ajungă acasă spre a continua lectura. Da, era scris un adevăr, deşi el uneori e incomod şi nu atât de incomod cât de mizer, de brutal, de nepotrivit cu viaţa. Nu totdeauna potrivit. Roasă de curiozitate şi de dorinţa de a mai trăi alături de mama ei, pe care o vedea vie printre rândurile rămase, începe să citească jurnalul.

Fila 34. *„Am înţeles. Am simţit înfiorată că poate există o lume superioară dragostei, preocupări mai mari ale oamenilor, un soare interior, mult mai cald, mai luminos. Mă gândeam neîntrerupt, am început iar să mă gândesc ca o halucinată, ca o somnambulă. Era o floare strivită şi abia îmi aduceam aminte de mine că exist. Unii declară că cel mai grav defect al omului ar fi să nu aibă încredere în nimeni. Adevărul e însă că eu îmi ascund destul de bine taina vieţii şi poate asta arată că sunt simţitoare. La început m-a speriat teribila pălăvrăgeală a aceluia ce mi-a declarat dragostea şi nu ştiu cum, cu timpul am căpătat toată încrederea în el, brusc şi neliniştit, ceea ce m-a ajutat să supravieţuiesc. După nopţi de insomnie, când mă trezeam nu găseam putere să mă ridic din pat, capul mi-era împovărat de gânduri de parcă purta peste zi inscripţiile nedescifrate ale viselor. Pe măsură ce treceau anii, copilul creştea aducându-mi bucurie. La el mă gândeam ca la ceva dispărut. Poate la ora aceasta este un savant, om de ştiinţă, cine ştie ce ranguri poartă, sau*

e un nimeni, dacă mai există?

Poate s-a căsătorit demult, cum mi-a scris, te pomeneşti că are şi copii, soţie, avere, şi nu se mai gândeşte la o întâmplare sau aventură a tinereţii. Cine nu are în viaţa lui întâmplări pe care nu le-ar mărturisi? Uitarea e ceva normal.

Ce bună şi tăcută e coala care adăposteşte de toate, vrute şi nevrute, bune şi rele, le înghite şi tace. Mă gândesc la viitorul copilului. Vreau să fie medic, dar voi avea oare puterea s-o întreţin pe Raluca? Chiar de voi munci zi şi noapte, îi voi asigura tot ce va avea nevoie la facultate. Numai de-ar reuşi? Nu ştiu dacă va fi inteligentă sau nu, cum va învăţa? Doar timpul îmi va spune. Până atunci am emoţii.“

Fila 35. „*Erau zile când umblam pe stradă aproape automat, asemeni unui motor, pus în mişcare dimineaţa, fără oprire, cu toată atenţia răsfrântă înăuntru, spre focul ce nu se putea stinge. Mă trezeam mergând şi nu ştiam pe ce stradă mă aflu, nu auzeam nimic în jurul meu, nu vedeam pe nimeni. Uneori, dădeam peste oameni fără să-i văd, automobile sau stâlpi de lumină. O lumină palidă ca o candelă pâlpâia în interiorul meu, orientându-mă ca un semafor de nimeni ştiut. Lumea automată şi lumea conştiinţei deveneau în faţa mea independente una de alta. Fiecare continua să existe, să evolueze, să lupte cu ideile urcate pe o treaptă superioară a vieţii.*

Mă întreb uneori, dacă nu-mi provoc singură suferinţa, dacă nu cumva n-ar fi mai bine să caut alt liman, altă dragoste.

Eu cred că niciodată n-ar trebui să vorbim şi în numele altora pentru că sentimentele pe care le încercăm nu corespund aceluiaşi conţinut. Acum ştiu sigur că intensitatea şi durerea sentimentului pot fi nesfârşit de felurite. Trece din tren în tren, vorbeşte. Un fluture rătăcitor. Oameni şi oameni, caractere şi caractere. Am fost poate rău zidită ca o citadelă fragilă şi m-am sfărâmat. Inima s-a grăbit sau a fost de la început

încuiată şi a rămas fără cheie! Nu ştiu dacă copilul meu mă va înţelege cândva aşa cum încerc să înţeleg şi eu viaţa. Oamenii rămân oameni. De multe ori, omul nu poate face ceea ce doreşte. Îl poartă destinul sau împrejurările ce forţează mâna ce mişcă vâsla, aşa cum bate vântul. Este neputincios. Nu poate, nu ştie să oprească unele lucruri pe care nu le vrea. Pe el, deşi mi-a făcut atâta rău îl iert pentru suferinţa pricinuită şi tot îl iubesc. Aşa cum l-am iubit la început. În visul meu e aşa cum l-am văzut prima şi ultima dată. Nu-l voi căuta oriunde ar fi, nici el nu ştie de mine şi nici nu va şti. De ce să-l tulbur? Poate e fericit! Văzând copilul poate fi cuprins de remuşcări, poate mi-ar cere iertare? Dar pentru ce, la ce mi-ar folosi? Acum când n-a fost atunci."

Pe un colţ de caiet a scris – *„viaţa mi-a devenit o tortură, simt că nu pot trăi fără el. Este în toate planurile mele, în toate preocupările de viitor".* După multe file răsfoite, zăreşte într-un colţ notată adresa: *„strada Rozelor, nr. 98, Bucureşti."*

Raluca nu mai putea citi. O frământa adresa. Ce rost are ea? De ce o notase? Închise caietul, legându-l cu panglica neagră, pe care era notată data morţi mamei sale şi-l puse în sertar.

*

Floarea înspăimântată se ascunde sub frunză, când păsările coboară din cer se ascunde sub frunză, când ca un fulger, jucării mici în palma văzduhului, asemeni oamenilor ce vin şi pleacă. În locul doamnei Livia s-au mutat alţi locatari. Evidenţa era ţinută şi mai departe tot de doamna Rădulescu. Veşnic prezentă în faţa blocului, primind pe cei ce vin şi petrecând pe cei ce pleacă. Tot ea e cea care controlează cutiile de scrisori, deşi sunt încuiate. Ştie cine primeşte corespondenţa şi de la cine.

— Uite, doamnă Carmen, zise într-o zi. Cutia domnişoarei Raluca e plină de scrisori, nici nu mai încap.

— Cine i-o fi scriind atât? Nu ştie că s-a mutat de aici?

— N-o fi ştiind.

— Bagă de seamă, sparg cutia şi scot scrisorile, cutia trebuie eliberată. Noul chiriaş are nevoie de ea. Pe urmă, cel puţin să ştiu cine-i scrie atât. Să-i aflu adresa şi să-i trimit în colet corespondenţa.

— Hai să desfacem amândouă! Păcatul nostru fie!

— Eu nu o fac. S-o facă administratorul blocului.

— Ba eu da…

Cutia de scrisori se umpluse. Doamna Rădulescu deschise uşiţa de tablă luând scrisorile. „Ce lectură plăcută voi avea!“ se gândi. Viaţa e prea monotonă, nu merge aşa mă plictisesc!“ Scrisorile, vederile adresate Ralucăi veneau din străinătate.

— Vezi doamna Carmen, sunt de la iubitul ei plecat, o cheamă acolo, precis. Te pomeneşti că pleacă după el în străinătate. E singur. Ce-i pasă?

— Dacă pleacă stă puţin şi se întoarce…

— Nu ştiu adresa ei. Nu am de unde s-o aflu; i-aş face acest bine trimiţându-i-le pe toate. Are suflet bun şi pe urmă, mi-a lăsat atâtea lucruri de la maică-sa.

— Cine ştie pe unde o fi? Nu a scris la nimeni de când a plecat. Şi pe urmă, Bucureştiul e mare! Unde s-o cauţi?

— Până atunci le citesc eu. Tare frumoase sunt! Îţi răscolesc inima. Cică a fost trimis la nişte cursuri…

— Nu ştiu dacă nu s-au cununat înainte de a pleca. Acum poate s-o cheme la el. Lumea zice că nu se mai întoarce, rămâne acolo.

— Ce zici doamna Emilia? Cum să facă una ca asta – să lase o fată aşa frumoasă, medic ca şi dânsul.

— Vine, ai să vezi, dacă nu o fi cum îţi spun eu.

— Nu mă interesează! Dracu să-l ia! Vine sau ba, mi-e totuna!

— Taci cu prorocirile tale!… Nu cobi, nu cobi… Parcă ai fi un corb ce abia aşteaptă să pună gheara pe pradă.

*

Pavel Ispas nu ştia nimic despre soarta Ralucăi. Era îngrijorat şi dăduse o telegramă care i-a fost returnată. În cele din urmă a scris familiei doctor Iordache, cerându-i informaţii despre Raluca. Camelia rupse scrisoarea şi se grăbi să-i răspundă:

„Nu o căuta pe Raluca. A plecat la Bucureşti, s-a măritat şi nimeni nu-i cunoaşte adresa şi pe urmă la ce-ţi trebuie adresa când ea a fost atât de uşuratică? Nu te-a iubit. A fost la fel ca Marius al meu, care s-a căsătorit cu doctoriţa de la dispensarul comunei. Să-ţi spun sincer, nici nu-mi pasă! La spital sunt destui stagiari. Vin la noi în vizită. Îmi fac curte. Am reuşit să-l uit repede. Nu era de mine. Tata a spus că era o lichea. Un om fără cuvânt, dacă m-a părăsit. Dar ce să fac? Tata abia aşteaptă să te întorci. Din câte ştiu ţi s-a mai prelungit bursa cu câteva luni. Nu te gândi la dragostea ta! Nu a fost dragoste adevărată! A fost o simplă aventură cu o aventurieră. Te-a trădat cum ai plecat. Aşa-ţi trebuie! Să nu mai ai încredere în oricine şi apoi nici nu făcea de tine. Familia ei nu reprezintă nimic. Dar nu-i nimic. Poţi să repari greşeala, nu e târziu!

Cu drag, Camelia”.

În familia Iordache, mare frământare din cauza Cameliei! Marius a părăsit-o. Nu dorea să vină la oraş, cum insistau părinţii ei şi, pe urmă, îşi pierduse încrederea în Camelia după ce o cunoscuse mai bine. Mai îngrijorată se arăta doamna Aglaia care dorea să-şi mărite fiica cât mai repede să nu rămână domnişoară bătrână.

— Dorinţa mea este s-o măritǎm numai cu un medic, zise Aglaia soţului său. Amândoi să fie de aceeşi meserie.

— Lucrează la spital. Are colegi medici. Să-şi găsească un bărbat pe placul ei.

— Tu ce părere ai de Pavel Ispas? Aşa băiat zic şi eu!

Când se va întoarce în ţară să căutăm să-l atragem în familia noastră.

— Cum te poţi gândi la aşa ceva? Raluca e logodnica lui. S-au logodit, se vor căsători, se iubesc şi tocmai noi să le fim duşmani! E păcat! Prietenia noastră nu trebuie pătată cu asemenea lucruri.

Aglaia a început să râdă:

— Ce moralist eşti! Parcă el ştie unde e plecată? I s-a pierdut urma şi cu asta s-a terminat totul. Ochii care nu se văd se uită. Şi-apoi ea nici nu ne-a scris. E prima care ne-a trădat. De ce nu s-a instalat la adresa pe care i-ai dat-o. Singură ne-a întors spatele. De ce nu ne-a scris să ne spună unde stă. Nu vezi că fuge de lume. S-a schimbat aşa de mult. Când a plecat, ca să nu mai spun că şi plecarea ei a fost o nebunie, parcă nu era zdravănă. Fac pariu că nici lui Pavel nu i-a scris. Nu vezi că el îi scrie tot aici şi ea, cine ştie, o fi şi măritată. Orice-ai spune erau cam ciudate şi Livia şi Raluca. Nici singurătatea asta nu e ceva normal. Parcă nu ştiau să se bucure de viaţă. Tot muncă şi muncă... Dar ce mă priveşte. Altele-s gândurile mele. Să te ferească dumnezeu să fii mamă de fată, să vrei s-o măriţi, să te gândeşti la norocul ei.

— Doresc să-mi mărit fata cu un doctor, deşi poate nu e bine ca amândoi soţii să aibă aceeaşi meserie. Marius era bun, potrivit şi avea tot ce vrei de la un bărbat, când te gândeşti să-i fii nevastă. Dacă a făcut mofturi, omul s-a însurat şi-şi vede de treabă...

— A luat o fată mai bună decât Camelia noastră.

— Aşa ai crescut-o, aşa o ai. Nu e de vină ea. Fata tatei în sus, fata tatei în jos, draga tatei, scumpa tatei şi iacă acum, culege ce ai semănat...

— Fata tatei are meseria mea, aşa cum am dorit şi m-a ascultat. Ea trebuie să ştie mai multe decât mine, să studieze, să cerceteze mai departe. Dar nu vrea. Nu pricepe nimic din datoria tinerilor în această profesie. Nici prin cap să-i treacă gândul că trebuie să ştie cât mai mult.

*

De când o părăsise mama, Raluca plângea într-una. Simţea ca o apăsare pe creier şi o cuprindea o teamă inconştientă. Întunericul o speria, căci nu de stingerea luminii electrice avea nevoie. Avea nevoie de un întuneric natural. Se vedea copilă: îşi aducea aminte de satul mamei, de cei patru paşi până la uşă, de întunericul brusc, de plânsul ei, care începea automat când mergea până la patul în care continua să plângă cu capul vârât sub plapumă. Teama de întuneric se transformase într-o nevoie cumplită de lumină. Risipind întunericul, risipeşti tristeţea şi spaima. Soarele muribund se furişa afară din casă, neîndrăznind să mai intre pe fereastră, iar Raluca îşi aducea aminte de plimbările ei cu Pavel pe străzile luminate şi întunecoase. O mireasmă jilavă de toamnă, îi mângâia faţa, era a opta lună de când nu-i mai simţea braţul strângându-i mijlocul. Scrisoarea era încă în mâna ei. Urma să vină în lunile care au trecut. Ce să fie? Oare putuse să se întâmple ceva neprevăzut? O, nu! Îl cunoscuse destul de bine…

Stătea în faţa aparatului de radio sau a televizorului deschis şi privea brizbrizurile, obsedată de scurgerea lentă a serii în timp ce-şi aducea aminte de felurite lucruri în legătură cu viaţa lor – discuţiile, jurămintele. Şi acum îşi punea întrebarea. Oare ce s-a întâmplat cu el? Mai trăieşte? A murit?

Seara casa se umplea de tăcere şi auzea ultimul şuierat al sirenei îndoliate. Abia acum începuse să-şi dea seama că fără să vrea fugise nu numai de imaginea obsedantă a mamei ei, care-o hăituia după moartea neaşteptată. *Fugise* în acelaşi timp de Pavel, nu-i lăsase nicio urmă de parcă ar fi vrut să pedepsească astfel fuga celuilalt bărbat şi să răzbune, ce să răzbune? Reacţionase de-a dreptul absurd, tăind orice punte de comunicare cu Pavel, cu care era logodită, la care se gândise tot timpul şi pe care-l

îndepărtase fără niciun fel de motiv de ea.

Nu înţelegea acum nimic din reacţia ei. Inconştientă, nevoie de suferinţă. Frică de a împlini o iubire prin fericire. De ce vroia să trăiască un destin simetric cu cel al mamei ei, cu singura deosebire că acum femeia era cea care părăsea totul, chiar fără să-şi dea seama de inconştienţa gestului ei. Dar dacă şi bărbatul pe care mama ei îl iubise făcuse la fel. Dacă fugise şi el, ajutat să fugă de mândria femeii ce nu se cramponase de el ci dimpotrivă îl lăsase *liber* să-şi decidă singurătatea. Nu era vinovată pentru că fugise. Capriciu. Astenie. Aiureală. Dar iată că trecuseră atâtea luni de când ea fugise, fugind şi de Pavel, era limpede că asta făcuse. Fugise de moarte şi de viaţă în acelaşi timp.

*

Primul an de stagiatură a trecut repede. Raluca era pasionată de meseria ei aşa că s-a dedicat cu tot sufletul muncii, bolnavilor. Citea pe rupte tot ce apărea nou în problemele ce-o interesau.

„Trebuie să merg înainte, să urc stânci, sfărâmând pietre, să calc în urma celui ce ne-a deschis drumul cu făclii aprinse în mână. Ah, se gândi Raluca, e-atâta soare şi atâta pământ şi atâţia oameni trec, îşi calcă propria umbră sau stau mulţumiţi! Dacă se îmbolnăvesc, doctorul vine să le vindece durerile, să le salveze viaţa, care este atât de frumoasă pe acest pământ.”

Al doilea an şi-a schimbat spitalul. A trecut la spitalul municipal, secţia chirurgie.

Dar înainte de a se prezenta avea câteva zile libere, timp în care dorea să se ducă la Iaşi. Se împlinea un an de la moartea mamei. Călătoria îi cernea în suflet un val de tristeţe. Nu mai era fulgerul de la început ci un soi de legănare a sufletului în durere, ca şi cum răul devenise un soi de alint. Singurătatea Ralucăi era poate şi ea un alint, un fel de frică de viaţă.

*

Trenul trecea prin câmpia inundată de apă. Din loc în loc, zărea câte un pom crescut din întâmplare, marcând lanurile de porumb. Pomii păreau paznicii statornici ai câmpurilor, iar unii erau de-a dreptul uriaşi în comparaţie cu porumbul. Totul rămânea în urma trenului. În fuga ferestrelor de la compartiment se zăreau alte şi alte privelişti care pătrundeau în inimă, ca într-o carte.

Trenul. Paşii. Minutele. Locomotiva gâfâind cu putere mergea înainte, până când apuca să facă un popas într-o gară, învăluindu-şi pântecul de fier în norii de aburi, asemenea unei respiraţii grele, descărcându-şi plămânii de toate reziduurile adunate în drum.

Raluca însoţită de gândurile ei, simţea chemarea acestor locuri ce veneau şi se depărtau ca foşnetul pădurilor şi murmurul apelor, adunate în bazinele mari ale lacurilor de acumulare. Printre brazi şi mesteceni, ardea sufletul asemenea unei luminări policrome. Raluca era ca un copil ce păstrează o taină smulsă dintr-o dată din tăcerea timpului. În jurul ei, oameni de diferite vârste, doi tineri se strângeau în braţe, apropiindu-se unul de altul, un domn îi privea invidiind tinereţea lor, iar o doamnă ce dormita în colţul compartimentului visa poate o tinereţe pierdută ca scânteile pe şine în urma fugară a trenului. Raluca vedea o lume nouă, care începea izvorând din peisajele parcurse pe acest traseu. Sufletul ei era undeva departe, ascuns în fundul zării ce striga şi chema începutul şi cu cât se apropia de el, cu atât fugea mai departe, făcând-o să urmărească mişcarea văzduhului fără a-l ajunge. O chemau înălţimile, cu legendele şi basmele lor, care se păstrează în adâncimea timpului.

Nimic nu poate aduce atât neprevăzut şi atâta fantastic, izvorât din cea mai dezlănţuită fantezie, ca înălţimea dintre cer, munte şi pădure. Doar stalactitele şi

stalacmitele marilor peşteri mai pot pune la cale astfel de privelişti, astfel de asemănări uluitoare. Când a petrecut cu mama ei un concediu la Vatra-Dornei, urmărea cum prin luminişurile inundate de seninul cerului, ori pe pantele abrupte ale muntelui, arbori trântiţi cu rădăcinile smulse de furtuni, parcă aşteptau să-şi ia zborul pentru a lăsa liberă plăsmuirea unei faune fantastice.

Când trenul s-a oprit în gară, ce păstra aceeaşi atmosferă, îmbrăcată în aceeaşi haină, primindu-şi zâmbitoare călătorii ce sosesc şi petrecându-i pe cei ce-i lăsau peronul gol, din el au coborât sute de călători îndreptându-se spre coasta ce duce în centru, de unde, ca nişte furnici ieşite din muşuroi la lumină, se risipeau în toate direcţiile. Raluca iubea oamenii; o impresiona mai ales hărnicia lor deşi i-a cunoscut doar în puţinele călătorii făcute în cele patru anotimpuri ale anului când era mai toată ziua cu colegii ei de facultate. Se opri o clipă, lăsând lumea grăbită să se risipească şi se sui în autobuzul ce ducea spre cimitir.

Intrând pe poarta cimitirului simţi atâta linişte de parcă şi păsările dormeau în copacii bătrâni, care se temeau să se mişte pentru a nu-i trezi pe cei adormiţi.

Se aşeză pe bancă în faţa mormântului şi nu se ştie cât timp a stat aşa plângând. Lumânările se topiseră de mult, fără să-şi dea seama cum a trecut timpul. Dar se simţea uşurată. A vorbit cu pământul de pe mormânt, care se adâncise mult, a mângâiat crucea udând-o cu lacrimi, îşi ţinea tâmplele între palme. Închise ochii şi întunericul de sub pleoape i se păru de-a dreptul o uşurare.

Ar fi dorit să rămână mereu lângă mormânt, singură. După multe ore petrecute în liniştea întreruptă doar de ecoul unui zgomot venit din fundul cimitirului, Raluca se ridică de pe bancă, deschise ochii şi observă că soarele se înălţase sus de tot, luminând puternic potecile, crucile ce străjuiau mormintele. Plecă fără să se prăbuşească şi i se părea că ţine amintirea arzând în piept.

Pe drum se gândi să treacă prin faţa blocului, în care a

locuit şi a fost fericită. Va rămâne câteva zile în familia doctorului să-şi mai aducă aminte de timpul trecut! Începuse să suporte trecutul.

Ajunsă în cartierul blocurilor, unde a locuit odată, simţi din nou senzaţia aceea că nu mai avea puterea de a trece pe acolo. Se gândea la prietenii ei, la familia doctorului Iordache, la nespusa plăcere de a o vedea pe Camelia. Au fost toţi vecini buni, le-au respectat, s-au ajutat între ei.

Cuprinsă de o groază pe care o crezuse vindecată îi apăru imaginea sicriului cu trupul mamei, când în ziua înmormântării prietenii din fabrică l-au scos din casă punându-l în maşina îndoliată. Se sufocă din nou. Se opri pe o stradă mai puţin circulată şi de la un telefon public formă numărul de telefon al familiei Iordache. Surprinsă de telefonul primit, doamna Aglaia o rugă să vină la ei. Chiar insistă exagerat de mult:

— Ne-ai face mare bucurie. Să stai câteva zile la noi... Soţul e acum la spital. Mereu vorbim de tine... Nu ai dat niciun semn de viaţă? Camelia are apartamentul ei... Nu stă cu noi... Stă aproape de noi şi la ora asta o găseşti acasă... A fost de gardă... Acum e liberă. Te rog să-i telefonezi. Du-te la ea, pe urmă veniţi cu toţii la noi. Ai să-i faci o surpriză mare. Deseară dormi la noi, să te vadă şi Petre. S-o vezi şi pe doamna Rădulescu, care a rămas tot aşa cum o ştii, cu defectele ei, dar simpatică!

— Cu noi a fost bună, ştiţi doamnă Aglaia, dovadă că marea majoritate a lucrurilor mamei i le-am dat dânsei, şi mama a avut numai lucruri bune şi foarte bune.

— Ţi-a eliberat cutia de scrisori. A luat corespondenţa predând cheia noului locatar. Au fost destule scrisori, se umpluse cutia – cu plicuri, vederi şi altele.

— Ştiţi, mâine plec. Am două zile libere, vin să-mi iau corespondenţa, probabil o păstrează. Acum îi dau telefon Cameliei să-i spun bună ziua. Ce număr de telefon are?

— 32013. Dar, numai atât vrei să-i spui, numai „bună ziua?“ Doar aţi fost prietene? De un an de când ai plecat s-au schimbat multe, aveţi ce vă povesti una alteia. Ai să-

i faci o mare surpriză, aşa cum ne-ai făcut şi nouă.

— Îi dau telefon.

Notă pe un petic de hârtie numărul şi sună.

— Camelia?

— Da, la telefon.

— Ştii cu cine vorbeşti?

— ...A, Raluca de când te căutam! întrebam de tine. A trecut atâta timp şi nu ne-ai dat niciun semn de viaţă. Ce s-a întâmplat?

— Aşteptam veşti de la voi. Puteaţi afla adresa mea dacă doreaţi acest lucru. Aţi tăcut cu toţii, deşi ştiaţi bine cât de supărată sunt. Şi eu sunt de vină dar n-am putut să mă port altfel. A fost îngrozitor.

— Aşa este. Ai dreptate. Dar sunt nişte lucruri, pe care nu ţi le pot explica. Dar tot te aşteptăm să vii.

— Nu v-aţi dat seama cât îmi este de greu să mă întâlnesc cu durerea de care fugisem?

— Hai, vino, te aştept la masă. Vom vorbi mult şi despre multe... S-au adunat atâtea şi atâtea.

— În sfârşit, tăie ea cu voce caldă, prietenească, ne vom vedea. Ce repede a trecut timpul... Apreciez sinceritatea ta.

— Îmi fac destule reproşuri că nu ţi-am scris nimic, eram teribil de zăpăcită şi nu ştiam ce să fac. Dar tu să mă ierţi. Ţin la tine şi am ţinut mult. Pa! Aştept să te văd. Vino!

Raluca trecu pe la florărie, cumpără un buchet mare de garoafe şi sună la uşă. Îmbrăţişări, sărutări.

— Ce dor mi-a fost de tine Raluca, scumpa mea, prietena mea cea bună! În fine, ai venit după atâta timp. Sunt fericită că te văd...

În sufragerie, masa era deja aranjată cu mult gust de parcă aştepta musafirii. Nu lipsea nici sticla de şampanie. Oare sărbătoreau ceva important?

— Eşti singură acasă? întrebă Raluca mirată.

— Nu, soţul meu vine puţin mai târziu, este încă la spital.

— Deci tot cu un medic te-ai măritat?

— Da. Şi încă ce medic!

Camelia aranjă garoafele primite în mai multe vaze. Odaia s-a împodobit cu florile acestea calde şi protocolare în acelaşi timp. Străluceau printre atâtea cristaluri şi argintărie. Pe faţa Cameliei se citi o clipă contrarierea obişnuită, apoi totul se nărui într-un zâmbet, care se furişă inexpresiv pe faţa ei. De ce zâmbea nestăpânit? Ce se întâmpla în sufletul prietenei de altădată? O farsă? Dar parcă totul se năruise în clipa când a văzut-o…

Nu trecu mult şi uşa se deschise. Apăru soţul Cameliei. Doamne, chiar Pavel! Raluca amuţise. Rămase ca o statuie într-un parc incendiat.

— Soţul meu, zise Camelia. Mi se pare că vă cunoaşteţi?

— Bună Raluca! eşti singură sau cu soţul? întrebă Pavel, surprins de această întâlnire neaşteptată.

— Singură. Nu sunt măritată.

— Dar de ce nu mi-ai răspuns la scrisori?

— Nu am primit niciuna.

— Toţi mi-au scris că te-ai măritat şi că ai plecat din Iaşi.

— Da… da… interveni Camelia. I-am scris atunci când a întrebat de tine şi mi-a cerut adresa ta. Aşa vorbea lumea… continuă ea încercând să găsească o motivare. Ei, să le lăsăm acum pe toate şi haideţi la masă!

Pavel s-a făcut alb la faţă.

— Raluca… ce frumoasă eşti! Şi mai frumoasă de cum ai fost, zise privind-o cu ochii scăldaţi de lacrimi. De ce eşti în doliu?

— Mama. Ştii nu întotdeauna frumuseţea are valoare, adăugă la întâmplare câteva cuvinte.

— Stai jos, Raluca, zise Camelia. Ce s-a întâmplat cu tine? Tremuri? Eşti palidă. Ce caraghios reacţionăm noi oamenii când ne revedem.

— Nu am nimic. Să nu vă supăraţi, dar am venit numai pentru câteva minute, trebuie să plec… şi încă foarte

repede. Să nu pierd trenul!

Cuvintele i se auzeau şoptite, şuierate, poticnite. Vorbea cu greutate, încercând totuşi să-şi ascundă emoţia vizibilă în vocea care nu mai era a ei. Spunea cuvinte fără şir, însoţite de un surâs perpetuu.

Şi Pavel şi Camelia căutau s-o reţină.

— Nu pleca Raluca, te rog, te implor, stai câteva minute cu noi… Nu pleca… Iarăşi o iei la goană.

— Da. Pavel are dreptate! Rămâi! Masa e pusă. Să bem un pahar de şampanie!

— Nu Camelia! Pierd trenul.

— Te duce Pavel până la gară cu maşina. Sau mai bine, dacă vrei, chemăm un taxi.

— O conduc eu, pe Raluca, zise Pavel. Rogu-te, fă-ne această plăcere! Şi deşi se ruga, vocea lui avea ceva imperios, aproape metalic.

Îşi luă rămas bun, grăbindu-se să plece cât mai repede, să rămână singură. Pavel o conduse pe scări. Raluca se mişca automat, mânată de un motor necunoscut, defect şi gol.

— De ce m-au minţit? spuse printre lacrimi cu o faţă schimonosită ca de copil, Pavel. De ce nu m-au lăsat să te caut? Mi-au distrus viaţa.

— Linişteşte-te! Te-au minţit ca să te poată cumpăra şi tu ţi-ai vândut dragostea destul de uşor. Te-a tentat averea. Ţi-ai vândut sufletul, dacă l-ai avut.

— Plec cu tine. Ne-am jurat unul altuia. Nu mă mai întorc. Mi-e silă de ei. Nu, fug. M-am îndoit de tine, de jurămintele tale, fiindcă nu mi-ai scris niciun rând. Te imploram în fiecare scrisoare, aşteptam zile la rând. Am suferit atât.

— Nu am primit nimic. Au aranjat să ne despartă. Dar şi eu sunt de vină că nu le-am scris unde stau.

— S-a sfârşit. Nu mai stau nicio clipă cu ei. Până aici. Căsnicia mea e bazată pe minciună, nu poate rezista.

— Întoarce-te! Acum e prea târziu. Întunericul a ridicat un zid în faţa dragostei noastre, chiar întunericul din mine

l-a ridicat. Întoarce-te acasă!

— De azi înainte nu mai am casă, nu mai am familie, ai înţeles.

— Să nu faci aşa ceva. Fii raţional. Totul e în zadar!

Raluca s-a desprins din braţele lui tremurând. Grăbi pasul să nu-l mai vadă. Fugi, fugi, până ce găsi o bancă şi căzu pe ea ca o piatră. Abia acum o cuprinse disperarea. Văzuse totul printr-o prismă cenuşie, prin care nu se putea desluşi nimic clar. Începu să tremure. Era singură şi grozav de bolnavă. Oare de ce fugise de el? Şi de unde această epidemie de singurătăţi?

— Ce aveţi domnişoară? auzi glasul cuiva. Ce s-a întâmplat? Sunteţi bolnavă?

— Vă rog un pahar cu apă! Apă... apă... şi căzu pe speteaza băncii.

— Mergem până acolo, la doi paşi e cofetăria, poate serviţi o cafea?

— Nu, nuuu... nu pot să mă ridic, spuse plângând cu sughiţuri.

Cineva îi oferi un pahar cu apă. O femeie o stropi cu apă rece, iar altcineva spuse:

— Chemaţi salvarea, repede salvarea!...

Auzind cuvântul „salvare” începu să-şi revină.

— Nu, chemaţi un taxi să mă ducă la gară. Pierd trenul!

Cineva care asistase la scenă, chemă un taxi şi se oferi s-o ducă la gară. O urcă în vagon întrebând-o:

— Cum vă simţiţi domnişoară? Poate era mai bine să mai staţi? Mergeaţi la mine acasă, vă odihneaţi şi plecaţi cu alt tren. Soţia mea e medic şi putea să vă fie de folos.

— Vă mulţumesc. Îmi trece. Am avut un şoc nervos, în viaţă toate sunt trecătoare.

Deschise fereastra compartimentului, privi în urmă cu ochii scăldaţi în lacrimi şi cu degetul pe jumătate mort scria numele lui Pavel plângând. De ce fugise de el? Când se simţi urmărită de privirea unui călător ce stătea pe banca de vizavi, şterse repede numele şi odată cu aceasta şi praful de pe geam pe care-l folosise drept tablă

de scris.

Un val de gânduri veneau şi plecau. „Aş vrea să scriu povestea iubirii noastre, aşa cum a scris-o mama pe a ei. Să scriu nemaipomenit de frumos cum nu a scris nimeni vreodată. Clipele au fost calde, frumoase! Să alerg în zbor, să-mi atingă obrajii răcoarea castanilor, răcoarea mâinilor lui. Orice clipă să-ţi amintească de o vară pe vârf de munte, să treacă prin răcoarea pădurii, să te odihneşti la umbra ei cu miez de arşiţă. Să scriu cu tăceri prelungi, agăţată între cuvinte şi tăcere! Să fie vie, atât de vie, încât să se simtă în ea sentimentele lumii şi ale oamenilor!“ Ce putea să facă? Era numai cu ea.

*

Apariţia Ralucăi în oraşul copilăriei, tinereţii şi studiilor nu a stârnit nicio mişcare sau frământare. Un fulger ce a apărut şi a dispărut în aceeaşi clipă. Numai doamna Rădulescu, ce păstrase corespondenţa ei se frământa să-i afle adresa, cu toate că familia Iordache o convinsese că este măritată, iar soţul nu trebuie să afle de scrisorile ei de dragoste.

— Doamna Aglaia, zise într-o zi, poate domnul doctor se va întâlni cândva cu domnişoara Raluca să-i dea o singură scrisoare, pe care din curiozitate am desfăcut-o, pe celelalte nu, căci sunt prea multe şi…

— Ce interes are soţul meu s-o caute? şi mai ales să-i dea corespondenţa? Cine ştie de la ce bărbat sunt?

— Nici eu nu ştiu. Veneau din străinătate.

— Ori de unde ar fi, nu am timp de ele.

— Scrisoarea asta o păstrez pentru mine şi gata, pentru frumuseţea rândurilor scrise.

— Am pierdut atâta timp ascultând poveştile tale nebuneşti.

Aglaia o lăsă vorbind cu alte vecine, bucuroasă că a reuşit să scape de ea şi să-şi potolească nervii provocaţi de cele citite: „Pe foc cu ele! Pe foc! Să nu afle Pavel că

scrisorile lui au fost oprite şi nu au căzut în mâinile Ralucăi! Deşi unde puteam să le trimitem când ea nu ne-a scris unde stă. Nu-i zdravănă fata asta. Are şi cu cine să semene. Nici Livia nu era altfel.”

*

Toamna era blândă dar cam timpurie. Ceaţa ce stătea până la amiază, ca o inundaţie nocturnă peste albiile văilor, nu lăsa să se vadă deasupra lor decât vârfurile pe jumătate inundate în pâclă ale celor mai înalţi plopi din parc, ridicaţi ca o insulă din apă. Pe plopul de lângă bancă o frunză se ţinea cu ultima vlagă de ramul dezgolit în întregime de vânt. Şi i se părea Ralucăi că privirea urcă spre cer, cerând viaţă de undeva, dintr-un loc numai bănuit, fără să fie ştiut. Încolo totul se risipeşte într-un miros de toamnă. Doar portretele înrămate vorbesc despre cei duşi, de viaţa din care n-a rămas decât o imagine pe un carton.

Câteva zile a stat bolnavă, privind pe fereastră parcul din faţa blocului şi aerul din care creştea, transparent, chipul mamei.

Când s-a trezit din această stare, lumea i se părea altfel, oamenii nu mai erau aşa de frumoşi. A început să se mişte prin lume şchiopătând. Devenise un automat pe care îl pui dimineaţa în mişcare şi până seara nu se mai opreşte. Zilele i se păreau lungi ca fuioarele toarse. Prin gratii reci de brad, iubirea abia dacă se mai vedea.

— Dacă ar fi trăit mama! Suportam mai uşor, aveam mângâierea ei. Dar aşa… singură…

— Greşeşti, îi răspunse tot vocea ei. Ai sute de oameni care cer îngrijire şi ajutor. Şi-apoi tu singură ai vrut să fii singură. Tu ai fugit de el.

— Trezeşte-te! îi striga glasul mamei, ai un ideal în viaţă. Cercetează şi cunoaşte suferinţa şi alin-o cu privirea, cu blândeţea! Eşti medic… Te caută, au nevoie de tine, Raluca! Vocea suna retoric. Ce bombastice erau

cuvintele care aduceau în afară gândurile, atât de simple şi de fireşti, înlăuntru.

*

Primele zile de lucru la noul spital, i s-au părut total diferite faţă de cele de până atunci. Dorinţa ei a fost să treacă şi prin secţia de chirurgie a unui alt spital. Mai erau şi alţi stagiari din promoţia ei, cinci la număr, şefi de promoţie ca şi ea, veniţi de la alte facultăţi din ţară.

Între ei s-a legat o prietenie sinceră, un soi de înţelegere profundă, colegială.

— Ştiţi, zise unul dintre ei, am auzit că vom face cunoştinţă cu profesor doctor docent Pătraşcu Victor, vestitul chirurg cu care vom lucra anul acesta.

— Cum arată?

— Om la vreo cincizeci de ani, mă rog, aproximativ. Poate avea mai puţin sau mai mult în realitate. Un savant.

— Avem ce învăţa de la un asemenea om, zise Raluca.

— Am auzit că viaţa lui şi-a închinat-o ştiinţei, cercetării. Cică e un ascet... Aşa trăncăne lumea.

— Aşa am auzit şi eu, interveni tânăra doctoriţă ce făcea parte din grupul lor – Runa Munteanu din Timişoara, singura fată în afară de Raluca din grupul celor cinci. Nu a ştiut altceva în viaţa lui decât să înveţe, să scrie. Predă şi la facultate, e şef de catedră. Are numeroase publicaţii, tratate şi cursuri.

— Sunt foarte curioasă să văd cum operează. De aceea am cerut să fac stagiu aici, zise Raluca. Pentru noi contează mult stagiatura. Se ivesc multe cazuri. Nu mai spun cât este necesar să stabileşti diagnosticul, nu să bâjbâi în întuneric.

— E meserie frumoasă, cere atenţie, devotament. Permanent trebuie să fii la curent cu noile descoperiri.

— Să nu uităm că lucrăm cu materialul viu care e omul. Nu tăiem o stambă oarecare.

— Mâine dimineaţă asistaţi la o operaţie destul de dificilă, spuse un medic apropiindu-se de grup. Să nu vă speriaţi. Profesorul nu operează decât o dată pe săptămână şi atunci nu sunt decât cazuri dificile.

— Asistăm şi noi? întrebă unul din ei.

— Da, dar bineînţeles nu toţi odată. Numai doi săptămâna aceasta. Normal ar fi un bărbat şi o femeie.

— Să fixăm chiar acum. Cine doreşte?

— Eu, zise Raluca fără nicio ezitare.

— Eu o însoţesc, zise un coleg, absolvent al Facultăţii de medicină din Cluj.

— Până mâine noroc bun!

Raluca avea nevoie de prieteni, de prietene adevărate, deşi se îndoia că poate exista aşa ceva. Când pierdea o noapte cu gândurile ei, avea o senzaţie de irealitate, o senzaţie cu care se obişnuise, senzaţia aceea că se află undeva unde nu trebuie să fie. Ca şi atunci când pierzi trecutul în care nu mai eşti acasă, în camerele care acum sunt goale şi trece ca o fantomă pe lângă pereţi… E teribil să ridici ochii şi să priveşti alt decor, alţi pereţi, cu senzaţia că un *altul* vrei să devii tu. Avea nevoie de prietenia oamenilor. Oameni serioşi şi morali! Ciudat, caraghios să te gândeşti la asemenea oameni. „Pavel a fost un om… păream teribil de îndrăgostiţi. Apoi… asta nu mai poate avea importanţă.“ Urechile îi vuiau. Părea că o forţă mai puternică decât ea o atrage fără nicio putinţă de a i se împotrivi… O noapte plină de emoţii, de aşteptări şi speranţe.

Începuse pregătirea pentru operaţie. În cabinetul profesorului erau adunaţi medicii stagiari şi asistenţii. Cu toţii îl aşteptau să vină.

— Dintre medicii stagiari nu asistă decât doi, spuse un medic. Acestea sunt indicaţiile. Puteţi să vă fixaţi.

— Ne-am fixat deja, zise Raluca. Eu şi medicul George Avramescu.

Tot personalul medical aşteaptă venirea profesorului după care avea să fie adus şi bolnavul. La apariţia profesorului s-a făcut linişte. Emoţia era mare pentru cei ce făceau cunoştinţă cu el.

— Sunt doi medici stagiari.

— Să-i cunosc!

Dădu mâna cu cei doi, le explică ce au de făcut, boala de care suferă pacientul şi cum va interveni, ţinuta unui medic înainte de a intra în sala de operaţie.

— În primul rând să nu avem bijuterii pe degete când ne spălăm şi ne punem mănuşile. Acest lucru atât de elementar l-aţi învăţat în facultate, eu însă îl repet. Spuse fiindcă văzu în degetul Ralucăi inelul cu piatra mare.

Privirea i se opri asupra lui. Fixă piatra şi strălucirea ei parcă îi arse vederea.

Inelul semăna cu cel al bunicii, pe care aceasta i-l dăruise mamei lui. Nu putea fi confundat. O întreagă dantelă de aur înconjura piatra. Mi-e aşa de cunoscut, dar de unde? Cum de a ajuns în degetul fetei?

— Sunteţi gata? Bijuteriile, inelele, brăţările, lănţişoarele, mărgelele şi celelalte podoabe lăsaţi-le în poşetă. Toate acestea incomodează medicul. Restul veţi învăţa privind şi lucrând.

— Vă rog să intrăm în sala de operaţie!

Se făcu linişte. Tinerii se uitau la profesor cum lucra. Raluca admira mâna profesorului, rapiditatea, stăpânirea de sine. „Un mare chirurg. Simt cum mâna lui m-ar putea dirija.” Îl invidia, ştiind că nu-l va putea ajunge niciodată. Ar fi dorit să-l asiste mereu când operează. Dar se punea problema cum? Prin rotaţie, trebuiau să participe şi alţi medici, iar ei nu-i venea rândul decât la trei săptămâni. Femeie chirurg? Mai rar! Femeia este considerată fiinţă slabă. Cum poate să taie ea corpul omului? „Cât de mult se înşală oamenii!“, se întreba privindu-l. Parcă simt în mine o uriaşă putere şi aş avea curaj să operez alături de acest mare chirurg.

Şi totuşi sunt aşa de mică în comparaţie cu aceşti oameni! se gândea Raluca nebăgată în seamă.

„Am să lupt, am să învăţ să lucrez, să fiu alături de ei“.

Profesorul Victor Pătraşcu a ieşit de la operaţie mai obosit şi mai consumat ca altădată. Ajuns acasă se gândea la inelul fetei. Îl obseda întrebarea: „Cine e? De unde are inelul?“

Se risipise şi ultimul fum de ţigară într-un rotocol larg ce tăia liniştea odăii. El n-o vedea decât pe tânăra doctoriţă cu inelul în deget. Inelul care ardea ca o rază de soare, luminându-i toată faţa, o lumină ce îi înţepa obrajii cu multe ace ascuţite şi înroşite. Ciudat...

— Tată nu are?

— Mamă nu are?

— Fraţi, surori, nu are? se întreba.

Avea aerul că e singură pe lume, dar era aşa de mândră, de ambiţioasă şi demnă. Cine poate fi? O noapte de insomnie. Gândurile îl chinuiră până în zori.

*

Timpul liber Raluca şi-l ocupa cu studiul. Căuta cărţile apărute mai recent pe care nu le studiase la facultate. Medicina devenise pentru ea o mare pasiune. Un soi de fanatism aproape. Şi când trecea pe stradă era cu gândul tot la munca ei. Uitase tot ce fusese trist, toate necazurile. I se părea că trecutul se îndepărtează din ce în ce mai mult de ea, iar ea era lebăda plutitoare sau barza stând pe aripa morii plutitoare. Zbura, stătea şi iar pornea în căutarea nu ştiu cui. Şi totuşi poate încă mai tânjea după trecutul ei. „Eram cu el. Nu-mi pot da seama.” Îl urmărea cu gândul pas cu pas, ochii îi scânteiau după el şi totuşi sufletul sta departe de el. Cum îşi va putea da seama că între două fiinţe ce s-au iubit s-a aşternut ceaţa, pânza cenuşie pe care nimeni nu va reuşi niciodată s-o îndepărteze. Ceaţa? Opacă! Cine o va putea risipi? Timpul? Vindecă şi aduce uitarea. Aşa mi se pare, şi totuşi la prima scânteiere a amintirilor învie. „Dar eu nu caut să uit ceea ce a fost frumos. Nu vreau să uit ceea ce am iubit.“

Fila 205. *„Greierul s-a ascuns în zidul nopţii. Prin fereastra deschisă veneau stelele luminând ca nişte candelabre uitate aprinse. Luna speriată, cu fluierul în mână, chema umbra să se întoarcă de unde plecase. Cu*

capul plecat, urmăream mişcarea pământului îngheţat de spaima păsărilor ce se strecurau prin încăperile părăsite. Toate fugiseră la chemarea vântului. Fuga drumurilor. Unul la dreapta, altul la stângă şi fiecare din ele căuta îmbrăţişarea câmpului adormit.

În noaptea aceea aveam siguranţă în mine, în viaţa mea. Cântecul greierului îmi urmărea mişcările, paşii, ferindu-mă de primejdie. Dar s-a dezlănţuit furtuna. Izbea geamul, pătrundea în odaie, jucând florile în picioare, răvăşind totul.

M-am coborât din lanul înflorit al lumii cu copilul. Dincolo de geam, lupoaica alăpta luna. Albul din jurul ei se ridica înalt ca o pată din nimbul singurătăţii. S-a întrerupt cântarea nocturnă. Numai o noapte, doar o noapte a cântat greierul."

Fila 401, caietul 3. *„Am aflat adresa. După atâtea căutări, ani de suferinţă şi dor. E prea târziu să-l mai caut. Nu merită. Mă cobor din mine. Ce curată e casa tăcerii. Alung vântul cu un singur ochi, celălalt e orbit. Pun lacătul în calea trecerilor şi stau. Rezervoarele de sânge mor fără oxigen, acolo unde vulturul îşi retează aripile. Gândurile rătăcesc în casă fără foc, geamurile se sparg de cutremurul nervilor. Cerul deschide poala stelelor să-mi boteze somnul. Balaurul cu zeci de capete îmi veghează paşii intraţi în iarba uitării. Limbile de foc se uită prietenos la soarele vânător de lumină şi mă caută în văgăuna zidurilor reci. Închid fereastra şi mi-e sete – fântână fără apă, rod fără pământ. Plămânii mor fără aer, când pădurea e plină de păsări.*

Albastrul cerului a plecat din mine. Râurile se zbat între maluri. Pădurile dorm în braţele întunericului şi eu rătăcesc singură în mine şi cu mine de braţ pe străzile pustii."

Urmau câteva rânduri şterse. De ce? se întreba Raluca tălmăcind fiecare rând. Începuse să cunoască sufletul mamei ei într-o mică măsură. Totuşi i se părea ciudată această nevoie de a-şi poetiza gândurile. În viaţa de zi cu

zi fusese aşa de precisă. Când scria îşi alegea parcă gândurile şi le aşeza în cuvinte „căutate”. Uneori prea căutate.

„Când s-a trezit era amiază. Soarele se oprise locului şi pe banca din faţa blocului stătea timpul, invizibil. Îngâmfat cerceta ceva sau aştepta pe cineva? Nu-mi pot da seama. Dar ştia că pe hainele lui zdrenţuite de mers scria „totul trece”. Nimeni nu îndrăznea să-l întrebe ceva. Când a luat-o la fugă; m-am ţinut după el să-l întreb: de ce fugi? De ce nu mai stai puţin? Odihneşte-te! Nu s-a oprit la strigătul meu, la rugămintea mea. Obosisem fugind după el. Cu cât căutam să-l ajung, cu atât se depărta mai mult.”

*

Dimineaţa doctorul Pătraşcu, ajuns la spital, trecu pe la evidenţa personalului şi ceru dosarele medicilor stagiari. Începu să le răsfoiască cu emoţie. 1 – George Avrămescu, facultatea de medicină Cluj; şef promoţie; părinţi medici. 2 – Sabina Ionescu – Facultate Timişoara; şef promoţie, părinţi muncitori. 3 – Doru Diaconu – facultate Târgu Mureş; şef promoţie; părinţi ingineri. 4 – Ion Almăşanu – facultate Craiova; şef promoţie; părinţi muncitori. Ultimul dosar – Raluca Prodan – şef promoţie Iaşi. Cuprins de curiozitate începu să răsfoiască filele dosarului. Actul de naştere – mama Livia Prodan – tatăl – loc liber. Închise dosarul, stătu o clipă şi le predă pe toate.

După restituirea dosarelor, plecă parcă lovit de fulger. Unde să fugă? Ce s-a întâmplat? Prin cap îi treceau valurile mării... Pescăruşii ţipau zbătându-se la picioarele lui...

Cum?... Va şti ea cândva numele tatălui ei? Şi dacă va afla? Ce tragedie poate să urmeze?... Ce ură se va naşte în sufletul ei faţă de mine? Nu... nu se poate... Este numai o coincidenţă. Vedenii!... Sunt bolnav! Bolnav... M-au cuprins frigurile.

Dar Livia e numele mamei ei? Şi tot? Ce îmi spune acest nume? Totul e limpede, e Livia cea frumoasă. Femeia ca un albatros omorât de mine... Nu... nu se poate. Trebuie să stau de vorbă cu fata. Să explic cum s-a întâmplat. Să mă înţeleagă. Dar unde este *ea*? Livia? Tot mai fuge de mine? Şi de ce poartă fata asta chiar inelul celei căreia i l-am dat? L-a vândut şi a fost cumpărat de doctoriţă? Sau de părinţii ei? Cât e de greu să descoperi adevărul!

După ce i-a cunoscut mai bine pe noii medici, aceştia i-au devenit simpatici. La rândul lui şi profesorul a început să fie iubit de ei. Căuta să le explice din tainele chirurgiei, să-i îmbărbăteze, să le fie prieten.

Într-o zi, după o grea operaţie, la care asistaseră toţi medicii stagiari, profesorul îi pofti în cabinetul său la o cafea, cu intenţia de a sta de vorbă cu fiecare în parte.

Începu cu bărbaţii, pe care îi simţea mai apropiaţi. Îi întrebă dacă le ajung salariile, unde vor să se stabilească după terminarea stagiului, ce le fac părinţii şi dacă-i mai ajută materialiceşte? Ralucăi i se păru un fel de interogatoriu făcut de judecătorul vieţii lor. Urmărea tăcută răspunsurile şi întrebările până ce îi veni şi ei rândul...

— După cum vedeţi am reuşit să termin facultatea având bursă.

— Aveţi părinţi? Unde lucrează, cu ce se ocupă?

— Este o problemă mai dificilă. Îmi este greu să răspund.

— Cu cine aţi locuit?

— Cu mama. Acum sunt singură, căci mama nu mai este.

— Dar tată? întrebarea de data asta fusese pusă cu o voce scăzută şi emoţionată.

— A murit când m-am născut, iar mama nu mi-a vorbit niciodată despre el. Nu l-am cunoscut.

Cât timp dură discuţia cu Raluca, doctorul nu-şi luă ochii de la inel, parcă citea în el strălucirea şi pierderea

unei vieţi. Piatra, când râdea, când plângea. Lumina ei îi despica inima în două. Căuta să se uite în altă parte, să ia privirea de pe această piatră, dar lumina ei îl urmărea chemându-l înapoi. O privea pe Raluca şi parcă era Livia.

— „Ce asemănare? Nu mă înşel. Este ceva comun. Da… aşa e… Nu-i vis; e realitate… Ce greu îmi este!“

— De ce sunteţi aşa de tristă? o întrebă un coleg care stătea mai aproape de ea. Doctorul Almăşanu îi dădea mai multă atenţie decât ceilalţi. Nici eu nu am părinţi.

— Nu. Vi se pare. Nişte amintiri apar în faţa mea şi oricât aş vrea să le înlătur, ele vin fără voia mea. Este chipul mamei, a suferit mult, a făcut sacrificii pentru mine şi pe urmă s-a stins… Dorea să mă vadă medic şi când dorinţa ei s-a împlinit nu s-a mai putut bucura. S-a stins aşa de tânără, s-a risipit ca un fulg. Raluca purta în suflet două dureri mari. Pierduse în acelaşi timp doi oameni dragi, pe mama… Pavel apoi. Speranţele ei. Ambele se uneau într-un tot al sufletului ei singuratic.

Profesorul observa schimbarea la faţă a Ralucăi şi intui că în sufletul ei s-a petrecut o mare tragedie. Se ridică greu de pe scaun, asemeni unui om vinovat ce trebuia să-şi ispăşească pedeapsa. Se apropie de Raluca şi-i promise ajutorul său ori de câte ori va avea nevoie.

— Raluca ce se petrece cu tine? o întrebă doctorul Almăşanu. Ochii îţi sunt în permanenţă trişti, pe faţă niciun zâmbet.

— Cum aş putea să-ţi explic? Fiecare om îşi are frământările lui, pe care nu le poate împărtăşi.

— Te admir şi să ştii că sunt sincer cu tine. De când te-am cunoscut am putut să-mi dau seama de calităţile sufletului tău.

— Eu nu pot să-mi dau seama de acest lucru. După mine fiecare trebuie să-ţi vadă lipsurile şi nu calităţile, căci calităţile trebuie să le aprecieze alţii.

— Vreau să vezi în mine un prieten sincer şi să ai încredere.

— În jurul meu simt cum totul se schimbă. Trebuie deci

să mă schimb şi eu, în privinţa asta nu mai încape nicio îndoială. Trebuie să evit emoţiile mari, să mă feresc de lupta fără sfârşit cu amintirile.

— Ar fi o greşeală să trăieşti cu amintirile, să te închizi în singurătate…

— Singurătatea, singurătatea… repeta ea emoţionată. Văd că trebuie să-ţi dau explicaţii… Dar pentru a face aşa ceva am nevoie de curaj şi de mult sânge rece.

Glasul Ralucăi răguşit părea a fi al unui om care este gata să-şi scuture lanţurile ce îl legaseră ani de-a rândul.

— Am ascultat tot ce mi-ai spus, fie că era sau nu un lucru important, mă sileam să-l ascult. Acum însă mă gândeam să las frâu liber sentimentelor noi ce se nasc.

— Te iubesc, exclamă Almăşanu, mai mult ca pe oricine, deşi nu e bine să mărturiseşti ceea ce simţi, iar eu rostesc pentru prima oară acest cuvânt.

— Ultima oară. Cum?…

*

L-am auzit depărtându-se, după ce mă condusese până acasă. După plecarea lui, m-am închis în odaie, am tras zăvorul ca nimeni să nu poată intra şi am început să plâng. Mă simţeam obosită şi slabă. Mi-am încrucişat braţele pe masă, mi-am rezemat capul pe ele. Mă gândeam. Până atunci nu făcusem decât să ascult, să văd, să merg de colo-colo pe unde eram condusă, să asist la succesiunea ameţitoare a întâmplărilor şi destăinuirilor. Dar acum sosise ceasul cugetării. Stăteam ca de obicei în odaia mea. Eram tot eu, după cât se vedea, părea că nu suferisem nicio schimbare, nu fusesem nici rănită, nici lovită, nici schilodită şi totuşi undeva, el, Pavel, mai trăia în sufletul meu. Unde-i viaţa? Unde sunt nădejdile? Viaţa era searbădă. Speranţele îşi închiseseră toate porţile „Se gândea la cele spuse de Ion. Ţinea ochii închişi. Părea că întunericul o învăluie în păienjenişul lui. Gândurile curgeau ca un val negru, tulbure. Mi se părea că sunt

neputincioasă, părăsită şi fără vlagă. Mă culcasem în albia secată a unui râu uriaş. Auzeam zgomotul apei dezlănţuite din munţii îndepărtaţi. Simţeam cum înaintează şuvoiul, dar n-aveam destulă voinţă să mă ridic şi nici putere să fug. De cine? De o nouă dragoste, de o nouă decepţie?

De la un timp Raluca începu să-l evite pe cât îi era posibil pe profesor. Participa la operaţiile făcute de el, îl însoţea în sala de operaţii alături de ceilalţi. Colegii o invidiau spunând: „Ce curte îţi face moşul? E amorezat foc.“

— Să nu crezi că nu ne bucurăm, spuneau colegii, afară de Almăşanu. El nu era de acord cu aceste comentarii.

— Este un savant, răspundea Raluca.

— Nici nu-ţi dai seama ce avere are.

— Da, adevărat. E foarte bogat. Singur. Nu a fost căsătorit, zise cu invidie Sabina Ionescu.

— Pentru voi – da, pentru mine – nu. Nu-mi vând conştiinţa pe bani, nici dragostea de dragul interesului.

— Eu aş prefera să fiu în locul tău. Of ce aş face!

— Să nu mai zici aşa ceva. Mă faci să-mi schimb părerea despre tine. Credeam că ai alte concepţii despre viaţă şi despre frumuseţile ei.

— De ce nu accepţi să fii în locul meu, ţi-l ofer gratis.

— Primesc cu bucurie pentru a-ţi vedea dorinţa împlinită. Aşa sunt fetele – când li se oferă ceva – fug, când nu au – caută.

— Râdeţi de mine? Tu, Doru Diaconu, ai rămas tot student şi vorbeşti cu mine cum ai vorbi cu studentele amorezate de tine.

— Terminaţi odată, zise Sabina, o doctoriţă guralivă, energică, dar înzestrată cu o frumuseţe ştearsă şi puţin atrăgătoare. Avusese multe decepţii în viaţă. Şi acum nu ar fi refuzat nici dragostea profesorului, căci i-ar fi surâs un viitor frumos. De aceea o invidia pe Raluca, dorind să fie în locul ei.

Ionel Almăşanu, revoltat, interveni pentru a închide

această discuţie.

— Raluca nu e fata care să se uite la un om în vârstă fără a-l iubi, numai pentru titlu şi avere.

— Ion are dreptate. Profesorul pentru mine rămâne tot profesor, pe care îl respect, îi apreciez capacitatea de muncă şi cultură, pregătirea, iar eu rămân ceea ce sunt.

Simţi uneori că ninge şi în toiul verii şi alungi din ochii singurătăţii... Cine-o fi scris oare versul „ninge ciudat peste munţii fantastici din inima mea“

— Noi ne gândim la binele tău. Ai avea şanse să rămâi în Bucureşti.

— Pentru mine este egal la ce spital voi rămâne şi unde. Pretutindeni sunt oameni bolnavi care au nevoie de noi.

*

Profesorul se închisese şi mai mult în singurătatea lui. Se schimbase, devenise de nerecunoscut. Îi pierise zâmbetul ce îi dădea căldura şi înfăţişarea unui om prietenos. Singurătatea era refugiul în care îşi retrăia amintirile, pe care le părăsise ani de-a rândul. Dorea să-şi mai aducă aminte de tinereţea sa, de greşelile, făcute fie din vina lui sau a celor din jur şi mai ales din vina părinţilor. Dorea să fugă de amintiri cum fugise şi până acum, crezând că morţii nu se mai pot dezgropa. Totuşi ei pot învia la prima atingere sau... Trebuia să-i apară această fată, să-i aducă aminte de tot numai vederea acelui inel de care uitase de mult. Stătea faţă în faţă cu un moment din viaţa lui. Şi această clipă, moartă de mult, vie acum îl chinuieşte, strigă şi-l ţine legat şi el se pierde în vârtejul unui haos, în care alunecă şi alunecă târât de remuşcări.

Dorinţa lui fusese să aibă mulţi bolnavi, să opereze cazuri grave. Acest lucru îl făcea zilnic. Îşi găsea mult de lucru, cât mai mult, încât să obosească şi să se sustragă gândurilor. Singura lui preocupare erau bolnavii şi numai

bolnavii. Îşi ocupa ziua cu fel de fel de probleme serioase, iar când venea seara acasă acelaşi coşmar se dezlănţuia în jurul lui făcându-l prizonierul insomniilor.

La întrebările pe care şi le punea îşi dădea sieşi răspunsuri…

— Da… da… aşa a fost. Tatăl meu voind să mă vadă aranjat, plănuise căsătoria mea cu fiica unui om înstărit. Părinţii promiseseră că-i vor da fetei o zestre însemnată. Pe tata îl tenta aşa ceva. Când m-am întors din Franţa, tata m-a anunţat că trebuie să mă însor cu fata aleasă de el. Spunea că este frumoasă şi bogată. Avea mulţi pretendenţi, însă familia mă prefera pe mine. Eram un medic de viitor cu studii şi specializare în ţară şi în străinătate, iar familia mea era bine cunoscută, cinstită, aveam o situaţie frumoasă. În întâlnirile pe care le-am avut fata căuta să-şi pună în valoare farmecele şi talentele. Toţi bărbaţii din cercul ei păreau că o admiră pe ea şi că mă pizmuiesc pe mine. Eram tânăr, nepriceput, fără experienţă şi am crezut că o iubesc.

Stupidele convenienţe sociale, pripeala şi orbirea tinereţii, împing pe un bărbat să facă cele mai cumplite prostii. Rudele ei mă îmboldeau, ea însăşi mă îndemna, înainte de a-mi putea da seama ce-i cu mine, căsătoria se şi încheiase. N-am iubit-o, n-am stimat-o şi nici măcar n-am cunoscut-o bine vreodată. Nu eram sigur că are vreo calitate. Nu remarcasem nici modestie, nici blândeţe, nici nevinovăţie, nici rafinament în gândurile şi purtările ei. M-am însurat cu ea ca un nătărău, când iubirea mea era altundeva, când copilul meu trăia altundeva. Apoi am aflat lucrurile acelea îngrozitoare…

Toate lucrurile descoperite erau odioase, iar afară de faptul că fusesem înşelat şi că mi se ascunseseră atâtea adevăruri, nu m-aş fi gândit niciodată să-i fac vreun reproş soţiei mele, nici chiar atunci când îmi dădeam seama că firea ei era cu totul diferită de a mea, că gusturile ei erau vătămătoare pentru mine, că nu se dovedea în stare să nutrească niciun gând nobil şi

înălţător. Când am văzut că alături de ea nu pot petrece nici măcar o seară, niciun ceas plăcut, că nu puteam sta niciodată de vorbă, pentru că despre orice am fi discutat primeam numaidecât un răspuns aspru, nervos, mi-am dat seama că nici vorbă să am un cămin liniştit. Deşi niciun om nu putea îndura izbucnirile ei, m-am ferit să-i fac vreun reproş şi am încercat să-mi domin dezamăgirea, scârba şi antipatia adâncă. Începuse să mă urască pentru că simţea că ştiu totul despre ea. Îmi ura luciditatea.

— De ce îmi amintesc de clipele acelea?

Am trăit patru ani cu o femeie care m-a pus la grea încercare. Răul din ea se afirma cu o iuţeală înfricoşătoare, încât numai cruzimea ar fi putut-o stăpâni şi nu voiam să fiu crud. Cât de chinuitoare au fost pentru mine zilele acelea nefericite! Am cunoscut toate situaţiile înjositoare şi scârboase ce le poate suporta un bărbat de la o femeie necumpătată şi necinstită. A murit între timp tatăl meu. Eram bogat, dar totuşi înfricoşător de sărac. Eram legat de fiinţa cea mai grosolană şi necinstită, iar legea şi societatea spuneau că e o parte din mine. În ochii lumii eram dezonorat în chip ruşinos, dar m-am hotărât să rămân curat în ochii mei, până la ultima clipă.

M-am îndepărtat de ea. La vârsta de treizeci de ani toate nădejdile îmi erau zdrobite. Dacă tu, Raluca, eşti într-adevăr fiica mea şi a Liviei, atunci iartă-mă, am pătimit mult şi am ispăşit destul greşeala făcută. Apoi nici Livia nu m-a ajutat să mă rup. Mândria a făcut-o să mă ocolească. A fugit efectiv de mine.

Într-o noapte am fost trezit de nişte ţipete, m-am sculat şi am deschis fereastra. Aerul era parcă un val de pucioasă şi, de nicăieri nu venea o adiere răcoritoare. Ţânţarii năvăleau pe fereastră şi bâzâiau în odaie. Marea era aproape şi mugetul valurilor îmi amintea de nopţile fericirii mele, dar de departe venea nu fericirea uitată, ci vuietul unui cutremur, norii negri acoperiseră cerul; luna mare, roşie, ca o ghiulea fierbinte, se cufunda în valuri,

aruncând priviri sângeroase asupra acestui pământ ce tremura la apropierea furtunii. Atmosfera şi dezastrul mă tulburau. În urletele ei se auzea numele Liviei. Viaţa aceasta e un iad, mi-am zis. Trebuia să mă eliberez din infern! Să pun capăt vieţii! Voiam să-mi pun capăt zilelor, dar gândul acesta nu ţinu decât o clipă, căci nu eram nebun şi criza neţărmurită, deznădejdea ce stârnise în mine dorinţa şi planul de a mă nimici, dispăruseră pe dată. Atunci am luat o hotărâre, am chibzuit îndelung, căci înţelepciunea cea adevărată m-a mângâiat în ceasul de atunci şi mi-a arătat calea cea dreaptă. Inima mea de multă vreme uscată şi arsă se-nsufleţi în clipa aceea şi sângele viu năvăli iarăşi către ea. Fiinţa mea râvnea reînnoire, sufletul mi-era însetat de-o sorbire curată. Am simţit cum îmi reînvie speranţa şi mi-am dat seama că regenerarea e cu putinţă. De sub o arcadă înflorită din capătul parcului, am privit peste întinsul apei mai albastră decât cerul. Lumea veche se afla dincolo…

Femeia aceasta care şi-a bătut joc de îndelungata-ţi suferinţă, ţi-a mânjit numele, ţi-a pângărit onoarea, ţi-a pustiit tinereţea, nu-i soţia ta, nici tu nu eşti soţul ei.

*

Venise primăvara. Zăpada s-a dus. Florile mici şi firave scoteau capul din pământ. Din loc în loc, mlădiţele au înmugurit. Parfumuri noi, cercei de ghiocei, întindeau mâinile spre fetele tinere.

La spital se organizase sărbătorirea zilei de „8 Martie”. Cel mai frumos cadou l-a primit Raluca. O cutie mare cu diferite obiecte de îmbrăcăminte, bomboane, un ceas de aur şi un buchet de garoafe albe. Garoafele au indispus-o. Asemenea flori îi adusese la logodna lor Pavel, când mama îi pusese în deget inelul ce-l purta. „Cât de perfidă şi meschină a fost Camelia?“ „Cum a putut face aşa ceva?... Prietenă? S-o creadă fără să cerceteze, fără s-o verifice?! Orbit de cuvintele lor Pavel a căzut în mocirla pregătită de Camelia... De ce s-a grăbit? Amară amăgire! Şi ea de ce l-a lăsat, de unde această nebunie şi fuga de propria viaţă.

— Ce aveţi? o întrebă profesorul, care probabil îi urmărise în permanenţă mişcările şi chipul. Ar fi dorit nespus de mult să ştie ce se petrece în sufletul ei. El îi citea pe faţă suferinţa neîmpărtăşită.

— Domnule profesor nu am nimic, aşa sunt eu. O indispoziţie şi nu ştiu nici eu de ce? Nu pot să-mi dau seama ce se petrece cu mine?

— Cu ce pot să vă ajut? o întrebă Victor Pătraşcu.

— Mă simt şi aşa foarte impresionată de atenţia ce mi-o purtaţi. Nu ştiu cum să vă mulţumesc pentru toate, cu ce pot să mă recompensez?

— Recompensa – e un cuvânt bun. Până acum am făcut prea puţin din ceea ce eram obligat să fac. Mai târziu voi face mai mult.

— Pentru ce? Nu aveţi nicio obligaţie faţă de mine. Sunt o persoană aşa de puţin însemnată...

— Mai târziu, vei fi o persoană bine cunoscută.

— Eu îmi dau toată silinţa să devin medic atât cât voi putea, prin munca şi puterile mele.

— Eşti muncitoare, conştiincioasă... Mai mult, ai talent, ai vocaţia de medic.

— Cu sprijinul dumneavoastră voi putea răzbate mai uşor în viaţă.

— Te asigur că îl vei avea atât timp cât voi trăi eu.

— Ce tot o descântă profesorul? zise Ion, ce urmărise convorbirea lor, gesturile, zâmbetele.

— Nici nu i-e ruşine de noi! zise Sabina. Să-i facă atâta curte în public!?

— Aţi văzut ce cadou a primit de la dânsul? adăugă un asistent.

— Să-i fie ruşine, cavaler tomnatic, să se lege de o fată tânără!

— Îi rup picioarele, adăugă Ion enervat. Îl învăţ eu minte! Am început să-l urăsc. Nu mă sperii eu de marele chirurg.

— Se gândeşte să se însoare cu ea, i-a căzut cu tronc la inimă, adăugă Sabina. Să fiu în locul tău, îi zise Ralucăi, care între timp se apropiase de grup, aş şti să-l joc.

— Ce rău vedeţi în asta? Partida e strălucită pentru o femeie, zise un coleg, susţinut şi de alţii. Afară de Ion, care sări ca un leu.

— Niciodată nu se va întâmpla acest lucru!

— Ce vorbiţi zăpăciţilor! le zise Raluca. El îmi poate fi tată şi voi vă gândiţi la prostii?! Nu vă este ruşine? Mă supăraţi! Aşa colegi îmi sunteţi? Eu nu mă voi mărita niciodată şi cu nimeni!

— Aşa spui acum. Doar sunt destule cazuri când bărbaţi mai în vârstă iau de soţie fete tinere şi căsniciile sunt bune. Înţelegerea e deplină.

— Acest om nu mi-a făcut nicio propunere de căsătorie, nici declaraţii de amor. Este demn, corect, serios, discutăm probleme de medicină, care mă interesează.

— Să nu te superi, ne gândim la tine, la viaţa ta, zise Doru Diaconu, la binele tău... Nu zic ba, şi Ion te iubeşte şi poate ţi-ar pune beţe în roate ca să nu te piardă. Aţi lucra frumos împreună... După terminarea stagiului se

întoarce la Târgu-Mureş... Vă potriviţi de minune amândoi...

— Ce pereche minunată ar fi, zise Sabina, care urmărea foarte atent discuţia.

— Da. Pe doctorul Ion Almăşanu îl simpatizez ca pe un coleg bun. E şi un prieten sincer. Dar mă înţeleg la fel şi cu ceilalţi colegi. Dar nu sunt pentru mine, în sensul în care vă gândiţi voi, eu nu am de gând să mă mărit.

— Bine... dar de la simpatie până la dragoste e un pas, iar până la căsătorie – doi paşi.

— Ce-ar fi! zise Sabina.

— Ce v-a apucat, chiar de ziua femeii?

— Vă rog să ne împărtăşiţi voi dacă vă pare rău! Până acum m-aţi măritat cu profesorul, apoi l-aţi luat la rând pe Ion şi ne-aţi trimis la Târgu-Mureş, gata căsătoriţi. Totul la timpul lui. O să mă apuc şi eu de prognoze matrimoniale. S-o lăsăm baltă! Mai bine să ne veselim, să dansăm. Nu auziţi ce muzică...? Mă măritaţi cu profesorul... el poate are soţie, copii? Şi voi?... Ce glume... cam proaste!

— Nu, nu e însurat. Ştim noi. Nu a fost însurat. E liber... Sau divorţat. Ceea ce e în fond acelaşi lucru.

— Da? Sabina ce mult te interesează viaţa lui particulară? Eu nu ştiam. Cine îl îngrijeşte? zise Raluca compătimindu-l.

— Fiţi atenţi! Tot timpul profesorul ne-a urmărit discuţiile...

În timpul dansului, Ion căuta să-şi reverse toată gelozia ce o simţea faţă de profesor, transformată deja în ură.

— Aştept seara când mă vei chema lângă tine. Doresc să te cunosc. Să vorbim, să ne plimbăm. Ai o înfăţişare sfioasă şi independentă în acelaşi timp. Eşti îmbrăcată simplu, dar cu mult gust. Te-am observat cum vorbeai cu profesorul şi după puţină vreme mi-ai părut plină de contraste ciudate. Felul cum vorbeai, cum te îmbrăcai, manierele tale erau încorsetate de o disciplină aspră, înfăţişarea ta rezervată, mereu prevenitoare, mereu... Dar când îţi vorbea profesorul te uitai la el cu ochii

pătrunzători, îndrăzneţi, plini de căldură. În fiecare privire a ta este forţă şi inteligenţă. Când încearcă cineva să te pună în încurcătură cu vreo întrebare, găseşti întotdeauna un răspuns ca un bisturiu. Ai vocaţie de chirurg… şi după cum vorbeşti se vede…

— De ce îmi spui toate astea? Eu te consider un prieten, un coleg de care am nevoie pentru a rupe cu singurătatea de până acum. Dar atât. Să nu-mi faci declaraţii de dragoste, căci mă vei pierde. Nu suport declaraţiile. Şi apoi nu cred deloc în ele.

— Am înţeles, numai pe el îl acepţi. Dragostea lui…

— Te înşeli. Vezi, nu-mi eşti prieten, nu eşti omul care ar trebui să-mi înţeleagă sufletul.

Raluca ar fi vrut să înceteze muzica, să se termine dansul, pentru ca Ion să nu mai vorbească vrute·şi nevrute. Nu mai avea încredere în bărbaţi, chiar în sinceritatea unora care putea fi sau era autentică. Totul i se·părea fals, oricum neinteresant în afară de medicină şi de gândurile ei destul de împrăştiate.

— Uitaţi-vă! şopti un coleg ce dansa alături de ei. Fiţi atenţi, profesorul numai pe voi vă urmăreşte.

Când dansul s-a terminat, a observat că privirea profesorului îi urmărea cu căldură.

— Îl plângeţi? E singur, cine îl îngrijeşte? zise Sabina. Cu banii lui găseşte pe cineva să aibă grijă de el. Până acum, nevasta lui a fost medicina, de acum înainte nu se ştie ce poate să se întâmple? Poate îşi va găsi o soţie sau poate deja a găsit-o?

— Iar râdeţi de mine? De azi înainte am să refuz toate cadourile ca să vă fac pe plac şi să vă convingeţi că nu am nimic cu el. Nu m-am gândit la nimic când le primeam şi nici el când mi le oferea. Atenţiile le-am considerat cadouri făcute unei tinere doctoriţe la începutul vieţii de un coleg al ei mai în vârstă. Deşi m-au pus pe gânduri. Erau exagerate… nefireşti.

— Eu sunt zidul tău de apărare. Trebuie să începi o viaţă nouă. Gândul că vrei să te desparţi de mine mă

înnebuneşte. Nu sunt logodit, nu am obligaţii faţă de nimeni. Sunt liber. Poţi fi nevasta mea, dacă vrei! Să te duc acasă la mine, la Târgu-Mureş, la casa cu ziduri albe. Am şi o grădină plină de flori. Vei trăi fericită, ocrotită şi admirată. Să nu crezi că te voi transforma într-o bucătăreasă! Fii înţelegătoare! E timpul să te căsătoreşti.

Glasul şi mâinile îi tremurau, era de-a dreptul nervos, nările largi fremătau, ochii aveau o sclipire ciudată dar Raluca îi spuse fără milă:

— Rana nu s-a vindecat. Ţi-am spus nu o dată că nu mă voi căsători. De frica unei decepţii, fug de iubire. Să fim prieteni! Caută-ţi o altă fată! Sunt destule.

— Încearcă să uiţi trecutul. Ce a fost a fost... În viaţă se întâmplă multe, omul însă le trece cu vederea şi merge înainte... Ţine, într-un fel, pasul vremii.

— Nu! Sunt sigură că n-aş putea să mă schimb. De ce să te încurc? Dacă îţi spun ai să mă înţelegi. Nu pot. Să ştii că sunt sinceră...

— Spune-mi măcar două cuvinte ca să am idee de ce sufletul tău este aşa de închis!

— Trebuie să mă părăseşti! Să nu te gândeşti la mine! În momentul de faţă sunt asemeni unei pietre, pe care nimeni nu o poate urni din loc.

— Te cred. Dar şi pietrele pot fi sfărâmate. Îmi dau seama că inima ta aparţine numai profesorului. Deci eu nu am ce căuta...

— Iar mă jigneşti. Ţi-am spus o dată că greşeşti şi greşesc toţi cei ce cred ca tine. Te credeam prieten bun, înţelegător, dar tu torni şi mai mult gaz peste focul aprins. Acum nu sunt bună decât pentru medicină. Dacă sunt bună...

La plecare, profesorul s-a apropiat de Raluca:

— Te-am admirat în timpul dansului. Erai minunată! Da... Parcă erai un fulg de nea ce zboară fericit prin văzduh. Frumos, frumos... Tinereţea... Ţi-au plăcut garoafele?

— M-au bucurat mult.

Primind florile, Raluca îşi amintise de logodna ei, când Pavel a venit cu un braţ imens de garoafe albe. Garoafele s-au veştejit, au căzut uscate la pământ...

Profesorul i-a strâns mâna, zâmbind mulţumit în sufletul său că fetei i-au plăcut florile albe.

După plecarea lui şi a celorlalţi medici mai vârstnici, tinerii se simţiră mai liberi, desfăşurându-se după voia lor. Dans, muzică, glume, cântece... Pe Raluca o căsătoreau când cu profesorul, când cu Ion.

— Ce bine ne-am distrat! spuse Raluca colegilor săi cu acea voie bună care-i alunga din când în când singurătăţile. Într-adevăr, a fost frumos. Ziua tuturor femeilor...

— Nu ar strica dacă şi bărbaţii ar fi avut ziua lor! replică Sabina ironic. Să-i sărbătorim! Muncesc alături de noi...

— Ai dreptate. Prieteni şi colegi aşa de buni. Uneori sunt răutăcioşi, atunci când noi nu-i putem înţelege. De exemplu, ei aprind lumina, iar noi venim şi o stingem. Să ne ferim de acest lucru!

— Raluca are dreptate.

— Mereu Raluca are dreptate, iar noi nu, zise Sabina.

— Ba da. Însă între tine şi Raluca există oarecare deosebire, de ce te superi? întrebă Almăşanu.

— Cum să nu mă supăr? Ea şi profesorul, ea şi doctorul Almăşanu, ea şi ceilalţi, dar eu ce sunt?

— Sabina, te rog termină! Dacă te mai aud pronunţând numele profesorului, rupem relaţiile de prietenie, spuse Raluca cu voce poruncitoare şi dură. Apoi atenuă totul: „Îmi retrag ambasada”.

— Să ne veselim azi! Mâine avem de lucru, ne aşteaptă bolnavii! Bolnavii n-au ce să caute la bolnavi, mai zise Ion, privind-o fix pe Raluca: „Înţelegi ce vreau să spun“.

*

Profesorul Pătraşcu se plimbă agitat prin odaie. Apoi se opri aproape sufocat de gândurile ce-l copleşeau. Erau

prea năvalnice ca să le poată suporta şi pune în ordine. Se gândea la tot ce s-a întâmplat şi la tot ce s-ar putea întâmpla. Privea pereţii albi şi i se părea că vede un cer spuzit de stele şi parcă fiecare îl călăuzeşte spre o ţintă sau spre o bucurie. În sfârşit era în stare să facă orice pentru acela care îi va găsi copilul. Era stăpânit până la obsesie de o dragoste necunoscută până acum. Ceva se prăbuşise şi din adâncuri se proiecta peste timp un lujer, o floare albă ca o torţă de lumină. Copilul reprezenta pentru el viaţa, nădejdea şi bucuria. Nu era un egoist? Un om nedrept, nerecunoscător? Acum ar fi dorit să aibă un cămin, rude, soţie, copii. Să se lase călăuzit de sentimente... Avea atât de rar prilejul s-o facă! Dorinţa lui era să aibă cărţi multe şi le avea. Îi plăcea să discute despre cele citite. Cărţile l-au făcut să nu se simtă niciodată singur. Aveau pentru el o atracţie magică, ce-l făcea uneori să se simtă adolescent, alteori îmbătrânit prea de timpuriu, obosit... Erau momente când visa un vânt puternic sau numai o adiere lină, zile aprige sau senine, răsăritul şi apusul noaptea cu clar de lună sau cu cer ameninţător.

După ce a cunoscut-o pe Raluca, lucrurile începură să se schimbe. Apăru deodată în faţa lui o nouă putere de viaţă şi o nouă siguranţă, liniştea sufletească... Totul îi stârnea uimire şi nu putea înţelege această schimbare bruscă. O vedea pe Raluca aşezată pe genunchii lui, ascultând-o, mângâind-o. Dar dacă se înşela? Dacă nu este fiica lui? Dacă e numai o simplă coincidenţă?

*

După ce se convinse că Raluca este fiica lui, trebuia să găsească şi calea de a-i mărturisi acest lucru. Dovezi avea. Inelul cu piatra de ametist ce-l purta în deget. Numele mamei – Livia... Actul de naştere, în care nu era trecut numele tatălui. Asemănarea perfectă cu mama ei... „Da, ea este, zise cu voce tare. Fata mea. Copilul despre

care îi scria Livia rugându-l să vină să-l vadă atunci la început, căci apoi dispăruse. Dar pot mărturisi acest lucru? Aflând adevărul poate să mă urască, să fugă de mine sau să plece de aici şi atunci am pierdut-o pentru totdeauna. Sau, se poate răzbuna pe mine pentru suferinţele pricinuite mamei ei?“

Remuşcarea lua locul liniştii. Sute de întrebări năvăleau fără a le putea găsi un răspuns. Se chinuia nopţi întregi. Insomniile îl terorizau. Sufletul urla ca un lup. Noaptea somnul se juca cu el. Îşi pierdu liniştea, pe care n-o mai putea răscumpăra cu nimic. Nu dorea decât s-o apropie pe Raluca prin discuţii, făcându-i cadouri, arătându-i o atenţie mai mare decât celorlalţi medici. Asta făcea ca Ion să-l urască din ce în ce mai mult. Raluca însă printr-un comportament destul de tăios nu permitea nicio aluzie.

— Raluca, o întrebă profesorul când se aflau toţi medicii stagiari în birou, înainte de a intra în sala de operaţie, ce ocupaţie avea tatăl tău?

— V-am spus o dată că tatăl meu a murit când eram mică şi am rămas cu mama, care nu mi-a spus cine a fost tatăl meu sau ce meserie a avut.

— Te cred. Vezi tu Raluca, viaţa ne pune uneori în faţa multor întrebări, a multor situaţii pe care nu le înţelegem, pe care tu nu le-ai înţeles încă şi poate nici eu…

— Daţi-mi voie să vă întreb, de ce nu aveţi familie? întrebarea pe care v-o pun e jenantă, recunosc, dar…

— Căutam un lucru după care jinduiam. Am căutat zadarnic. Nu găseam nicio fiinţă pe care aş fi dorit s-o iau de soţie. Dezamăgirea mă făcea să-mi pierd încrederea şi am încercat s-o regăsesc în profesia mea, care mi-a devenit familie, soţie şi copil. M-am dedicat numai şi numai ei.

— Acum înţeleg de ce aţi devenit un chirurg renumit.

— Poate mai târziu ai să mă înţelegi şi mai bine. Acum eşti prea tânără.

*

Se împlineau doi ani de la moartea Liviei. Raluca ceru doctorului să-i dea voie să lipsească într-o sâmbătă de la operaţie. Dorea să plece la mormântul mamei ei.

— De ce să pleci la Iaşi? S-a întâmplat ceva? o întrebă profesorul ştiind că acolo nu are pe nimeni.

— Plec la Iaşi, la mormântul mamei. Se împlinesc doi ani de la moartea ei. Începu să plângă.

— Nu poţi amâna pentru duminică? Vom merge împreună cu maşina mea. Mi-ar face şi mie plăcere să-i pun pe mormânt un buchet de flori.

Raluca ar fi consimţit, dar se gândi la colegi. Mai lipsea puţin şi ar fi aflat că s-a şi măritat cu el.

— Nu, domnule profesor, mulţumesc, sunteţi prea drăguţ, dar plec singură.

— Păcat. Nu înţeleg de ce mă refuzaţi? o întrebă puţin supărat de fraza ei repezită.

— Nu vă refuz, zise Raluca, vrând să repare tonul brutal cu care îi răspunsese. Dar să vedeţi, este sâmbătă şi ştiţi cum este obiceiul, morţii se pomenesc în această zi.

— Dacă-i aşa eşti liberă, zise profesorul mâhnit. Cât de mult ar fi dorit ca Raluca să cunoască adevărul şi să-l preţuiască sau poate... E tot una. Să ştie însă adevărul, să-i diminueze suferinţa, remuşcarea ce nu-l părăsea, ci din contră se întărea şi-i mărea tot mai mult chinurile.

*

Bolnav, poate chiar grav, fără să-şi dea seama sau să-şi pună singur diagnosticul bolii, profesorul Victor Pătraşcu se hotărî să plece pentru câteva zile la odihnă. Undeva, unde să nu ştie nimeni, nici măcar cei de la spital. Nu-i mai păsa de nimic. Trăise ca un om în pădure, departe de societate. Închis în vila lui, printre cărţi şi la spital operând. Sânge şi iar sânge. Era tot ce vedea zilnic. Acasă, înconjurat de obiectele lui, de cărţi – tovărăşiile sale de viaţă? La spital – bolnavii... Aşa trecuseră anii

tinereţii...

Profesorul Victor Pătraşcu intră pe poarta unui parc şi porni înainte, de-a lungul unei alei lungi. Între timp se înserase de-a binelea şi în parc lumea se împuţinase parcă... Nu întâlneai decât bătrâni, care îşi plimbau căţeluşii şi vreo câţiva şcolari deşiraţi, agitându-şi prin aer servietele. Cu toţii se îndreptau spre ieşire. Se apropia ora de închidere a grădinii.

— Şi aici se întunecă, oamenii se retrag spre căminul lor, se gândi profesorul. Încotro s-o iau?

A doua zi de dimineaţă, maşina frână în dreptul vilei. Claxonul îl chemă scurt.

— Da, trebuie să plec. Mă aşteaptă maşina.

— Încotro, domnule doctor?

— Spre Neptun.

*

Intră în hotel, unde îşi rezervase o cameră, dar nu avu răbdare să stea prea mult. Ieşi. Se plimbă prin vechiul parc, de unde, se vedea faleza. Se simţi tulburat, o tulburare aproape de neînţeles. Aleea cea largă pe care mergea el trecea nu departe de malul mării. Oglinda netedă a apei se întindea cât vedeai cu ochii. Când ajunse la jumătatea falezei îşi dădu seama că mai fusese cândva prin aceste locuri. Da, fusese pe acolo sau poate i se păruse... A fost un vis sau o clipă de delir? În penumbra amurgului verdele ierbii şi al frunzişului abia se ghicea, în faţă se înălţau negre, desenate parcă în tuş, trunchiurile şi crengile groase ale unor copaci misterioşi...

Victor Pătraşcu se opri. Timp de câteva ore stătu fără să se clintească, încercând să-şi reamintească o imagine, care îi tot scăpa. Era însă convins că locurile nu-i erau străine, că mai fusese pe aici odată. Să greşească oare? Era cu neputinţă, aşa cum ar fi fost cu neputinţă să confunde tulburarea estompată de trecerea a două decenii, mai mult de două decenii furtunoase după care

acum pornise să caute urmele mării. Un decor superb, în cuprinsul căruia până şi arborii creşteau pe malul falezei, după schiţele întocmite de specialişti, străjuind-o asemenea unor sentinele credincioase. Împrejurul lui totul era ca şi atunci deşi totul se schimbase. Luciul de oglindă al apei, sălciile pletoase crescute în dezordine pe malul unui parc cu grilaj de fier, strigătul pescăruşilor ce se roteau deasupra apei... Totul era ca atunci... Banca, aleile, faleza, parcul, vilele. Nu se schimbase nimic. „Sunt obosit, zise încet. Trebuie să mă odihnesc. Nu se poate să fie aşa!“ Totul se schimbase. Poate doar marea era aceeaşi.

Intră în odaia hotelului, se trânti pe pat şi puse capul pe pernă, dar tot nu reuşi să-şi îndepărteze amintirile ce veneau ca un stol de albatroşi ca să-i ciugulească din suflet picături de sânge.

— Nu ştiu cum să-i spun? Cum să mă apropii de ea? Simt că a început să mă urască. Fuge de mine. Cât de dureros este! Vorbea singur în liniştea ce domnea în jurul lui.

— Dar să ştii Raluca, tu nu mă cunoşti, nu ştii nimic despre mine şi nici despre dragostea ce ţi-o port. Fiecare părticică din trupul tău mi-e atât de scumpă... Nici suferinţa, nici boala nu m-ar împiedica să te iubesc. Mintea ta e comoara mea. Chiar de-ar fi zbuciumată, tot comoara mea ar rămâne. Dacă te-ai năpusti asupra mea, te-aş prinde într-o îmbrăţişare plină de dragoste paternă, care te-ar îmblânzi. Nu m-aş feri, n-ai avea alt îngrijitor, alt paznic în afară de mine. Te-aş veghea neobosit, cu toate că nu m-ai putea răsplăti nici măcar cu un zâmbet. Nu m-aş mai sătura privindu-ţi ochii, chiar dacă ei ar fugi de mine. De ce-mi fac asemenea vise, asemenea gânduri inutile?

Nu putea găsi nicio rezolvare frământărilor lui. Putea oare să-i spună Ralucăi că îi este tată? El murise la naşterea ei. Atunci de ce-o caută în fiecare zi? înţelese că are nevoie de ea. În ziua în care nu o vede, nu poate

lucra, îi simte lipsa.

Ani de zile, trăind liniştit, nu crezuse, nu se obişnuise cu ideea că undeva are un copil, şi acest copil se chinuieşte. Uitase de aventura avută la mare. Prima lui dragoste. Sau poate i se păruse... După ani şi ani de zile, trebuia să apară şi inelul, să-i râdă în faţă ametistul. Acum el arde, strălucirea lui revarsă jocuri de lumini, când mov, când albastru-mov. Culorile ce se ascundeau în aurul inelului se tranformau în flăcări, flăcări ce îl urmăreau şi nu-l lăsau în pace.

Noaptea se destrămase. Stelele păleau când el intră în oraş. O singură stea numai, uşoară şi diamantină, la răsărit peste acoperişul casei. Totul în jur era cenuşiu şi nemişcat. Salcâmii dormeau încă adânc. Paznicul grădinii moţăia pe o bancă. În tot drumul, întâlni doar vreo doi-trei călători întârziaţi. Veneau de la vreo petrecere. Făcu un ocol şi o luă spre bancă. Pietrele treptelor pustii luceau în întuneric.

Se prezentă la clinică, mai bolnav de cum plecase. Nu se schimbase nimic în lipsa lui. Unii pacienţi plecaseră vindecaţi, alţii cu starea bolii ameliorată. În locul lor veniseră alţii... Cum să-i vindece pe alţii, când el era mai bolnav decât cei ce aşteptau vindecarea de la el. „Dar unde e Raluca? se gândea stând în cabinet. Nu au venit încă medicii? întrebă pe un medic asistent.

— Ba da, domnule profesor.

— Unde sunt la ora aceasta?

— În bibliotecă.

— Ce fac acolo? întrebă mirat.

— Discută o lucrare.

Cu paşi grăbiţi se îndreptă spre sala de lectură a spitalului. Deschise uşa şi o zări pe Raluca stând cu cartea în mână, adâncită în lectură. Se linişti. „Este ea oare fructul mării se întrebă. La deschiderea uşii, Raluca nu ridică ochii de pe carte, dar când intră profesorul un coleg îi dădu cu cotul.

— Studiaţi? Studiaţi? Bine faceţi.

Ochii tuturor se ridicară asupra profesorului, pe care îl ştiau plecat la odihnă.

— Vreau să beau cu voi o ceaşcă de cafea şi să mai stăm de vorbă. Sunt odihnit şi mă simt foarte bine. Nu am programată nicio operaţie. Şi chiar dacă va fi o urgenţă, vor opera alţii în locul meu.

Se mai adăugară şi dulciuri, alune şi pepsi.

— Ce-a păţit profesorul? se întrebau cei ce-l ştiau un om sever, oficial şi distant faţă de colaboratorii săi mai tineri.

— Ceva neobişnuit! Probabil i-o fi căzut cu tronc vreo fetişcană pe-acolo, pe unde a fost.

*

Raluca nu se gândea la căsătorie. Rana provocată de eşecul cu Pavel nu era încă vindecată. Deşi era în mare măsură vinovată, se simţea stăpânită de neîncredere, inima-i refuza să mai deschidă porţile către o nouă încercare. Ceea ce credea ea nemuritor şi veşnic se rupsese asemenea unui fir de păianjen, pe neaşteptate.

Ploaia de scurtă durată, dar puternică, se potolise. Soarele strălucea din nou. În faţa blocului, în care locuia Raluca, înconjurat cu un grilaj înnegrit cu izvoade, apa era limpede. Jos se jucau nişte copii. Trecură câţiva oameni. Doi se opriră în colţ. Raluca stătea pe balcon şi căuta să citească în ochii oamenilor, să ghicească ce gânduri ascund în mersul lor grăbit.

Era satisfăcută de aprecierile profesorilor cu care lucra la spital. Într-adevăr, în urma rezultatelor avute, începuse să devină mai ambiţioasă. Ar fi vrut să-i calce pe urme profesorului, vestitului chirurg care o atrăgea într-un fel ciudat. „Oare va reuşi să-l ajungă din urmă pe profesor? se gândea lucrând cu el. Câţi ani de muncă să fie necesari pentru aşa ceva

— De ce nu vrei să mă asculţi? o întrebă Ion. Profesorul e bătrân pentru tine. Vezi cum râd şi te ironizează colegii?

— Eu te credeam un prieten sincer! De ce nu înţelegi că eu nu mă gândesc la acest om decât ca la un mare chirurg şi atâta tot?

— Tu aşa te gândeşti, da, sunt de acord. Dar el, tot aşa se gândeşte?

— Greu să-i cunoşti gândurile omului. Eu nu am niciun interes.

— Te asigur că te va cuceri.

— Asupra fiinţei mele, în afară de cunoştinţele lui ştiinţifice şi medicale, nu are nicio altă influenţă. Şi eu, şi voi, avem în aceeaşi măsură interesul să învăţăm, să preluăm şi să ducem mai departe marea lui experienţă, s-o îmbogăţim.

Nu trebuie să uiţi că la ora actuală profesorul Victor Pătraşcu este unul din cei mai buni chirurgi din ţară şi nimeni nu ne va ierta dacă nu vom şti să-i preţuim tot ceea ce a făcut şi face pentru om.

— Dacă este aşa cum zici tu, ceea ce eu nu pot înţelege, este purtarea ta faţă de mine. Cum o poţi justifica?

— Ce justificare? Mă port cu tine la fel cum mă port cu toţi colegii de muncă. Sunteţi toţi puşi pe aceeaşi balanţă, niciunul nu atârnă mai greu decât celălalt. Apoi, Sabina mi-ar deveni cel mai mare duşman. Ea te iubeşte şi tu ştii acest lucru.

— Ţi-a spus ceva?

— Da.

— Astea sunt problemele ei dar nu şi ale mele.

*

În noaptea ticsită de stele, doctorul Ion Almăşanu mergea pe stradă şi mintea-i era plină de gânduri. În curând se va face lumină, va veni o zi limpede, o zi de muncă. Mă duc la profesor şi îi spun: „Daţi-mi mult de lucru. Orice. Sunt capabil de un efort mai mare. Sunt fericit. Pot îngriji mai mulţi bolnavi, nu unul. Nu vreau să

fiu în urma Ralucăi. Nu. Am putere şi ambiţie”. Ea nu-l iubeşte pe profesor, nu are de gând să se căsătorească cu el, aşa cum spun colegii. Sper totuşi ca într-o zi să-mi fie mie soţie. Pot deveni şi eu chirurg, profesor şi pot să-i iau locul celui iubit, stimat şi preţuit de ea!

Doctorul Almăşanu căuta mereu să fie în jurul Ralucăi, nu pentru a discuta despre dragoste, ci despre medicină. Adevărul e că tot profesorul îi era drag, oricât ar fi dorit să înlăture aceste sentimente, ele o stăpâneau din ce în ce mai mult.

Almăşanu convingându-se tot mai mult de această realitate, nu găsea mijloacele potrivite de acţiune. Cert este că nu nega niciodată respectul ce-l purta Raluca pentru chirurgul şi omul de ştiinţă, de la care aveau numai de învăţat. Îi plăcea chirurgia, dorea să aibă curaj, să opereze singură mânuind bisturiul cu aceeaşi pricepere. Simţea că o ocroteşte, căci la fiecare pas îl simţea aproape. Nu-şi putea explica acest lucru, dar simţea.

Într-o zi gazda o întrebă:

— Domnişoara doctor, probabil că vă veţi căsători cu domnul profesor?

— De unde ştii că pachetele vin din partea profesorului?

— Ei, cum să nu ştiu, doar l-am tras de limbă pe omul care le aduce. De, curiozitatea de gazdă…

— Bănuiam, dar nu eram sigură… Dar nu este vorba nici de logodnă, nici de căsătorie. Nu mi-a făcut nicio propunere. Dar lumea se interesează mai mult decât mine. Profesorul este un om, care ajută pe mulţi medici tineri chiar şi material când simte pe vreunul într-o situaţie dificilă. Este alături de tine, la nevoie. Se interesează de viaţa fiecăruia.

— Aşa e lumea! Toţi îţi doresc binele, vor să te vadă alături de acest om, care să-ţi fie de ajutor în viaţă. Fetele te invidiază.

— Da, aveţi dreptate. Toate, în afară de mine. Lumea

este minunată, viaţa e frumoasă. Eu, tot ce fac, fac din pasiune, din dragoste faţă de medicină. Profesia de medic este viaţa mea. Nu am timp liber, nu pot sta degeaba, nu mă preocupă altceva în afara meseriei mele.

— Te văd stând în timpul liber înconjurată de cărţi. Fireşte, studiul desăvârşeşte învăţătura din facultate, dar nu crezi că e destul, că mai trebuie să te gândeşti şi la distracţii?

Pentru Raluca totul era însorit. Crengile verzi îşi jucau frunzuliţele de cealaltă parte a geamului. Oamenii treceau grăbiţi sau nu dar oricum treceau. Alături deci, treceau şi gândurile ei. Frumos cântau păsările la geam şi totul i se părea minunat. În sufletul ei înfloreau florile, legate în buchete de stele. Luceferii îi coborâseră la picioare, alungându-i oboseala, iar paginile cărţilor îi zâmbeau. O, câtă satisfacţie ai în munca de medic, cât e de nobil să faci dintr-un bolnav – un om sănătos, iar răsplata muncii tale să fie cuvântul „mulţumesc”.

*

Doctorul Almăşanu ieşi din grădină şi se bucură că strada era plină de oameni sănătoşi. Nu avea chef să se întoarcă acasă. Se simţea atras de spital, de atmosfera cotidiană de muncă. Troleibuzul opri dar nu se urcă în el. Mergând către clinică o zări pe Sabina, care ocolise, atentă şi încruntată, o băltoacă. Purta pantofi cafenii, un model asemănător cu al asistentei sale de la salonul 3, de care se ocupa. El, pentru a nu face zgomot, atunci când mergea pe coridoarele lungi ale spitalului, purta pantofi cu talpa de crep. Trecu prin faţa ei fără să-l observe.

Când intră în spital, zărindu-l Sabina îl strigă:

— Te-a căutat o femeie...

— Ştiu. M-a găsit.

— Te-a şi găsit? întrebă Sabina. Asta e amorul tău?

— Nu vorbi prostii, îi tăie vorba Almăşanu, este o bolnavă.

— Pare cam simpluţă, dar ştii... obrazul, tăietura ochilor... şi are, uite aici, la rădăcina nasului, lângă sprâncene, ceva picant... Fă-mi cunoştinţă cu ea! De acord?

— Da, ţi-o dau sub observaţie. Eşti medic mai priceput decât mine.

— De ce nu o recomanzi Ralucăi, simpatia ta. Te topeşti după ea ca o lumânare de ceară. Vrei să te răzbuni?

— Să mă răzbun? Greşeşti.

— Nu vezi că este iubita profesorului? Raluca fuge de tine. Doreşte să se căsătorească cu el... să ştii de la mine că ăsta e adevărul.

— Prea multe cunoşti!

— Sunt atotcunoscătoare. Am vorbit cu gazda ei. Mi-a spus mai multe decât ştii tu, cu capul tău mic de doctoraş.

— Aşa sunteţi voi femeile. Geloase una pe alta, mai cu seamă atunci când vedeţi că una are succese mai mari şi în meserie şi în dragoste.

— Ha... ha... ha... râse Sabina, ironică şi răutăcioasă, invidioasă că el nu o bagă în seamă.

— Ai să te arzi rău! Mai las-o în pace până nu află profesorul... Să nu te arunce la mama dracului de aici.

— Împreună cu tine. N-ar fi rău. Să fim la un spital amândoi... Ne-ar face cel mai mare bine!

Când îşi ieşea din fire, avea ochii răi, înguşti, proptiţi parcă în pometii laţi. Dar se stăpânea, nu-şi da drumul şi nu striga. Încleşta doar fălcile şi buzele începeau să se mişte încet, înţepenite ca după un ger năprasnic.

— Sabina, suntem colegi, hai s-o lăsăm în pace; şi dacă vrei să ştii, eu o iubesc – este inteligentă, tenace şi muncitoare. Acum când ţi-am spus, du-te şi pârăşte-mă la profesor, iar pe mine să mă laşi în pace cu declaraţiile tale răutăcioase. Sunteţi femei, medici şi printre voi singurul bărbat necăsătorit sunt eu. Ai să te măriţi. Timpul nu e trecut.

— Vasăzică râzi de mine. Aşa ştii să-mi răsplăteşti

dragostea?

— Eşti colega mea, te apreciez şi e destul.

— Şi îmi spui în faţă că o iubeşti pe Raluca? Cel puţin taci. Şi pe cine iubeşti? Pe amanta profesorului? pufni ea.

— Nu cred. Şi parcă era vorba să nu mai pomenim despre acest subiect.

Sabina se înroşi, parcă arsă de foc, îi întoarse spatele şi plecă în salon.

În geamul salonului bătea soarele, contopindu-se cu aşternutul alb al patului. Un miros de medicamente umplea aerul. Sabina ar fi vrut să fie în locul bolnavilor, mai bolnavă chiar decât ei, să plângă, să se taie, să-i curgă sângele. Regreta mărturisirea făcută la un moment nepotrivit. Primise un răspuns pe care l-ar fi putut evita. Stătu mult timp cu capul plecat peste masă, rănită ca un cerb într-o pădure necunoscută.

*

Profesorul nu discuta cu nimeni despre viaţa lui. Nu era locvace. Când era de faţă Raluca simţea nevoia să stea de vorbă, amintindu-şi momente ce i se păreau semnificative din viaţa lui. Povestea sincer, fără cel mai mic ascunziş, fără să se cruţe. Simţea nevoia ca viaţa-i să-i fie cunoscută de cei din jur, spre a-şi da seama în ce măsură a greşit sau cât de mare îi este greşeala.

— Naiba ştie ce-o fi cu mine? îşi zise. Numai când o văd mă simt liniştit. Atunci când rămân singur, aş vrea să fiu cu mine pentru totdeauna. Trebuie să-i mărturisesc adevărul: e copilul meu. Trebuie să-i mărturisesc cu prima ocazie cele întâmplate. Mă voi simţi uşurat. Nu ştiu cum să-mi repar greşeala?

Chinuit de gânduri îşi dădu seama că-i scădea puterea de muncă, elanul, energia de altă dată.

Marea era liniştită. Zburau albatroşi în văzduh cu aripile întinse, asemenea pânzelor de la bărcile ce pluteau tulburând oglinda apei. Stăteam pe malul mării şi aerul

cald ne izbea obrajii.

— Victore, priveşte cât de frumos este totul în jurul nostru! Câtă fericire ne aduc aceste clipe!

— Livia, nu ne vom despărţi niciodată. Ne-am unit pentru totdeauna. Nimfa mării, zâna mării, minune de cleştar! Cât de frumoasă eşti! Oare mai există altă fată mai frumoasă în lume? Nu... Nu...

Trecuse de mult de miezul nopţii şi nu putea dormi. Perna era grea ca o piatră sub capul lui, transpirase. Vedea cum în adâncul apei se ridicase chipul Liviei, înfăşurat în voal albastru, iar din părul ei auriu cădeau picături de apă. Ce să fie? Sunt bolnav. A întors capul pe partea cealaltă. Aceeaşi mare din adâncul căreia se ridica chipul Liviei cu voal pe cap, din care cădeau picături de sânge. „Ce-i cu mine? Halucinaţie? Sunt somnambul sau ce?“ Îşi pipăi capul. „E teafăr.” Îşi puse termometrul, temperatura îi scăzuse sub normal. Sau era stricat? Posibil. Îşi şterse broboanele de sudoare de pe frunte. Vroia să doarmă cel puţin câteva ore, dar nu reuşi. De ce oare Livia nu-i spusese fetei toată povestea ei? De ce nu s-a recăsătorit? Era tânără, frumoasă. Tatăl Ralucăi era mort. Aşa ştia ea. Poate că aşa a dorit Livia.

A doua zi avea o operaţie complicată. Trebuia să fie odihnit. Goni din faţă toţi albatroşii ce roteau prin gândul lui, marea cu care vorbea, stelele ce cădeau şi spuse aproape cu glas tare: Fugiţi vedenii, lăsaţi-mă în pace, trebuie să dorm! Oamenii au nevoie de mine, de ajutorul meu, am obligaţii morale faţă de ei.

Dimineaţa, toţi erau în aşteptarea profesorului. De data aceasta, contrar obiceiului, întârziase zece minute. Profesorul îşi aruncă privirea şi cercetă ţinuta tuturor, mai ales a Ralucăi. Pe degetul ei nu mai exista niciun inel, deşi încă nu venise timpul să intre în sala de operaţii.

— Domnule profesor, vă rugăm să ne explicaţi cazul bolnavei ce urmează a fi operată, zise Raluca. Profesorul o privi atent şi în vocea ei recunoscu vocea Liviei. Tresări. Apoi, explică în câteva cuvinte ce avea să facă şi ce vor

trebui să urmărească ei.

— Vezi, îi spuse Ion la ureche, tot timpul te tot legi de profesor! De ce n-ai lăsat pe altcineva să-l întrebe?

— Dacă a întrebat Raluca, ai văzut cum ne-a explicat, cu răbdare până la cel mai mic amănunt?

— Terminaţi odată! Nu vedeţi ce palid este? Este mai bolnav decât cei pe care îi tratează.

Cei prezenţi îşi aruncară privirea spre chipul lui şi se convinseră că într-adevăr cele spuse de Raluca erau adevărate.

— Să fim atenţi când operează, în caz de ceva să putem interveni ca să-l ajutăm. Este în joc viaţa unui om. Poate să-i vină rău, zise puţin speriat Ion Almăşanu. Raluca, să fii aproape de el! Privindu-te va avea mai multă bărbăţie, mai multă putere şi stăpânire de sine.

— De data aceasta am să vă fac la toţi în necaz, căci îl voi ajuta chiar eu. La nevoie chiar operez. Şi voi reuşi, vă asigur! Să nu credeţi că femeia-medic nu poate fi şi un bun chirurg!

Stăpână pe meseria ei, curajoasă, plină de ambiţie, se apropie de profesor şi-i şopti la ureche:

— Am să vă ajut când operaţi, ştiu ce am de făcut.

Profesorul o privi zâmbind. Ochii i se luminară şi simţi cum o putere nevăzută îl trezeşte din amorţeală. Aşa începu Raluca să-şi desăvârşească pasiunea şi meseria de chirurg.

*

La spital, Raluca muncea cu multă conştiinciozitate, interesându-se de fiecare caz în parte, de fiecare bolnav, cercetând şi observând cu atenţie pacientul. Având multiple preocupări, timpul trecea foarte repede. Lucrând la spital, alături de profesor şi de alţi medici pricepuţi, cu o practică îndelungată în profesie se simţea tot mai atrasă de această meserie. Profesorul Victor Pătraşcu avea aceeaşi purtare faţă de ea, atentă, caldă, se interesa de viaţa ei, dar pe faţa lui se putea citi o urmă de tristeţe.

Doctorul Ion Almăşanu căuta să se apropie tot mai mult de sufletul ei, în ciuda scenelor de gelozie provocate de Sabina. Trăia cu speranţa că odată şi odată va fi înţeles de ea şi îi va accepta dragostea. Avea încredere în cele mărturisite că profesorul este pentru ea omul de ştiinţă, capabil, inteligent, tobă de carte, cum se zice, lucru pentru care Raluca îl respecta şi-l iubea, dar nu se gândise niciodată la căsătorie. Era oproape sigur că încă mai avea şansa de a-şi realiza dorinţa arzătoare – aceea de a fi împreună permanent, de a lucra la acelaşi spital după terminarea stagiaturii şi de a-şi întemeia o căsnicie durabilă şi frumoasă.

După o zi, destul de aglomerată venise acasă obosită. Nu putea să citească. Schimbă cu gazda câteva cuvinte, câteva impresii, îi povesti tot felul de întâmplări legate de munca ei de la spital şi se culcă, frământată de noile cazuri ale pacienţilor internaţi în salonul ei. Aţipise puţin, când soneria de la uşă o trezi. Veni gazda chemând-o de urgenţă la un bolnav din blocul lor.

— Domnişoră doctor, zise, e un caz urgent, prietenul ziaristului Vasile Manea, care locuieşte la etajul IV cere ajutor. Ştiind că aici locuieşte un medic a sunat la noi.

— Dar ce are, întrebă buimăcită din somn. Să cheme salvarea, să-l ducă la spital…

— Nu, vă roagă să-i daţi un ajutor… până ce va veni

salvarea.

Căută în grabă seringa, câteva medicamente de care eventual ar avea nevoie ca prim ajutor, îşi puse capotul pe ea şi urcă repede treptele scării.

În odaia modest mobilată Vasile Manea se zbătea urlând de durere.

— Ce aveţi domnule? îl întrebă pe tânărul a cărui faţă inundată de transpiraţie părea desfigurată de durerile trupului.

— Nu pot să mai suport, domnişoară.

— Unde vă doare?

Ziaristul arătă cu mâna locul. După un examen făcut în grabă îşi dădu seama că nu va putea să se descurce singură. Cazul era destul de grav. Chemă salvarea de la spitalul la care lucra şi îl însoţi până acolo, internându-l în salonul ei, după care ceru ajutorul medicului de gardă.

— Trebuie operat imediat, altfel poate muri după câteva ore.

— Îl sun pe profesor şi îl rog să vină, caz urgent.

— Pe profesor? întrebă mirat doctorul. Nu operează decât în zilele fixate şi cazurile grave. În spital sunt destui chirurgi.

— Atunci pe cine chemăm?

— Cum pe cine? Operăm noi.

— Care noi, domnule doctor, întrebă Raluca.

— Cum care noi? Sunt şi eu chirurg. Nu ai curaj?

Raluca pusă în faţa unui caz urgent, obligată să salveze viaţa unui om, vorbea cu o febrilitate neobişnuită:

— Da. Am curaj. De ce nu? În doi ani de zile am putut învăţa multe, asistând la operaţii grele. Tânărul acesta trebuie salvat cu orice preţ. Nu avem timp de pierdut, şi privi faţa muribundă a pacientului, care trebuia să trăiască.

Când se văzu în faţa bolnavului, aşezat pe masa de operaţie, îi pieri emoţia ce o stăpânise cu câteva clipe mai înainte.

— Domnule doctor, operez eu, zise cu hotărâre.

— Cum? Nu se poate. Dar eu ce sunt?

— Ceea ce sunt şi eu şi e destul.

Se pregăti fulgerător, cu multă energie. În faţa ei nu-l vedea decât pe profesor operând. El îmi dă curaj, el e totul, de la el am învăţat multe, îşi repeta în gând ca să prindă curaj.

După terminarea operaţiei ce reuşise, spre surprinderea acelora ce nu aveau încredere în mâna ei, veghe toată noaptea la căpătâiul bolnavului, împreună cu medicul anestezist şi cel de gardă, aşteptând ca să-şi revină. La orele opt dimineaţa bolnavul era în afara oricărui pericol. Când deschise ochii o văzu pe Raluca, palidă la faţă şi obosită. O privi blând cu privirea unui om ce a trecut printr-o grea încercare, şi pronunţă un singur cuvânt:

— Mulţumesc. Apoi închise ochii.

Raluca se pregătea să plece acasă. Era ora zece. Trecu prin salonul bolnavilor, se convinse că nu e niciun caz grav, stătu de vorbă cu fiecare, prescrise medicamentele necesare şi se linişti.

Nu se ştie însă cum profesorul fu informat de dimineaţă despre cele petrecute în cursul nopţii. Veni grăbit, la spital să vadă cazul pentru a-i da ajutor dacă s-ar fi ivit vreo complicaţie.

Examină bolnavul, constată evoluţia postoperatorie şi, mulţumit, o căută pe Raluca. Află că doctoriţa bea o cafea cu medicul de gardă în cabinet.

La apariţia profesorului în uşă, Raluca tresări.

— Gata, gata cu mine, se gândi tremurând.

Se făcuse albă la faţă, mai palidă decât înaintea operaţiei.

Profesorul o privi cu faţa senină şi cu un zâmbet de satisfacţie pe buze. Se apropie, îi întinse mâna şi simţi cum mâna ei tremura, nu avea curaj să-l privească în ochi.

— Te simţi prost? Te trimit acasă. Pari obosită.

— Nu e nevoie, mă simt bine, vă înşelaţi domnule

profesor.

— Nu mă înşel, după o operaţie grea, o noapte nedormită, omul nu poate să se simtă bine. Chiar de nu-mi spui, constat eu singur.

— Poate aveţi dreptate, răspunse ea, gândindu-se mai mult la spaima provocată de apariţia lui neaşteptată.

— Pot să beau şi eu o cafea cu doi medici curajoşi? Acasă nu am avut timp. Cum am aflat, m-am grăbit să văd ce ispravă aţi făcut şi dacă nu cumva aţi omorât bolnavul... Am totdeauna încredere în cei cu care lucrez şi mă asistă, dar... Bine... bineeeee... poate chiar pot să vă spun foarte bine, dar nu e cazul.

În timpul acesta, privind-o, se gândea la bietul ei tată, dat mort, fără să fie mort. Era cât pe aci să strige în gura mare cine este tatăl ei, dar se opri la timp. Ce greşeală era să fac! se gândi.

Ralucăi nu-i puse nicio întrebare despre cele petrecute pentru a nu o obosi mai mult cu greşelile lui.

Îşi trimise asistenta să-i cheme şoferul.

— Vei duce pe domnişoara doctor acasă. Deşi în gândul lui ar fi dorit să fie el acela care s-o ducă acasă, să-i mângâie capul obosit. Dar cum putea să facă aşa ceva? Nu avea niciun drept. Dreptul asupra acestui copil fusese pierdut de mult. Hotărâse să nu-i spună niciodată ceea ce-i ascunsese chiar mama ei.

— Nu, pot merge singură, răspunse cu mândrie. Troleibuzul mă lasă chiar în faţa blocului. De ce să vă deranjaţi pentru mine?

— Aşa am hotărât eu. Eşti obosită şi nu te pot lăsa să mergi cu troleibuzul.

Raluca îl privi cu coada ochiului şi înţelese că era o poruncă şi trebuia să i se supună. Şi poate era mai bine aşa. Se simţea obosită şi în aceste momente un om o proteja, îngrijorat de starea ei. Apoi îi oferea într-un mod aşa de delicat ocrotirea sa.

Cazul lui Vasile Manea o preocupa în mod deosebit. Urmărea starea sănătăţii sale venind la spital de două ori

pe zi, acordându-i mai multă atenţie decât celorlalţi bolnavi, care mergeau spre vindecare. Era primul pacient, operat de mâna ei... Avea datoria să-l ducă până la capăt, vindecându-l complet. Privea faţa lui albă, grăsulie, cu adâncituri şi cu umflături, ca de cocă proaspătă; ochii mari, negri, nepăsători.

Raluca uitase îngrijorarea pe care i-o pricinuise acest pacient, curajul cu care a pus pentru prima oară mâna pe bisturiu şi sângele care ţâşnise la prima tăietură. Atunci avusese o secundă de emoţie.

Dar toate acestea au fost uitate în clipa când profesorul i-a spus câteva vorbe calde şi încurajatoare. „Deci era mulţumit! se gândea. Şi ea care tremura de frică!“ Cu·această ocazie îşi dădu seama câtă satisfacţie are un medic, când salvează viaţa unui om, trăind din plin această mulţumire, alături de cel vindecat.

— Cât de frumoasă este profesia noastră! zise Raluca tare ca s-o audă şi prietenii. Mama a avut dreptate, îmi vine să zbor de mulţumire, să strig „sunt medic, veniţi la mine toţi bolnavii, veniţi să vă vindec, să vă alin suferinţele”.

Luminile s-au aprins în salon. Vasile Manea se ridică din pat şi porni de-a lungul pereţilor spre uşa ce dădea în coridorul ce se întindea de-a lungul saloanelor, îşi ţinea pieptul ţeapăn şi privea înainte căutând să recunoască culoarele, uşile, care stăteau aliniate, primind şi petrecând în tăcerea lor pacienţii. Încă se mai simţea bolnav, făcea de aceea mişcări uşoare, avea mersul fricos, pasul nesigur. Pe coridor se întâlni cu Raluca, care venea să-şi vadă bolnavii. Când dădu cu ochii de el, se miră:

— V-aţi ridicat din pat? De ce faceţi asemenea lucruri? Dacă apare vreo complicaţie? Faceţi prea mult efort. Nu sunteţi încă restabilit.

Vasile Manea încremenise în faţa ei.

— Mă simt bine domnişoară doctor. Mă simt perfect sănătos. Dimineaţa a fost domnul profesor, m-a consultat

spunându-mi că-mi merge foarte bine. Operaţia e reuşită.

— A fost chiar domnul profesor? întrebă mirată, ştiind că profesorul nu vizitează singur decât pacienţii operaţi de el.

— Da. S-au mirat chiar bolnavii din salon când l-au văzut.

Vasile Manea îi datora Ralucăi mulţumiri dar nu putea să-i spună niciun cuvânt. Se gândea însă că odată va ilustra şi el munca medicilor în cartea pe care doreşte s-o scrie, iar eroul principal va fi un doctor chirurg, probabil Raluca Prodan. Trebuie cunoscută munca oamenilor în halate albe din spitale, devotamentul lor pentru cei bolnavi.

După ieşirea din spital i-a adus un buchet de trandafiri îmbobociţi, dar n-a găsit-o acasă. Florile au fost primite de gazdă.

— Vă mulţumesc din partea domnişoarei, de fapt dânsa primeşte multe flori.

— Şi eu, personal, nu o pot vedea?

— Da, fără confirmarea dânsei, nu se poate. Pentru nimeni nu este acasă.

Vasile Manea plecă cu regretul că n-a putut să-i înmâneze personal florile.

*

Ajuns la revistă se apucă de scris. A scris cât a scris, dar către seară a văzut că nu scrisese titlul unei cărţi, proiectate de el, ci o lungă scrisoare către Raluca. Acum şi-a dat seama că mai presus de toate în centrul preocupărilor sale se află doctoriţa.

Putea oare uita primul moment al întâlnirii ei pe patul spitalului, când s-a trezit în faţa acelei priviri ce vindecă orice durere, apoi pe scările spitalului când îl părăsea.

— Vezi să te îngrijeşti, încă te afli în convalescenţă.

— Da, voi ţine seama de toate sfaturile date.

Şi treptat ea a pus stăpânire pe gândurile mele.

Credeam că o voi uita după plecarea din spital. Dar aşa văd în chipul ei fiecare clipă a fericirii, apropierea de gândurile mele, pătrunzând din ce în ce mai adânc şi mai puternic în inima mea.

Într-o zi o aşteptă în faţa blocului. Întâlnire întâmplătoare. Venea grăbită. Zărindu-l se opri.

— Cum vă simţiţi? întrebă conform obiceiului.

— Bine, aşa cred, am început să lucrez, mă plimb, citesc şi…

— Bine, însă pari palid, nu arăţi prea bine? Munceşti prea mult? Încă nu ai voie să faci eforturi mari.

— Acum mă simt ameţit şi tremur…

— Vă supără cumva inima? Vă este greaţă? îl întrebă Raluca cu un ton grav profesional.

— Nu ştiu ce am, îmi pierd echilibrul, nu am putere…

— Vă conduc până la apartament. Îi puse mâna pe frunte, îi luă pulsul, constatând într-adevăr scăderea pulsului şi transpiraţia rece a frunţii… Îl conduse până la apartament. Prietenul lui văzându-l se sperie. Raluca stăpână pe profesia sa îi dădu câteva calmante. În cazul când se va simţi mai rău – mai adăugă ea – va fi internat din nou la spital.

După cele câteva indicaţii, Raluca părăsi camera îngrijorată ca nu cumva bolnavul să facă vreo complicaţie, deşi trecuseră deja douăzeci şi cinci de zile. Îşi punea diferite întrebări, dar răspunsul era acelaşi. Nu se poate. Complicaţia putea să survină imediat după operaţie sau în primele zece zile. Cine ştie ce efort a făcut?

Prietenul lui Vasile, Simion, îl certă pentru deranjul făcut doctoriţei. Nici el nu credea că Vasile este bolnav.

— Te prefaci ca s-o induci în eroare pe doctoriţă. Crezi că are timp de tine? Când ai văzut-o ţi s-a făcut rău.

— Ba mi s-a făcut rău de-a binelea. A constatat chiar ea. M-a dus de braţ pe scări ca să nu cad.

— Şi ţi-a făcut plăcere?

— Încă ce plăcere! Mi-a trecut orice boală. M-am

vindecat privind-o.

— Taci domnule! Mai multă înţelepciune. Mă tem că este o mică nebunie din partea ta. Sau curiozitatea provocată de întâlnirea cu cineva sau ceva, la care nu poţi ajunge?

— Cum?... Cum?... zise repede. Mă acuzi de nişte lucruri neadevărate. Că îmi place de ea este cu totul altceva. Inimă slabă. Fuge când nici nu vrei şi unde nu trebuie.

— Nu, poţi s-o dirijezi. Noi vrem multe, alergăm să cucerim ceea ce nu ne aprţine. Regretăm, dar de vină suntem noi, tot noi, căci alergăm atunci când ştim că nu vom ajunge niciodată la ţinta ce nu ne aprţine. Vrem să urcăm prea sus ştiind că nu vom putea niciodată.

— Să vezi, eu sunt foarte ambiţios când îmi pun ceva în gând, trebuie să realizez.

— Dar nu dragostea, mai târziu ai să-ţi dai seama că ea nu te bagă în seamă, nu are nevoie de dragostea ta. Vino-ţi în fire, încă mai eşti bolnav.

— Până acum nu mă gândeam la dragoste, o ascultam ca pe un medic, îmi plăcea să o privesc şi să-mi fie frică de cuţitul ei.

Vasile Manea era liniştit până acum. Lucra la o revistă, redactor modest, priceput, la locul lui, liniştit. În calea lui a apărut un nume: Raluca Prodan. Fără să vorbească cu cineva despre frumuseţea şi inteligenţa şi curajul profesional, o vedea demnă, trecând printre bolnavi, eclipsând totul cu micile ei raze care ţâşneau de pe buzele trandafirii.

— Îţi dai seama ce este aceasta? îl întrebă pe Simion Vlăsceanu.

— Eu, da, dar tu ţi-ai pierdut minţile de când ai ieşit din spital. Şi ea nici nu te bagă în seamă.

— Tacă-ţi gura, invidiosule!

— Eu spun, tu nu auzi. Eu râd şi tu nu vezi...

— Este greu să vezi ceea ce nu vrei să vezi, să auzi ceea ce nu poţi să auzi. Nu am pe nimeni decât pe ea şi

numai la pieptul ei îmi pot găsi odihna. Dar mi-e teamă că se căsătoreşte şi se mută de aici, atunci nu am s-o mai pot vedea. Atât şi e destul pentru mine. O privire poate fi hrana sufletului.

— Uite, ai ajuns şi la suferinţă. Fii om serios, bărbat, nu cârpă. Stai şi îi pândeşti calea, o aştepţi pe scări şi câte altele... Ce-i asta? Te ştiam un om tare.

— Te rog să nu mă jigneşti.

Vasile Manea ieşi din odaie fără să aştepte sfârşitul conversaţiei. Simion nici nu dorea să-l oprească în pornirea lui atât de neaşteptată.

Coborî scara şi ieşi în stradă. Ziua era limpede, dar chinuitoare, se lupta între două anotimpuri şi totul părea încremenit în aşteptarea unei schimbări, plecarea unuia şi venirea altuia. Cerul bătea în albastru, poate prea albastru la ora aceea, iar mestecenii se zugrăveau albi şi nemişcaţi ca nişte stâlpi retezaţi de vântul toamnei. Vasile nu-şi grăbea pasul, dar nici nu zăbovea pe drum. Îşi lăsase în urmă toate gândurile. Se pomeni în faţa unei scări ce ducea la bibliotecă. Se opri în faţa uşii, puse mâna pe clanţa nouă, strălucitoare şi apăsă. I se părea că nu stă în faţa uşii, ci a unei odăi cu două inimi cu totul deosebite una de cealaltă prin întreaga lor înfăţişare. Şi totuşi păreau a-şi căuta una în alta o asemănare ascunsă, mai importantă decât oricare.

— Ce caută la ora aceea acolo? se întrebă fără a-şi da răspuns. Pe ea poate. Da, pe ea. Îşi dădu fără să vrea răspunsul. Caut ceva să încep cartea şi voi scrie despre ea, despre tot ce aş fi dorit să fie între noi şi nu s-a putut. Aşa au început primele pagini ale romanului.

*

— Domnişoara doctor. Aţi văzut ce bolnav este tânărul de pe scara noastră?

— Care tânăr? întrebă Raluca preocupată.

— Acela pe care l-aţi operat nu demult...

— A... pacientul meu. Uitasem de el, aşa cum uit şi de alţii ce trec prin spital şi pe care îi îngrijesc cu aceeaşi seriozitate, aşa cum cred eu că trebuie să facă un medic. Deşi stăm pe aceeaşi scară ne întâlnim foarte rar, atunci când întâmplarea face să venim acasă pe la aceeaşi oră. Dar ştiu că de la spital a plecat refăcut, mai departe era obligat să se îngrijească după indicaţiile primite de la medici.

— Aşa spuneţi, dar omul e bolnav de dragoste. Şi asta e o boală şi încă foarte gravă...

— Bravo! Nu sunt doctor să-i vindec şi pe cei bolnavi de dragoste. Până în prezent nu există specialist care să vindece asemenea maladii...

— Nu te supăra, zic şi eu aşa. Poate s-ar găsi vreun leac şi pentru boala lui – bietul om!

— Să mai vină pe la policlinică, să-l consulte un medic psihiatru. După mine cel mai bun medicament este timpul, răbdarea, ocupaţia, solicitările permanente şi câte şi mai câte... şi totul se rezolvă.

Raluca obţinea tot mai multe succese în profesia ei. Îşi dădea seama că avea un singur drum pe care trebuia să meargă. În faţă o aştepta un drum lung. Se simţea bine lângă profesorul ce-i devenise model. Sabina, prietena ei „bună“, o informa despre toate discuţiile purtate de colegi în absenţa ei. Bineînţeles, numai acelea legate de ea şi de profesor.

La spusele Sabinei, ridica din umeri, a nepăsare:

— Să ştii, poarta casei o poţi închide, gura lumii ba. Lasă-i în pace, invidia îi face pe oameni răi, căci nu acceptă ca unii să se situeze mai sus decât alţii. Iar cei ce se străduiesc prin muncă să ajungă la ţintă sunt invidiaţi...

— Stai să-ţi mai spun ceva, ceea ce nu ştii. Am auzit că se duce uneori la o persoană acasă, la o persoană cu care lucrează. L-am urmărit, aşa din curiozitate. Ştiam ora când trebuie să se ducă acolo, i-am surprins discutând. M-am ascuns după colţ. Era noapte. Lumină puţină. A oprit

maşina. O femeie a deschis portiţa şi i-a sărit de gât sărutându-l. Profesorul o îmbrăţişă, aşa cum un părinte îşi îmbrăţişează copilul după o lungă absenţă. Au urcat împreună treptele scării. În cameră era semiîntuneric şi nu am reuşit să disting ce se petrecea dincolo de perdelele, prin care trecea o lumină palidă şi foarte discretă.

— Socot că nu este un fapt interesant. De ce îl urmăreşti? Pentru mine ceea ce faci este de-a dreptul josnic…

— Nu pe el îl urmăresc, pe ea. O doctoriţă, am să ţi-o arăt. Lucrează împreună cu el la chirurgie. Se duce la ea acasă în timpul liber. Ştiind unde locuieşte, doream şi eu să mă conving dacă este aşa. Când am surprins-o spunând că la ora cutare, seara îl aşteaptă… Am dezlegat misterul.

— Chiar de e adevărat, omul e liber. În viaţa lui particulară de ce să ne amestecăm? Eu îl respect sincer, îl preţuiesc din toată inima, dar nu poate fi vorba de alte sentimente. Tu nu poţi înţelege, cum nici colegii noştri nu pot să înţeleagă. Îţi pierzi timpul cu nişte fleacuri.

*

La intrarea profesorului în sală s-a făcut linişte. În calitate de preşedinte al comisiei guvernamentale de repartizare a absolvenţilor facultăţii de medicină, trebuia să anunţe repartiţia lor la posturi.

După ce îşi puse ochelarii cu rama aurie, ridică hârtiile aflate pe masă, chiar în faţa lui. Rămase câteva minute cu tabelul în mână aşteptând terminarea aplauzelor. Fiecare era nerăbdător să-şi audă numele şi locul repartiţiei. Rămase câteva minute nehotărât, clipind din ochi, de parcă ar fi vrut să explice ceva, dar se gândi că este mai bine să continue citirea listei. Repartizarea nu depinsese de el. Comisia ţinea seama de unele criterii, bineînţeles şi absolvenţii aveau dreptul să-şi exprime

preferinţele lor. Ştia bine, din experienţa anilor precedenţi că se nasc şi unele nemulţumiri, dar ele nu durează mult. Pe parcurs, totul se aranjează după dorinţele lor. La urmă anunţă şi pe cei care obţinuseră media zece la absolvirea facultăţii. Printre ei era şi o fată, originară din Moldova. Aflând că a primit un post de asistentă în cadrul facultăţii, tânăra se ridică şi spuse:

— Domnule profesor, refuz postul. Doresc un post la dispensarul comunei unde m-am născut. Comuna mea are un dispensar nou, cu saloane multe, cu sală de consultaţie mare, cu sală de operaţie, cu maternitate... Comuna are lumină electrică, e asfaltată, case îngrijite... Şcoala are o clădire nouă, este şi un cămin cultural, un complex comercial bine aprovizionat... Vreau să muncesc acolo...

— Bine, dorinţa ta va fi îndeplinită. Regret că nu vei lucra în clinica noastră. Aveai ce învăţa şi vedea, poate ceva mai mult aici decât în altă parte. Acolo însă oamenii au nevoie mai mult de ajutorul unui medic bine pregătit şi cu experienţă îndelungată. Sunt de acord să fii repartizată acolo, iar stagiatura s-o faci la noi.

*

După cele discutate, profesorul s-a retras în cabinetul său, unde îl aşteptau medicii a căror stagiatură se apropia de sfârşit. În cabinet au intrat tinerii absolvenţi cu un buchet mare de flori ca să-i mulţumească. Profesorul se despărţea cu regret de cei ce i-au fost elevi timp îndelungat. Îi prezentă cu mândrie pe cei prezenţi, printre care şi pe Raluca, spunând:

— Este un medic ce ne face cinste. Bineînţeles, alături de ceilalţi. Dar Raluca a avut curaj, curaj să opereze un pacient, ajutată de medicul de gardă. „Urgenţă la miezul nopţii.“

— Şi bolnavul s-a făcut bine? întrebă unul dintre cei prezenţi, care venise cu buchetul de flori.

— După cum vezi, da, nu-ţi vine a crede? Credeţi-mă, a lucrat frumos, repede şi foarte atent. Era aproape de mâna mea.

Raluca se intimidă, dar nu răspunse nimic. Îşi aduse aminte de Pavel, când venise cu un buchet de flori ca s-o felicite… Viaţa ei de studentă, logodna, plimbările lor, zilele fericite care au zburat, lăsând un val de amintiri, pe care nici timpul nu le poate şterge. Toate acestea se pot oare uita? Vorbele calde, frumoase, florile – cum de s-au vestejit aşa de repede? Dar totul s-a dus. Trebuie să mă obişnuiesc cu realitatea, cu adevărul. Să nu mai visezi sau să doreşti ce nu se mai poate întoarce, să las frâu liber împrejurărilor şi să nu omor noile sentimente ce se pot naşte în suflet. Viaţa te cheamă la viaţă, cu reînnoiri născute pe temelia uitării.

Era palidă la faţă. O invidia pe Sabina, care uitase totul atât de repede: acum râdea, glumea cu cei prezenţi, mai cu seamă cu doctorul Almăşanu. Cât o invidia! Cum poate fi o femeie aşa de inconstantă şi nepăsătoare. Este un actor, joacă teatru foarte bine!

— Domnişoară Raluca eşti obosită? Te văd palidă, absentă, la ce te gândeşti?

— Nu, răspunse emoţionată de întrebarea pusă pe neaşteptate.

Profesorul Victor Pătraşcu o urmărea de cum intrase în cabinet. Pe fruntea-i palidă jucau şuviţele de păr pe care le îndepărta din când în când cu mâna albă cu degete lungi, de pianistă. Profesorul căuta să zărească inelul, pe care fata îl purta în deget şi pe care nu-l scotea decât atunci când se pregătea să intre în sala de operaţie. În restul timpului îl aveau mereu în deget. Surprins de lipsa inelului, lucru atât de neaşteptat, căzu pe gânduri. Ce poate fi? Ce s-a întâmplat cu inelul? A fost furat? Vândut? Pierdut? Sau poate îl văzuse în degetul ei ca într-un vis al remuşcării, iar în realitate acest inel nu existase. I s-a părut? A fost o vedenie ce-l chinuise atâta?

— Nu… nu… a fost un vis. Nu-i nimic adevărat.

Nu îndrăznea s-o întrebe şi pentru ce? Totul este inutil. A fost o iluzie, un vis frumos, un leac pentru singurătatea lui… Dar ce are de este aşa de tristă? se întrebă nedumerit. Profesorul se apropie de scaunul ei, îi puse mâna pe frunte, îi luă pulsul: tremura, iar pe degetul ei nu se zărea decât urma inelului purtat. „Inelul, inelul” îi venea să strige atât de tare încât să-l audă şi pietrele şi oamenii şi tot ceea ce îl înconjura la ora aceea. A dispărut inelul. Îşi scoase ochelarii, se şterse la ochi, şterse şi lentilele, îşi puse ochelarii din nou… Nu. Am văzut bine, inelul lipseşte. Mişcările lui erau urmărite de toţi cei prezenţi în cabinet. O, ce se întâmplase cu el, el care era un om liniştit…

— Domnişoara Raluca parc-ai avea şi febră, pulsul e accelerat! Ce s-a întâmplat?

— Nu pot să-mi dau seama? răspunse cu vocea tremurată.

— Vă rog să mă scuzaţi câteva minute se adresă celor prezenţi, trebuie să o conduc acasă.

La auzul acestor cuvinte, Sabina făcu ochii mari, privi scena cu ură şi gelozie, deşi lângă ea stătea doctorul Almăşanu care-i mângâia părul căzut pe spate în

dezordine şi revoltă. Prin el parcă trecuse vijelia unor sentimente ce nu se puteau exprima în cuvinte.

— Domnule profesor, de ce să vă deranjaţi, nu-i puteţi părăsi pe cei prezenţi, am să-l rog pe doctorul Almăşanu să facă acest serviciu.

La care Ion se umflă în pene ca un curcan mândru că îl preferă pe el şi nu pe profesor.

— Da… da… sări Almăşanu, tocmai voiam să mă ofer, îmi face multă plăcere să fac acest serviciu în locul dumneavoastră.

Profesorul sună, chemându-l pe şofer. Îi spuse ce are de făcut. Almăşanu o ridică de braţ de pe scaun, plecând cu ea, în timp ce Sabina se zbătea ca un leu închis în cuşcă, neputincios să iasă dintre gratiile urii, care-i săgeta toate sentimentele într-un singur punct – Almăşanu.

— Raluca, te rog să-mi spui ce s-a întâmplat? Consideră-mă un prieten sincer şi serios! Ai ceva nemărturisit pe suflet? Nu-i aşa? Sau mă înşel? Ai un suflet prea închis.

— Dacă tu nu poţi explica această stare, află atunci că nici eu nu pot.

— Trebuie să ne adresăm unui medic neurolog, psihiatru!

— Noi nu suntem medici? Este necesar să apelăm la alţii? Ar fi ruşinos să ne consulte alţii… Şi apoi n-am nimic.

— Aici greşeşti Raluca. Noi cunoaştem corpul uman, îl disecăm în părţile componente, le punem la loc, aruncăm ce nu-i bun, dar suntem departe de a cunoaşte în aceeaşi măsură şi psihicul omului.

— Să lăsăm discuţiile despre medicină, bolnavi! Să mai vorbim şi despre altceva!

— Bietul profesor, m-a impresionat.

— Da, ai dreptate. Mâinile îi tremurau, parcă dorea să intre în sufletul tău, să te strângă în braţe, să te răpească şi să fugă cu tine undeva departe, unde să fiţi numai voi amândoi. Săracul! E de-a dreptul îndrăgostit, suferă din

cauza ta.

— Am observat ce grijă are faţă de mine. Privindu-mă s-a făcut mai palid decât mine. Dacă este aşa cum credeţi, atunci îmi pun şi eu întrebarea. De ce nu mi-a spus că mă iubeşte, sau să mă ceară în căsătorie, sau ce intenţii are cu mine. Nu am auzit din gura lui niciun cuvânt. Nu a făcut niciun apropo în legătură cu acest lucru. De ce mă bârfiţi fără temei?... Deşi eu niciodată nu m-aş mărita cu el.

— Să nu te gândeşti să te măriţi cu el! Eu ce fac fără tine, nu-ţi dai seama?

— Iată, altul! Ce v-a apucat? Vreau să-mi rămâi prieten şi atât.

— Fie, pentru moment aşa cum zici. Atunci de ce nu-mi mărturiseşti ce ai pe suflet? Dacă mă consideri prieten? De ce nu-mi spui ce te chinuie? Când îţi întind mâna prieteneşte simt cum îţi înfloreşte chipul. Îmi vine atunci să mă las în voia dorinţei şi să te strâng în braţe.

— Discuţiile purtate cu tine îmi plac. Deşi nu reuşeşti să faci deosebirea între prietenie şi iubire. Eşti un om, care poate fi devotat soţiei, căminului său. Cred că sufletul tău este cinstit şi curat.

— Dacă-ţi spun sincer că te iubesc – te superi. Dacă-ţi spun că-mi este greu să trăiesc fără tine – te superi. Eşti bună, iubitoare, sensibilă, înzestrată cu multe calităţi nobile.

— E mai bine să nu-ţi mărturiseşti sentimentele. Ele trebuie păstrate în suflet, fără a le mărturisi la fiecare pas, căci atunci îşi pierd valoarea.

— Fie şi cum spui tu! Dar de ce să trăieşti cu trecutul? Te-ai împotmolit în el şi nu-l mai părăseşti. Prezentul este frumos însă, sigur, iar viitorul tău poate fi mult mai bogat şi mai frumos decât trecutul. Mi-am dat seama că este un trecut ce te chinuie. Părăseşte-l odată De prezentul şi viitorul, pe care atunci îl vei vedea frumos! Noi amândoi vom fi fericiţi.

— Tu să vorbeşti despre tine, nu despre noi doi! Eu

acum sunt preocupată de profesor. Este prea bun cu mine fără a-mi cere ceva în schimb. De-ai şti cât de mult mă ajută?

Când suntem împreună, în colectivul nostru, mă examinează, mă priveşte tot timpul de parcă ar vrea să-mi extragă sufletul şi să citească în el, să-mi afle viaţa. Îţi spun sincer, îmi este ruşine de voi.

— Cum ruşine? Care fată nu ar dori să fie în locul tău?

— Numai eu singură nu doresc să fiu, eu doresc să fiu în locul meu şi numai al meu.

— Fiecare iubire e o istorie, poţi să faci din ea un poem. Dar dacă o casă se prăbuşeşte, se duce totul, se dărâmă până la cea din urmă piatră şi nu rămâne nimic. Bineînţeles, noi plutim undeva în vid. Tu, Raluca, habar n-ai ce înseamnă să te desprinzi lent din vârful unui munte. Acest om poate fi distrus din cauza unei stări sufleteşti, mai bine zis din cauza ta. Nu poţi să-ţi dai seama ce înseamnă să cazi de pe muntele gloriei, fiindcă nu au căzut niciodată. La el nebunia asta echivalează cu moartea unei siguranţe de sine. Cred că e primul mare accident din viaţa lui. Aproape moartea unui echilibru.

— Ionele, te rog, eu cred în cele spuse de tine. Fiecare avem dreptate în felul nostru. Fiecare ne mândrim cu noi înşine. Ne iubim mai mult pe noi, mai puţin pe alţii. Ştim şi să urâm. Şi aşa mai departe. Acum sunt obosită, bolnavă… continuăm discuţia altădată. Doresc să ajung mai repede în cameră, să pun capul pe pernă şi să dorm… dacă somnul va fi darnic cu mine…

Zicând acestea, Raluca îi întinse mâna lui Almăşanu mulţumindu-i că a însoţit-o până acasă şi-l rugă să-i transmită profesorului mulţumirile ei, să-i spună că se simte bine şi să fie liniştit.

Ionel, surprins de această bruscă despărţire şi de fuga ei, nu avu timp decât să-i strige în urmă:

— Raluca ne vedem mâine la spital. Dacă ai să te simţi prost, să-mi telefonezi! Să nu stai singură!

A trimis maşina înapoi şi a preferat să meargă pe jos,

să meargă chiar toată noaptea, să ajungă acasă cât mai târziu. Îşi aţinti ochii spre cerul cenuşiu din care cădeau picături mici şi reci de ploaie. Lui Almăşanu nu-i plăcuse niciodată ploaia, nici toamna, nici... Zloata de stradă, goliciunea copacilor şi cerul mohorât îl deprimau. Norii de umezeală îi pătrundeau până în măduva oaselor. Dar în seara aceea, picăturile de ploaie ce-i cădeau pe faţă aveau ceva vesel, jucăuş, nu cădeau cu tristeţe, ci prevesteau bucuria şi căldura unui cămin al său. Cât de plăcut e să asculţi ploaia la geam cum plânge, iar tu să stai alături de iubita, împărţind singurătatea în doi! Era ferm hotărât să facă tot ce va fi posibil pe mai departe pentru a o cuceri pe Raluca, pentru ca ea să-i devină soţie. Niciodată nu se îndoise de acest lucru! Trebuie – spunea el – să mă apropii de ea, în aşa fel încât să accepte chiar fără voia ei. Deşi mă îndoiesc că ştie ce vrea când e vorba de iubire. Această senzaţie de fericire, imaginată de el, nu-l părăsi toată noaptea.

*

Profesorul Victor Pătraşcu ajunse acasă târziu şi mai bolnav decât Raluca. Şi ultima speranţă de a privi inelul din mână îi dispăruse. Era o amintire, vorbea de un trecut al lui şi acum... Ce se va mai întâmpla cu el? S-a plictisit de viaţă? De ce nu-l mai poartă? Era atât de frumos şi în piatra lui sta ascunsă cartea vieţii. Putea să gândească aşa, deşi vorbele sunau retoric. Cartea vieţii... Ce viaţă, ce nebunie!

Singur, bolnav, fără niciun sprijin moral, se zbătea, trăia cele mai contradictorii sentimente. Speranţa că îşi va regăsi copilul, după ce bănuise că Raluca este fiica lui, a început să dispară. Plutea numai imaginea acestei posibilităţi printr-o ceaţă cenuşie şi amarnic de dureroasă. În momentul când a văzut că inelul lipseşte, certitudinea, cerul s-au prăbuşit peste el.

Părea mult mai în vârstă decât era în realitate.

Speranţele au murit, l-au părăsit puterile. Totul i se părea iluzie, neputinţă, zădărnicie.

Prin faţa lui trecea lumea, din care şi el făcea parte, dar i se părea că această lume nu-l cunoaşte şi nici el n-o recunoştea. Era străin într-un oraş al nimănui şi poate ar fi fost mai bine să fie un om al nimănui, să fie nimeni... nimeni... în oraşul nimănui... Să treacă fără a lăsa vreo urmă, să plângă fără lacrimi, să privească fără a vedea ceva, să asculte fără a auzi şi tot aşa mai departe, pe drumul vieţii să treacă – dar trebuie să treacă, căci puhoiul acela în veşnica-i mişcare îl va duce înainte chiar fără voia lui.

În odaia încărcată de bibelouri, de candelabre superbe şi reci, de cristale, de tablouri purtând semnătura unor pictori cunoscuţi români şi străini, totul avea aerul de aglomerare de obiecte. Mobila barocă, biblioteca cu operele complete ale marilor scriitori şi alte multe lucruri de valoare îi păreau aşa de străine, iar el era un străin în mijlocul lor. Nimic parcă nu mai avea viaţă şi până şi frumosul era de prisos.

Năluca ce se plimba într-o casă rece, iluzia ce lovea de perdelele cenuşii de la geamuri.

Va veni o zi şi ploile şi ele vor sta. Va veni o zi şi furtunile se vor potoli. Va veni o zi şi va fi linişte, soarele va răsări, îşi spuse tare, privind pe perete la pictura lui Tonitza, „Cap de copil”. Aşa trebuie să fie. Nu se poate să trăiască o depresiune atât de adâncă, fără justificare.

Începu să-şi revină. Se ridică drept, cu capul sus, deschise larg fereastra şi aerul proaspăt venit din grădină îi înfioră faţa. Se scutură ca după un somn cu vise urâte, ridică mâinile în sus, trase aer în piept, adânc şi spuse? tare, dorind parcă să se audă pe el însuşi în „vocea imperativă“ a conştiinţei: „La treabă, băiete! Mâine începe o nouă zi! Te aşteaptă o operaţie complicată, gândeşte-te la salvarea bolnavului! Asistă grupul întreg de medici stagiari!”

*

Venise toamna cea bogată, cu surprizele ei. Frumuseţile acestui anotimp vorbeau la fiecare pas, cu fiecare om, şi mai ales cu iubitorii decorului ce se schimbă şi revine iar. Raluca şi ceilalţi colegi îşi încheiau anii de stagiatură. Acest lucru îi bucura. Pe unii acest răstimp îi învăţase multe, pe alţii poate prea puţine, căci timpul nu-ţi ajunge să poţi învăţa câte vrei, cât trebuie să înveţi ca să mergi în pas cu programul omenirii, iar medicina îţi oferă un câmp vast de cercetare, de cunoaştere, de noi şi noi descoperiri. Drumul fusese oricum deschis. Niciodată nu-i târziu să înveţi. Şi drumul spre noile descoperiri este permanent deschis tuturor.

Unii dispar, dar lasă temelia altora, care pot zidi şi construi noi cetăţi. Timpul, filosof priceput, cerne şi iar cerne, separând zgura de lucrurile valoroase şi vorbele înţelepte de vorbele goale.

Profesorul Victor Pătraşcu împlinea vârsta de cincizeci de ani. Colegii, personalul medical pregăteau sărbătorirea acestui eveniment atât de important. Cu această ocazie urma să i se decerneze şi două medalii.

Medicii stagiari au pregătit un mic dar din partea lor. Au cumpărat o vază de cristal şi un buchet de garoafe albe.

— Raluca, tu ai să-i oferi florile, noi vaza.

— De ce numai eu? Poate nici nu mă duc la el acasă.

— Se poate, tocmai tu? Care-i poţi face cea mai mare plăcere? zise Sabina ironic şi sfidător.

— Tocmai eu. Să ştiţi veţi merge fără mine, ca să vă fac plăcere să terminaţi odată şi odată…

— Nu te lăsăm să faci cum vrei tu! Să mai faci şi cum vrem noi. Suntem împreună şi e bine aşa cum ne-am gândit aşa că te vei supune.

— Chiar de-ar fi să te ceară de soţie şi nu ai să accepţi, tot o să te măriţi cu el până la urmă, zise Sabina. Şi să-l mai laşi în pace pe Almăşanu!

— O, mergi prea departe Sabina! Pentru asta are să se supere pe tine, căci o jigneşti!

— Ea nu merită asta, zise Ion, mulţumit în felul lui c-o iubeşte. Tot mai trăia cu speranţa că odată şi odată îi va fi soţie. Nu se grăbea. Să se gândească şi Raluca asupra celor spuse de el. Însă ce luptă grea va trebui să ducă el pentru a-i cuceri inima. Va aştepta să i se vindece rana de care îşi aminteşte mereu şi pe urmă îi va vorbi din nou. Dragostea lui o s-o vindece.

El şi-a pierdut ambii părinţi şi fraţii în timpul cutremurului din 4 martie 1977. Când a venit acasă în oraşul său natal ca să-i caute, nici urmă din strada pe care locuiau. Oraşul era cuprins de fum, de praf şi de cenuşă. Ruinele lăcrimau, frunzele copacilor tremurau arse, sub trunchiurile căzute peste moloz. Într-o secundă dispăruseră părinţii şi casa cu flori şi pomi. Încremeni lângă ruinele sub care zăceau ai lui. Oare rana aceasta este mai mică decât a ei? Nu ai cunoscut încă dureri mari şi de aceea o mică zgârietură pe inimă îţi sângerează mereu...

— La ora 17 ne întâlnim la clinică. Dimineaţa, îl vor sărbători oficialităţile, i se vor decerna medaliile, se vor ţine discursuri. După masă va fi liber. Se va odihni, zise doctorul Avramescu.

— Cine ştie adresa lui?

— Vă conduc eu sau vom lua un taxi!

— Într-un taxi nu putem încăpea chiar toţi, dar putem merge şi pe jos câteva staţii de troleibuz.

— Da, mai bine pe jos! Să nu cumva să lipseşti, Raluca! Ai auzit? întrebă cu o voce poruncitoare doctorul Avramescu. Eu nu glumesc. Nu vreau să mă fac de râs şi să ne facem de râs. Ce-are să zică dacă unul va lipsi?

— Nu va lipsi. O vom aduce legată şi tot va fi cu noi.

— Aşa să credeţi voi! Ce sunt jucărie, lipsită de voinţă, să joc cum cântă alţii? Nu joc decât atunci când vreau eu şi când este muzica mea.

— Lasă cântecele tale! Lasă îngâmfarea! Nu te vom

ruga prea mult! Îţi poruncim să vii cu noi! Pe urmă ne descurcăm noi între noi! Aşa este frumos!...

— Da, mai bine e aşa! zise unul din ei. Să nu cumva să lipseşti, Raluca! Lasă-ţi ambiţiile! Nu are niciun rost!

— Ai să vii! Nu cumva să lipseşti! zise un alt coleg.

Raluca nu mai spuse nimic. Se opri la un coafor să-şi aranjeze părul. Îşi puse rochia cea mai frumoasă, făcută de mama ei pentru logodnă şi se gândi cu emoţie că va intra în casa lui.

La ora fixată se întâlniră cu toţii şi porniră către casa profesorului.

— Pe ce stradă locuieşte? se întrebau între ei. Avramescu îi lămuri:

— Strada Rozelor, numărul 98

— Strada Rozelor? Îmi pare un nume cunoscut. O stradă căutată o dată de mine.

Colegii o întâmpinară cu complimente: Eşti aşa de drăguţă, cum nu te-am văzut niciodată!

— Când te va vedea profesorul...! Îl dai gata!... Se îmbolnăveşte de-a binelea!

— Mă faceţi să-mi crească emoţia şi să mă întorc lăsându-vă cu florile în braţe. Aşa aţi merita! Parcă era vorba să terminaţi odată!...

— Gata! zise Avramescu, încetaţi odată! Aţi intimidat-o înainte de a intra în casa omului!

— Cine intră primul? se bâlbâiau între ei.

— Fetele cu florile. Aşa se face! Un bărbat nu poate oferi flori altui bărbat.

Raluca prinse deodată curaj. Puse mâna pe sonerie şi apăsă tare de tot. După câteva clipe de aşteptare uşa se deschise şi în prag apăru o femeie tânără cu şorţ alb şi bonetă pe cap, o bonetă dantelată şi bine apretată. Părea foarte elegantă şi era aşa de dulce. Dispăruseră toate crispările.

— Poftiţi, cine sunteţi, ca să-l anunţ pe domnul profesor, care acum este ocupat cu nişte musafiri?

— Spuneţi-i că suntem un grup de medici de la clinica

dânsului!

— Poftiţi.

Dar nu a apucat să-l mai cheme sau să-l anunţe, căci s-au trezit cu profesorul lângă ei. Îi auzise şi a venit să-i primească.

Raluca, plină de emoţie, îi oferi buchetul de garoafe spunând câteva cuvinte de felicitare din partea tuturor celor de faţă.

Profesorul primi florile, mulţumindu-le, şi o sărută pe Raluca.

Au fost invitaţi într-o sufragerie mare, unde mai erau şi alţi oaspeţi. Musafirii şedeau la masă. Se aşezară şi ei stingheri, timizi şi neîndemânatici, din cauza celor prezenţi care le erau necunoscuţi.

Li se acordă multă atenţie, atât din partea musafirilor, cât şi din partea celui sărbătorit. Pe pieptul lui străluceau medaliile primite în cursul dimineţii, când fusese sărbătorit oficial. Părea foarte vesel, glumea cu ei, punea fel de fel de întrebări despre viaţa lor, le povestea întâmplări din tinereţe hazlii şi plăcute. Niciodată nu fusese aşa de bine dispus şi nimeni din cei care lucraseră cu el ani de zile, nu-l mai văzuseră astfel.

Ochii lui erau aţintiţi asupra Ralucăi. O urmăreau în gesturi, în priviri şi văzu că pe degetul ei ardea din nou inelul cu piatra de ametist. Inelul era la locul lui ca şi înainte. Privea piatra. Culoarea mov revărsa lumini jucăuşe şi strălucirea ei venea spre el valuri-valuri…

De pe masă nu lipsea nimic. Se deschideau sticle de şampanie, se goleau şi paharele se umpleau din nou. Dar tineretul se apropia timid de pahare şi le golea şi mai timid.

— Ce băutură preferaţi? îi întrebă pe ultimii veniţi.

— Niciuna, se grăbi Raluca să-i dea răspuns.

— Chiar aşa?

— Nu domnule profesor, s-a grăbit să răspundă în locul nostru, trebuia să vorbească numai în numele ei.

— Bem orice! Numai să fie bun, interveni Sabina care

abia aştepta să ducă la gură cupa cu şampanie.

— Deci sunteţi de acord să bem în continuare şampanie?

— Da, răspunseră toţi în cor.

— Deschideţi sticlele şi umpleţi cupele! Să ciocnim în cinstea anilor ce i-am împlinit, în cinstea vieţii şi a bucuriilor ei! Este o jumătate de veac şi nu ştiu cum am adunat-o? Învăţând şi lucrând s-au adunat anii singuri.

Raluca îşi plimba privirea distrată prin odaia plină de lucruri frumoase. Pe pereţi erau tablouri ale unor pictori renumiţi, mobila sculptată aranjată cu gust. Uşile erau deschise... Nu mai vorbim de biblioteca cu sute de volume, frumos legate... Ea nu putea să-şi explice cum de erau aranjate toate cu atâta gust, deşi băieţii spuneau că nu este căsătorit?! Pretutindeni, se cunoştea mâna de femeie pricepută şi cu mult gust. Chiar de la prima vedere, observă că vila avea multe camere. Uşile erau deschise de la o cameră la alta, în stânga şi în dreapta. Interiorul nu se vedea clar, dar probabil undeva era biroul profesorului cu pereţii acoperiţi de rafturi supraîncărcate de cărţi.

Când cupele s-au umplut din nou, mesenii s-au ridicat în picioare urându-i tradiţionalul „La mulţi ani!“, la care profesorul răspunse:

— Să ridicăm această cupă şi să bem în cinstea acelora care trudesc pentru progresul medicinii şi sunt slujitorii ei devotaţi.

Cupele se goliră repede, căci tinerii setoşi cum erau nu au stat prea mult pe gânduri şi nici nu au aşteptat invitaţii speciale. Sticlele urmau unele după altele. De fiecare dată se rosteau urări de sănătate pentru cel sărbătorit, iar profesorul le răspundea cu mare satisfacţie mulţumindu-le.

— Să ridicăm această cupă în sănătatea celui care şi-a regăsit fiica!

Se făcu linişte. Ochii tuturor se îndreptară spre uşa camerei de unde credeau că trebuie să apară fiica.

Tăcere. Nu apăru nimeni. Se destupară alte sticle şi paharele se umplură din nou. După câteva pahare băute, băieţii prinseseră curaj. Lumea curioasă aştepta dar nu venea nimeni. Încă un rând de pahare, o aşteptare încordată şi în cele din urmă profesorul prinse curaj şi luă hotărârea să dea totul pe faţă:

— Fiica mea se află printre noi.

Toţi făcură ochii mari, uitându-se în toate părţile. Se uitau unii la alţii. Ochi mari făcu şi Raluca în aşteptarea noii cunoştinţe.

Dar tensiunea nu mai dură mult. Când cupele golite se umplură din nou, profesorul se ridică cu hotărâre şi anunţă:

— Să bem acest pahar în cinstea fiicei mele, Raluca! Să-mi trăiască! Să ne trăiască!

Cu paharul în mână, încremeniţi de cele auzite, de surpriza aceasta neaşteptată, cu toţii o priviră pe Raluca. Raluca se făcu albă la faţă, se clătină. Ceilalţi colegi o sprijiniră să nu cadă. Îşi reveni imediat, şi alergă înspre uşa de ieşire. „Ce farsă se joacă? se gândi fugind. De ce mă chinuie?“

— Dacă mi-eşti tată, strigă disperată să ştii că n-am să te iubesc niciodată, nu pot să te numesc tată, nu mi-eşti tată! Se opri în uşă şi scoase inelul din deget aruncându-l pe masă şi fugi afară urlând:

— Nu, nu se poate!... Ce grozăvie!... Ion fugi după ea în stradă şi roag-o să vină înapoi în casă!

— Plec! Nu fiţi răi cu mine... Lăsaţi-mă, vă rog! Nu vreau să-l văd!

Profesorul luă inelul în mână şi zări gravat în interiorul lui cuvântul „Victor” şi data.

— Aceasta este enigma inelului cu piatra de ametist! Raluca ţipă, şi căzu din nou leşinată în braţele colegilor. Profesorul se apropie, îi luă capul în braţe, mângâind-o cu ochii plini de lacrimi.

— Raluca, revino-ţi, aceasta este realitatea... E adevărul... Da. Tu eşti fiica mea, unica mea fiică...

Se trezi. Deodată îi apăru figura mamei şi ea văzu atunci cu câtă grijă a purtat în viaţa ei acest inel, aruncat acum. Îşi aminti de cele spuse de mama „să porţi mereu inelul în deget, să nu te desparţi de el niciodată!“

Profesorul luă inelul de pe masă, se apropie de ea şi i-l puse forţat în deget, în timp ce ea se zbătea în braţele colegilor ca să fugă.

— Nu ai să fugi, îi strigă Ion, ţinând-o de mână, nu te las! Potoleşte-te! Nu ai de ce să fugi!

— Raluca nu fugi, Raluca, eşti singura bucurie a vieţii mele, te rog iartă-mă! Rămâi cu mine! o ruga doctorul.

Plângea, nu mai ştia ce să facă şi corpul îi tremura de parcă era cuprinsă de cele mai grozave friguri. Deodată sângele îi încremeni în vine şi ochii i se închiseră pentru a nu mai vedea nimic şi pe nimeni.

Îşi reveni din ameţeala aceea. Acum nu vedea decât albatroşii zburând pe o mare liniştită. Deodată, parcă un val puternic, venit de undeva de departe, o trezi: se scutură, zăpăcită, era după un groaznic coşmar şi strigă:

— Tată! Tatăăăă... De-ar şti mama?

Toţi cei de faţă rămaseră înmărmuriţi. Priveau şi nu le venea să creadă. Profesorul o strânse în braţe. O ţinea pentru prima oară în braţe aşa cum ţii un copil foarte mic, cu mâna sub creştet, dreapta puternică, să nu i se frângă trupul cu oase încă moi, nepietrificate.

SFÂRŞIT

Colecția

ROMANUL DE DRAGOSTE

205

ULTIMELE APARIȚII :

199 C.P. Snow • Întoarcere acasă
200 Ionel Teodoreanu • La Medeleni
201 Emilia Pardo Bazán • Insolație • Dor
202 Daniil Granin • Tabloul
203 Giovanni Verga • Poveste de dragoste
204 Sarmiza Cretzianu • Cronica Stăicului

Adeseori, oamenii ne devin cunoscuți abia după ce dispar. Vedem sufletul lor deschis ca o foaie de hîrtie, citită de unii, de cei pe care persoana respectivă îi interesează. O viață ! Una dispare învăluită în ceața uitării și în locul ei apare alta cu acel început semănînd cu deschiderea unei flori. De ce să vorbim de eroinele romanelor lui Tolstoi, cînd întîlnim femei cu sentimente asemănătoare și altele despre care-ți vine să scrii, pe care le-ai picta, le-ai sculpta, ori le-ai face să se vadă în linia melodică a unei sonate. Căci nu s-au născut doi oameni la fel în lume, cu aceleași trăsături. Doar incidentele și întîmplările ivite în viață seamănă unele cu altele. Ce ciudat cum acești oameni atît de diferiți, cu firi atît de contradictorii, ce ciudat se adună ei ca să formeze societatea din care facem și noi parte. Ne acomodăm cu ei, împreună cu ei mergem înainte, venim, plecăm iar venim, iar plecăm. important e să știm să trăim frumos . . .

Lei 10,50